

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

•

ΝΙΚ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ-ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

•

ΝΙΚ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ-ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1950

88-162.

Κυριακίδα

Δ.
Γιαννίτη
Αιγ. 27α
2

45136

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΙ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

(ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ Α-Β ΚΑΙ ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΙ Α-Β)

ΔΙΑ ΤΗΝ Δ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1950

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

(ΕΙΣΑΓΩΓΗ Α-Β ΚΑΙ ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΙ Α-Β)

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΗ

ΕΚΔΟΣΗ 1998

ΕΚΔΟΣΗ 1998

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Δημοσθένους.

Ὁ Δημοσθένης, υἱὸς τοῦ Δημοσθένους καὶ τῆς Κλεοβούλης, ἐγεννήθη τὸ 383 π. Χ. Οἱ γονεῖς του ἦσαν πλούσιοι· καὶ ὁ μὲν πατὴρ του κατήγετο ἐκ τοῦ ἐν Ἀττικῇ δήμου Παιανίας, κειμένου πρὸς Α τοῦ Ὑμηττοῦ (ὄπου νῦν τὸ χωρίον Λιόπεσι), ἡ δὲ μήτηρ του ἐξ ἑλληνικῆς οἰκογενείας διαμενούσης ἐν τῇ Ταυρικῇ Χερσονήσῳ (νῦν Κριμαία). <

Ἐπταετῆς ὁ Δημοσθένης ἔχασε τὸν πατέρα του, ὅστις ἀποθνήσκων ἀφῆκε τρεῖς ἐπιτρόπους τῶν ἀνηλίκων τέκνων, τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς. Ἄλλ' οἱ ἐπίτροποι δὲν ἐφάνησαν ἀντάξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ ἀποθανόντος· διότι τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἀνερχομένην εἰς δέκα πέντε ^{ἢ ὀκτώ}τάλαντα ἐσπατάλησαν σχεδὸν τελείως. Ὡσαύτως οὗτοι καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Δημοσθένους παρημέλησαν· ἀλλ' οὗτος φιλομαθὴς ὢν καὶ ἐπιμελὴς κατώρθωσε νὰ λάβῃ ἀρτίαν μόρφωσιν· ἐμαθήτευσε παρὰ τῷ ρήτορι Ἰσαίῳ καὶ ἐμελέτησε τοὺς λόγους τοῦ Ἰσοκράτους, τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Θουκυδίδου, τὴν ὁποίαν, ὡς λέγεται, ὀκτάκις ἀντέγραψε καὶ μέγα μέρος αὐτῆς ἀπεμνημόνευσεν.

Ὅτε ἐνηλικιώθη, κατεδίωξε δικαστικῶς τοὺς ἐπιτρόπους ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ διδασκάλου του Ἰσαίου καὶ κατώρθωσε μικρὸν μόνον μέρος τῆς πατρικῆς περιουσίας ν' ἀναλάβῃ. Διὰ τοῦτο ἀναγκασθεὶς νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἀναπληρώσεως τῆς ἀπολεσθείσης περιουσίας ἐγένετο **λογογράφος**· ὡς τοιοῦτος συνέτασσε λόγους δικανικοὺς χάριν ἄλλων καὶ μεγάλως ἐξετιμᾶτο. Ἀλλὰ τὴν δόξαν του ἀπέκτησεν ἐκ τῶν πολιτικῶν λόγων καὶ τῆς πολιτικῆς ἐνεργείας κατὰ τοῦ Φιλίππου, τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ὅστις ὁσημέραι αὔξανόμενος διενοεῖτο νὰ κυριαρχήσῃ ὅλης τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο βλέπων ὁ Δημοσθένης εἰργάζετο διὰ παντὸς τρόπου ν' ἀνυψώσῃ τὸ φρόνημα τῶν συμπολιτῶν του ὑπερθυμίζων εἰς αὐτοὺς τὰ ἐν Μαραθῶνι, ἐν Σαλαμίνι καὶ ἐν Πλαταιαῖς

κατορθώματα τῶν προγόνων. Καὶ ἅφ' ἐνὸς μὲν ἀντηγωνίζετο πρὸς τοὺς φιλιππίζοντας ἐν Ἀθήναις ῥήτορας, ἅφ' ἑτέρου δ' ἐφρόντιζε ν' ἀνεύρη συμμάχους τῶν Ἀθηναίων· ὅτε δ' ἀπεστάλη πρεσβευτῆς εἰς Θήβας, κατώρθωσε τὸ συμφιλίωσιν τὰς ἕως τότε ἐχθρικός πόλεις, Ἀθήνας καὶ Θήβας, καὶ τὰ κάμη αὐτὰς συμμάχους· ἀλλ' ἡ συμμαχία αὕτη διελύθη διὰ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἤττης (338).

Καὶ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἤτταν ὁ Δημοσθένης οὔτε ἀπεθαροῦνθη οὔτε ἔπαυσε νὰ μισῇ τοὺς Μακεδόνας· ἐν ἀρχῇ μάλιστα τῆς βασιλείας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (336) ἐπέτυχεν, ἵνα οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι ἀποστατήσουν ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας· ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐπελθὼν κατὰ τῶν Θηβῶν καὶ καταστρέψας αὐτὰς ἐξήτησεν ἔπειτα παρὰ τῶν Ἀθηναίων τὴν παράδοσιν τοῦ Δημοσθένους καὶ ἄλλων τινῶν στρατηγῶν καὶ πολιτικῶν· διὰ τῆς ἐπεμβάσεως ὅμως τοῦ μακεδονίζοντος ῥήτορος Δημάδου ἡ παράδοσις αὕτη ἀπεσοβήθη.

Τὸ 334 γέα περιπέτεια ἀνέμενε τὸν Δημοσθένη· ὁ ταμίης τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Ἄρπαλος μετὰ πολλῶν χρημάτων κατέφυγεν εἰς Ἀθήνας. Κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ Ἀθηναῖοι ἐφύλακισαν μὲν τὸν Ἄρπαλον, κατέσχον δὲ τὰ χρήματα. Καὶ ὁ μὲν Ἄρπαλος κατώρθωσε νὰ δραπετεύσῃ, τὰ δὲ χρήματα ἀριθμηθέντα εὐρέθησαν ὀλιγώτερα τῶν ὄσων ἐκεῖνος εἶχε κομίσει. Ἠγέρθησαν τότε ὑπόνοια, ὅτι τὸ ἔλλειπον ποσὸν κατηναλώθη πρὸς δωροδοκίαν τῶν ρητόρων. Κατηγορήθη δὲ ὁ Δημοσθένης ὡς λαβὼν εἴκοσι πέντε τάλαντα καὶ κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον πενήτηντα τάλαντων· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τὸ ποσὸν αὐτό, ἔφυγεν εἰς Αἴγιναν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τροιζίνα. Καὶ ἔγραφε μὲν καὶ πρὸς τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων δικαιολογούμενος καὶ παρακαλῶν ν' ἀνακληθῆ, ἀλλ' αἱ παρακλήσεις αὐταὶ εἰς μάτην ἀπέβαινον· καὶ μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου (323), ὅτε αἱ Ἀθηναῖαι, τὸ Ἄργος καὶ ἡ Κόρινθος ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Μακεδόνων, ἀνεκλήθη ὑπὸ τοῦ δήμου πανηγυρικῶς.

Μετὰ τὴν ἀνάκλησίν του ὁ Δημοσθένης ἐξηκολούθει τὸν κατὰ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνα· ἀλλ' ὅτε τὸ 322 αἱ Ἀθηναῖαι ἐκρυεύθησαν καὶ φρουρὰ μακεδονικὴ ἐγκαθιδρύθη ἐν αὐταῖς, κατεδιώχθη ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας Ἀντιπάτρου καὶ κατέφυγεν εἰς τὸν ἐν Κалаυρία (νῦν Πόρω) ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος· ἐκεῖ, ἵνα μὴ πέσῃ ζῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν σταλέντων πρὸς σύλληψιν αὐτοῦ, ἀπέθανε πῶν δηλητήριον (κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 322).

Οἱ κάτοικοι τῆς Καλαυρίας ἤγειραν ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος μνήμα τοῦ ρήτορος καὶ ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς ἐξηκολούθουν νὰ τιμοῦν τὴν μνήμην αὐτοῦ. Ἄλλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλκοῦν ἀνδριάντα τοῦ ρήτορος καὶ εἰς τὴν βᾶσιν ἐπέγραψαν τὸ πολυθρύλητον ἐπίγραμμα:

ἦν γὰρ τὸν γένος ἀνὰ πάντων ἄριστον ἔσθ'.
 Εἶπεο ἴσθ' ἄμην γνώμη, Δημοσθέες, εἶγες,
 οὐποτ' ἂν Ἑλλήνων ἦρξεν Ἀφῆς Μακεδῶν.

2. Λόγοι Δημοσθένους.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δημοσθένους διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν 61 λόγοι· ἐκ τούτων οἱ μὲν 15 εἶναι συμβουλευτικοὶ ἢ δημηγορίαι, οἱ δὲ λοιποὶ δικανικοὶ. Ἐκ τῶν συμβουλευτικῶν, δηλ. τῶν λόγων τῶν ἀπαγγελθέντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, σπουδαιότατοι εἶναι οἱ τέσσαρες Φιλιππικοὶ καὶ οἱ τρεῖς Ὀλυνθιακοὶ: τῶν δὲ δικανικῶν ἔχομεν δύο εἶδη: 1) λόγους δικανικοὺς δημοσίους, ἀπαγγελθέντας δηλ. ἐν δημοσίαις δίκαις, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότατος εἶναι ὁ περὶ τοῦ στεφάνου, καὶ 2) λόγους δικανικοὺς ιδιωτικούς, ἀπαγγελθέντας δηλ. ἐν ιδιωτικαῖς δίκαις.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1: Βελτίωση της Παιδείας και
Επαγγελματικής Κατάρτισης
Μεasure 1.1: Στήριξη της Εκπαίδευσης

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1: Βελτίωση της Παιδείας και
Επαγγελματικής Κατάρτισης
Μεasure 1.1: Στήριξη της Εκπαίδευσης
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

ΜΕΡΟΣ Α'
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ι. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α'

Εἰσαγωγή. Ἡ Ὀλυνθος ἦτο μία ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων πόλεων τῆς ἀρχαιότητος. Ἐκείτο ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ ἐπὶ τῆς ΒΔ πλευρᾶς τοῦ Τορωναίου κόλπου.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Φιλίππου καὶ τὸν πόλεμον αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ Ὀλύνθιοι συνέπραττον μετ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Φίλιππος εἰς ἀντάλλαγμα παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς δύο πόλεις, τὴν Ποτείδαμαν καὶ τὸν Ἀνθεμοῦντα. Οἱ Ὀλύνθιοι βλέποντες τὰς τοιαύτας πρὸς αὐτοὺς διαθέσεις τοῦ Φιλίππου ἐθεώρουν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς καὶ ἀσφαλεῖς καὶ ἐπίστευον, ὅτι ὁ Φίλιππος θὰ ἄφηγε τὴν Ὀλυνθον μετὰ τῶν συμμαχικῶν τῆς πόλεων νὰ ὑφίσταται ὡς ἀνεξάρτητος πολιτεία παρὰ τὰ σύνορα τοῦ μακεδονικοῦ βασιλείου.

Ἄλλ' ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Θρᾷκην, ὅτε καθυπέταξε τὴν Θεσσαλίαν, κατέβαλε τοὺς Φωκεῖς καὶ κατέστησε φανερόν, ὅτι οὔτε φίλον οὔτε σύμμαχον σέβεται, τότε οἱ Ὀλύνθιοι ἀντελήφθησαν τὸν ἐπικροεμᾶμενον καὶ κατὰ τῶν ἰδίων κίνδυνον. Ἐκρίναν λοιπὸν καλὸν νὰ στείλουν πρέσβεις εἰς Ἀθήνας καὶ νὰ εἰρηνεύσουν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (τὸ 352).

Τὸ διάβημα τοῦτο τῶν Ὀλυνθίων ὁ Φίλιππος ἐθεώρησε μὲν ὡς ἐχθρικόν, ἀλλὰ δὲν ἐπεχείρησε κατ' αὐτῶν πόλεμον ἀμέσως ἠρκέσθη ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ εἰσβάλη (τὸ 351) εἰς τὴν Χαλκιδικὴν καὶ νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τοὺς Ὀλυνθίους ἀπειλητικῶς τὰς στρατιωτικὰς τὸν δυνάμεις. Τὸ 349 ὅμως λαβὼν ὡς πρόφασιν τὴν ἄρνησιν τῶν Ὀλυνθίων ν' ἀποδώσουν τὸν καταφυγόντα εἰς τὴν πόλιν τῶν ἀδελφόν του Ἀγοιδαῖον κηρύττει ὀριστικῶς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ὀλυνθίων. Οἱ Ὀλύνθιοι τότε ἀποστέλλουν εἰς Ἀθήνας πρέσβεις ζητοῦντες συμμαχίαν καὶ ταχεῖαν βοήθειαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν Ὀλυνθίων πρέσβεων συνέρ-

χονται εἰς ἐκκλησίαν κατὰ ταύτην λαβόντες τὸν λόγον πολλοὶ ῥήτορες ἐξέφρασαν ἐνδοιασμοὺς διὰ τὴν ἀποστολὴν βοηθείας εἰς Ὀλυνθὸν τελευταῖον ἀναβαίνει εἰς τὸ βῆμα ὁ Δημοσθένης καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Α' Ὀλυνθιακὸν — κατὰ τὸ θέρος τοῦ 349 —, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑποδεικνύει εἰς τοὺς Ἀθηναίους, τί ὀφείλουν οὗτοι νὰ πράξουν ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει. ^{ἢ ἐπιχειρῶν}

- 1 Ἄντι πολλῶν ἄν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι* νομίζω, εἰ φανερόν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν* τῇ πόλει, περὶ* ὧν νυνὶ* σκοπεῖτε*. Ὅτε* τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλευεῖν· οὐ γὰρ μόνον, εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος* ἦκει* τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε*, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμ* ἐνίρις ἂν ἐπελθεῖν* εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἀπάντων ῥαδίαν τὴν τοῦ
- 2 συμφέροντος ὑμῖν αἴρεσιν* γενέσθαι. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός*, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον* οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον* ἐστίν, εἶπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ὑμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὄντινά μοι δοκοῦμεν* ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά.
- 3 Ἔστι δὴ τὰ γ' ἐμοὶ δοκοῦντα*, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη* τὴν βοήθειαν καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην*, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε (καὶ μὴ πάθῃτε ταυτὸν* ὅπερ καὶ πρότερον, πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἣτις ταῦτ' ἐρεῖ καὶ παρέσται* τοῖς πράγμασιν· ὡς* ἐστὶ μάλιστα τοῦτο δέος*, μὴ πανοῦργος ὦν καὶ δεινός* ἄνθρωπος* πράγμασι χρῆσθαι*, τὰ* μὲν εἰκὼν, ἥνικ' ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο), τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων* καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψῃται* καὶ παρασπάσῃται τι τῶν ὄλων πραγμάτων. ^{ἢ ἐπιφέρει τὴν πρῶτην ἐπιπέμωσιν}
- 4 ^{ἐπιπέμωσιν} Οὐ* μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς*, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὁ

* Οἱ ἄστερισκοὶ παραπέμπουν εἰς τὸ ἐν τέλει (σελ. 57 κέξ.) Λεξιλόγιον.

δυσμαχώτατόν* ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκείνων ἓν ὄντα κύριον καὶ δη- τῶν* καὶ ἀπορρήτων*, καὶ ἅμα στρατηγὸν καὶ δεσπότην* καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς* μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι πολλῶ προέχει*, πρὸς δὲ τὰς καταλλαγάς*, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποι- ἦσαιτ' ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει*. Δῆλον γάρ 5 ἐστι τοῖς Ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδ' ὑπὲρ μέ- ρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως* καὶ ἀνδραποδι- σμοῦ τῆς πατρίδος, καὶ ἴσασιν, ἃ τ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε* τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν καὶ Πυδναίων τοὺς ὑποδε- ξαμένους· καὶ ὅλως* ἄπιστον, οἷμαι, ταῖς πολιτείαις* ἢ τυ- ραννίς, ἄλλως* τε κἂν ὄμορθον χώραν ἔχωσι.

✕ Ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας* ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ 6 τᾶλλ', ἃ προσήκει, πάντ' ἐνθυμουμένους*, φημί δεῖν ἐθέλη- σαι καὶ παροξυνθῆναι* καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν*, εἶπερ* πο- τέ, καὶ νῦν, χρήματ' εἰσφέροντας προθύμως καὶ αὐτοὺς ἐξι- όντας* καὶ μηδὲν ἐλλείποντας*. Οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκῆψις* ἔθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολείπεται. Νυνὶ 7 γάρ, ὃ πάντες ἐθρύλουν* τέως*, Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι* δεῖν Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον*, καὶ ταῦθ' ὡς ἂν ὑμῖν μάλι- στα συμφέροι*. Εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο* τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ* σύμμαχοι καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες* ἦσαν ἴσως· ἐπειδὴ δ' ἐκ* τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγ- κλημάτων* μισοῦσι, βεβαίαν* εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοὺς ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν ἔχειν.

✕ Οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραπεπτω- 8 κότα* καιρὸν ἀφεῖναι, οὐδὲ παθεῖν ταυτόν, ὅπερ ἤδη πολλά- κισ πρότερον πεπόνθατε. Εἰ γάρ, (ὅθ' ἤκομεν* Εὐβοεῦσι βε- βοθηηκότες) καὶ παρῆσαν* Ἀμφιπολιτῶν Ἰεραξ* καὶ Στρατο- κλῆς ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ἡμᾶς πλεῖν καὶ παραλαμ-

βάνειν τὴν-πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν αὐ-
 τῶν προθυμίαν, ἦνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας, εἶχετ' ἂν
 Ἀμφίπολιν τότε καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτ' ἂν ἦτ' ἀπηλ-
 9 λαγμένοι πραγμάτων. Καὶ πάλιν, ἠνίκα Πύδνα, Ποτειδαία,
 Μεθώνη, Παγασαί, τἄλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα* λέγων δια-
 τριβῶ*, πολιορκούμεν' ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἐνὶ τῷ
 πρώτῳ προθύμως καὶ ὡς προσῆκεν ἐβοηθήσαμεν αὐτοί, ὄρονι*
 καὶ πολὺ ταπεινότερῳ νῦν ἂν ἐχρόμεθα τῷ Φιλίππῳ. Νῦν δὲ
 τὸ μὲν παρὸν αἰεὶ προϊέμενοι*, τὰ δὲ μέλλοντ' αὐτόματ' οἰο-
 μένοι σήσειν* καλῶς, ἠῤῥήσαμεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φιλίπ-
 πον ἡμεῖς καὶ κατεστήσαμεν τηλικούτον*, ἡλικίος* οὐδεὶς πο*
 βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. Νυνὶ δὴ καιρὸς ἦκει* τις, οὗτος
 ὁ τῶν Ὀλυνθίων, αὐτόματος τῇ πόλει, ὅς οὐδενός ἐστιν ἐ-
 λάττων τῶν προτέρων ἐκείνων.

10 √ Καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος
 λογιστῆς* τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπεργγμένων* καταστάς,
 καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν ὄμμος μεγάλην ἂν ἔχειν
 αὐτοῖς χάριν, εἰκότως τὸ μὲν γὰρ πόλλ' ἀπολωλέκεναι κατὰ
 τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἂν τις θεῖη* δικαίως, τὸ
 δὲ μήτε πάλαι πεπονθέναι πεφηνέναι* τέ τιν' ἡμῖν συμμαχίαν
 τούτων ἀντίρροπον*, ἂν βουλόμεθα χρῆσθαι*, τῆς παρ' ἐκει-
 11 νων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θεΐην*. Ἄλλ', οἶμαι, παρό-
 μοῖόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ* τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως ἂν
 μὲν γάρ, ὅσ' ἂν τις λάβῃ, καὶ σώσῃ*, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ
 τὴν χάριν, ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ*, συνανήλωσε* καὶ τὸ με-
 μνήσθαι τὴν χάριν. Καὶ περὶ* τῶν πραγμάτων οὕτως· οἱ μὴ
 χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς οὐδ', εἰ συνέβῃ τι παρὰ τῶν
 θεῶν χρηστόν, μνημονεύουσι*· πρὸς* γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβάν
 ἕκαστον τῶν πρὶν ὑπαρξάντων κρίνεται.

√ Διὸ καὶ* σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, φροντίσαι*, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι* τὴν ἐπὶ τοῖς

πεπραγμένοις ἀδοξίαν* ἀποτριψόμεθα*. Εἰ δὲ προησόμεθ'*, 12
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἴτ' Ὀ-
λυνθον ἐκεῖνος καταστρέψεται*, φρασάτω τις ἐμοί, τί τὸ κω-
λύον ἔτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν, ὅποι βούλεται.

✓ Ἄρα λογίζεται τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεω-
ρεῖ* τὸν τρόπον, δι* ὃν μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ'
ἀρχὰς Φίλιππος; Τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα
Πύδναν, πάλιν* Ποτεΐδαιαν, Μεθώνην αὐθις*, εἶτα Θεττα-
λίας ἐπέβη* μετὰ ταῦτα Φερὰς, Παγασάς, Μαγνησίαν, πάνθ' 13
ὃν ἐβούλετ' εὐτρεπίσας* τρόπον, ὅχεται εἰς Θράκην εἴτ' ἐκεῖ
τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας* τῶν βασιλέων ἡσθέ-
νησε πάλιν ῥαΐσας* οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν*, ἀλλ' εὐ-
θύς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησεν*. Τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παί-
ονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρούββαν* καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι παρα-
λείπω στρατείας.

✓ «Τί οὖν», ἂν τις εἴποι, «ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν;» Ἴνα 14
γνώτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθησθῆτε ἀμφοτέρω, καὶ τὸ
προὔσθαι* καθ' ἕναστος ἀεὶ τι τῶν πραγμάτων ὡς* ἀλυσίτε-
λές*, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην*, ἣ χρῆται* καὶ συζῆ Φίλιπ-
πος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν*, ὅπως ἀγαπήσας* τοῖς πεπραγμένοις
ἡσυχίαν σχήσει. Εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς ἀεὶ τι μείζον τῶν ὑπαρχόν-
των δεῖ πράττειν, ἐγνωκῶς* ἔσται, ἡμεῖς δ' ὡς οὐδενὸς ἀντι-
ληπτέον* ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων*, σκοπεῖσθ'*, εἰς τί ποτ'
ἐλπίς ταῦτα τελευτῆσαι* Πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης* ἔστιν 15
ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκείθεν πόλεμον δεῦρ' ἤξοντ', ἂν ἀμε-
λήσωμεν; Ἀλλὰ μὴν, εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥα-
δίως* ἐπὶ μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορησάντες* χρόνον ὕστε-
ρον καὶ τῶν ἀρχαίων* ἀπέστησαν*, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ πολ-
λῶ φανῶμεν ἐρραθυμικότες*, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζη-
τούντες πολλὰ* καὶ χαλεπὰ* ὢν οὐκ ἠβουλόμεθ' ὕστερον εἰς

ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

16 Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν* ἴσως φῆσαι τις ἂν ῥαδίον· καὶ παντὸς εἶναι*, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων, ὅ,τι δεῖ πράττειν, ἀποφαίνεσθαι*, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. Ἐγὼ δ' οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε*, ἂν τι μὴ κατὰ γνώμην* ἐκβῆ* οὐ μὴν οἶμαι δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ'*, ὑποστείλασθαι* περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι.

17 ✕ Φημί δὴ διχῆ* βοηθητέον* εἶναι τοῖς πράγμασι ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σφῆξιν καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγορήσετε, ὀκνῶ*, μὴ μάταιος ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται. Εἴτε* γάρ, ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ὑπομείνας τοῦτ' Ὀλυνθον παραστήσεται*, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται· εἴτε, βοηθησάντων* μόνον ὑμῶν εἰς Ὀλυνθον, ἀκινδύνως ὄρων ἔχοντα τὰ οἴκοι* προσκαθεδεῖται* καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται* τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. Δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῆ* τὴν βοήθειαν εἶναι.

19 ✕ Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω*· περὶ* δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμῖν, ἔστιν, ὅσ' οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, στρατιωτικᾶ* ταῦτα δ' ὑμεῖς οὕτως, ὡς βούλεσθε, λαμβάνατε*. Εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ* πόρου, εἰ δὲ μή, προσδεῖ, μᾶλλον* δ' ἀπαντος ἐνδεῖ* τοῦ πόρου. «Τί οὖν;» ἂν τις εἴποι «σὺ γράφεις* ταῦτ' εἶναι στρατιωτικᾶ;» 20 Μὰ Δι' οὐκ ἔγωγε. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι* καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικὰ καὶ μίαν σύνταξιν* εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ

δέοντα· ὑμεῖς δ' οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων* λαμβάνειν εἰς* τὰς ἐορτάς. Ἔστι δὴ λοιπόν*, οἶμαι, πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέη, πολλά, ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι* γενέσθαι τῶν δεόντων. Λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἔλεσθ', ὅστις ὑμῖν συμφέρειν δοκεῖ· καὶ ἕως ἐστὶ καιρός, ἀντιλάβεσθε* τῶν πραγμάτων.

✠ Ἄξιον δ' ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι, τὰ πράγματ' ἐν 21
 ᾧ καθέστηκε* νυνὶ τὰ Φιλίππου. Οὔτε γάρ, ὡς δοκεῖ καὶ φη-
 σείε τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς οὐδ' ὡς ἂν κάλ-
 λιστ' αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει*, οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε* τὸν πόλεμόν
 ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμείν* ᾤήθη· δεήσειν αὐτόν, ἀλλ'
 ὡς* ἐπιῶν ἅπαντα τὸτ' ἠλπίζε τὰ πράγματ' ἀναιρησέσθαι*,
 κατὰ διέψευστα. Τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ
 γνώμην* γεγανῶς, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει, εἴτα τὰ
 τῶν Θετταλῶν*. Ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει καὶ 22
 αἰεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ* δ', (ὥσπερ ἦν), καὶ ἔστι νῦν
 τοῦτω. Καὶ γὰρ Παγασᾶς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι
 καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασιν τειχίζειν. Ἦκουον δ' ἔγωγέ τινῶν,
 ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας* καὶ τὰς ἀγοράς* ἔτι δώσοιεν αὐτῷ
 καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ* τῶν Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι
 διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. Εἰ δὲ τούτων ἀποστερηθί-
 σεται τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς
 ξένοις αὐτῷ καταστήσεται*.

Ἄλλὰ* μὴν τὸν γε Παίονα* καὶ τὸν Ἰλλυριδὸν* καὶ ἀ- 23
 πλῶς* τούτους ἅπαντας ἠγεῖσθαι χορῆ αὐτονόμους ἥδιον* ἂν
 καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι· καὶ γὰρ ἀήθεις* τοῦ κατα-
 κούειν* τινός εἰσι, καὶ ἀνθρώπος ὑβριστής*, ὡς φασιν. Καὶ
 μὰ Δί' οὐδὲν ἄπιστον* ἴσως· τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀ-
 ξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν* τοῖς ἀνοήτοις γίνεται.

διόπερ* πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τὰγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπότερον εἶναι.

- 24 **¶** Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν* τὴν ἐκείνου καιρὸν* ὑμέτερον νομίσαντας ἐτοίμως* συνάρασθαι* τὰ πράγματα, καὶ πρесеνομένους* ἐφ' ἃ δεῖ καὶ στρατευομένους αὐτοὺς καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους*, εἰ Φίλιππος λάβῃ κατ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς* ἂν αὐτὸν οἴεσθ' ἐτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν; Εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ* μὴδ', ἃ πάθοιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε;
- 25 Ἔτι* τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἴρεσίς* ἐστὶν ὑμῖν, πότερ' ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκείνον; Ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχη τὰ τῶν Ὀλυνθίων*, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν* καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο
- 26 βαδίζειν; Θηβαῖοι; Μὴ λίαν πικρὸν* εἰπεῖν ἤ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἐτοίμως. Ἀλλὰ Φωκεῖς; Οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἰοί* τ' ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσῃτ' ὑμεῖς. Ἡ ἄλλος τις; «Ἄλλ', ὧ τᾶν*, οὐχὶ βουλήσεται». Τῶν ἀτοπωτάτων μὲντ' ἂν εἴη, εἰ, ἃ νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων* ὅμως ἐκλαλεῖ*, ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξει.
- 27 **¶** Ἀλλὰ μὴν ἡλίκα* γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδ' ἢ ἕκει πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν* ἡγοῦμαι. Εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκονθ' ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι* καὶ ὅσ' ἀνάγκη στρατοπέδῳ χρωμένους* τῶν ἐκ* τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ; πολεμίῳ λέγω*, πλείον' ἀνοῖμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν ἢ ὅσ' εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ* τοῦ πόλεμον δεδαπάγησθε. Εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἦξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιώσεσθαι; Καὶ πρόσσεθ' ἢ ὕβρις* καὶ ἔθ' ἢ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ*, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σόφροσιν.

✧ Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας* ἅπαντας βοηθεῖν καὶ 28
 ἀπωθεῖν ἐκείσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν' ὑπὲρ τῶν
 πολλῶν, ὧν καλῶς* ποιῶντες ἔχουσι, μίκρ' ἀναλίσκοντες τὰ
 λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ*, ἵνα τὴν τοῦ πο-
 λεμῆν ἐμπειρίαν ἐν τῇ Φιλίππου χώρα κτησάμενοι φοβεροὶ
 φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου* γένωνται, τοὺς δὲ λέγοντας*,
 ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων* αὐτοῖς εὐθυναὶ* ὀράδια γένων-
 ται, ὥς*, ὅποι' ἄτι' ἂν ὑμᾶς περιστῆ* τὰ πράγματα, τοιοῦτοι
 κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. Χρηστά δ' εἶη
 παντὸς εἵνεκα*] .

II. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β'

Εἰσαγωγή. Ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ Α' Ὀλυνθιακῷ ἐπέδειξεν
 εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι πρέπει νὰ ἐνεργήσουν δραστηρίως, νὰ παρα-
 σκευασθοῦν δὲ δύο στρατοὶ πολιτῶν Ἀθηναίων—καὶ ὄχι μισθοφό-
 ρων—ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἰς νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἀπειλουμένην
 Ὀλυνθον, ὁ δὲ ἄλλος νὰ εἰσβάλλῃ εἰς τὴν Μακεδοσίαν. Ἀλλ' ὁ Δημο-
 σθένης δὲν εἰσηκούσθη· οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους
 στρατιωτικὴν βοήθειαν ἀποτελουμένην μόνον ἐκ δισχιλίων μισθοφό-
 ρων καὶ τριάκοντα τριήρων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Χάρητος. Ἡ βοή-
 θεια αὕτη οὐδὲν κατώρθωσεν· ὁ Χάρης, ἐπειδὴ δὲν εἶχε νὰ μισθοδοτῆ
 τὸν στρατόν, δὲν ἐπολέμει πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀλλ' ἐλήστευεν ἐμπο-
 ρικὰ πλοῖα. Διὰ τοῦτο οἱ Ὀλυνθιοὶ στέλλουν νέαν πρεσβείαν εἰς Ἀθή-
 νας ζητοῦντες νέαν βοήθειαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον μὲν συνείδησιν τοῦ κρισίμου τῆς περιστάσεως,
 ἀλλ' ἐδίσταζον νὰ βοηθήσουν τοὺς Ὀλυνθίους φοβούμενοι τὴν μεγάλην
 δύναμιν τοῦ Φιλίππου. Διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης ἀναλαμβάνει ἐκ δευ-
 τέρου νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Β' Ὀλυν-
 θιακόν—μετὰ παρέλευσιν ἐλαχίστου χρόνου ἀπὸ τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ

πρώτου, ἦτοι κατὰ τὸ θέρος τοῦ 349.— ἐν αὐτῷ προσπαθεῖ ὁ ρήτωρ
 νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὑποδεικνύει εἰς αὐτούς, τί ὀφείλουν
 νὰ πράξουν.

- 1 Ἐπὶ* πολλῶν μὲν ἂν τις ἰδεῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δο-
 κεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν φανεράν γιγνομένην τῇ
 πόλει, οὐχ ἥκιστα δ' ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς
 πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι* καὶ χώραν ὁμορον καὶ
 δύναμιν τινα* κεκτημένους καί, τὸ μέγιστον ἀπάντων, τὴν
 ὑπὲρ* τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς
 ἐκεῖνον διαλλαγὰς* πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν
 πατρίδος νομίζουσιν ἀνάστασιν*, δαιμονίῳ* τινὶ καὶ θεῖᾳ παν-
 2 τάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. Δεῖ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν* αὐτούς, ὅπως μὴ χεῖρους περὶ ἡμᾶς αὐ-
 τοὺς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἔστι* τῶν αἰσχυρῶν,
 μᾶλλον* δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων*, ὧν
 ἤμῃν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προῖεμένους*, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ
 τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων καὶ καιρῶν*.
- 3 Τὸ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην
 διεξίναί* καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα
 ποιεῖν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἠγοῦμαι. Διὰ τί; Ὅτι μοι δοκεῖ
 πάνθ', ὅσ' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ* τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν* φιλο-
 τιμίαν*, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπραχθαι. Ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείον'
 ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσοῦτ' θαυμαστότερος
 παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δ' ὅσῳ χεῖρον ἢ προσῆκε κέχρη-
 σθε* τοῖς πράγμασι, τοσοῦτ' πλείον' αἰσχύνην ὠφλήκατε*.
- 4 Ταῦτα μὲν οὐ παραλείψω. Καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο*, ἐνθὲνδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν
 γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. Ὡν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει
 τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις* χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην* προσ-
 ἴκει λαβεῖν, οὐχὶ νῦν ὀρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν· ἃ δὲ καὶ

χωρίς τούτων ἔνι* καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς
καὶ μεγάλα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνοιτ' ἂν ὄνει-
δη* βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν*, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι.

Τὸ μὲν οὖν ἐπιόρκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ 5
πεπραγμένα δεικνύσαι λειδορίαν* εἶναι τις ἂν φήσειε κενὴν
δικαίως· τὸ δὲ πάνθ', ὅσα πόποτ'* ἔπραξε, διεξιόντ'* ἐφ'
ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι
καὶ δυοῖν ἔνεχ' ἠγοῦμαι συμφέρον εἰρησθαι, τοῦ τ' ἐκείνον,
ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον* φαίνεσθαι καὶ τοὺς ὑπερεκ-
πεπληγμένους* ὡς ἄμαχόν* τινα τὸν Φίλιππον ἰδεῖν, ὅτι πάν-
τα διεξελήλυθεν*, οἷς πρότερον παρακρουόμενος* μέγας ἠϋ-
ξήθη*, καὶ πρὸς αὐτὴν ἦκει* τὴν τελευταίην τὰ πράγματα' αὐτῷ.

Ἐγὼ γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ἠγοῦμην καὶ 6
αὐτὸς φοβερὸν τὸν Φίλιππον καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια
πράττονθ' ἐώρων ἠϋξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὐ-
ρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν* τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτ' Ὀλυν-
θίους ἀπήλαυρόν* τινες ἐνθένδε βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῆ-
ναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν καὶ τὸ θρυλούμε-
νόν ποτ' ἀπόρρητον* ἐκεῖνο κατασκευάσαι*, τούτῳ προσαγαγό-
μενον*, τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα τῷ Ποτειδαίαν 7
οὔσαν ὑμετέραν ἐξελεῖν* καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους
ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δ' ἐκείνοις, Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ
τελευταῖα τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι καὶ τὸν
Φωκικόν* πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι.
Ὅλως* δ' οὐδεὶς ἔστιν, ὄντιν' οὐ πεφενάκιεν* ἐκεῖνος τῶν
αὐτῷ χρησαμένων* τὴν γὰρ ἐκάστων ἄνοιαν* αἰεὶ τῶν ἀγνο-
ούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων* οὕτως ἠϋξήθη.

Ὅσπερ οὖν διὰ τούτων ἦρθη* μέγας, ἠνίχ'* ἕκαστοι 8
συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ
τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι* πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ'
εἴνεχ' ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελλήλεγκται. Καιροῦ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες

Ἄθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι* Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ* παρελθών* τις ἐμοί, μᾶλλον* δ' ὑμῖν δεξιάτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτ'* ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ* πιστεύουσιν, ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιεντ' ἄσμενοι.

9 Καὶ μὴ γένοιτο τις ὑμῶν τοῦτο μὲν οὕτως ἔχειν ἠγεῖται, οἶεται δὲ βία καθέξειν* αὐτὸν τὰ πράγματα τῷ τὰ χωρία* καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι*, οὐκ ὀρθῶς οἶεται. Ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστή* καὶ πᾶσι ταῦτά συμφέρον τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν* καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μένειν ἐθέλουσιν ἄνθρωποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ὥσπερ οὗτος ἰσχύσῃ, ἢ πρώτη πρόφασις* καὶ μικρὸν πταῖσμ'* ἅπαντ' ἀνεχαίτισε* καὶ διέλυσεν. Οὐ γὰρ ἔστιν*, οὐκ ἔστιν, ὃ ἄνδρες Ἄθηναῖοι, ἀδικοῦντα καὶ ἐπιπροκοῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν* κτήσασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτ' εἰς μὲν ἄπαξ* καὶ βραχὴν χρόνον ἀντέχει*, καὶ σφόδρα γ' ἠνθησεν* ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ, τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται* καὶ περὶ αὐτὰ καταροεῖ*. Ὅσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτῳθεν ἰσχυρότατ' εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς* καὶ τὰς ὑποθέσεις* ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. Τοῦτο δ' οὐκ ἔστιν* νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

11 Φημί δὴ δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνηθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει* κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς προεσβείαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν διδάξει* ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαι-
12 τεῖν καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι*. Σκοπεῖσθε* μέντοι τοῦτο, ὃ ἄνδρες Ἄθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρόεσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξουσιν, ἐξεληλυθότων* ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως καὶ ὄντων* ἐπὶ τοῖς πράγμασιν, ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῆ* τὰ πράγματα,

μάταιόν τι φαίνεται και κενόν, μάλιστα δ' ό παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσφ γὰρ ἐτοιμότατ* αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. Πολλὴν δὴ τὴν με- 13 τάστασιν* και μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἐτοιμῶς*, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει* τὸν νοῦν. Κἂν ταῦτ' ἐθελήσῃθ' ὡς προσήκει και* δὴ περαίνειν*, οὐ μόνον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικά* ἀσθενῶς και ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ και τὰ τῆς οἰκείας* ἀρχῆς και δυνάμεως κακῶς ἔχοντ' ἐξελεγχθήσεται.

Ὅλωσ* μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις και ἀρχὴ ἐν μὲν 14 προσθήκῃ* μερίς* ἐστὶ τις* οὐ μικρά, οἷον* ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ* Τιμοθέου* πρὸς* Ὀλυνθίουσ· πάλιν* αὖ πρὸς* Ποτειδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι* τοῦτο συναμφοτέρον* νυνὶ Θεταλοῖς στασιάζουσι και τεταραγμένοις* ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν* ἐβροθήσεν· και ὅποι τις ἄν, οἶμαι, προσθῆ κἂν* μικρὰν δύναμιν, πάντ* ὠφελεῖ· αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενὴς και πολλῶν κακῶν ἐστὶ μεστή. Καὶ γὰρ οὗτος ἅπασιν τούτοις, 15 οἷς ἂν τις μέγαν αὐτὸν ἠγήσαιτο, τοῖς πολέμοις και ταῖς στρατείαις, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν* ἢ ὑπῆρχε φύσει κατεσκευάκεν* αὐτῷ.

Μὴ γὰρ οἴεσθε, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φιλίππὸν τε χαίρειν και τοὺς ἀρχομένους*, ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ και τοῦτ' ἐζήλωκε* και προήρηται* πρᾶττων και κινδυνεύων, ἂν συμβῆ τι, παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦθ', ἃ μηδεὶς πάποτ' ἄλλος Μακεδόνων βασιλεύς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἠρημένος* τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας* τῆς ἀπὸ 16 τούτων οὐ μέτεστι, κοπτόμενοι* δ' αἰεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω κάτω λυποῦνται και συνεχῶς ταλαιπωροῦσι*, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις* οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις* ἐώμενοι διατρέβειν*, οὔθ' ὅσ' ἂν ποιήσωσιν* οὔτως, ὅπως ἂν δύνωνται,

ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι* κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων* τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.

- 17 Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἂν τις σκέψαιτ' οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι* καὶ πεζέταιροι* δόξαν* μὲν ἔχουσιν, ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι* τὰ τοῦ πολέμου, ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων* τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἴου* ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. Εἰ μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς οἷος* ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμία* πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάνθ' αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα (πρὸς γὰρ αὐτῷ* τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀνυπέρβλητον εἶναι)· εἰ δέ τις σόφρων ἢ δίκαιος ἄλλως*, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν* τοῦ βίου καὶ μέθην καὶ κορδακισμοὺς* οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι* καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρος* τὸν τοιοῦτον.

- 19 Λοιποὺς δὲ περὶ αὐτὸν εἶναι ληστὰς καὶ κόλακας καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἷους* μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι* τοιαῦτα, οἷ' ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. Δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ γὰρ οὐς ἐνθένδε πάντες ἀπήλυνον ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν* ἀσελγεστέρους* ὄντας, Καλλίαν ἐκείνον τὸν δημόσιον* καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους* γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ἁσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας* ποιούσιν* ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι*, τούτους ἀγαπᾶ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει.

- 20 Καίτοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρὰ τις ἡγεῖται, μεγάλ', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης* καὶ κακοδαιμονίας* ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν. Ἄλλ', οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ* τούτοις τὸ κατορθοῦν*· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ* συγκρούσαι τὰ τοιαῦτ' ὀνειδῆ*· εἰ δέ τι πταισεί*, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ ταῦτ' ἐξετασθήσεται*. Δοκεῖ δ' ἔμοιγ', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεῖξειν* οὐκ εἰς μακράν*, ἂν οἱ τε θεοὶ θέλωσι καὶ

ὕμεις βούλησθε. Ὡσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν, τέως* μὲν ἂν 21
 ἐρρωμένος* ἢ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται, ἐπὰν δ' ἀρρώστημά τι
 συμβῆ, πάντα κινεῖται*, κἂν *ῥῆγμα* κἂν στρέμμα* κἂν ἄλ-
 λο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν* ἢ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων καὶ
 τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἕξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ
 τοῖς πολλοῖς ἐστίν, ἐπειδὴν δ' ὁμορος πόλεμος συμπλακῆ*,
 πάντ' ἐποίησεν ἕκδηλα.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐ- 22
 τυχοῦνθ' ὄρων ταύτη* φοβερὸν προσπολεμησαί* νομίζει, σώ-
 φρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπή*,
 μᾶλλον* δὲ τὸ ὄλον ἢ τύχη* παρὰ* πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώ-
 πων πράγματα· οὐ μὴν ἄλλ' ἔγωγε, εἴ τις αἴρεσίν* μοι δοίη,
 τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοίμην*, ἐθελόντων, ἃ
 προσήκει, ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρόν*, ἢ τὴν ἐκεί-
 νον· πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς* εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν
 εὐνοίαν ἔχειν ὄρω ὑμῖν ἐνούσας ἢ κείνω. Ἄλλ', οἶμαι, καθή- 23
 μεθ' οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ ἔνι* δ' αὐτὸν ἀργοῦντ'* οὐδὲ τοῖς
 φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μή* τί γε δὴ τοῖς θε-
 οῖς. Οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστίν, εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν
 ἐκεῖνος αὐτὸς καὶ παρῶν ἐφ' ἅπασι, καὶ μήτε καιρὸν μήθ'
 ὄραν* παραλείπων ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφίζομένων καὶ
 πυνθανομένων παραγίγνεται*. Οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τοῦ-
 ναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὄν
 τοῖς πολεμοῦσι προσήκει τοῦ πάντα ποιοῦντος περιῆμεν*.

Ἄλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μὲν ποτ', ὃ 24
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε*,
 καὶ πόλλ' ἰδία πλεονεκτησαί* πολλάκις ὑμῖν ἐξόν*, οὐκ ἠθε-
 λήσατε, ἀλλ' ἴν' οἱ ἄλλοι τύχῳσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερ' αὐ-
 τῶν ἀνηλίσκετ' εἰσφέροντες καὶ προυκινδυνεύετε* στρατευό-
 μενοι, νυνὶ δ' ὀκνεῖτ' ἐξιέναι καὶ μέλλετ' εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν
 ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε

πολλάκις πάντας καὶ καθ' ἓν αὐτῶν ἐν μέρει*, τὰ δ' ὑμέτερο
 25 αὐτῶν ἀπολωλεκότες κἀθησθε*. Ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς
 τούτοις, εἰ μηδεὶς ὑμῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογι-
 σασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, καὶ τί ποιούντων
 ὑμῶν ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος. Ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι
 μελλόντων αὐτῶν, ἐτέρους τινὰς ἐλπίζόντων πράξειν, αἰτιω-
 μένων ἀλλήλους, κρινόντων*, πάλιν ἐλπίζόντων, σχεδὸν
 ταῦθ' ἄπερ νυνὶ ποιούντων, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν.

26 Εἴθ' οὕτως ἀγνωμόνως* ἔχει', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 ὥστε, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέ-
 γονεν, διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν αὐτῶν πράξεων ἐκ φαύλων
 αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; Ἀλλ' οὐτ' εὐλογον οὐτ' ἔχον ἐστὶ
 φύσιν* τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾶον ἔχοντας φυλάττειν ἢ κτή-
 σασθαι πάντα πέφυκεν*. Νῦν δ' ὅ,τι μὲν φυλάζομεν, οὐδὲν
 ἐσθ' ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν* τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ
 δεῖ. Αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ' ἦδη.

27 Φημί δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προ-
 θύμως, μηδέν' αἰτιασθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατή-
 σητε*, τηρικαῦτα* δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας τοὺς
 μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικοῦντας κολάζειν, τὰς
 προφάσεις* δ' ἀφελεῖν καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα*· οὐ
 γὰρ ἔστι πικρῶς* ἐξετάσαι, τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις; ἂν μὴ
 παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δεόντα.

28 Τίνος γὰρ εἶνεκ', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον
 μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρα-
 τηγούς, ἰδίους δ' εὐρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων* καὶ
 περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν; Ὅτι ἐνταῦθα μὲν ἐστὶ τᾶθλ',
 ὑπὲρ ὧν ἐστὶν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Ἀμφίπολις κἂν ληφθῆ,
 παρὰ χερσὶ ὑμεῖς κοιμεῖσθε*· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων*
 ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ
 δὲ λήμματα* τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψα-

κος*, Σίγειον*, τὰ πλοῖ', ἃ συλῶσιν. Ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν* αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. Ὑμεῖς δ', ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα' 29 ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε, ὅταν δὲ δόντες λόγον* τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε*. Περιεσι* τοῖνυν ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεστάναι*, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ* δ' ἔχειν φαύλως.

Πρότερον μὲν γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ συμμορίας* εἰσφέρετε, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε* κατὰ συμμορίας. Ῥήτωρ* ἡγεμῶν ἑκατέρων καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ καὶ οἱ βοησόμενοι* τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσενέμησθε, οἱ μὲν ὡς* τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. Δεῖ δὴ ταῦτ' ἐπανέντας* καὶ ὑμῶν 30 αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους* κοινὸν καὶ τὸ βουλευέσθαι καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. Εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος* ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε*, τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν*, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδ' ὅτιοῦν συμπονεῖν*, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἡδικημένον ἀεὶ μέρος* ἐλλείψει*, εἴθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν ἐξέσται*.

Λέγω δὴ κεφάλαιον*, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὅσον ἕκα- 31 στος ἔχει τὸ ἴσον* πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος*, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε* πᾶσι τοῖς παριοῦσι* λόγον* δίδοναι καὶ τὰ βέλτισθ' ὧν ἂν ἀκούσηθ' αἰρεῖσθαι, μὴ ἂν* ὁ δεῖν' ἢ δεῖν' εἴπη. Κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρημ' ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν ὄλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων*.

III. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α'

Εἰσαγωγή. Ὁ Φίλιππος ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας (τὸ 359) καὶ καθυποτάξας τοὺς πλησιοχώρους ἐχθροὺς τοῦ κράτους του, τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας, ἐστράφη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κατακτητικῶν του σχεδίων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν προσέβαλε τὴν Ἀμφίπολιν (357), ἔπειτα δ' ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου κτήσεων τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκνείευσε τὴν Πύδναν (357), τὴν Ποτειδαίαν (356) καὶ τὴν Μεθώνην (353). Ἀκολουθῶς κατεπολέμησε τοὺς τυράννους τῆς Θεσσαλίας καὶ μετὰ τοῦτο ἐπεχείρησε νὰ γίνῃ κύριος τῶν Θερμοπυλῶν (352), ἵνα οὕτω δυνηθῆ ἔνκολώτερον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι φθάσαντες ἐγκαίρως μετὰ στρατοῦ ἀπέκρουσαν τὴν ἀπόπειραν αὐτὴν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ὑποχωρήσας ἄπρακτος ἐξεστράτευσεν κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 352 εἰς τὴν Θράκην πρὸς ἐπέκτασιν τῆς κυριαρχίας του. Οἱ μικροὶ ἐκεῖ ἠγεμόνες ἤρριζον πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις Πέρινον καὶ Βυζάντιον. Ἐκ τῶν διχονοιῶν τούτων ὠφελούμενος ὁ Φίλιππος ἐγένετο κύριος ἀπόλυτος τῶν χωρῶν καὶ προχωρήσας πέραν τοῦ Ἐβρου ἐπολιόρκησεν τὸ Ἡραῖον τεῖχος ἐπὶ τῆς Προποντιδίδος.

Ἡ εἰδήσις τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡραίου τεύχους, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη τοῦ εἰς τὴν Ἀττικὴν κομιζομένου σίτου, φθάσασα εἰς Ἀθήνας τὸν Νοέμβριον τοῦ 352 ἀνησύχησε τοὺς Ἀθηναίους. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἐθωρορήθη τοσοῦτον ἐπικίνδυνον, ὥστε ἀπεφασίσθη νὰ παρασκευασθῆ στόλος ἐκ 40 τριήρων, νὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ μετίσχουν τῆς ἐκστρατείας πάντες οἱ ἄνδρες μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 45 ἐτῶν καὶ νὰ εἰσπραχθῆ φόρος 60 ταλάντων. Ἀλλὰ ὀλίγον μετὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν καταφθάνουν εἰς Ἀθήνας νεώτεροι εἰδήσεις· πρῶτον μὲν, ὅτι ὁ Φίλιππος ἀσθενεῖ, ἔπειτα δὲ οὗ ἀπέθανεν· οἱ Ἀθηναῖοι εὐχαριστηθέντες μὲ τὰς διαδόσεις αὐτὰς ἐγκατέλιπον τὴν ἀποφασισθεῖσαν ἐκστρατείαν καὶ περιέπεσον εἰς ἀδράνειαν.

Ὀλίγον ὕστερον μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα, τὸ 351, τὸ ζήτημα τοῦ πολέμου κατὰ τοῦ Φιλίππου ἤρριξε ν' ἀπασχολῆ ἕκ νέου τοὺς Ἀθηναίους. Πολλὰι συνεδρίαί τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου κατηγαλώθησαν εἰς

σχετικὰ συζητήσεις. Εἰς μίαν τῶν συνελεύσεων τούτων ὁ Δημοσθένης — νέος ἀκόμη ἄγων ἡλικίαν 32 ἐτῶν — ἐζήτησε τὸν λόγον πρὸ τῶν ἄλλων ρητόρων καὶ ἀπήγγειλε τὸν Α' Φιλιππικόν. Ἐν τούτῳ προσπαθεῖ ὁ ρήτωρ νὰ ἐξαγάγῃ τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τῆς ἀδραναίας καὶ ὑποδεικνύει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον δύνανται οὗτοι νὰ διεξαγάγουν ἐπιτυχῶς τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον.

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος* προυτίθεται*, ὃ ἄν- 1
δρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχῶν* ἄν, ἕως οἱ πλείστοι τῶν εἰω-
θότων* γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκε τί μοι τῶν ὑπὸ
τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἤγον, εἰ δὲ μή, τότε ἂν καὶ αὐτὸς
ἐπειρώμην, ἃ γινώσκω*, λέγειν· ἐπειδὴ δ' ὑπὲρ* ὧν πολλά-
κις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν,
ἡγοῦμαι καὶ* πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχά-
νειν. Εἰ γὰρ ἐκ* τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέονθ' οὗτοι
συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλεύεσθαι.

Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 2
τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν* δοκεῖ.
Ὅ γὰρ ἐστὶ χειρίστον ἐκ* τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο
πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον* ὑπάρχει. Τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; Ὅτι
οὐδέν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν
κακῶς τὰ πράγματ' ἔχει, ἐπεὶ τοῖ*, εἰ πάνθ', ἃ προσῆκε, πρᾶ-
τόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι.

Ἐπειτ' ἐνθυμητέον* καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ τοῖς 3
εἰδῶσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλικίην ποτ' ἐχόντων δύ-
ναμιν Λακεδαιμονίων — ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς — ὡς* καλῶς
καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως,
ἀλλ' ὑπεμείναθ' ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον.
Τίνος οὖν εἵνεκα ταῦτα λέγω; Ἴν' εἰδῆτ', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστὶ φο-
βερόν οὔτ', ἂν ὀλιγορῆτε, τοιοῦτον, οἷον ἂν ὑμεῖς βούλοισθε,

παραδείγμασι χρώμενοι τῇ τότε ῥώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτ' ἐκ* τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι* τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει* τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθ' ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν, ὧν ἐχρῆν.

- 4 Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἶεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν* τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία* πάντ' ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἶεται, λογισάσθω μέντοι τοῦθ', ὅτι εἰχομένον ποθ' ἡμεῖς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Πύδναν καὶ Ποτεΐδειαν καὶ Μεθώνην καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκείον* κύκλω, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερ' ὑπῆρχε καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως
- 5 ἢ κείνῳ. Εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστὶν Ἀθηναίοις ἔχουσι τοσαῦτ' ἐπιτεχίσματα* τῆς αὐτοῦ χώρας ἔρημον ὄντα συμμαχῶν, οὐδὲν ἂν ὧν νυνὶ πεποίηκεν ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατ' ἂν δύναμιν. Ἄλλ' εἶδεν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκείνος, ὅτι ταῦτα μὲν ἐστὶν ἅπαντα τὰ χωρὶ' ἄθλα τοῦ πολέμου κείμεν' ἐν μέσῳ, φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς ἐθέλουσιν πονεῖν καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων.
- 6 Καὶ* γὰρ τοι ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν ὡς* ἂν ἐλών τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος· καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν* τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὀρθῶσι παροσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας, ἃ χρῆ.
- 7 Ἄν τοίνυν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς ταύτης ἐθελήσητε γενέσθαι* γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὗ δεῖ καὶ δύναται ἂν παρασχεῖν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφείς τὴν εἰρωνειαν* ἔτοιμος πράττειν* ὑπάρξει, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικία* στρατεύεσθαι, — συνελόντι δ' ἀπλῶς, ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθε-

λήσητε γενέσθαι* καὶ παύσησθ' αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομεισθε*, ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατεροραθυμημένα* πάλιν ἀναλήψεσθε, κάκεινον τιμωρήσεσθε. ↓

↓ Μὴ γὰρ ὡς θεῶ νομίζετ' ἐκεῖνον τὰ παρόντα πεπηγῆναι* 8
πράγματ' ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον καὶ δέδιεν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάντων νῦν δοκούντων οἰκειῶς* ἔχειν καὶ ἅπανθ', ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἐνί*, ταῦτα κἀν* τοῖς μετ' ἐκεῖνου χρῆ νομίζειν ἐνεῖναι. Κατέπηχε* μέντοι πάντα ταῦτα νῦν, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν* διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥαθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημί δεῖν ἤδη. ↓

↓ Ὅρατε γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα, οἱ* προε- 9
λήλυθεν ἀσελγείας ἀνθρώπος*, ὃς οὐδ' αἴρεσιν* ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν* ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὡς φασί, λέγει, καὶ οὐχ οἰός* ἐστὶν ἔχων, ἃ κατέστραπται, μένειν* ἐπὶ τούτων, ἀλλ' αἰεὶ τι προσπεριβάλλεται* καὶ κύκλω πανταχῆ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους* περιστοιχίζεται*. ↓

↓ Πότ' οὖν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πόθ', ἃ χρῆ, πράξετε; 10
ἐπειδὴν τί γένηται; Ἐπειδὴν νῆ Δί' ἀνάγκη τις ἦ. Νῦν δὲ τί χρῆ τὰ γιγνόμεν' ἡγεῖσθαι; Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ* τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. Ἡ βούλεσθ', εἰπέ μοι, περιμόντες αὐτῶν* πυνθάνεσθαι «λέγεται τι καινόν;» Γένοιτο γὰρ ἂν τι καινότερον ἢ Μακεδῶν ἀνὴρ Ἀθηναίους καταπολεμῶν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν*; «Τέθνηκε Φίλιππος;» «Οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ». ↓ Τι 11
δ' ὑμῖν διαφέρει*; Καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθη, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν· οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ* τὴν αὐτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξεται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν. Καί- 12

τοι καὶ τοῦτο· εἴ τι πάθοι καὶ τὰ τῆς τύχης* ἡμῖν, ἤπερ αἰ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιτο*, ἴσθ', ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες*, ὅπως βούλεσθε, διοικήσασθε*, ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν* Ἀμφίπολιν δέξασθαι δύναισθ' ἂν, ἀπηρτημένοι* καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμασι.

- 13 Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν* ἅπαντας ἐτοίμως*, ὡς* ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς οἶομαι, καὶ τὸ πληθος ὅσον, καὶ πόρους οὐστίνας χρημάτων, καὶ τᾶλλ' ὡς ἂν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκεῖ παρασκευασθῆναι, καί* δὴ πειράσομαι λέγειν, δεηθῆτε ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦ-
- 14 τον. Ἐπειδὴν ἅπαντ' ἀκούσητε, κρίνατε, μὴ πρότερον προλαμβάνετε* μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τι καὶνὴν παρασκευὴν λέγειν*, ἀναβάλλειν με τὰ πράγμαθ' ἠγείσθω. Οὐ γὰρ οἱ «ταχὺ» καὶ «τῆμερον» εἰπόντες μάλιστ' εἰς* δέον λέγουσιν (οὐ γὰρ ἂν τά γ' ἤδη γεγενημένα τῇ νυνὶ βοηθεῖα κωλύσαι
- 15 δυνηθεῖμεν), ἀλλ' ὅς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἡ διαλυσώμεθα πεισθέντες* τὸν πόλεμον ἢ περιγενώμεθα* τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. Οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων, εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεται τι. Ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη, τὸ δὲ πρᾶγμ' ἤδη τὸν ἔλεγχον* δώσει· κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε.
- 16 Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρεις πενήκοντα παρασκευάσασθαι* φημι δεῖν, εἴτ' αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς, εἴαν τι δέῃ, πλευστέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσιν. Πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἰπέων ἰππαγωγ-
- 17 γοὺς τριήρεις καὶ πλοῖ' ἱκανὰ εὐτρεπίσαι* κελεύω. Ταῦτα μὲν

οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ* τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰ-
 κείας χώρας αὐτοῦ στρατείας εἰς Πύλας καὶ Χερρόνησον καὶ
 Ὀλυνθον καὶ ὅποι βούλεται· δεῖ γὰρ ἐκεῖνῳ τοῦτ' ἐν τῇ γνώμῃ
 παραστῆσαι*, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσ-
 περ εἰς Εὐβοίαν* καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἀλιάρτον* καὶ
 τὰ τελευταῖα* πρῶην εἰς Πύλας, ἴσως ἂν ὀρμήσατε*. Οὗτοι* 18
 παντελῶς, οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν* τοῦτο, ὡς ἔγωγέ φημι
 δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν, ἴν' ἢ διὰ τὸν φόβον, εἰδῶς εὐ-
 τρεπεῖς* ὑμᾶς, (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς· εἰσὶ γάρ, εἰσὶν οἱ πάντ'
 ἐξαγγέλλοντες* ἐκεῖνῳ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος)
 ἡσυχίαν ἔχη, ἢ παριδῶν* ταῦτ' ἀφύλακτος ληφθῆ, μηδενὸς
 ὄντος ἐμποδῶν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκεῖνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῶ*
 καιρόν.

Ταῦτα μὲν ἐστίν, ἃ πᾶσι δεδόχθαι* φημι δεῖν καὶ παρε- 19
 σκευάσθαι προσήκειν οἴομαι· πρὸ δὲ τούτων δύναμίν* τιν', ὃ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημι προχειρίσασθαι* δεῖν ὑμᾶς, ἢ συνε-
 χῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει. Μή* μοι μυρίους
 μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους* ταύτας δυ-
 νάμεις, ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔσται, κἂν ὑμεῖς ἓνα κἂν πλείους
 κἂν τὸν δεῖνα κἂν ὄντινοῦν* χειροτονήσητε στρατηγόν, τούτῳ
 πείσεται καὶ ἀκολουθήσει. Καὶ τροφήν* ταύτῃ πορίσαι κελεύω.

Ἔσται δ' αὕτη τίς ἢ δύναμις καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν 20
 τροφήν ἔξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν; Ἐγὼ φράσω,
 καθ'* ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρὶς. Ξένους μὲν λέγω — καὶ
 ὅπως μὴ ποιήσεθ', ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαπεν· πάντ' ἐλάττω
 νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμα-
 σιν αἰρούμενοι*, ἐπὶ* τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε·
 ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθετε,
 ἂν ἐλάττω φαίνηται. Λέγω δὲ τοὺς πάντας* στρατιώτας δις- 21
 χιλίους, τούτων δ' Ἀθηναίους φημι δεῖν εἶναι πεντακοσίους,
 ἕξ ἧς ἂν τινος ὑμῖν ἡλικίας* καλῶς ἔχειν δοκῆ, χρόνον τα-

- κτὸν* στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῆ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς* ἀλλήλοις· τοὺς δ' ἄλλους ξένους εἶναι κελεύω. Καὶ μετὰ τούτων ἰππέας διακοσίους, καὶ τούτων πενήτην* Ἀθηναίους τοῦλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους· καὶ ἰππαγωγοὺς τούτοις.
- 22 Εἶεν*· τί πρὸς τούτοις ἔτι; Ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ γάρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυτικόν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλῆρῃ. Πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφή γενήσεται; Ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω, ἐπειδάν, διότι τηλικαύτην* ἀποχρῆν* οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς συστρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.
- 23 Ὅσοαύτην μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἔνι* νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῃ παραταξομένην*, ἀλλὰ ληστεύειν* ἀνάγκη καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην*· οὐ τοίνυν ὑπέρογκον αὐτὴν (οὐ γὰρ ἔστι μισθὸς* οὐδὲ τροφή), οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι
- 24 δεῖ. Πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ Πολύστρατος ἠγεῖτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας καὶ ἄλλοι τινές, καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατεύεσθαι· καὶ οἷδ' ἀκούων, ὅτι Λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. Ἐξ* οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ* καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἔχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γεγόνασι. Καὶ παρακύψαντ'* ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς Ἀρτάβαζον* καὶ πανταχοῖ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα, ὁ δὲ στρατηγὸς ἀκολουθεῖ, εἰκότως· οὐ γὰρ ἔστιν* ἄρχειν μὴ δίδόντα μισθόν.
- 25 Τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις* ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώτας οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας* τῶν στρατηγουμένων* παρακα-

ταστήσαντας*. ἐπεὶ νῦν γε γέλωσ* ἔσθ', ὡς χρώμεθα τοῖς
 πράγμασιν. Εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, «εἰρήνην ἄγετ', ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι;» «Μὰ Δί' οὐχ ἡμεῖς γ'», εἶποιτ' ἄν, «ἀλλὰ Φι-
 λίππῳ πολεμοῦμεν». Οὐκ ἐχειροτονεῖτε δ' ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα 26
 ταξιάρχους* καὶ στρατηγούς* καὶ φυλάρχους καὶ ἱπάρχους
 δύο; Τί οὖν οὗτοι ποιούσι; Πλὴν ἐνὸς ἀνδρός, ὃν ἂν
 ἐκπέμψητ' ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν
 ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν*. ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς
 πηλίνους*, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ
 τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. Οὐ γὰρ* ἐχρῆν, ὧ ἄν- 27
 δρες Ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱπαρχον παρ' ὑμῶν,
 ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἢν ἦν ὡς* ἀληθῶς τῆς πόλεως ἢ δύ-
 ναμῖς; Ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμμον* τὸν παρ' ὑμῶν ἱπαρχον δεῖ
 πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων
 Μενέλαον* ἱπαρχεῖν; Καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα
 λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον,
 ὅστις ἂν ᾔη.

Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἠγεῖσθε λέγεσθαι, τὸ δὲ τῶν 28
 χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτ' ἀκοῦσαι.
 Τοῦτο δὴ* καὶ περαίνω*. Χρήματα τοίνυν ἔστι* μὲν ἡ τρο-
 φή*, σιτηρέσιον μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντ' ἐνεθήκοντα
 καὶ μικρόν τι πρὸς*, δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις τετταράκοντα
 τάλαντα, εἴκοσιν εἰς* τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνὸς ἐκάστου, στρα-
 τιώταις δὲ δισχιλίους τοσαῦθ' ἕτερα, ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς ὁ
 στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ, τοῖς δ' ἱππεῦσι δια-
 κοσίους οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ
 μηνός, δώδεκα τάλαντα. Εἰ δέ τις οἶεται μικρὰν ἀφορμὴν* 29
 εἶναι, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς
 ἔγνωκεν*. ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται, προσ-
 ποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμ' ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα
 τῶν Ἑλλήνων ἀδικοῦν οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ' ἔχειν μισθὸν

έντελῆ*. Ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντῆς πάσχειν ὅτιοῦν ἔτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχη. Πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι, τοῦτ' ἤδη λέξω.

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

- 30 Ἄ μὲν ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθ' εὐρεῖν, ταῦτ' ἐστίν. Ἐπειδὰν δ' ἐπιχειροτονῆτε* τὰς γνώμας, ἂν ὑμῖν ἀρέσκη, χειροτονήσετε*, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις.
- 31 Δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλευσασθαι, εἰ τὸν τόπον*, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμεῖτ', ἐνθυμηθεῖητε, καὶ λογίσασθ', ὅτι τοῖς πνεύμασι* καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος, καὶ φυλάξας* τοὺς ἐτησίαις* ἢ τὸν χειμῶν' ἐπιχειρεῖ, ἡνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυ-
- 32 ναίμεθ' ἐκεῖσ' ἀφικέσθαι. Δεῖ τοίνυν ταῦτ' ἐνθυμουμένους μὴ βοηθείαις* πολεμεῖν (ὕστεριοῦμεν* γὰρ ἀπάντων), ἀλλὰ παρασκευῆ συνεχεῖ καὶ δυνάμει. Ὑπάρχει* δ' ὑμῖν χειμαδίῳ* μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει Λήμνῳ καὶ Θάσῳ καὶ Σκιάθῳ καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις*, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ σῖτος καί, ἃ χρὴ στρατεύματι, πάνθ' ὑπάρχει τὴν δ' ὥραν* τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῆ γενέσθαι* ῥάδιον καὶ τὸ τῶν πνευμάτων* ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων* στόμασι ῥαδίως ἔσται*.
- 33 Ἄ μὲν οὖν χρήσεται* καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ* τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος καταστάς* ὑφ' ὑμῶν βουλευσεται· ἃ δ' ὑπάρξει δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστίν, ἃ γ' ὡ γέγραφα*. Ἄν ταῦτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πορίσητε, τὰ χρήματα πρῶτον, ἃ λέγω, εἶτα καὶ τἄλλα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας, ἐντελῆ* πᾶσαν τὴν δύναμιν νόμῳ

κατακλείσθητ* ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι* καὶ πορισταί* γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον* ζητοῦντες, παύσεσθ' αἰεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι καὶ πλέον* οὐδὲν ποιοῦντες. Καὶ ἔτι 31 πρὸς τούτῳ πρῶτον μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. Ἔστι δ' οὗτος τίς; Ἀπὸ* τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμῆ συμμάχων, ἄγων* καὶ φέρων τοὺς πλείοντας τὴν θάλατταν.

Ἐπειτα τί πρὸς τούτῳ; Τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε*, οὐχ* ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Λῆμνον καὶ Ἰμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἔχων, πρὸς τῷ Γεραιστῷ* τὰ πλοῖα συλλαβὼν ἀμύθητα χρήματ' ἐξέλεξεν*, τὰ τελευταῖ' εἰς Μαραθῶν' ἀπέβη καὶ τὴν ἱερὰν* ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη, ὑμεῖς δ' οὐτε ταῦτα δύνασθε κωλύειν οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους, οὓς ἂν προθῆσθε*, βοηθεῖν.

Καίτοι τί* δήποτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τὴν μὲν 35 τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων αἰεὶ τοῦ καθήκοντος* χρόνου γίνεσθαι, ἂν τε δεινοὶ* λάχωσιν* ἂν τ' ἰδιῶται* οἱ τούτων ἐκατέρων ἐπιμελούμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτ' ἀναλίσκεται χρήματα, ὅσ' οὐδ' εἰς ἓνα τῶν ἀποστόλων*, καὶ τοσοῦτον ὄχλον* καὶ παρασκευὴν, ὅσην οὐκ οἶδ' εἶ τι τῶν ἀπάντων ἔχει, τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν* τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασάς, τὸν εἰς Ποτείδαιαν; Ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρό- 36 οιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγός* ἢ γυμνασίαρχος* τῆς φυλῆς, πότε καὶ παρὰ τοῦ καὶ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον* οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέληται· ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ ἄτακτα, ἀδιόρθωτα*, ἀόρισθ' ἅπαντα.

Τοιγαροῦν* ἅμ* ἀκηκόαμέν τι καὶ τριηράρχους* καθί-

σταμεν καὶ τούτοις ἀντιδόσεις* ποιούμεθα καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν, καὶ μετὰ ταῦτ' ἐμβαίνειν τοὺς μετόικους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς* οἰκοῦντας, εἴτ' αὐτοὺς πάλιν, εἴτ' 37 ἀντεμβιβάζειν*, εἴτ' ἐν ὄσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπόλωλε* τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν· τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσι καιροὶ* τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν*. Ἄς δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθ' ἡμῖν ὑπάρχειν*, οὐδὲν οἰαί τ' οὔσαι ποιεῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. Ὁ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως* ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ* ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ

38 Τούτων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων ἀληθῆ μέν ἐστι τὰ πολλά, ὡς* οὐκ ἔδει, οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ ἠδέ' ἀκούειν. Ἄλλ' εἰ μέν, ὅσ' ἂν τις ὑπερβῆ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματαθ' ὑπερβήσεται*, δεῖ πρὸς ἠδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἢ τῶν λόγων χάρις*, ἂν ἧ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίνεται, αἰσχρὸν ἐστι φενακίζειν* ἑαυτοὺς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους, ἂν* ἧ δυσχερῆ*, πάντων ὑστερεῖν 39 τῶν ἔργων*, καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους* οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιῶσειέ τις ἂν τὸν στρατηγὸν ἠγεῖσθαι, οὕτω* καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους, ἴν', ἂν ἐκείνοις δοκῆ, ταῦτα πράττηται καὶ μὴ τὰ συμβάντ' ἀναγκάζονται διώκειν*.

40 Ὑμεῖς δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἀπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὀπλίτας, ἰππέας, χρημάτων πρόσοδον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτ' εἰς*

δέον τι κέκρησθε, οὐδὲν δ' ἀπολείπετε*, ὥσπερ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖν Φιλίππῳ. Καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεὶς αἰεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται*, κὰν ἐτέρωσε πατάξης, ἐκεῖσ' εἰσὶν αἱ χεῖρες· προβάλλεσθαι* δ' ἢ βλέπειν ἐναντίον* οὐτ' οἶδεν οὐτ' ἐθέλει. Καὶ ὑμεῖς, ἂν ἐν Χερρονήσῳ πύθησθε 41 Φίλιππον, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε, ἂν ἐν Πύλαις, ἐκεῖσε, ἂν ἄλλοθί που, συμπαραθεῖτ' ἄνω κάτω, καὶ στρατηγεῖσθ' ὑπ' ἐκείνου, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοὶ συμφέρον περὶ τοῦ πολέμου, οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προορατ' οὐδέν, πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον ἢ γιγνόμενόν τι πύθησθε. Ταῦτα δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν* νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἦκει τὴν ἀκμήν*, ὥστ' οὐκέτ' ἐγχαρεῖτ'.

Δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομέ- 42 νοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυρόμενος, τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. Εἰ γὰρ ἔχων, εἰ κατέστραπται καὶ προεὶληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι, ἀποχρῆν* ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνῃ καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἴσχιστ' ὠφληκότες* ἂν ἡμεν δημοσίᾳ· νῦν δ' ἐπιχειρῶν αἰεὶ τι καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιτ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀπεγνώκατε*.

Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ' 43 ὀργίζεται, ὀρῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον, τὴν δὲ τελευταίην οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται*, δηλον, εἰ μή τις κωλύσει. Εἶτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς καὶ τὰς παρὰ τοῦ δαίνος ἐλπίδας ἂν ἀποστείλητε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς; Οὐκ ἐμβησόμεθα; οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρει γέ τι στρατιωτῶν 44 οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσόμεθα; «Ποῖ οὖν προσορμιούμεθα;» ἤρετό* τις. Εὐρήσει τὰ σαθρά*, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς

- ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν· ἂν μέντοι καθώμεθ' οἴκοι, λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων*, οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων.
- 45 Ὅποιοι μὲν γὰρ ἂν, οἶμαι, μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῆ, κἂν μὴ πᾶσα, καὶ τὸ τῶν θεῶν* εὐμενὲς καὶ τὸ τῆς τύχης* συναγωνίζεται· ὅποιοι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν* καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γίνεσθαι, ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι* τῷ δέει τοιοῦτους ἀποστόλους.
- 46 Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἓν' ἄνδρα δυνηθῆναι ποτε ταυθ' ὑμῖν προᾶξει πάνθ', ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι* καὶ τὸν δεῖν' αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖν' ἔστιν, τὰ δὲ πράγματ' ἐκ* τούτων ἀπόλωλεν. Ὅταν γὰρ ἡγήται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων* ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥαδίως ἐνθιάδ' ὄσιν*, ὑμεῖς δ', ἐξ ὧν ἂν ἀκούσθῃ, ὅ,τι ἂν τύχητε ψηφίζησθε, τί καί* χρὴ προσδοκᾶν;
- 47 Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; Ὅταν ὑμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε* στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων* καὶ δικαστὰς οἴκαδ' ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν*, ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερόν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν. Νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἤκει τὰ πράγματ' αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δις καὶ τρις κρίνεται* παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδ' ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι* περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν* καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἰροῦνται τοῦ προσήκοντος· κακούργου μὲν γὰρ ἔστι κριθέντ' ἀποθανεῖν, στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς πολεμίοις.
- 48 Ἡμῶν δ' οἱ μὲν περιμόντες μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ Φίλιππον πράττειν* τὴν Θηβαίων κατάλυσιν καὶ τὰς πολιτείας* διασπᾶν*, οἱ δ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα*, οἱ

δ' ἐν Ἰλλυριοῖς* πόλεις τειχίζειν, οἱ δὲ λόγους πλάττοντες
 ἕκαστος περιερχόμεθα. Ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθη- 49
 ναῖοι, νῆ τοὺς θεοὺς ἐκείνον μεθύειν* τῷ μεγέθει τῶν πε-
 πραγμένων καὶ πολλὰ τοιαῦτ' ὄνειροπολεῖν* ἐν τῇ γνώμῃ,
 τὴν τ' ἐρημίαν* τῶν κωλυσόντων ὄρωντα καὶ τοῖς πεπραγμέ-
 τοις ἐπηρμένον, οὐ μέντοι γε μὰ Δί' οὕτω προαιρεῖσθαι πράτ-
 τειν*, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλ-
 λει ποιεῖν ἐκείνος· ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες*.

Ἄλλ' ἂν ἀφέντες ταῦτ' ἐκεῖν' εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄν- 50
 θρωπος καὶ τὰ ἡμέτερ' ἡμᾶς ἀποστερεῖ καὶ χρόνον πολὺν
 ὕβριζε*, καὶ ἅπανθ' ὅσα πόποτ' ἠλπίσαμεν τινα πράξειν ὑπὲρ
 ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὗρηται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἐστί*,
 κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγ-
 κασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν, ἂν ταῦτ' εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντ'
 ἐσόμεθ' ἐγνωκότες* καὶ λόγων ματαιῶν ἀπηλλαγμένοι· οὐ γάρ,
 ἅττα ποτ' ἔσται δεῖ σκοπεῖν*, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἂν μὴ προσέ-
 χητε τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' ἄλλοτε πόποτε πρὸς χάριν* εἰλόμην 51
 λέγειν, ὅ,τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν* πεπεισμένος ὧ, νῦν θ', ἃ
 γινώσκω, πάνθ' ἀπλῶς*, οὐδὲν ὑποστειλάμενος*, πεπαρη-
 σίασμαι*. Ἐβουλόμην δ' ἂν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὰ βέλ-
 τιστ' ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον* καὶ τῷ τὰ βέλ-
 τιστ' εἰπόντι· πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον* εἶχον. Νῦν δ' ἐπ'* ἀδήλοισ
 οὔσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ* τῷ
 συνοίσειν ὑμῖν, ἂν πράξητε, ταῦτα πεπεισθαι λέγειν αἰροῦ-
 μαι. Νικῶη δ' ὅ,τι πᾶσιν μέλλει συνοίσειν.

ΙV. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β΄

Εἰσαγωγή. Ἡ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τὸ 348 ἄλωσις τῆς Ὀλύμπου καὶ τῶν Χαλκιδικῶν πόλεων ἐπροκάλεσε τοσαύτην ἀγανάκτησιν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδίως εἰς τὰς Ἀθήνας, ὥστε ἤρχισαν νὰ καταβάλλωνται προσπάθειαι ἐξ Ἀθηνῶν, ὅπως αἱ ἑλληνικαὶ δυνάμεις συνασπισθοῦν πρὸς κοινὴν καταπολέμησιν τοῦ Φιλίππου. Ἄλλ' αἱ προσπάθειαι αὗται ἀπέβησαν μάταιαι· οἱ εἰς πλείστας πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἀποσταλέντες πρέσβεις, ὅπως παρακινήσουν αὐτὰς εἰς κοινὴν μετὰ τῶν Ἀθηνῶν σύμπραξιν κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδοῦνίας, ἐπέστρεψαν εἰς Ἀθήνας ἄπρακτοι. Τότε μετεβλήθησαν καὶ αἱ διαθέσεις τῶν Ἀθηναίων οὔτοι, ἐπειδὴ ἔβλεπον τὴν ἀδιαφορίαν ταύτην τῶν ἑλληνικῶν πόλεων, ἦσαν δὲ τελείως ἐξητλημένοι ἐκ τοῦ πολέμου πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀπεφάσισαν νὰ συνάγουν εἰρήνην μετ' αὐτοῦ. Ἡ εἰρήνη αὕτη, ἣ ὁποία ἀπὸ τοῦ Φιλοκράτους ἐκλήθη Φιλοκράτειος, ἐγένετο τὸ 346.

Ὁ Φίλιππος καὶ μετὰ τὴν Φιλοκράτειον εἰρήνην οὐδόλως ἠσυχασεν, ἀλλ' ἐξηκολούθησε νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν ἐκκλήρωσιν τῶν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κατακτητικῶν του σχεδίων. Οὕτω τὸ 344 π. Χ., ἀφοῦ ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ κατέβαλεν ἐν αὐτῇ πᾶσαν ἀντίδρασιν, ἐζήτησε νὰ ἐπέμβῃ ἐν Πελοποννήσῳ, λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ τὸ ἐξῆς γεγονός: Οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Φωκικοῦ πολέμου ἐπεδίωξαν καὶ πάλιν νὰ γίνωνν κύριοι τῆς Πελοποννήσου, οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ Μεσσηνιοὶ πιεζόμενοι ὑπὸ τούτων ἐστράφησαν πρὸς τὸν Φίλιππον ζητοῦντες τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Ὁ Φίλιππος θεωρήσας κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν, προθύμως ἐδέχθη νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους· ὅθεν διατάσσει τοὺς Λακεδαιμονίους ν' ἀφήσουν τὴν Μεσσηνίαν αὐτόνομον, ἀποστέλλει χρήματα καὶ μισθοφόρους εἰς τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους καὶ ὑπόσχεται, ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ στρατοῦ.

Οἱ Ἀθηναῖοι μαθόντες τὰς τοιαύτας ἐνεργείας τοῦ Φιλίππου ἐν Πελοποννήσῳ καὶ θέλοντες νὰ ματαιώσουν αὐτὰς ἀποστέλλουν κατὰ πρότασιν τοῦ Δημοσθένους πρέσβεις εἰς τὰς πελοποννησιακὰς πόλεις· ἀρχηγὸς δὲ τῆς πρεσβείας ἦτο αὐτὸς ὁ Δημοσθένης. Οὗτος ἠγωνίσθη

νά παραστήσῃ εἰς τοὺς Ἀργείους καὶ Μεσσηνίους τὴν δολίαν πολιτικὴν τοῦ Φιλίππου καὶ προσεπάθησε ν' ἀποτρέψῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς μετ' αὐτοῦ συμμαχίας. Οἱ λόγοι τοῦ ρητόρου ἐνεποιήσαν μερίστην αἰσθησίν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ὑπῆρξεν ἀνάλογον πρὸς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Οἱ Μεσσηνιοὶ καὶ οἱ Ἀργεῖοι φροντίζοντες διὰ τὰ ἰδικὰ των μόνον συμφέροντα καὶ ὄχι διὰ τὰ κοινὰ ὅλης τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔπαυσαν νὰ πιστεύουν εἰς τὴν φιλίαν καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Φίλιππος ὀργισθεὶς διὰ τὰς ἐνεργείας αὐτὰς τῶν Ἀθηναίων ἐν Πελοποννήσῳ, καθὼς καὶ διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ ἐκτοξευομένας καθ' ἑκάστην ἀπὸ τοῦ ἀθηναϊκοῦ βήματος κατηγορίας τῶν ρητόρων, στέλλει πρέσβεις εἰς Ἀθήνας παραπονούμενος, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι κατηγοροῦν αὐτὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι δὲν ἐξετέλεσε τὰς ὑποσχέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης. Συγχρόνως μετὰ τῶν Μακεδόνων πρέσβων καταφθάνουν εἰς Ἀθήνας καὶ πρέσβεις τῶν Μεσσηνίων καὶ Ἀργείων παραπονούμενοι, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι προστατεύοντες τοὺς Σπαρτιάτας παρακωλύουν τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας τῶν ἐχθρῶν τῆς Σπάρτης.

Τότε συνέρχονται εἰς ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵνα συσκεφθοῦν περὶ τῆς ἀποκρίσεως, ἣ ὁποία πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τοὺς πρέσβεις. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Δημοσθένης καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Β' Φιλιππικὸν (τὸ 344), ἐν τῷ ὁποίῳ οὗτος ὑποδεικνύει τίνα ἀποκρισὴν ὀφείλουσιν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ δώσουν εἰς τοὺς πρέσβεις.

Ὅταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγοι γίνωνται περὶ ὧν Φίλιππος πρᾶττει καὶ βιάζεται* παρὰ τὴν εἰρήνην, αἰεὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινομένους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας αἰεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας Φιλίππου, γιγνόμενον δ' οὐδέν, ὡς* ἔπος εἰπεῖν, τῶν δεόντων, οὐδ' ὧν ἕνεκα ταῦτ' ἀκούειν ἄξιον. Ἄλλ' εἰς 2 τοῦτ' ἤδη προηγμένα* τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πόλει, ὥσθ', ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγῃ Φίλιππον καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσοῦτῳ τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμβουλεύσαι χαλεπώτερον εἶναι.

- 3 Αἴτιον δὲ τούτων, ὅτι, πάντας, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξειςιν οὐχὶ λόγοις δέον*, πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες* τούτων μὲν ἀφέσταμεν* καὶ γράφειν* καὶ συμβουλεύειν, τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες*, οἷα ποιῆι δέ, ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα*. ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι*, ὡς μὲν ἂν εἴποιτε δικαίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλου συνείητε*, ἄμεινον Φιλίππου παρεσκεύασθε, ὡς δὲ κωλύσαιτ' ἂν ἐκεῖνον πράττειν
- 4 ταῦτ', ἐφ' ὧν ἐστι* νῦν, παντελῶς ἀργῶς ἔχετε*. Συμβαίνει δὴ πρᾶγμ' ἀναγκαῖον, οἶμαι, καὶ ἴσως εἰκός· ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε* καὶ περὶ ἅ σπουδάζετε*, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέρους ἔχει*, ἐκείνῳ μὲν αἱ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι.
- 5 Εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιοτέρῳ ὑμῖν ἔξαρχεῖ*, ῥᾷδιον, καὶ πόνος οὐδεὶς πρόσεστι τῷ πράγματι· εἰ δ', ὅπως τὰ παρόντ' ἐπανορθωθήσεται, δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προελθόντ'* ἔτι πορρωτέρῳ λήσει πάνθ' ἡμᾶς, μηδ' ἐπιστήσεται* μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν οὐδ' ἀντᾶραι* δυνασόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος, ὅσπερ πρότερον, τοῦ βουλευέσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντα τῶν ῥάστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον.
- 6 Πρῶτον μὲν, εἴ τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαρρεῖ, ὀρῶν, ἡλικίος ἤδη καὶ ὄσων κύριός ἐστι Φίλιππος, καὶ μηδέν' οἶεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει μηδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω, καὶ δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι τοὺς λογισμοὺς* ἀκοῦσαί μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τάναντί' ἐμοὶ παρέστηκε* προσδοκᾶν καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι Φίλιππον, ἴν', ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῆτε, ἂν δ' οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις προσθῆσθε.
- 7 Ἐγὼ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λογίζομαι· τίνων ὁ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη; Πυλῶν

καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι πραγμάτων. Τί οὖν; πῶς τούτοις ἐχρή-
 σατο*; Ἄθηναίους συμφέρει καὶ οὐχ ἂ τῇ πόλει, πράττειν
 προείλετο. Τί δῆποτε*; Ὅτι πρὸς πλεονεξίαν, οἶμαι, καὶ τὸ
 πάνθ' ὑφ' αὐτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς* ἐξετάζων, καὶ
 οὐχὶ πρὸς εἰρήνην οὐδ' ἡσυχίαν οὐδὲ δίκαιον οὐδέν, εἶδε τοῦτ' 8
 ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρα πόλει καὶ τοῖς ἡθεσι τοῖς ἡμετέ-
 ροις οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο* τοσοῦτον οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' οὗ
 πεισθέντες ὑμεῖς τῆς ἰδίας ἕνεκ' ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς
 Ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόοισθε*, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποι-
 ούμενοι, καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες,
 καὶ πάνθ', ἂ προσήκει, προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε,
 ἂν τι τοιοῦτον ἐπιχειρήῃ πράττειν, ὥσπερ* ἂν εἰ πολεμοῦντες
 τύχοιτε.

Τοὺς δὲ Ἀθηναίους ἠγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ* τῶν ἑαυ- 9
 τοῖς γιγνομένων τὰ λοιπ' ἐάσειν, ὅπως βούλεται, πράττειν
 ἑαυτόν, καὶ οὐχ ὅπως* ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ
 συστρατεύσειν, ἂν αὐτοὺς κελεύῃ. Καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους
 καὶ τοὺς Ἀργεῖους ταῦθ' ὑπείληφώς* εὖ ποιεῖ. Ὅ καὶ μέγι- 10
 στὸν ἐστὶ καθ'* ὑμῶν ἐγκώμιον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κέκρι-
 σθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων μόνοι τῶν πάντων μηδενὸς ἂν
 κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων προέσθαι*, μηδ' ἀν-
 ταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάριτος μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς
 Ἕλληνας εὖνοιαν.

Καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπέιληφε καὶ
 κατ'* Ἀργείων καὶ Ἀθηναίων ὡς* ἑτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ πα-
 ρόνθ' ὄρων, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. Εὐρίσκει 11
 γὰρ, οἶμαι, καὶ ἀκούει τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξόν*
 αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων, ὥστ'* αὐτοὺς ὑπακούειν
 βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον* τοῦτον,
 ἡνίκ' ἦλθεν Ἀλέξανδρος* ὁ τούτου πρόγονος περὶ τούτων
 κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν χάραν ἐκλιπεῖν προελομένους καὶ πα-

θεῖν ὅτιοῦν ὑπομείναντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦθ', ἅ πάντες αἱ γλίχονται* λέγειν, ἀξίως δ' οὐδεὶς εἰπεῖν δεδύνηται, (διόπερ κἀγὼ παραλείψω, δικαίως· ἔστι γὰρ μείζω τάκεινων ἔργα, ἢ ὡς* τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι), τοὺς δὲ Θηβαίων καὶ Ἀργείων προγόνους τοὺς μὲν συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιωθέντας.

12 Οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν* ἀγαπήσοντας*, οὐχ, ὅ,τι συνοίσει* κοινῇ τοῖς Ἑλλησι, σκεψομένους. Ἐγείτ' οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἔλοιτο, φίλους ἐπὶ* τοῖς δικαίοις αἰρήσεσθαι, εἰ δ' ἐκείνοις προσθεῖτο, συνεργοὺς ἔξειν τῆς αὐτοῦ πλεονεξίας. Διὰ ταῦτ' ἐκείνους ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἰρεῖται. Οὐ γὰρ δὴ τριήρεις γ' ὄρᾳ πλείους αὐτοῖς ἢ ὑμῖν οὐσας· οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τιν'* ἄρχὴν εὗρηκε, τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ καὶ τῶν ἐμπορίων* ἀφῆστηκεν*· οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυχεν.

13 «Ἀλλὰ νῆ Δί'», εἴποι τις ἂν ὡς* πάντα ταῦτ' εἰδώς, «οὐ πλεονεξίας ἔνεκεν οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ τότε ταῦτ' ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιοτέρα τοὺς Θηβαίους ἢ ὑμᾶς ἀξιοῦν*». Ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον πάντων τῶν λόγων οὐκ ἔνεστιν* αὐτῷ νῦν εἰπεῖν· ὁ γὰρ Μεσσηνὴν Λακεδαιμονίους ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν, Ὁρχομενὸν καὶ Κορώνειαν τότε Θηβαίοις παραδούς, τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτ' εἶναι πεποιηκέναι σκήψαιτο*;

14 «Ἀλλ' ἐβιάσθη νῆ Δία» (τοῦτο γάρ ἐσθ' ὑπόλοιπον) «καὶ παρὰ γνώμην*, τῶν Θεταλῶν ἰππέων καὶ τῶν Θηβαίων ὀπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεῖς*, συνεχώρησε* ταῦτα». Καλῶς. Οὐκοῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς Θηβαίους αὐτὸν ὑπόπτως* ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσι* περιόντες τινές, ὡς Ἐλάτειαν* τει-
15 χεῖ. Ὁ δὲ ταῦτα μὲν μέλλει καὶ μελλήσει, ὡς ἐγὼ κρίνω, τοῖς Μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς Ἀργείοις ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους συλλαμβάνειν* οὐ μέλλει, ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει καὶ χρή-

ματ' ἀποστέλλει καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσδύ-
κιμος*. Τοὺς μὲν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμονίους
ἀναιρεῖ*, οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας νῦν σφύ-
ζει*; Καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἂν 16
ἠγοῦμαι Φίλιππον, οὐτ', εἰ τὰ πρῶτα βιασθεῖς ἄκων ἔπραξεν,
οὐτ' ἂν, εἰ νῦν ἀπεγίγνωσκε* Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἐ-
χθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι, ἀλλ', ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κάκειν'
ἐκ προαιρέσεως* δῆλός ἐστι ποιήσας, ἐκ πάντων δ', ἂν τις
ὀρθῶς θεωρῇ, πάνθ', ἃ πραγματεύεται*, κατὰ τῆς πόλεως
συντάπτων*.

Καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τιν' αὐτῷ νῦν γε δὴ συμ- 17
βαίνει. Λογίξεσθε γάρ. Ἄρχειν βούλεται, τούτου δ' ἀνταγω-
νιστὰς μόνους ὑπέιληφεν* ὑμᾶς. Ἄδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον,
καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύννοιδεν* αὐτῷ· οἷς γὰρ οὖσιν ὑμε-
τέροις ἔχει, τούτοις πάντα τᾶλλ' ἀσφαλῶς κέκτηται· εἰ γὰρ
Ἄμφίπολιν καὶ Ποτεΐδαιαν προεῖτο*, οὐδ' ἂν οἴκοι μένειν
βεβαίως* ἠγεῖτο. Ἀμφότερον οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβου- 18
λεύοντα καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμ-
βάνων δικαίως αὐτὸν μισεῖν νομίζει, καὶ παρώξυνται*, πεί-
σεσθαι τι προσδοκῶν, ἂν καιρὸν λάβητε, ἂν μὴ φθάσῃ ποιή-
σας πρότερος. Διὰ ταῦτ' ἐγρήγορεν*, ἐφέστηκεν*, ἐπὶ τῇ πό-
λει θεραπεύει* τινάς, Θηβαίους καὶ Πελοποννησίων τοὺς
ταῦτά βουλομένους τούτοις, οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ πα- 19
ρόντ' ἀγαπήσειν* οἶεται, διὰ δὲ σκαιότητα* τρόπων τῶν μετὰ
ταῦτ' οὐδὲν προόψεσθαι.

Καίτοι σωφρονουσί γε καὶ μετρίως* ἐνεργῆ παραδείγματ'
ἔστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργεῖους
ἔμοιγ' εἰλεῖν συνέβη, βέλτιον δ' ἴσως καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐστιν
εἰρησθαι.

«Πῶς γὰρ οἶεσθ'», ἔφην, «ὧ ἄνδρες Μεσσηνιοί, δυσχε- 20
ρῶς* ἀκούειν Ὀλυνθίους, εἰ τίς τι λέγοι κατὰ Φιλίππου κατ'

ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ' Ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἀφίει, οὗ πάντες οἱ πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο*, Ποτειδαίαν δ' ἐδίδου τοὺς Ἀθηναίων ἀποίκους ἐκβάλλον, καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἀνήρητο*, τὴν χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦσθαι; ἄρα προσδοκᾶν αὐτοὺς τοι-

21 αὐτα πείσεσθαι, ἢ λέγοντος ἄν τις πιστεῦσαι οἴεσθε; Ἄλλ' ὅμως», ἔφην ἐγώ, «μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτριᾶν καρπωσάμενοι πολὺν τῆς αὐτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται, αἰσχροῦς ἐκπεσόντες*, οὐ κρατηθέντες* μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες*· οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις* αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὗται λίαν ὀμιλῖαι*.

22 »Τί δ' οἱ Θετταλοί; ἄρ' οἴεσθ'», ἔφην, «ὅτ' αὐτοῖς τοὺς τυράννους ἐξέβαλλε καὶ πάλιν Νίκαιαν* καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν* ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν* ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι*; Οὐκ ἔστι ταῦτα. Ἄλλὰ μὴν γέγονε ταῦτα καὶ πᾶσιν ἔστιν εἶδέναι.

23 »Ὑμεῖς δ'», ἔφην ἐγώ, «διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε Φίλιππον, ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκρουμένον* ἀπεύχεσθ', εἰ σωφρονεῖτ', ἰδεῖν. Ἔστι τοίνυν νῆ Δί'», ἔφην ἐγώ, «παντοδαπὰ εὐρημένα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακώματα καὶ τείχη καὶ τάφροι καὶ

24 τᾶλλ', ὅσα τοιαῦτα. Καὶ ταῦτα μὲν ἔστιν ἅπαντα χειροποίητα καὶ δαπάνης προσδεῖται· ἐν δέ τι κοινὸν ἢ φύσις* τῶν εὐφρονούτων ἐν αὐτῇ κέχτηται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μὲν ἔστ' ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι* πρὸς τοὺς

25 τυράννους. Τί οὖν ἔστι τοῦτο; Ἀπιστία. Ταύτην φυλάττετε, ταύτης ἀντέχεσθε*· ἄν ταύτην σφύζητε, οὐδὲν* μὴ δεινὸν πάθητε. Τί ζητεῖτε;» ἔφην. «Ἐλευθερίαν. Εἴτ' οὐχ ὁρᾶτε Φίλιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτη καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερία καὶ νόμοις

ἐναντίος. Οὐ φυλάξεσθ', ὅπως», ἔφην, «μὴ πολέμου ζητοῦν-
τες ἀπαλλαγῆναι δεσπότην εὕρητε;»

Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκεῖνοι, καὶ θορυβοῦντες*, ὡς ὀρθῶς 26
λέγεται, καὶ πολλοὺς ἐτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβειων καὶ
παρόντος ἐμοῦ καὶ πάλιν ὕστερον, ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον
ἀποσχίσονται* τῆς Φιλίππου φιλίας οὐδ' ὧν ἐπαγγέλλεται.
Καὶ οὐ τοῦτ' ἔστιν ἄτοπον, εἰ Μεσσηνιοὶ καὶ Πελοποννησίων
τινὲς παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλτισθ' ὀρθῶσί τι πράξουσιν, ἀλλ' ὅ- 27
μεις οἱ καὶ συνιέντες* αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡ-
μῶν, ὡς ἐπιβουλεύεσθε*, ὡς περιστοιχίζεσθε*, ἐκ* τοῦ μηδὲν
ἤδη ποιεῖν λήσεσθ'*, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πάνθ' ὑπομείναντες· οὕτως
ἢ παρατύχ'* ἡδονὴ καὶ ὀραστώνη* μείζον ἰσχύει τοῦ ποθ' ὅ-
στερον συνοίσειν μέλλοντος.

Περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων καθ'* ὑμᾶς αὐτοὺς ὅ- 28
στερον βουλευέσεσθε, ἂν σωφρονῆτε· ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι*
τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω.

Ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόν-
τας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπέισθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρή-
νην, καλεῖν* οὔτε γὰρ αὐτὸς ἂν ποθ' ὑπέμεινα* πρεσβεύειν, 29
οὔτ' ἂν ὑμεῖς οἴδ'* ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα
πράξειν τυχόντ' εἰρήνης Φίλιππον ᾤεσθε· ἀλλ' ἦν πολὺ τού-
των ἀφροσύνη* τὰ τότε λεγόμενα.

Καὶ πάλιν γ' ἐτέρους καλεῖν. Τίνας; τοὺς, ὅτ' ἐγὼ γεγο-
νυίας ἤδη τῆς εἰρήνης ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἦκων πρεσβείας τῆς
ἐπὶ τοὺς ὄρκους, αἰσθόμενος φενακίζομένην* τὴν πόλιν, πρού-
λεγον καὶ διεμαρτυρόμην καὶ οὐκ εἶων προέσθαι Πύλας
οὐδὲ Φωκέας, λέγοντας, ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων εἰκότως 30
δύστροπος καὶ δύσκολός* εἰμί τις* ἄνθρωπος, Φίλιππος
δ', ἅπερ εὔξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ*, πράξει, καὶ
Θεσπιάς μὲν καὶ Πλαταιάς τειχιεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς
ὑβρεως*, Χερρόνησον δὲ τοῖς αὐτοῦ τέλεσι* διορύξει*, Εὐ-

βοιαν δὲ καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει·
ταῦτα γὰρ ἅπαντ' ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταῦθα μνημονεύετ'^{*}
οἷδ' ὅτι ῥηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ^{*} τοὺς ἀδικοῦντας
μεμνήσθαι. Καὶ τὸ πάντων αἴσχιστον, καὶ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς
31 τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην ἐψηφίσασθε^{*}.
οὕτω τελέως ὑπήχθητε^{*}.

Τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω καὶ καλεῖν φημί δεῖν τούτους;
Ἐγὼ νῆ τοὺς θεοὺς τάληθῆ μετὰ παρρησίας^{*} ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς
32 καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. Οὐχ ἴν' εἰς λοιδορίαν ἐμπεσῶν^{*} ἐμαν-
τῶ μὲν ἐξ ἴσου^{*} λόγον παρ' ὑμῖν ποιήσω^{*}, τοῖς δ' ἐμοὶ προσ-
κρούσασιν^{*} ἐξ ἀρχῆς καὶ νῦν παράσχω πρόφασιν τοῦ πάλιν τι
λαβεῖν παρὰ Φιλίππου, οὐδ' ἴν' ὡς^{*} ἄλλως ἀδολεσχῶ^{*}. ἀλλ'
33 οἶομαί ποθ' ὑμᾶς λυπήσειν, ἃ Φίλιππος πράττει, μᾶλλον ἢ
τὰ νυνί· τὸ γὰρ πρᾶγμ' ὄρω προβαίνον, καὶ οὐχὶ βουλοίμην
μὲν ἂν εἰκάζειν ὀρθῶς, φοβοῦμαι δέ, μὴ λίαν ἐγγὺς ἦ τοῦτ'
ἤδη. Ὅταν οὖν μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν^{*} ἐξουσία^{*} γίγνηται τῶν
συμβαινόντων, μηδ' ἀκούηθ', ὅτι ταῦτα ἐφ' ὑμᾶς ἐστίν, ἐμοῦ
μηδὲ τοῦ δεινός, ἀλλ' αὐτοὶ πάντες ὁράτε καὶ εὖ εἰδήτε,
34 ὀργίλους καὶ τραχεῖς^{*} ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω. Φοβοῦμαι δὴ, μὴ
τῶν πρέσβων σεσιωπηκότων, ἐφ' οἷς αὐτοῖς συνίσασι^{*} δεδω-
ροδοκηκότες, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τού-
τους ἀπολωλότων τῆ παρ' ὑμῶν ὀργῆ περιπεσεῖν συμβῆ· ὄρω
γὰρ ὡς^{*} τὰ πόλλ' ἐνίους οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους, ἀλλ' εἰς τοὺς
ὑπὸ χεῖρα^{*} μάλιστα τὴν ὀργὴν ἀφιέντας.

35 Ἔως οὖν ἔτι μέλλει καὶ συνίσταται^{*} τὰ πράγματα καὶ
κατακούομεν^{*} ἀλλήλων, ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ ἀκριβῶς εἰ-
δότα, ὅμως ἐπαναμνήσαι^{*} βούλομαι, τίς ὁ Φωκέας πείσας
καὶ Πύλας ὑμᾶς προέσθαι, ὧν καταστάς ἐκεῖνος κύριος τῆς
ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύριος γέ-
γονεν, καὶ πεποίηχ' ὑμῖν μὴ περὶ τῶν δικαίων μηδ' ὑπὲρ τῶν
ἕξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλήν^{*}, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ

καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀττικὴν πολέμου, ὅς λυπήσει μὲν ἕκαστον, ἐπειδὴν παρῆ, γέγονεν δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Εἰ γὰρ μὴ παρε- 36
κρούσθητε* τόθ' ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα*. οὔτε
γὰρ ναυσὶ δῆπου κρατήσας* εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦλθεν ἂν ποτε
στόλω Φίλιππος, οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φω-
κέας, ἀλλ' ἢ τὰ δίκαι' ἂν ἐποίει καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων* ἡσυ-
χίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμ' ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ* πολέμῳ, δι' ὃν τότε
τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησεν.

Ταῦτ' οὖν, ὡς* μὲν ὑπομνήσαι, νῦν ἰκανῶς εἴρηται, ὡς 37
δ' ἂν ἐξετασθεῖη* μάλιστ' ἀκριβῶς, μὴ γένοιτ', ὃ πάντες
θεοί· οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἔγωγ' ἂν, οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ'
ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου καὶ τῆς ζημίας δί-
κην ὑποσχεῖν*.

Ολοκληρώθηκε η διαδικασία της αξιολόγησης των προτάσεων που υπέβαλε ο ενδιαφερόμενος. Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στο Πρόγραμμα. Η επιτροπή αξιολόγησης εξέλεξε τις προτάσεις που θα χρηματοδοτηθούν. Η επιλογή των προτάσεων έγινε με βάση τα κριτήρια που ορίζονται στο Πρόγραμμα. Η επιτροπή αξιολόγησης εξέλεξε τις προτάσεις που θα χρηματοδοτηθούν. Η επιλογή των προτάσεων έγινε με βάση τα κριτήρια που ορίζονται στο Πρόγραμμα.

Ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται να υπογράψει το πρωτόκολλο που συντάσσεται με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Η υπογραφή του πρωτοκόλλου αποτελεί δεσμευτικό έγγραφο. Ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται να υπογράψει το πρωτόκολλο που συντάσσεται με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Η υπογραφή του πρωτοκόλλου αποτελεί δεσμευτικό έγγραφο.

Ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται να υπογράψει το πρωτόκολλο που συντάσσεται με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Η υπογραφή του πρωτοκόλλου αποτελεί δεσμευτικό έγγραφο. Ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται να υπογράψει το πρωτόκολλο που συντάσσεται με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Η υπογραφή του πρωτοκόλλου αποτελεί δεσμευτικό έγγραφο.

Ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται να υπογράψει το πρωτόκολλο που συντάσσεται με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Η υπογραφή του πρωτοκόλλου αποτελεί δεσμευτικό έγγραφο. Ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται να υπογράψει το πρωτόκολλο που συντάσσεται με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Η υπογραφή του πρωτοκόλλου αποτελεί δεσμευτικό έγγραφο.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

ἀγαπῶ 1) τινι ἀρκοῦμαι εἰς τι· 2) τι α) ἀγαπῶ, προτιμῶ τι· τὸ ἴδια λυσιτελοῦν· β) μένω εὐχαριστημένος μετ' τι· ἀγαπῶ τὰ παρόντα. ἀγνωμόνως ἔχω εἶμαι ἀνόητος.

ἀγοραὶ πρόσοδοι τῶν ἀγορῶν.

ἄγω 1) τηρῶ, φυλάττω· τὴν εἰρήνην· 2) ἄγω καὶ φέρω λεηλατῶ, ληστεύω.

ἀγωνίζομαι περὶ θανάτου διακινδυνεύω τὴν ζωὴν μου, ἀντιμετωπίζω τὸν θάνατον πολεμῶν.

ἀδιόρθωτος ἀκανόνιστος.

ἀδολεσχῶ φλυαρῶ.

ἀδοξία ὄνειδος, ἐντροπή.

ἀήθης (μετὰ γνκ.) ἀσυνήθιστος εἰς τι.

αἵρεσις ἐκλογή· ὥστε ἐξ ἀπάντων (δηλ. τῶν λεχθέντων) γενέσθαι ὑμῖν ῥαδίαν τὴν αἵρεσιν τοῦ συμφέροντος· Ὁλ. Α, 1· αἵρεσις ἐστὶ τινι προβάλλεται εἰς τινα ἢ ἐκλογή, ἔχει τις νὰ ἐκλέξῃ· δίδωμι αἵρεσίν τινι δίδωμι τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς εἰς τινα, ἐπιτρέπω εἰς τινα νὰ ἐκλέξῃ.

αἴρομαι ὑψοῦμαι, αὐξάνομαι· μετ' ἐπιθ. : αἴρομαι μέγας αὐξάνομαι καὶ γίνομαι μέγας.

αἰροῦμαι 1) τι ἐγκρίνω τι· Φιλ. Α, 20· 2) τι ἀντί τινος προτιμῶ τι ἀντί τινος· ἡρημένος ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς τὴν δόξαν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα· 3) τι ἢ τι προτιμῶ τι ἀπὸ (ἄλλο) τι· ἐλοίμην ἂν τὴν τύχην τῆς ὑμετέρας πόλεως ἢ τὴν (τύχην) ἐκείνου· 4) ἀντὶ πολλῶν χρημάτων εἶμαι πρόθυμος νὰ ὑποβληθῶ εἰς μεγάλας χρηματικὰς θυσίας· νομίζω ὑμᾶς ἐλέσθαι ἂν (=ὅτι ὑμεῖς ἐλοισθε ἂν) ἀντὶ πολλῶν χρημάτων.

αἰσχύνῃ· ἢ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ ἢ ἔνεκα τῆ (κακῆς) καταστάσεως τῶν πραγμάτων κατασχύνῃ.

ἀκαιρία ἔλλειψις εὐκαιρίας, κακὴ περίστασις.

ἀκέραιος ἀβλαβής.

ἀκμή, κυρίως: ἡ κόψις (τοῦ μαχαιριοῦ)· ἔπειτα: τὸ κρίσιμον σημεῖον.

ἀκρασία ἀκολασία.

Ἀλέξανδρος υἱὸς τοῦ Ἀμύντου, βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, φίλος τῶν Ἀθηναίων· ἐλθὼν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης (479) ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ Μαρδονίου εἰς Ἀθήνας ἐπρότεινε εἰς τοὺς Ἀθ. τὴν μετὰ τῶν Περσῶν συμμαχίαν.

Ἀλίαρτος πόλις τῆς Βοιωτίας· ἐν αὐτῇ τὸ 395 οἱ ἠνωμένοι σύμμαχοι Θηβαῖοι, Κορίνθιοι, Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν τοὺς Λακεδ. φονεύσαντες καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Λύσανδρον.

ἀλλὰ μὴν πρὸς τούτοις δέ.

ἄλλως 1) ἐν γένει· 2) **ἄλλως τε καὶ καὶ μάλιστα· ἄλλως τε καὶ** καὶ μάλιστα ἕαν.

άλυσιτελής ἀνωφελής, ἐπιζήμιος.

ἄμα· ἄμα... καὶ πρὸς δῆλωσιν δύο συγχρόνων πράξεων· **ἄμ' ἀκηκόαμέν τι καὶ καθέσταμεν** μόλις ἔχομεν ἀκούσει τι (δηλ. πολεμικὴν τινα ἐνέργειαν τοῦ Φιλ.) καὶ (εὐθύς) διορίζομεν.

ἄμαχος ἀκαταμάχητος, ἀκαταγώνιστος.

ἀμελῶ (μετὰ γνκ.) ἀδιαφορῶ διὰ τι.

ἄν· οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο (δηλ. τὸ ὀρμηθεῖν ἐπ' αὐτὸν) καὶ ἂν τυχὸν ἀκόμη δὲν ἠθέλατε κάμει τοῦτο (καὶ δύνασθε νὰ μὴ τὸ κάμετε).

ἄν=ἄ ἄν.

ἀναιρῶ καταστρέφω· **Λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ** σκέπτεται νὰ καταστρέψῃ τοὺς Λακεδ.—Μέσον: **ἀναιροῦμαι** (μετ' αἰτ.) 1) ἀναλαμβάνω· **τὸν πόλεμον** (δηλ. τὸν ἤδη κατὰ τοῦ Φιλίππου διεξαγόμενον)· Ὀλ. Α, 7· **ἀνήρητο τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς** εἶχεν ἐπισύρει κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν ἔχθραν· Φιλ. Β, 20· 2) ἀναρπάζω τι, γίνομαι κύριός τινος· Ὀλ. Α, 21.

ἀνάστασις καταστροφὴ· **ἀλλὰ (πολεμοῦσιν ὑπὲρ) ἀναστάσεως** ἀλλὰ (πολεμοῦν), διὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν καταστροφὴν.

ἀναχαιτίζω ἀνατρέπω.

ἀνδραποδισταὶ σωματέμποροι, δηλ. οἱ ἀπάγοντες τοὺς ἐλευθέρους εἰς δουλείαν ἢ ἀποσπῶντες εἰς ἑαυτοὺς τοὺς δούλους ἐκ τῶν κυρίων τῶν· κατὰ τῶν ἀνδραποδιστῶν ἡ τιμωρία ἦτο θάνατος.

ἀνεξέταστος· οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέληται (ἐν συντόμῳ) οὐδὲν εἰς αὐτὰ ἔχει παραμεληθῆ, ὥστε νὰ εἶναι ἀνεξέταστον καὶ ἀκαθόριστον.

ἄνθρωπος ὁ ἄνθρωπος· πολλάκις οὕτω περιφρονητικῶς ὀνομάζει τὸν Φίλιππον ὁ Δημοσθένης.

ἀνθῷ ἀκμάζω· (τὰ τοιαῦτα) σφόδρα γε ἦνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσι (ἢ διὰ τοιούτων μέσων ἀποκτηθεῖσα δύναμις) πολὺ μάλιστα ἀκμάζει στηριζομένη ἐπὶ τῶν ἐλπίδων.

ἄνοια· ἐξαπατῶ τὴν ἄνοιάν τινος ἐκμεταλλεύομαι τὴν ἀνοησίαν τινὸς καὶ ἐξαπατῶ αὐτόν· ἀεὶ ἐξαπατῶν τὴν ἄνοιαν ἐκάστων (= ἐκάστου) τῶν ἀγνοούντων αὐτόν καὶ προσλαμβάνων (αὐτούς).

ἀνταίρω 1) τινὶ ἐξεγείρομαι, ἀναλαμβάνω πόλεμον ἐναντίον τινός· εἰ Λακεδαιμονίοις ἀντήρατέ ποτε (δηλ. κατὰ τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον, τὸ 378)· 2) πρὸς τινὰ ἀνθίσταμαι κατὰ τινος.

ἀντεμβιβάζω ἐμβιβάζω τινὰ εἰς πλοῖον ἀντὶ ἄλλου τινός· εἴτ' ἀντεμβιβάζειν = εἴτ' ἀνθ' ἡμῶν αὐτῶν ἐμβιβάζειν (τοὺς μετοίκους καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας).

ἀντέχω διαρκῶ· τὰ τοιαῦτα... ἀντέχει ἢ διὰ τοιούτων μέσων (δηλ. δι' ἀδικίας, ἐπιπορκίας καὶ ψεύδους) ἀποκτηθεῖσα δύναμις...—Μέσον· ἀντέχομαι (μετὰ γνκ.) κρατοῦμαι στερεὰ ἀπὸ κάτι (διὰ νὰ σωθῶ).

ἀντὶ (μετὰ γνκ.) πρὸς δήλωσιν ἀνταλλαγῆς· ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας ἤθελον ἔχει.

ἀντίδοσις διαδικασία τις παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις δικαστηρίοις, κατὰ τὴν ὁποίαν πᾶς πολίτης προσκαλούμενος εἰς **λειτουργίαν** τινὰ δυσανάλογον πρὸς τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ καλέσῃ πάντα ἄλλον πολίτην, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζε πλουσιώτερον ἑαυτοῦ, ν' ἀνταλλάξουν τὰς περιουσίας των ἢ νὰ ὑποβληθῆ ἑκείνος εἰς τὸ βῆρος τῆς λειτουργίας· **ποιοῦμαι ἀντίδοσίν τινι** ἐπιτρέπω εἰς τινὰ νὰ κάμῃ ἀντίδοσιν.

ἀντιλαμβάνομαί τινος, κυρ.· πιάνομαι ἀπὸ τινός· ἔπειτα· ἐπιλαμβάνομαί τινος, ἀναμειγνύομαι, ἐπεμβαίνω ἐνεργῶς εἰς τι· ρημκτ. ἐπίθ.· ἀντιληπτέον ἐστὶν ὑμῖν αὐτοῖς (= δεῖ ἀντιλαβέσθαι ὑμᾶς αὐτούς) τῶν πραγμάτων ἐκείνων (τῶν ἐκεῖ, δηλ. ἐν Ὀλύμπῳ, πραγμάτων)· οὐδενὸς τῶν πραγμάτων ἀντιληπτέον

(ἔστι=δεῖ ἡμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι).

ἀντιληπτόν, βλ. ἀντιλαμβάνομαι.

ἀντιποιοῦμαι (μετὰ γνκ.) ἐγείρω ἀξιώσεις ἐπὶ τινος, διεκδικῶ τι.

ἀντίρροπος ἰσόσταθμος, ἴσου βάρους· **συμμαχία ἀντίρροπός τινος** συμμαχία δυναμένη ν' ἀντισταθμίση τι.

ἀξιώ ἀπαιτῶ· **ἔπραξε ταῦτα τῷ ἀξιούν** (δτκ. αἰτίου) **τοὺς Θεβαίους δικαιότερα ἢ ὑμᾶς**. Οἱ Θεβαῖοι ἀπήτην ν' ἀποδοθῶν εἰς αὐτοὺς αἱ πόλεις Ὀρχομενὸς καὶ Κορώνεια, τὰς ὁποίας κατεῖχον οἱ Φωκεῖς.

ἄπαξ· εἰς ἄπαξ διὰ μίαν φοράν.

ἀπαρτῶ (-άω) ἀποχωρίζω· πθηκ. πρκμ. : **ἀπήρηται** εἶμαι μακρὰν· **ἀπηρητημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις** διότι εἴσθε μακρὰν (τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πραγμάτων) καὶ ὡς πρὸς τὰς πολεμικὰς) παρασκευὰς καὶ ὡς πρὸς τὰς σκέψεις.

ἄπειμι εἶμαι μακρὰν, ἐλλείπω· **ἄπεστι τὰ πράγματα** ἐλλείπουν τὰ ἔργα (αἱ πράξεις).

ἀπελαύνω ἐκδιώκω· **ὅτ' Ὀλυνθίους ἀπήλανόν τινες ἐνθένδε**, τὸ 357, ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπολιόρχει τὴν Ἀμφίπολιν, οἱ Ὀλυνθιοὶ φοβούμενοι τὴν αὐξάνουσαν δύναμιν τοῦ Φιλίππου ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς Ἀθήνας καὶ ἐπρότειναν εἰς τοὺς Ἀθηναίους συμμαχίαν ἐναντίον τοῦ Φιλίππου· ἀλλ' ὁ Φίλιππος θέλων νὰ ματαιώσῃ τὴν συμμαχίαν αὐτὴν ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον πρέσβεις καὶ δι' αὐτῶν ὑπεσχέθη εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν παράδοσιν τῆς Ἀμφιπόλεως· τοῦτο ἀκούσαντες οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἤθελον νὰ συζητήσουν μετὰ τῶν Ὀλυνθίων πρέσβειον περὶ συμμαχίας κατὰ τοῦ Φιλίππου, ἀλλ' ἀπέπεμψαν αὐτούς.

ἀπέχομαι (μετὰ γνκ.) : ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τινος, ἀποκρούω τι.

ἄπιστος ἀπίστευτος· **οὐδὲν (ἐπίρρ.) ἄπιστόν (ἔστι τοῦτο)**.

ἀπλῶς 1) μὲ γυμνήν τὴν ἀλήθειαν, ἄνευ συγκαλύψεως αὐτῆς· Φιλ. Α, 51· 2) ἐν γένει· Ὀλ. Α, 23.

ἀπὸ (μετὰ γνκ.) πρὸς δήλωσιν τῆς πηγῆς, ἐκ τῆς ὁποίας ἢ διὰ τῆς ὁποίας γίνεται τι· **ἀπὸ τῶν ὑμετέρων συμμάχων** μὲ τὰ χρήματα τῶν συμμάχων σας (τοὺς ὁποίους διαρπάζει).

ἀπογινῶσκω 1) μετ' αἰτιατικῆς προσ. : ἀπαρνοῦμαι τινα, ἀποσπῶμαι ἀπὸ τινα· 2) ἀμτβ. : ἀπελπίζομαι.

ἀποδείκνυμι καθιστῶ.

ἀποδίδωμί τινι (μετ' ἀπρμφ.) ἐπιτρέπω, δίδω το δικάϊωμα εἰς τινα νά...· εἰ τοῖς μὲν (δηλ. τοῖς ρήτορσι καὶ στρατηγοῖς καὶ ἴσως καὶ τοῖς βοησομένοις) ἀποδώσετε ἐπιτάττειν (ὑμῖν)... ἀναγκάζεσθαι... ψηφίζεσθαι... συμπονεῖν.

ἀποκλίνω ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν τὸ ρίχνω στὴν τεμπελιά·

ἀποκρίνομαι· ἃ ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντα ἂν εἶητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω ποῖαν προσήκουσαν ἀπόκρισιν πρέπει νὰ ψηφίσετε, εὐθὺς θὰ σᾶς εἴπω. Τὸ σχέδιον τῆς ἀποκρίσεως, τὸ ὁποῖον ὁ Δημοσθένης μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου του παρέδωκεν εἰς τὸν γραμματέα πρὸς ἀνάγνωσιν ἢ ὁ ἴδιος ἀνέγνωσε, λείπει ἐν τῷ λόγῳ.

ἀπολείπω παύω.

ἀλόμισθος ἄμισθος.

ἀπόρρητος ὁ μὴ λεγόμενος, περὶ οὗ δὲν πρέπει νὰ γίνεται λόγος, μυστικός· **τὸ θρυλούμενόν ποτ' ἀπόρρητον**, οἱ Ἀθηναῖοι διακαῶς ποθοῦντες τὴν ἀνάκτησιν τῆς Ἀμφιπόλεως ἔστειλαν τὸ 358 πρῆσβεις πρὸς τὸν Φίλιππον καὶ συνεφώνησαν μετ' αὐτοῦ, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι νὰ δώσουν εἰς τὸν Φίλιππον τὴν Πύδναν, τὴν ὁποῖαν οὗτοι κατεῖχον ἀκόμη, ὁ δὲ Φίλιππος καταλαμβάνων τὴν Ἀμφίπολιν νὰ δώσῃ αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀθηναίους· ἵνα δὲ μὴ γνωσθῇ ἡ συμφωνία αὕτη εἰς τοὺς Πυδναίους, δὲν ἀνεκοίνωσαν οἱ πρῆσβεις εἰς τὸν δῆμον ταύτην, ἀλλὰ μυστικῶς ἐνήργουν μετὰ τῆς βουλῆς· ὡς ἐκ τούτου οἱ Ἀθηναῖοι ἔκαμνον μὲν πολὺν λόγον περὶ τοῦ ἀνακοινωθέντος εἰς τὴν βουλὴν μυστικοῦ, ἠγνόουν ὅμως τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ.

ἀπόστολος ναυτικὴ ἀποστολή.

ἀποστροφή καταφύγιον.

ἀποτρίβομαί τι ξεπλύνω τι.

ἀποφαίνομαι ὑπέρ τινος ἐκφράζω γνώμην περὶ τινος.

ἀποχρῆν, βλ. ἀποχρῶ.

ἀποχρῶ (-άω, ἀπρμφ. ἀποχρῆν) 1) ἀρκῶ· Φιλ. Α, 22· 2) ἀπρόσ.

ἀπόχρη εἶναι ἀρκετόν· **δοκεῖ μοι ἀποχρῆν ἂν ἐνίοις ὑμῶν (ταῦτα), ἐξ ὧν νομίζω, ὅτι μερικοὶ ἀπὸ σᾶς θὰ ἤρκοῦντο εἰς αὐτὰ** (=θὰ ἔμενον ἱκανοποιημένοι ἀπὸ αὐτά), διὰ τὰ ὁποῖα...

ἀργῶ κάθημαι ἀργός.

Ἀρτάβαζος Πέρσης σατράπης· τοῦτον ἀποστατήσαντα ἀπὸ τοῦ βασι-

λέως τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξου τοῦ Γ' ἐβοήθησεν ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Χάρης μετὰ τοῦ στρατοῦ του (τὸ 356).

Ἀρούββας βασιλεὺς τῶν Μολοσσῶν (μιάς τῶν σπουδαιότερων φυλῶν τῆς ἀρχαίας Ἠπείρου).

ἀρχαῖα, **τά**, τὰ πατρικὰ κτήματα (ἦτοι: οἶκοι, ἀγροί, ἔπιπλα κ.τ.τ.).
ἀρχὴ ἀφειτηρία, ἐλατήριον.

ἄρχω πθτκ. **ἄρχομαι** ἐξουσιάζομαι, διοικουμαι· **οἱ ἀρχόμενοι** οἱ ὑπῆκοοι.

ἀσελγῆς αἰσχρὸς, ἀκόλαστος.

αὖ προσέτι, ἀκόμη.

αὖθις μετὰ ταῦτα.

αὐξάνομαι μετ' ἐπιθ.: **αὐξάνομαι μέγας** αὐξάνομαι καὶ γίνομαι μέγας.

αὐτόματος, **ον**, ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ κινούμενος· **γίγνεται τι αὐτόματον** γίνεταί τι ἀφ' ἑαυτοῦ, μόνον του.

αὐτῶν=**ἀλλήλων**· **περιμόντες** (δηλ. κατὰ τὴν ἀγορὰν—τὸν συνήθη τόπον διατριβῆς τῶν λογοποιούντων—) **αὐτῶν πυνθάνεσθαι**.

ἀφίημι ἀφήνω ἐλευθέρων, ἀθρώνω· πθτκ.: **οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι** οἱ ἀπηλλαγμένοι τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.

ἀφίσταμαι μετὰ γνκ.: **παραιτοῦμαι** τινος, δὲν θέλω τι· Φιλ. Β, 12· 2) **ἀπέχω**· **τούτων ἀφέσταμεν καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν** —**ἀφέσταμεν καὶ τοῦ γράφειν ταῦτα καὶ τοῦ συμβουλεύειν**· 3) διαφέρω ἀπὸ τι· **τὰ τότε λεγόμενα ἦν πολὺ ἀφεστηκότα τούτων** ἦσαν ἐντελῶς διάφορα ἀπὸ ταῦτα (δηλ. ἀπὸ τὰ νῦν πρᾶτ-τόμενα ὑπὸ τοῦ Φιλ.)· 4) **χάνω** τι· Ὀλ. Α, 15.

ἀφορμὴ 1) λόγος, αἰτία· Ὀλ. Β, 22· 2) τὰ μέσα, μετὰ τὰ ὁποῖα ἀρχίζει ἢ ἐπιχειρεῖ τις: πόρος, βοήθημα· Φιλ. Α, 29.

B

βασιλεὺς νοεῖται ὁ Ἀρταξέρξης ὁ Ὡχος, ὁ ὁποῖος ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 359 - 338 καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου ὁ Φίλ. εἶχε συνάψει συμμαχίαν· πρὸς τοῦτον ὁ Φίλ. ἀπέστειλε—κατὰ τὰς διαδόσεις τῶν ἐν Ἀθήναις φιλιππιζόντων—πρέσβεις, ἵνα ἀπαιτήσουν ν' ἀφήσῃ ἐλευθέρως καὶ αὐτονόμους τὰς ἐν Μ. Ἀσίᾳ πόλεις.

βεβαίως σταθερὸς, διαρκῆς· **εἰκός (έστιν) ἔχειν αὐτοὺς** (δηλ. τοὺς Ὀλυνθίους) **βεβαίαν τὴν ἔχθραν ὑπὲρ ὧν** (=ὑπὲρ ἐκείνων,

ἄ) φοβοῦνται (μὴ πάθωσι) καὶ πεπόνθασιν. Οἱ Ὀλύνθιοι φοβοῦνται μήπως ὁ Φίλιππος ὡς ἄσπονδος ἐχθρὸς πάσης ἐλευθέρου πολιτείας καταστρέψῃ τὴν πατρίδα τῶν· διὰ τοῦ πεπόνθασιν ἴσως ὑπονοεῖ ὁ Δημοσθένης τὴν στρατιωτικὴν ἐπίδειξιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Φίλιππος κατὰ τῆς Ὀλύνθου τὸ 351 (βλ. εἰσαγ. εἰς τὸν Α' Ὀλυνθιακόν).

βεβαίως ἀσφαλῶς.

βέλτιστος· πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει παρέχει τὰς ἀρίστας ἐλπίδας, εἶναι λίαν ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὸ μέλλον.

βιάζομαι, ἀπολ. : ἐκτελῶ μὲ βίαν· πράττει καὶ βιάζεται=πράττει βίᾳ.

βοήθεια ἐπικουρικὰ στρατεύματα (ταχέως ἐπιστρατευόμενα καὶ προχείρως παρασκευαζόμενα).

βοηθητέον, βλ. βοηθῶ.

βοηθῶ 1) μετὰ δτκ. : βοηθῶ τοῖς πράγμασι ἐπανορθῶ τὴν (κακῶς ἔχουσαν) κατάστασιν τῶν πραγμάτων· βοηθητέον εἶναι ὑμῖν τοῖς πράγμασι=δεῖν ὑμᾶς βοηθεῖν τοῖς πράγμασιν· 2) μετὰ τῆς προθ. εἰς : στέλλω βοήθειαν εἰς.

βουλή σκέψις· ἢ **βουλή** ἐστὶ τινι σκέπτεται τις.

βωῶ οἱ βοησόμενοι (εἰσιν, ὥσπερ ἦσαν οἱ) τριακόσιοι (ἐν ταῖς συμμορῖαις) οἱ μέλλοντες νὰ φωνάζουν (οἱ προωρισμένοι διὰ φωνῶν νὰ ἐπιδοκιμάζουν ἢ νὰ ἀποδοκιμάζουν τοὺς ἀγορευόντας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) εἶναι, ὅπως οἱ τριακόσιοι (εἰς τὸ σύστημα τῶν συμμοριῶν).

Γ

γὰρ ἐν ἐρωτήσει : λοιπόν.

γελῶ· ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι (=τοῦ γενέσθαι γέλωτα) ἵνα προκληθῇ γέλωσ.

γέλωσ αἰτία διὰ γέλωτα· γέλωσ, ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασι γελοῖον πρᾶγμα (γελοῖος) ὁ τρόπος, καθ' ὃν φροντίζομεν περὶ τοῦ πολέμου.

Γεραιστός ἀκρωτήριο καὶ κόμη τῆς Εὐβοίας ἔχουσα λιμένα.

γίγνομαι 1) μετὰ μτχ. : εὐρίσκομαι, φανερόνομαι ὅτι· τὸ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι... κεκτημένους καὶ... ἔχοντας τὸ ὅτι οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ διεξαγάγουν πόλεμον ἐναντίον τοῦ Φιλίππου ἔχουν εὐρεθῆ (φανερωθῆ), ὅτι κέκτηνται (=ὅτι κατέ-

χουν)... καὶ ὅτι ἔχουν... 2) μετὰ γνκ. : γίγνομαι ἑμαυτοῦ ἔξαο-
 τῶμαι ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μου· 3) μετ' ἐπιρρ. : γίγνομαι ἔξω (τῆς
 πόλεως) μένω (στρατοπεδεύω) ἔξω τῆς πόλεως· γίγνομαι ἔξω
 τοῦ κακῶς πάσχειν εἶμαι μακρὰν ἀπὸ κάθε κακοπάθειαν, δὲν
 κακοπαθῶ, δὲν βλάπτομαι· 4) μετὰ προθ. : γίγνομαι ἐν τῇ χώρᾳ
 διατρίβω, διαμένω ἐν...· γίγνομαι ἐπὶ τῆς τοιαύτης γνώμης
 σκέπτομαι κατὰ τοιοῦτον τρόπον· γίγνομαι πρὸς τῇ γῆ προσεγ-
 γίζω, ἀποβιβάζομαι εἰς τὴν ξηράν.

γιγνώσκω 1) ἐννοῶ· Ὀλ. Α, 6· Φιλ. Α, 50· 2) σχηματίζω (ἔχω) τὴν
 γνώμην· ἐγνωκότες ἦσαν ἂν ταῦτα μέχρι του (=τινὸς) θὰ
 εἶχον ταύτην τὴν γνώμην (νὰ πολεμοῦν δηλ. κατὰ τοῦ Φιλ. καὶ νὰ
 εἶναι σύμμαχοί μας) μέχρι τινὸς χρόνου (μόνον)· εἰ δέ, ὁ μὲν
 (δηλ. ὁ Φίλ.) ἐγνωκῶς ἔσται, ὡς δεῖ ἅει πράττειν τι..., ἡμεῖς
 δ' (ἐγνωκότες ἐσόμεθα), ὡς οὐδενὸς... λέγω, ἃ γινώσκω=
 λέγω τὴν ἐμὴν γνώμην· ταῦτα γινώσκω ἔχω ταύτην τὴν
 γνώμην· 3) κρίνω· Φιλ. Α, 29.

γίλιχομαι σφοδρῶς ἐπιθυμῶ.

γνώμη 1) νοῦς, διάνοια· Ὀλ. Β, 20· 2) ἐπιθυμία, θέλησις· Ὀλ. Α,
 16· Φιλ. Β, 14· 3) προσδοκία· Ὀλ. Α, 21.

γράφω προτείνω ἐγγράφως.

γυμνασίαρχος ὁ ἀναλαμβάνων τὴν δαπάνην διὰ τὸν ἔξωραϊσμόν τοῦ
 διὰ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας προωρισμένου χώρου καὶ διὰ τὴν ἄσκη-
 σιν καὶ διατροφήν τῶν ἀθλητῶν.

Δ

δαιμόνιος ὑπεράνθρωπος.

δεῖ· οὐδ. μτχ. ἀπολ. : δέον ἐνῶ ἔπρεπε· δέον πάντας (ἡμᾶς) κω-
 λύειν ἔργῳ καὶ πράξεσιν οὐχὶ λόγῳ τοὺς ζητούντας πλεο-
 νεκτεῖν.

δείκνυμι (ἀμπτ.) φαίνομαι· (τὸ ἔργον) δείξει τὸ πρᾶγμα θὰ φανῇ.

δεινός 1) ἐπὶ προσώπων· α) φοβερός, πολὺ ἱκανός· Ὀλ. Α, 3· Φιλ.

Β, 30· β) ἔμπειρος· Φιλ. Α, 35· 2) ἐπὶ πραγμάτων· δεινός εἰμι

(μετ' ἀπορμφ.) ἔχω μεγάλην (ἀξιοθαύμαστον) δύναμιν νά...· Ὀλ. Β, 20.

δεκαδαρχία κυβέρνησις ἀποτελουμένη ἐκ δέκα ἀρχόντων.

δέος, οὐς, τό, φόβος· ἔστι τοῦτο δέος=τοῦτο δεῖ ὑμᾶς φοβεῖ-
 σθαι.

δεσπότης ἀπόλυτος κυρίαρχος.

δῆ εὐθύς.

δημόσιος (δοῦλος) δοῦλος τῆς πόλεως.

δήποτε· συνήθως ἐν ἐρωτήσ. : **τί δήποτε**; διατί λοιπόν;

διὰ (μετ' αἰτ.) πρὸς δήλωσιν τοῦ ὄργανου ἢ μέσου=διὰ τίνος, μέ τι.

διαβάλλω· ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν διαβάλλων ἡμᾶς εἰς τοὺς Ὀλυνθίους, ὅτι δὲν εὐρισκόμεθα πλησίον των πρὸς ὑποστήριξιν των.

διαδοχή· ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις = διαδεχομένους ἀλλήλους ἀμοιβαίως, κατὰ σειράν.

διαλλαγὴ συμφιλίωσις· αἱ πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγαὶ πᾶσα μετ' ἐκείνου συμφιλίωσις (διαπραγματεύσις πρὸς συμφιλίωσιν).

διασπῶ διαλύω.

διατίθεμαι πωλῶ.

διατρίβω 1) μετὰ μηχ. : χρονοτριβῶ· Ὀλ. Α, 9· 2) ἐν τινι κατατριβῶ τὸν χρόνον μου εἰς τι· 3) ἐπὶ τινι ἀσχολοῦμαι εἰς τι.

διαφέρω· ἀπροσ. : τί ὑμῖν διαφέρει; τί σᾶς ὠφελεῖ (τοῦτο, ἂν δηλ. ἀπέθανεν ὁ Φίλ.);

διδάσκω τινά τι ἀναγγέλλω εἰς τινά τι.

διεξέρχομαι 1) ἐκθέτω ἐκτενῶς καὶ λεπτομερῶς· Ὀλ. Β, 3· Φιλ. Β, 3· 2) ἐκθέτω· Ὀλ. Β, 5· 3) ἔξαντλῶ· διεξελέηλυθε πάντα (ἐκεῖνα), οἷς ὅλα τὰ μέσα ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὅποια.

δίισταμαι ἴσταμαι χωριστά· ποικ. **διέστηκα** εὐρίσκομαι εἰς διάστασιν, διχονοῶ.

δίκη τιμωρία· **δίκην λαμβάνω** τιμωρῶ.

διοικῶ διευθύνω· μέσον· διαχειρίζομαι.

διόπερ δι' ὃν λόγον ἀκριβῶς· καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀκριβῶς.

διορύσσω διασκάπτω· **Χερρόνησον διορύξει** θὰ κατασκευάσῃ διώρυγα διὰ μέσου τῆς Θρακικῆς χερσονήσου. Διὰ τῆς διώρυχος θὰ ἀπεχωρίζετο ἡ Θρακικὴ χερσόνησος ἀπὸ τῆς λοιπῆς Θράκης καὶ οὕτω οἱ ἐν τῇ Χερσονήσῳ κατοικοῦντες Ἀθηναῖοι ἄποικοι θὰ ἀπηλλάσσοντο ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Θρακῶν.

διχῆ 1) εἰς δύο χωριστά· **δεῖ διχῆ τὴν βοήθειαν εἶναι** πρέπει νὰ εἶναι χωρισμένη εἰς δύο ἢ βοήθεια· 2) κατὰ δύο τρόπους, διὰ διπλῆς ἐνεργείας· **διχῆ... τῷ τε... σφῆξιν καί... στορ. ἐκπέμπειν, καὶ τῷ... κακῶς ποιεῖν** κατὰ δύο τρόπους, δηλ. ἀφ' ἑνὸς μὲν μὲ

τὸ (νὰ προσπαθῆτε) νὰ σφῶζετε... καὶ νά..., ἀφ' ἑτέρου δὲ μὲ τὸ νὰ βλέπτετε...

διώκω τι τρέχω κατόπιν τινός, ἀκολουθῶ τι.

δοκιμάζω κρίνω.

δοκῶ 1) **δοκῶ** μοι νομίζω, μοῦ φαίνεται· ἡμεῖς **δοκοῦμέν** μοι ἔχειν πρὸς αὐτὰ οὐκ οἶδα ὄντινα τρόπον ἡμεῖς ἀπέναντι αὐτῶν τῶν πραγμάτων τηροῦμεν κατὰ τὴν γνώμην μου διαγωγὴν, τὴν ὁποῖαν δὲν ἤξεύρω, πῶς νὰ χαρακτηρίσω· 2) **δοκεῖ** φαίνεται καλόν· **τά γ' ἐμοὶ δοκοῦντα** = ἅ γ' ἐμοὶ δοκεῖ ἢ γνώμη μου τοῦλάχιστον· πητικ. πρην. : **δέδοκται** ἔχει ἀποφασισθῆ.

δόξα φήμη.

δύναμις πεζική δύναμις, πεζικὸν (στράτευμα).

δύσκολος ιδιότροπος.

δύσμαχος δυσκολοπολέμητος.

δυσχερῆς δυσάρεστος, ἐνοχλητικός· ἐπίρρ. : **πῶς δυσχερῶς** ; μὲ πόσῃν δυσαρέσκεια ;

Ε

ἐγκλημα παράπονον, **δυσαρέσκεια**· τὰ πρὸς αὐτοὺς **ἐγκλήματα** παράπονα ἀναφερόμενα εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των, τὰ ἰδικὰ των.

ἐγρήγορα ἐπαγρυπνῶ.

ἐγχωρεῖ (ταῦτα) ἐπιτρέπονται ταῦτα.

εἰ μηδ' ἂ πάθητ' ἄν... ; = εἰ (καίπερ) ἔχοντες καιρὸν, οὐ τολμήσετε μηδὲ ταῦτα ποιῆσαι (αὐτόν), ἂ πάθοιτε ἄν (ὕμεις ὑπ' ἐκείνου), εἰ δύναίτο ἐκείνος (ποιῆσαι ὑμᾶς αὐτά) ;

εἶεν, ἐπίρρημα δηλοῦν συγκατάθεσιν μὲν τῶν εἰρημένων, συναφὴν δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα· ἔστω, καλὰ, πολὺ καλὰ.

εἶμι A) ὑπαρκτικόν : 1) ὑπάρχω, εἶμαι· **τὰ ὄντα** τὰ ἀληθῆ· **τι τῶν ὄντων ἀληθές** τι· 2) ἐπομένου ἀναφορικοῦ : **οὐκ ἔστιν ὅπως** (μετὰ μέλλ. ὄριστ.) δὲν ὑπάρχει τρόπος νά... (δὲν εἶναι δυνατόν νά...)· 3) ἀπροσ. **ἔστι (ἦν)** μετ' ἀπροσ. : εἶναι (ἦτο) δυνατόν νά...· B) συνδετικόν : ὑπολογίζομαι· Φιλ. Α, 28· Γ) μετ' ἐπίρρ., πτώσεως ἢ προθ. : 1) μετ' ἐπίρρ. : **ῥαδίως ἔσται** (δηλ. αὕτη ἢ δύναμις) εὐκόλως θὰ διατρέβῃ αὕτη ἢ δύναμις· **οἱ δ'... πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥαδίως ᾧσι** καὶ ὅταν εὐκόλως εὐρίσκωνται ἄνθρωποι ψευδόμενοι πρὸς σᾶς, ὅταν δηλ. πολλοὶ ἐμφανίζωνται ὡς συνήγοροι ψευδόμενοι· 2) μετὰ πτώσεως γεν. : α) διαιρετικῆς· **ἔστι τῶν αἰ-**

- σχωρῶν ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀισχωρῶν πραγμάτων: εἶναι αἰσχωρὸν (ἐντροπή)· β) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ἔργου τινός· τὸ ἐπιτιμᾶν παντός ἐστι εἶναι ἔργον τοῦ καθενός (ὁ καθένας ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμνη)· β) μετὰ προθ.: ἐν ἐμοί ἐστὶ τι ἐξ ἐμοῦ (καὶ οὐχὶ ἐξ ἄλλου) ἐξαρτάται τι· εἰμὶ ἐπὶ τοῖς πράγμασι καταγίνομαι εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου· εἰμὶ ἐπὶ τινος ἀσχολοῦμαι εἰς τι.
- εἵνεκα μετὰ γνκ.: χρηστὰ εἶη (τὰ πράγματα) παντός εἵνεκα εἶθε ν' ἀποβοῦν τὰ πράγματα καλῶς πρὸς τὸ καλὸν ὄλων.
- εἵπερ ποτὲ καὶ νῦν περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν τώρα.
- εἰρωνεῖα προσποιήσις· ἀφεις τὴν εἰρωνεῖαν τὴν συνήθη προσποιήσιν (ὅτι δὲν ἔχει χρήματα).
- εἰς μετ' αἰτ.: 1) ἐπὶ τρόπου· συγν. περιφραστικῶς ἀντὶ ἐπιροῆς: εἰς δέον=δεόντως· εἰς δέον τι κάπως πρεπόντως· 2) πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ· Ὀλ. Α, 20· β) =διὰ μετ' αἰτ.: εἰς τὴν ναῦν δι' ἕκαστον πλοῖον.
- εἶτε· εἶτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου...περιέσται...=εἰ μὲν γὰρ ὑμεῖς τὴν ἐκείνου (χώραν) κακῶς ποιήσετε, ὑπομείνας τοῦτ' Ὀλυμθον παραστήσεται καὶ (εἶτα) ῥαδίως ἀμυνεῖται (ὑμᾶς) ἐλθὼν εἰς τὴν οἰκειάν (χώραν)· εἰ δὲ βοηθήσετε ὑμεῖς εἰς Ὀλυμθον μόνον...προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι καὶ περιέσται.
- εἶωθα· οἱ εἰωθότες (ἀποφαίνεσθαι γνώμην) οἱ συνήθεις (οἱ τακτικῶς λαμβάνοντες τὸν λόγον) ῥήτορες.
- ἐκ μετὰ γνκ.: 1) ἐπὶ χρόνου· ἐξ οὔ (δηλ. χρόνου) ἀφ' ὅτου· 2) πρὸς δῆλωσιν αἰτίας: ἐνεκά τινος, διὰ τι· Ὀλ. Α, 7· Φιλ. Α, 3, 46· Φιλ. Β, 27· β) =διὰ μετὰ γνκ.: Ὀλ. Β, 9· 4) =ἐν μετὰ δτκ.: λαμβάνειν τῶν ἐκ τῆς χώρας (ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ προϊόντων) ὅσ' ἀνάγκη (ἐστὶν ὑμᾶς λαμβάνειν)· ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου.
- ἐκβαίνω ἀποβαίνω, λαμβάνω ἔκβασιν.
- ἐκκαλοῦμαι τινα ἐξεγείρω τινὰ (ἐκ τῆς νωθρότητος).
- ἐκλαλῶ διασαλπίζω, διακηρύττω· εἰ δυνηθεῖς (=ἐπειδὰν δυνηθῆ) μὴ πράξει ταῦτα, ἃ (καίπερ) ὀφλισκάνων ἄνοιαν ὁμως ἐκλαλεῖ νῦν.
- ἐκλέγω χρήματα εἰσπράττω χρήματα (ὡς λύτρα).
- ἐκπίπτω ἐκδιώκομαι.

ἐκπολεμῶ (-όω) τινά τινι περιπλέκω τινά εἰς πόλεμον πρὸς τίνα.

ἐκφέρω πόλεμον κηρύττω πόλεμον.

Ἐλάτεια ὄχυρά πόλις τῆς Φωκίδος παρὰ τὸν Κηφισόν, ἢ κλεῖς τῆς Βοιωτίας· μετὰ τὸ τέλος τοῦ Φωκικοῦ πολέμου (346) κατεσκάφη κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ἀμφικτιονικοῦ συνεδρίου.

ἔλεγχος ἀπόδειξις· τὸ πρᾶγμα ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει ἢ ἀνάπτω-
ξις τῶν προτάσεων μου εὐθὺς θὰ δώσῃ τὴν ἀπόδειξιν.

ἐλέσθαι, βλ. **αἰροῦμαι**.

ἔλλειμμα ἔλλειψις· **τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα** αἱ ἐλλείψεις αἱ προερχόμεναι ἀπὸ σᾶς (ὡς ἢ μὴ συμμετοχὴ εἰς τὰς στρατείας, ἢ μὴ χορήγησις μισθοῦ εἰς τοὺς στρατιώτας, ἢ σπατάλη τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων εἰς τὰς ἐορτὰς κλπ.).

ἐλλείπω 1) **τι** ὑστερεῶ εἰς τι· Ὀλ. Α, 6· 2) ἀπολ.: εἶμαι ἐλλιπὴς (καθυστερεῶ) εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων μου· Ὀλ. Β, 30.

ἐμπίπτω εἰς λαιδορίαν παρεκτρέπομαι εἰς ὕβρεις.

ἐμπόριον ἐμπορικὸς λιμὴν.

ἐναντίος· τὸ οὐδ. ἐναντίον ὡς ἐπίρρ.: **βλέπω ἐναντίον** κοιτάζω (τὸν ἀντίπαλόν μου) κατὰ πρόσωπον (διὰ τὰ παρακολουθῶ τὰς κινήσεις του καὶ προφυλάσσωμαι).

ἐνδεῖ ὑπάρχει ἔλλειψις· **ἅπαντος ἐνδεῖ (ὑμῖν) τοῦ πόρου** ἔχετε ἔλλειψιν ὄλου ἐν γένει τοῦ (στρατιωτικοῦ) πόρου· σᾶς λείπουν ὅλα ἐν γένει τὰ διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας ἀναγκαίουντα χρήματα.

ἐνδείκνυμαι παρουσιάζω· **ἐνδείκνυμαι τοσοῦτον** παρουσιάζω (προτείνω) τόσον μέγα πλεονέκτημα.

ἐνδίδωμι δίδω· **καιρὸν** εὐκαιρίαν.

ἐνειμι 1) ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ τὸ γ' ἐνικ. πρόσ.: **ἔνεστι** ἐνυπάρχει, δύναται νὰ ὑπάρξῃ· **ταῦτα ἴσως πρότερον ἐνήν** ταῦτα (δηλ. ὁ τοιοῦτος τρόπος τοῦ πολεμεῖν) πρότερον ἴσως ἦσαν δυνατά· 2) ἀπροσ. μετὰ δοτικ. προσ. καὶ ἀπρμφ.: ἐπιτρέπεται εἰς τίνα νὰ.

ἐνθυμητέον, βλ. **ἐνθυμοῦμαι**.

ἐνθυμοῦμαι σκέπτομαι, ἀναλογίζομαι, ἔχω ὑπ' ὄψιν μου· 1) μετ' αἰτ.: Ὀλ. Α, 6· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως: **ἐνθυμητέον (ὑμῖν ἔστι) καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ ἀναμνησκομένοις τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς, ἠλίκην...** πρέπει ν' ἀναλογίξεσθε σεῖς καὶ παρ' ἄλλων ἀκούοντες (δηλ. ὅσοι εἰσθε νεώτεροι) καὶ ἀνακαλοῦντες εἰς τὴν μνήμην σας, ὅσοι οἱ ἴδιοι γνωρίζετε (δηλ. οἱ πρεσβύ-

τεροι), πόσον μεγάλην...

ἐνι (=ἐνεστι) 1) ἀπροσ.: εἶναι δυνατόν· 2) προσωπκ.: ὑπάρχει.
ἐντελής τέλειος, πλήρης· **μισθὸς ἐντελής** ὁ πλήρης μισθός, δηλ. καὶ
τὸ σιτηρέσιον καὶ ὁ μισθὸς (βλ. τὴν λ.).

ἐξαγγέλλω ἀναγγέλλω, κάμνω γνωστόν.

ἐξαιρῶ κυριεύω.

ἐξαρκεῖ (ἀπροσ.) εἶναι ἀρκετόν· **ἐξαρκεῖ ὑμῖν λέγειν δικαιοτέρα**
 εἶναι ἀρκετόν εἰς σᾶς νὰ ἐκφωνήτε (μόνον) λόγους, μὲ τοὺς ὁποίους
 νὰ ὑποστηρίζετε, ὅτι σεῖς ἔχετε περισσότερον δίκαιον (παρὰ ὁ Φίλ.).

ἐξεργάζομαι τινί τι κατορθώνω τι πρὸς χάριν τινός.

ἐξέρχομαι ἐξέρχομαι εἰς ἐκστρατείαν, ἐκστρατεύω.

ἔξεστί τινι μετ' ἀπροσφ.: 1) εἶναι δυνατόν εἶς τινα νά' μτχ. οὐδ.

ἀπόλ.: **ἔξδν=εἰ καὶ ἔξην**· 2) ἔχει τις τὴν ἐξουσίαν νά' Ὀλ. Β, 30.

ἐξετάζομαι 1) διὰ τῆς ἐξετάσεως ἀποδεικνύομαι· **ὥς ἂν ἐξετασθῆι**
μάλιστ' ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο εἶθε νὰ μὴ συμβῆ ἔξετασθέντα
 (ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἶπον περὶ τῶν προδοτῶν) ν' ἀποδειχθοῦν ἀκρι-
 βέστατα (νὰ ἐπαληθεύσουν)· 2) ἀποκαλύπτομαι, φανερώνομαι·
 Ὀλ. Β, 20.

ἔξδν, βλ. **ἔξεστι**.

ἐξουσία γίγνεται=ἔξεστι.

ἐπαναμινθήσκω ξαναενθυμίζω.

ἐπανάημί τι ἀφήνω τι κατὰ μέρος.

ἐπανορθοῦμαι τι, κυρ.: σηκώνω κάτι, ποὺ ἔχει πέσει, καὶ τὸ ἐπα-
 ναφέρω εἰς τὴν θέσιν του· ἔπειτα: ὀρθῶς χρησιμοποιῶ.

ἐπέρχομαι· ἐπέρχεται τινι (μετ' ἀπροσφ.) ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος
 νά' ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμετέρας τύχης (ἴδιον) ὑπολαμβάνω (τὸ)
ἐπελθεῖν ἂν (=τὸ ὅτι ἐπέλθοι ἂν) ἐνίοις εἰπεῖν πολλὰ
 τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα.

ἐπέχω συγκρατῶ τὸν ἑαυτὸν μου· **ἐπισχὼν** (=ἐπεὶ ἐπέσχον) ἂν...
 ἂν ἡσυχίαν ἦγον ἀφοῦ θὰ συνεκράτουν τὸν ἑαυτὸν μου... θὰ
 ἐσιώπων.

ἐπὶ 1) μετὰ γνκ.: α) εἰς (μετ' αἰτ.): **ἐπὶ πολλῶν (πραγμάτων)** εἰς
 πολλὰς περιστάσεις· β) ἐπὶ χρόνον· **ἐπὶ Τιμοθέου** ἐπὶ τῆς στρατη-
 γίας τοῦ Τιμοθέου· 2) μετὰ δτκ.: α) χρονικῶς· **ἐπὶ τῷ πράττειν**
 ἐπάνω εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐνεργείας, ὅταν φθάσῃ ὁ καιρὸς τῆς
 ἐνεργείας· β) πρὸς δήλωσιν αἰτίας· **ἐπὶ τῷ πεπεῖσθαι** (ἐπειδὴ

εἶμαι πεπεισμένος) **ταῦτα συνοίσειν ὑμῖν· γ)** πρὸς δήλωσιν τοῦ ὅρου, ὑπὸ τὸν ὁποῖον γίνεται τι· **αἰροῦμαι φίλους ἐπὶ τοῖς δικάιαις** ἀποκτῶ (ἔχω) φίλους ὑπὸ τὸν ὅρου νὰ πράττω τὰ δίκαια· **β)** μετὰ δτκ. καὶ μτγ. ἰσοδυναμεῖ μὲ γνκ. ἀπόλυτον· **ἐπ' ἀδήλοις οὔσι τοῖς... γενησομένοις=καίπερ ἀδήλων ὄντων τῶν ἀπὸ τούτων ἐμαυτῶ γενησομένων** ἂν καὶ ἀβέβαιοι εἶναι, τί ἐκ τούτων (δηλ. τῶν συμβουλῶν μου) θὰ μοῦ συμβῇ· **4)** μετ' αἰτ. : ἐπὶ σκοποῦ· **ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας στρατείας αὐτοῦ** διὰ νὰ ἐμποδίσουν ταύτας—τὰς ὁποίας ὅλοι γνωρίζετε—τὰς αἰφνιδιαστικὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ.

ἐπιβαίνω (μετὰ γνκ.) βάλλω τὸ πόδι μου, πατῶ εἷς τι.

ἐπιβουλεύομαι (πθτκ.) εἶμαι στόχος ἐπιβουλῶν· ἀπειλοῦμαι.

ἐπεικῶς τρόπον τινά.

ἐπισκοτῶ τινι ρίπτω σκότος ἐπάνω εἷς τι, σκεπάζω τι.

ἐπιστολή· ἐπιστολῆς ἀνάγνωσις, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς περὶ τῶν Ἀθηναίων μικρᾶς ἰδέας τοῦ Φιλ. ἀναγινώσκει ὁ Δημοσθ. ἐπιστολήν τινα αὐτοῦ σταλεῖσαν πρὸς τοὺς Εὐβοεῖς, ἐν τῇ ὁποῖα ὁ Φίλ. συνεβούλευεν αὐτοὺς νὰ μὴ ἐλπίζουν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθην., διότι οὗτοι οὐδὲ τοὺς ἑαυτοὺς των δύνανται νὰ σφύζον.

ἐπιστολιμαῖος ὁ περιεχόμενος ἐν ἐπιστολαῖς· **δυνάμεις ἐπιστολιμαῖοι** στρατεύματα μόνον εἰς ἐπιστολὰς (εἰς τὸ χαρτὶ) γραμμένα.

ἐπισφαλῆς ἀσθενής.

ἐπιτειχίσμα φρούριον ἢ ὀχύρωμα οἰκοδομηθὲν ἐπὶ τῶν συνόρων τοῦ ἐχθροῦ· **ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας** φρούρια ἐπαπειλοῦντα τὴν χώραν του.

ἐπιτιμῶ ψέγω, κατακρίνω.

ἐπιχειροτονῶ τὰς γνώμας ὑποβάλλω (διὰ τοῦ προέδρου τῆς ἐκκλησίας) τὰς γνώμας εἰς τὴν διὰ χειροτονίας κρίσιν.

ἐπιχειρῶ τινι προσβάλλω τινά· **ἐπεχείρησεν Ὀλυνθίοις**, νοεῖται ἢ στρατιωτικῇ ἐπίδειξις, τὴν ὁποῖαν ἔκαμεν ὁ Φίλιππος κατὰ τῆς Ὀλύνθου τὸ 351.

ἐπόπτης μάρτυς.

ἔργα 1) γεωργικαὶ ἔργασίαι· Ὀλ. Β, 16· **2)** ἐπιχειρήσεις· Φιλ. Α, 38.

ἔρημία (παντελής) ἔλλειψις.

ἔρρωμένος, μτγ. πθτκ. πρκμ. (τοῦ ρ. ῥώννυμι) ὡς ἐπίθ. : ὑγής, γερός· ἐπίρρ. : **ἔρρωμένως** ἐνεργῶς, δραστηρίως.

έσκεμμένους, βλ. σκοπῶ.

έτησίαί οί ΒΑ άνεμοί οί πνέοντες τακτικῶς κατά τὸ θέρος ἐν τῷ Αἰ-
γαίῳ πελάγει (τὰ τουρκιστὶ λεγόμενα μελέμια)· οί άνεμοί οὔτοι
ἐμποδίζουσι τὸν πλοῦν εἰς τοὺς πρὸς Β. ἀπ' Ἀθηνῶν πλέοντας.

ἔτι τοίνυν πρὸς τοῦτοις δέ.

έτοιμῶς προθύμως· έτοιμότατα (=έτοιμότερον) εύκολώτερον.

Εὔβοια· ὥσπερ εἰς Εὔβοιαν, δηλ. ὠρμήσατε· οί Ἀθηναῖοι στρα-
τεύσαντες τὸ 357 ὑπὸ τὸν Τιμόθεον εἰς Εὔβοιαν ἐνίκησαν τοὺς
κατέχοντας αὐτὴν Θηβαίους καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς ν' ἀπέλθουν ἐκ
τῆς νήσου.

εύήθεια ἀπονηρία, ἀπλότης· εύρίσκω (τὸν Φίλιππον) τὴν μὲν ἡ-
μετέραν εύήθειαν προσαγαγόμενον τούτῳ, τῷ φάσκειν (μὲ
τοῦτο τὸ μέσον, μὲ τὸ νὰ βεβαιώη δηλ.) παραδώσειν... καὶ (τῷ)
κατασκευάσαι..., τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν (προσαγαγόμε-
νον) μετὰ ταῦτα τῷ... ἐξελεῖν καί.... Θετταλοὺς δὲ (προσα-
γαγόμενον) νῦν... τῷ... ὑποσχέσθαι καὶ (τῷ) ἀναδέξασθαι.

εύήθης ἀνόητος.

εύθυνα, συνήθως κατά πληθ. εύθυναί λογοδοσία.

εύπορῶ ζῶ μὲ εύπορίαν.

εύτρεπῆς παρεσκευασμένος.

εύτρεπίζω 1) τακτοποιῶ· Ὀλ. Α, 13· 2) έτοιμάζω πρὸς ἀπόπλουν·
Φιλ. Α, 16.

έφίσταμαι 1) τοποθετοῦμαι ὑπεράνω τινὸς ὡς ἐπόπτης· οί έφεστη-
κότες (δηλ. τοῖς στρατεύμασι) οί στρατηγοί· 2) ἐπὶ ἐχθρικῆς
σημασίας· ἐμφανίζομαι (αἰφνιδίως) ἐνώπιόν τινος· ἅπανι τοῖς
πράγμασι τεταραγμένοι έπιστάντες ἐπελθόντες εἰς τὰ πρά-
γματα καθ' ὃν χρόνον ὅλα εύρίσκονται εἰς ταραχὴν (ὡς ἐκ τοῦ θά-
νατου τοῦ Φιλίππου): ἀφοῦ καταλάβετε (διὰ τῆς αἰφνιδίας έφορ-
μήσεως ἐκ τινος νήσου ἢ λιμένος, ὅπου διαρκῶς θὰ παραμένετε)
τὴν γενικὴν κατάστασιν ἐν ταραχῇ διατελοῦσαν· μηδὲ (ὅπως) ἐπι-
στήσεται μέγεθος δυνάμεως (=μεγάλη δύναμις)· 3) παρα-
μονεύω, καιροφυλακτῶ· Φιλ. Β, 18.

ἔχω Α) μτβκ. : παρέχω· Ὀλ. Β, 3· Β) ἀμβτ. : 1) ἀποβαίνω· Ὀλ. Α,
9· 2) διάκειμαι, εἶμαι· συχνάκις μετὰ τὰ ἐπιρρ. τρόπου· ἐναντίως
ἔχει εἶναι ἐναντίον (ἀποτελεῖ μειονέκτημα)· οὔτε εύτρεπῶς ἔχει
αὐτῷ τὰ παρόντα (πράγματα) οὐδ' (οὔτως ἔχει) ὡς ἂν κάλ-

λιστα (ἔχοι) οὔτε προητομασμένα οὐδὲ κάλλιστα τακτοποιημένα εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ πράγματα αὐτοῦ (τοῦ Φιλ.)· τὰ ὅλα **πράγματα βέλτιον ἔχει** ἢ ὅλη κατάσταση τῆς πολιτείας εἶναι καλύτερα· φαύλως ἔχει (τὰ **πράγματα**) τὰ πράγματα εὐρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν· ἀργῶς ἔχω εἶμαι κωθρός· ταῦτα ἄμεινον ἔχει ἑκατέροις (δηλ. ὑμῖν καὶ Φιλίππῳ) εἰς ταῦτα εὐδοκιμεῖτε ἀμφοτέροι (σεῖς καὶ ὁ Φίλιππος). Μέσον· **ἔχομαι** (μετὰ γνκ.) πιάνομαι ἀπὸ τι· **ἔχομαι τῆς πληγῆς** πιάνομαι ἀπὸ τὸ κτυπηθὲν μέρος, φέρω τὴν χεῖρά μου εἰς τὸ κτυπηθὲν μέρος (διὰ τὸ τὸ προφυλάξω ἀπὸ τὸ κτύπημα, τὸ ὅποιον ἔχει ἡδὴ δοθῆ).

Z

ζηλώ τι κατευθύνω ὄλον τὸν ζῆλόν μου εἰς τὴν ἀπόκτησίν τινος· τοῦτο (δηλ. δόξαν) ἐζήλωκε.

H

ἦ εἰ δὲ μή.

ἦδη εὐθύς, ἄνευ ἀναβολῆς.

ἡδύς· ἐπίρρ.· ἡδέως ἔχω εἶμαι εὐχαριστημένος· ἡδιον εἶναι ἂν αὐτονόμους ὅτι εὐχαριστότερον θὰ ἦσαν αὐτόνομοι· ὅτι θὰ ἐπροτίμων τὰ ἦσαν αὐτόνομοι.

ἦκω 1) ἔχω φθάσει· πρὸς αὐτὴν τὴν τελευταίην ἦκει τὰ πράγματα αὐτῷ ἀκριβῶς εἰς τὸ τέλος των ἔχον φθάσει (πλέον) τὰ πράγματα δι' αὐτόν· ἡ ἀξίησις του ἔχει φθάσει (πλέον) ἀκριβῶς εἰς τὸ τέλος τῆς· 2) ἔχω ἐπιστρέψει· ὅτε ἦκομεν βεβοηθηκότες Εὐβοεῦσι ὅτε εἶχαμεν ἐπιστρέψει (ἐκ τῆς Εὐβοίας), ἀφοῦ εἶχαμεν βοηθήσει τοὺς Εὐβοεῖς· ἐννοεῖται ἢ εἰς Εὐβοίαν ἐκστρατεία τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Τιμόθεον (τὸ 357)· 3) ἔχω παρουσιασθῆ· Ὀλ. Α, 9· 4) ἀνέβην εἰς τὸ βῆμα· εἰ ἦκει τις ἐάν ἀναβῆ κανεὶς εἰς τὸ βῆμα· Ὀλ. Α, 1.

ἡλικία στρατεύσιμος ἡλικία (ἀπὸ τοῦ 18 - 60 ἔτους).

ἡλικός 1) ὅσον μέγας· Ὀλ. Α, 9· 2) ἐπὶ πλαγίας ἐρωτήσεως· πόσον μέγας· ἡλικά ἐστὶ τὰ διάφορα = ἡλικὴ ἐστὶν ἡ διαφορὰ.

ἡνίκα ἐφ' ὅσον.

ἡρετό τις = ἔροίτο ἂν τις.

e

θάττον = ῥῆον.

θανυματοποιὸς ἀγύρτης.

θεοί· τὸ τῶν θεῶν=οἱ θεοί.

θεραπεύω περιποιῶμαι· θεραπεύει τινὰς ἐπὶ τῇ πόλει πρὸς βλάβην τῆς πόλεως (διὰ τὴν ἀχρησιμοποίησιν αὐτοῦς κατὰ τῆς πόλεως).

Θετταλοί· τὰ τῶν Θετταλῶν τὰ πράγματα τῶν Θεσσαλῶν, οἱ Θεσσαλοί.

θεωρῶ ἐξετάζω.

θορυβῶ, ὡς μὲ (ἐπιδοκιμαστικόν) θόρυβον δηλῶ, ὅτι.

θρυλῶ τι συνεχῶς ὁμιλῶ περὶ τίνος, συχνάκις ἐπαναλαμβάνω τι.

I

ἴδιος ἰδιωτικός· τὰ ἴδια αἱ ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις.

ἰδιώτης ἀπειρος.

ἱερὰ τριήρης, οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον δύο ἱερὰς τριήρεις, τὴν Πάραλον καὶ τὴν Σαλαμινίαν· ἐν § 34 τοῦ Α' Φιλιππικοῦ νοεῖται ἡ Πάραλος, ἡ ὁποία κατ' ἔτος μέλλουσα νὰ κομίσῃ τοὺς θεωροὺς (τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς πόλεως) εἰς Δῆλον ἠγχυροβόλει πλησίον τοῦ Μαραθῶνος.

Ἰέραξ Ἀμφιπολίτης, ἀποσταλὴς ὡς πρεσβευτῆς εἰς Ἀθήνας τὸ 358/7 μετὰ τοῦ Στρατοκλέους.

ἱεροποιοί, οὗτοι ἦσαν δέκα ἄρχοντες κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι διὰ κλήρου, οἱ ὁποῖοι ἔργον εἶχον τὴν διοργάνωσιν τῶν ἐορτῶν καὶ τὴν ἐποπτείαν θυσιῶν τινῶν.

Ἰλλυριός=Ἰλλυριοί· ἐν Ἰλλυριοῖς=ἐν τῇ χώρῃ τῶν Ἰλλυριῶν.

ἴσος· τὸ ἴσον τὸ ἀνάλογον μέρος· ἐξ ἴσου (ἐκείνοις, δηλ. τοῖς ἀντιπάλοις) ὁμοίως (καθὼς οἱ ἀντίπαλοί μου).

ἴσταμαι σταματῶ.

K

καθαιροῦμαι καταπίπτω, κατακρημνίζομαι (ἀπὸ τῆς θέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχω ὑψωθῆ).

καθήκω εἶμαι ἀρμόδιος, κατάλληλος· ὁ καθήκων χρόνος ὁ ὁρισμένος χρόνος.

κάθημαι 1) κάθημαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· οἱ καθήμενοι οἱ ἀκροαταί· Φιλ. Β, 3· 2) ἀδρανῶ, δὲν κάμνω τίποτε.

καθίστημι ἐγκαθιστῶ (εἰς τὴν ἐξουσίαν). — Μέσον· καθίσταμαι εὐρίσκομαι ἔν τινι καταστάσει· ἐν ᾧ καθέστηκε τὰ πράγματα Φι-

λίππου εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκονται τὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου· τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις καθίσταται αὐτῷ εἰς κομιδῆ στενὸν εὐρίσκεται αὐτὸς εἰς πολλὴν μεγάλην στενοχωρίαν μὲ τὴν συντήρησιν τοῦ μισθοφορικοῦ του στρατεύματος. — Πηθκ. : διορίζομαι· ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν=ὄς ἂν καταστή ὑφ' ὑμῶν κύριος τούτων.

καὶ 1) ἐπιτατικός· καὶ πρῶτος πρῶτος· καὶ σφόδρα πολλὴ σοβαρῶς· 2) πράγματι· Φιλ. Α, 46· 3) καὶ γὰρ τοι διὰ τοῦτο λοιπόν· 4) καὶ δὴ· α) καὶ μάλιστα εὐθύς· Ὀλ. Β, 13· β) εὐθύς τώρα· Φιλ. Α, 13.

καιρὸς 1) περίστασις, κατάστασις πραγμάτων· Ὀλ. Α, 2· Φιλ. Α, 12· 2) εὐκαιρία, εὐνοϊκὴ περίστασις· τὴν ἀκαιρίαν καιρὸν νομίσαντες· Ὀλ. Α, 24· οἱ τῶν πραγμάτων (= τοῦ πράττειν) καιροὶ αἱ εὐνοϊκαὶ περιστάσεις πρὸς δρᾶσιν· Φιλ. Α, 37· οἱ ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντες (ἡμῖν) καιροί· Ὀλ. Β, 2.

κακοδαιμονία φρενοπάθεια.

καλῶ· ἦν μὲν οὖν δίκαιον τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις καλεῖν (ὑμᾶς) βεβαίως ἦτο δίκαιον νὰ προσκαλέσετε (διὰ νὰ σᾶς εἴπουν, τί πρέπει ν' ἀποκριθῆτε) τοὺς κομίσαντας τὰς ὑποσχέσεις (τοῦ Φιλίππου)· νοοῦνται ὁ Κτησιφῶν, ὁ Ἀριστόδημος καὶ ὁ Νεοπτόλεμος, οἱ ὅποιοι κομίσαντες εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὰς πρώτας φιλικὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Φιλίππου ἐνήργησαν νὰ σταλῆ πρεσβεία πρὸς τὸν Φίλιππον περὶ εἰρήνης.

καλῶς· ὦν (= ᾶ) καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι τὰ ὅποια ἔχουν — καὶ καλὰ κάμουν (ποὺ τὰ ἔχουν).

κᾶν 1) ἔστω καί· 2) κᾶν... κᾶν... κᾶν... εἶτε... εἶτε... εἶτε...· κᾶν ῥῆγμα κᾶν στρέμμα κᾶν ἄλλο τι... ἢ (τοῦτο)· Ὀλ. Β, 21· κᾶν ὑμεῖς (=καὶ ἢ, κᾶν ὑμεῖς) ἕνα, κᾶν πλείους...· Φιλ. Α, 19.

κᾶν=καὶ ἕν.

κατὰ 1) μετὰ γνκ. : περὶ τινος, διὰ τινος· Φιλ. Β, 9, 10· 2) μετ' αἰτ. : α) διανεμητικῶς· καθ' ἕκαστα λέγων (αὐτὰ) ἀναφέρον ἀυτὰ (τὰ ἄλλα ὀχυρὰ μέρη) ἐν πρὸς ἕν· καθ' ἕνα αὐτῶν χωριστὰ κάθε ἕνα ἐξ αὐτῶν· καθ' ἕκαστον τούτων χωρὶς ἐν ἕκαστον ἐκ τούτων χωριστά· β) ἐπὶ ἀπομονώσεως καὶ χωρισμοῦ : καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς βουλευσέσθε ὕστερον μεταξύ σας μόνοι θὰ σκεφθῆτε ὕστερον (δηλ. μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχώρησιν τῶν πρέσβειων).

κατακλείω ἀναγκάζω.

κατακούω (μετὰ γνκ.) 1) ὑπακούω εἷς τινα, εἶμαι ὑπήκοός τινος· Ὀλ. Α, 23· 2) σαφῶς ἀκούω τινά· Φιλ. Β, 35.

καταλλαγαὶ διαπραγματεύσεις περὶ συμφιλιώσεως.

καταπτήσσω (πρkm. κατέπτηχα) συστέλλομαι (ζαρώνω) ἀπὸ φόβον.
καταρραθυμῶ χάνω ἔνεκα ραθυμίας· πθtk. : τὰ κατερραθυμημένα
ὄσα ἐκ ραθυμίας (ἀμελείας) ἔχετε χάσει.

καταρρέω καταπίπτω, πίπτω εἰς ἐρείπια· (τὰ τοιαῦτα) περὶ αὐτὰ
καταρρεῖ (ἢ διὰ τοιούτων μέσων ἀποκτηθεῖσα δύναμις) καταπίπτει
φυλλορροοῦσα πέριξ ἑαυτῆς (μτφрк. ἐκ τῶν μαραινομένων ἀνθέων).

κατασκευάζω 1) παρασκευάζω, δημιουργῶ· Ὀλ. Α, 20· 2) ἐπινοῶ,
πανούργως μηχανεῦμαι· Ὀλ. Β, 6· 3) καθιστῶ· Ὀλ. Β, 15.

καταστρέφομαι ὑποτάσσω.

κατέχω συγκρατῶ, διατηρῶ· τὰ (συμμαχικὰ) πράγματα τὴν (συμ-
μαχικὴν) δύναμιν.

κατορθῶ ἐπιτυχάνω· ὄνομη. ἀπρμφ. : τὸ κατορθοῦν (αὐτόν, δηλ.
τὸν Φίλ.) αἱ ἐπιτυχίαι αὐτοῦ (τοῦ Φίλ.).

κενὸς ἀνωφελής· Ὀλ. Β, 12· ψήφισμα κενὸν ψήφισμα ἀνεκτέλεστον.
κεφάλαιον=ἐν κεφαλαίῳ ἐν περιλήψει.

κινουῦμαι τίθεμαι εἰς κίνησιν, ἀναφαίνομαι.

κοινός· τὸ κοινὸν ἢ τὰ κοινὰ τὰ δημόσια πράγματα, ἢ πολιτεία.

κομιδῆ λίαν· κομιδῆ δὲ (ἄπιστα).

κομίζομαι λαμβάνω ὀπίσω, ἀνακτῶ.

κόπτομαί τινι καταπονοῦμαι μέ τι.

κορδακισμοὶ ἄσεμνοι χοροί.

κρατῶ 1) ἀπολ. : ὑπερισχύω· Φιλ. Β, 36· 2) μετὰ γνκ. : γίνομαι κύ-
ριός τινος.—Πθtk. : νικῶμαι.

κρίνω δικάζω· κρινόντων (δηλ. τοὺς στρατηγούς).—Πθtk. : κρί-
νομαι περὶ θανάτου σύρομαι εἰς τὸ δικαστήριον με κίνδυνον νὰ
καταδικασθῶ εἰς θάνατον, δικάζομαι περὶ ζωῆς καὶ θανάτου.

λαγχάνω διὰ κλήρου ἀναδεικνύομαι.

λαμβάνω 1) λαμβάνω καὶ χρησιμοποιοῦ (δαπανῶ)· Ὀλ. Α, 19· 2) ἐν-
νοῶ· ἂν λάβοιτε δύνασθε νὰ ἐννοήσετε· Ὀλ. Α, 1.—Μέσον :

λαμβάνομαι ἐν μέσῳ τινὸς καταλαμβάνομαι, εὐρίσκομαι ἐν μέσῳ τινός.

Λάμψακος πόλις τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀπέναντι τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου.

λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος· συχότατα μετὰ μτχ.: ἄν λάθῃ ἀναλώσας ἄν ξεοδοῦση ἀνεπαισθήτως (χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ)· **λήσετε πάνθ' ὑπομείναντες** χωρὶς νὰ τὸ καταλάβετε θὰ ὑπομείνετε πάντα.

λέγω 1) θέλω νὰ εἶπω, ἐννοῶ· **μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ, πολεμίου λέγω**—καὶ ἄν μηδεὶς ἦ ἐν αὐτῇ, **πολέμιος λέγω**· 2) προτείνω· Ὀλ. Α, 20· Ὀλ. Β, 11, 31· Φιλ. Α, 14· 3) ἐπὶ ρητόρων: ὁμιλῶ· οἱ **λέγοντες** οἱ ρήτορες.

λήμμα κέρδος (κυρίως ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ληστείας).

Λῆμνος ἡ γνωστὴ νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἀρχαία κῆσις τῶν Ἀθηναίων· πρὸς διοίκησιν ταύτης οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστελλον κατ' ἔτος σῶμα ἰππέων ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνὸς ἰππάρχου· ἡ ἐκεῖ δὲ διαμονὴ τοῦ ἰππάρχου ἦτο ἄνετος.

ληστεύω ληστρικῶς (κρυφίως) πολεμῶ, κάμνω κλεφτοπόλεμον.

λιμένες πρόσοδοι λιμένων.

λογίζομαι· λογιζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι = **λογιζομένους (τοῦτο)· εἰ Φίλιππος λάβοι.**

λογισμὸς 1) λόγος, αἰτία· Φιλ. Β, 6· 2) σκέψις· **πρὸς πλεονεξίαν... τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων** κάτευθύνων τὰς σκέψεις του πρὸς πλεονεξίαν καὶ πρὸς τὴν ὑποταγὴν τῶν πάντων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.

λογιστὴς κριτής.

λογοποιῶ 1) ἀπολ.: πλάττω λόγους, χαλκείω (κατασκευάζω) ψευδεῖς εἰδήσεις (φήμας)· 2) ὡς διαδίδω ὅτι.

λόγος 1) δικαίωμα λόγου· **δίδωμι λόγον τινὶ** α) δίδω τὴν ἄδειαν εἰς τινα ν' ἀπολογηθῇ· **δόντες λόγον (αὐτοῖς)...** Ὀλ. Β, 29· β) δίδω τὴν ἄδειαν εἰς τινα νὰ ὁμιλήσῃ· Ὀλ. Β, 31· 2) ἐκτίμησις· **τοῦ δικαίου λόγον ποιοῦμαι** φροντίζω περὶ τοῦ δικαίου· 3) πρότασις· Φιλ. Β, 11· 4) λογοδοσία· Φιλ. Α, 33.

λοιδορία κακολογία· **κενὴ** ἀβάσιμος, μὴ στηριζομένη ἐπὶ πραγμάτων.

λοιπὸς ὑπόλοιπος· ἔστι **λοιπὸν** ὑπολείπεται· **λοιπὸν ἔστιν (ἡμῖν) ὑπὸ τοῦ πολέμου** μᾶς ἔχει ἀφήσει ὁ πόλεμος (ὁ κατὰ τοῦ Φιλίππου)· **τὰ λοιπὰ** εἰς τὸ ἐξῆς.

λυσιτελῶ ὠφελῶ τὸ λυσιτελοῦν ἢ ὠφέλεια, τὸ κέρδος· τὸ ἰδίᾳ λυσιτελοῦν τὸ ἰδιαίτερον συμφέρον.

M

μακρὰν ἐπὶ χρόνου· οὐκ εἰς μακρὰν ὄχι μετὰ παρέλευσιν χρόνου· ἐντὸς ὀλίγου.

μᾶλλον δὲ 1) διὰ νὰ εἴπω καλύτερον· Ὀλ. Α, 19· Ὀλ. Β, 2,22· 2) ἢ καλύτερον· Ὀλ. Β, 8.

μεθύω τινὶ εἶμαι μεθυσμένος ἀπὸ χαρὰν διὰ τι.

Μενέλαος ἑτεροθαλῆς ἀδελφὸς τοῦ Φιλίππου· φοβούμενος καὶ μισῶν τὸν ἀδελφόν του κατέφυγε μετὰ τῶν στρατιωτῶν του εἰς τὰ ξενικὰ στρατεύματα τῶν Ἀθηναίων· οἱ δὲ ξεναγοὶ ἐδέχθησαν αὐτὸν καὶ κατέστησαν ἵππαρχον.

μένω 1) μένω πιστὸς (εἰς τὴν συμμαχίαν)· Ὀλ. Β, 9· 2) ἐπὶ τινος περιορίζομαι εἰς τι· Φιλ. Α, 9.

μερὶς βοήθεια.

μέρος· τὸ ἡδικημένον ἀεὶ μέρος (τῶν πολιτῶν) οἱ ἐκάστοτε ἐπιβαρυνόμενοι μὲ ἄδικα βάρη πολῖται· ἐν μέρει ἢ κατὰ μέρος κατὰ σειρὰν (διαδοχικῶς)· ἐν μέρει οὐδενός εἰμι θεωροῦμαι ἀνάξιος λόγου, δὲν λογαριάζομαι γιὰ τίποτε.

μετάστασις ἀλλαγὴ· πολλὴν τὴν μετάστασιν καὶ μεγάλην τὴν μεταβολὴν δεικτέον (ἐστὶν ὑμῖν) πρέπει νὰ δείξετε, ὅτι πολὺ ἠλλάξατε στάσιν (διαγωγὴν) καὶ μεγάλως μετεβλήθητε.

μέτεστί μοι τινος μετέχω τινός.

μετρίως εἰς μέτριον βαθμόν, ὀλίγον· καὶ μετρίως σωφρονοῦντες (ἀνθρώποι) καὶ ὀλίγον μόνον νοῦν ἔχοντες.

μή· 1) μή μοι ἔλλειπτικὴ φράσις=μή μοι λεγέτω τις· 2) μή τί γε δὴ (κατόπιν τοῦ ἐπιδοτικῆ οὐδὲ) πολὺ δὲ ὀλιγώτερον βέβαια.

μικρός· ἐπιρρ. χρῆσις μετὰ προθ.: καὶ κατὰ μικρὸν ἔστω καὶ ὀλίγον.

μῆμος ὁ μιμούμενός τι· μῆμος γελοίων ὁ μιμούμενος γελοῖα (ἄξια γέλωτος), γελωτοποιός.

μισθός, εἰς τοὺς στρατιώτας ἐδίδετο μισθὸς καθ' ἐκάστην καὶ σιτηρέσιον (τροφὴ)· οὐδέποτε ταῦτα ὁμοῦ ὑπερέβαινον τὴν δραχμὴν καθ' ἐκάστην, οὐδὲ ἦσαν ὀλιγώτερα τῶν 4 ὀβολῶν.

μνημονεύω ἐνθυμοῦμαι.

μόνος· ἐπιρρ. : **μόνον οὐχί** μόνον πού δέν, σχεδόν.

N

νήσος· καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ (δηλ. ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει)
νήσοις· νοοῦνται αἱ νῆσοι Ἰμβρος, Σκῦρος καὶ Πεπάρηθος.

Νίκαια φρούριον τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς
Οἴτης καὶ πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν.

νικῶ· τοὺς φίλους **νικᾷ** (ὑπκμ. : τὰ ξενικὰ) καὶ τοὺς συμμάχους
νικοῦν τοὺς φίλους καὶ τοὺς συμμάχους (βλάπτουν δηλ. αὐτοὺς δι'
ἀρπαγῶν, ἀργυρολογίας κ. τ. τ.).

νυνὶ τώρα δά.

Ξ

ξένοι μισθοφόροι, μισθοφορικὸν στράτευμα.

O

οἱ ἀναφρκ. ἐπιρρ. : πρὸς ὃ μέρος· συχν. μετὰ γνκ. : **ὁρᾶτε... τὸ πρᾶ-**
γμα οἱ ἀσελγείας προελήλυθεν ἄνθρωπος τὸ συμβαῖνον (τὴν
κατάστασιν), μέχρι δηλ. ποίου βαθμοῦ ἀναιδείας ἔχει προχωρήσει
ὁ ἄνθρωπος.

οἶδ' ὅτι βεβαίως.

οἰκείος 1) ἀνήκων εἰς τινα, ἴδιος· **τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνά-**
μεως τὸ ἰδιαίτερον κράτος (τοῦ Φιλίππου) καὶ ἡ ἰδιαίτερα δύναμις
του· 2) φιλικός, σύμμαχος· Φιλ. Α, 4· ἐπιρρ. : **οἰκείως** φιλικῶς·
πάνυ οἰκείως ἔχειν.

οἰκία οἰκογένεια· ἡ **τυραννικὴ οἰκία** ἡ οἰκογένεια τῶν τυράννων·
ἐννοοῦνται οἱ τύρανοι τῶν Φερῶν Λυκόφρων καὶ Πειθόλαος.

οἴκοι ἐν τῇ πατρίδι· **τὰ οἴκοι** τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, ἡ πατρίς.
οἶος 1) μετ' ἀπρμφ. = ὥστε (μετ' ἀπρμφ.)· **οὐδαμῶς οἶος** (= τοιοῦ-
τος ὥστε) ψεύδεται ἀνίκανος νὰ ψεύδεται· **οἶους ὀρχεῖσθαι**
= ὥστε ὀρχεῖσθαι· **οὐχ οἶός ἐστι μένειν** = οὐκ ἐστι τοιοῦ-
τος, **οἶος** (= ὥστε) μένειν· 2) μετ' ἐπιθ. : **οἶος ἔμπειρος** ὁπως-
δήποτε ἔμπειρος· 3) **οἶός τ' εἰμι** (μετ' ἀπρμφ.) εἶμαι ἱκανός, εἶμαι
εἰς θέσιν νά... 4) τὸ οὐδ. **οἶον** ὡς ἐπιρρ. : καθὼς παραδείγματος
χάριν.

ὀκνῶ 1) μετ' αἰτ. : φοβοῦμαι τι· **ὀκνῶ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν**

φοβοῦμαι τὸ κατ' ἐμοῦ μῖσος σας: φοβοῦμαι νὰ μὴ ἐπισύρω τὸ κατ' ἐμοῦ μῖσος σας· 2) μὴ φοβοῦμαι μήπως.

ἽΟλύνθιοι· τὰ τῶν ἽΟλυνθίων τὰ πράγματα τῶν ἽΟλυνθίων, οἱ ἽΟλύνθιοι.

ὄλως γενικῶς.

ὀμιλία συναναστροφῆ, σχέσις· αἱ λίαν ὀμιλίας αἱ πολὺ στεναὶ σχέσεις. ὁμοιος· ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν = ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ ἐκείνῳ, δι' ὃν.

ὄνειδος 1) προσβολή, κατηγορία· καὶ (ἄ) φαίνοιτο ἄν (ὕμῖν) μεγάλα ὄνειδη κατ' ἐκείνου βουλομένοις (= εἰ βούλοισθε) δοκιμάζειν ὀρθῶς· ἽΟλ. Β, 4· 2) αἰσχος· ἽΟλ. Β, 20.

ὄνειροπολῶ ἐν τῇ γνώμῃ φαντάζομαι μετὸν νοῦν μου.

ὄντινοῦν, βλ. ὄστισοῦν.

ὄπως 1) ἐν πλαγίᾳ ἐρωτικῆ. προτάσει: πῶς ὅπως μὴ δόξομεν εἶναι χεῖρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τῶν ὑπαρχόντων (ἡμῖν ἐκ τῶν θεῶν) πῶς νὰ μὴ φανῶμεν, ὅτι εἴμεθα κατώτεροι τῶν ὑπαρχόντων εἰς ἡμᾶς ἐκ μέρους τῶν θεῶν (ἀνάξιοι τῶν θείων εὐεργεσιῶν)· 2) οὐχ... ὅπως... ἀλλὰ καὶ=οὐ μόνον οὐ... ἀλλὰ καὶ.

ὀρμῶ (-άω) κινουῖμαι· ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν... ἴσως ἄν ὀρμήσατε ὅτι ἀφήνοντες ταύτην τὴν ὑπερβολικὴν σας ἀμέλειαν ἴσως ἠθέλετε κινηθῆ (ἀπὸ ἐδῶ ἐναντίον του): θὰ τὸ ἐκονούσατε ἐπὶ τέλου.

ὀρχοῦμαι τοιαῦτα (=τοιαύτας ὀρχήσεις) χορεύω τοιοῦτους χορούς. ὄστισοῦν, ἡτισοῦν, ὅτιοῦν οἰοσθήποτε.

ὄτε (αἰτλγκ.) ἀφοῦ, ἐπειδή.

οὐ μὴν ἀλλ' ὅμως.

οὐδεῖς· οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε=οὐ φόβος ἐστὶ μὴ δεινόν τι πάθητε οὐδὲν κακὸν θὰ πάθετε.

οὐδέποτε· οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων = οὐκ ἐλπὶς ἔστι μὴ ποτέ τι τῶν δεόντων γένηται ἡμῖν = οὐδέποτε οὐδὲν τῶν δεόντων γενήσεται ἡμῖν (τότε) τίποτε ἀπὸ ὅ,τι πρέπει δὲν θὰ γίνῃ ποτέ ἐκ μέρους ἡμῶν.

οὔτοι ἐπίρρ. : βεβαίως οὐχί· οὔτοι παντελῶς οὐδόλως βέβαια.

οὔτος, αὕτη, τοῦτο· καὶ ταῦτα καὶ μάλιστα· ταύτη (ἐπίρρ.) διὰ τοῦτο.

οὔτω· οὔτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους = οὔτω

(δεῖ ἀξιούν) καὶ τῶν πραγμάτων (ἡγεῖσθαι) τοὺς (εὖ) βουλευομένους.

οὐχ ὥσπερ, βραχυλογικῶς : οὐχ ὥσπερ τὸν π. χρόνον... = οὐδὲ τὰ πράγμαθ' οὕτως ἔξει, ὥσπερ κτλ.

ὀφλισκάνω κυρ. : καταδικάζομαι εἰς χροματικὸν πρόστιμον· ἔπειτα : ὀφλισκάνω αἰσχύνην ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου αἰσχύνην (καταπίπτω εἰς τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων)· ὀφλισκάνω ἄνοιαν ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου κατηγορίαν ἀνοησίας, κινδυνεύω νὰ θεωρηθῶ ἀνόητος· ὀφλισκάνω ἀνανδρίαν ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου κατηγορίαν δειλίας.

ὄχλος πλῆθος ἀνθρώπων· καὶ (ἅ) τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευὴν (ἔχει), ὄσσην οὐκ οἶδ', εἴ τι τῶν ἀπάντων (οὐδ.) ἔχει καὶ αἱ ὁποῖαι ἑορταὶ ἀπαιτοῦν τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων (δηλ. χορευτῶν, αὐλητῶν, χορηγῶν, γυμνασιάρχων κτλ.) καὶ τοσαύτην προπαρασκευὴν (δηλ. πολυτελεῖ σκευή, ἐνδύματα κτλ.), ὄσσην ἴσως οὐδὲν ἄλλο πρᾶγμα ἐν τῷ κόσμῳ (ἀπαιτεῖ).

□

Παίων = Παίονες.

πάλιν κατόπιν· πάλιν αὖ ἔπειτα πάλιν.

παρὰ 1) μετὰ γνκ. : τὸ προέρχεσθαι ἔκ τινος προσώπου· παρ' αὐτοῦ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, μετὰ τὴν ἰκανότητά του· 2) μετ' αἰτ. : α) πρὸς δήλωσιν αἰτίας : ἔνεκά τινος, ἔξ αἰτίας τινός· Φιλ. Α, 11· β) πρὸς δήλωσιν χρόνου : παρὰ πάντα τὰ ἐκ τῶν ἀνθρώπων πράγματα εἰς ὅλα τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων (κυρ. : ἐν ᾧ χρόνῳ γίνονται τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων)· παρὰ τὸν καιρὸν εἰς τὴν κατάλληλον στιγμήν : ὅταν παρουσιασθῇ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία.

παραιροῦμαι ἀφαιρῶ.

παρακαθίστημί τινά τινι τοποθετῶ τινα πλησίον τινός· στρατιώτας οἰκείους... παρακαταστήσαντας (τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς ξένοις).

παρακρούομαι ἔξαπατῶ.

παρακύπτω ἐπί τι ρίπτω παρέργως ἐν βλέμμα ἐπιπόλαιον εἰς τι.

παραπίπτω συμπίπτω· παραπεπτωκῶς καιρὸς εὐκαιρία, ἡ ὁποία ἔχει παρουσιασθῆ.

παρασκευάζομαι τριῆρεις ἐτοιμάζω τριῆρεις πρὸς ἀπόπλουν (διὰ τοῦ διορισμοῦ τριηράρχων).

παρατάττομαι δύναμιν τὴν ἐκείνῳ (=τὴν τῆ ἐκείνου δύναμει) **παραταξομένην** ἰκανὴν ν' ἀντιπαραταχθῆ (νὰ πολεμήσῃ φανερῶ) πρὸς τὴν δύναμιν ἐκείνου.

παραυτίκα εὐθύς· μετ' οὖσ. πρὸς δῆλωσιν βραχείας διαρκείας: ἢ **παραυτίχ'** ἠδονὴ ἢ στιγμιαία εὐχαρίστησις.

παραχρῆμα εὐθύς· ἐκ τοῦ **παραχρῆμα** ἐκ τοῦ προχείρου, ἄνευ προμελέτης.

πάρειμι (παρὰ+εἰμί) 1) εἶμαι πλησίον· **πάρειμι τοῖς πράγμασι** παρακολουθῶ ἐκ τοῦ πλησίον τὰ πράγματα (τὴν πορείαν τοῦ πολέμου)· 2) ἔχω φθάσει· **πρὸς τοῦτο καιροῦ** εἰς τοῦτο τὸ κρίσιμον σημεῖον· 3) **πάρειμι ἐπὶ τὸ βῆμα** ἔχω παρουσιασθῆ εἰς τὸ βῆμα.

παρέρχομαι 1) εἰσέρχομαι· **ἐὰν παρέλθῃ (εἴσω Πυλῶν)**· Φιλ. Β, 30· 2) **ἐπὶ τὸ βῆμα** ἀναβαίνω εἰς τὸ βῆμα, ἵνα ὁμιλήσω· **οἱ παριόντες** οἱ ρήτορες.

παρεῶσθαι, βλ. **παρωθοῦμαι**.

παρίστημι· **παρίστημί τι ἐν τῇ γνώμῃ τινὸς** ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν τινος κάτι τι· **δεῖ τοῦτο ἐκείνῳ ἐν τῇ γνώμῃ** (=ἐν τῇ γνώμῃ ἐκείνου) **παραστήσαι**.—Μέσον· **παρίσταμαι** ὑποτάσσω· Ὀλ. Α, 18· ἀπροσ.· **παρίσταται μοι** μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν· Φιλ. Β, 6.

παροξύνομαι 1) ἐξεγείρομαι· Ὀλ. Α, 6· 2) ἐξοργίζομαι· Φιλ. Β, 18.

παρορῶ τι καταφρονῶ τι, ἀδιαφορῶ διὰ τι.

παρρησία τὸ νὰ λέγῃ τις ἐλευθέρως ὅ,τι φρονεῖ· ἐλευθεροστομία.

παρρησιάζομαι τι λέγω τι ἐλευθέρως.

παρωθοῦμαι (πρkm. **παρέωσμαι**) παραγκωνίζομαι.

πᾶς 1) μετὰ τοῦ ἄρθρου· **οἱ πάντες** τὸ ὅλον, ἐν συνόλῳ· 2) οὐδ. πληθ. **πάντα** ὡς ἐπίρρ.=**πάντως**· ἐξάπαντος.

πεζῆταιροι ἐκλεκτοὶ πεζοὶ Μακεδόνες, ἀποτελοῦντες τὴν σωματοφυλακὴν τοῦ Φιλίππου.

πέιδομαι συμβιβάζομαι· Φιλ. Α, 15· πρkm. **πέπεισμαι** ἔχω σχηματίσει πεποίθησιν· **τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα** διότι ἄλλοι μὲν ἔχετε (ἐσχηματισμένην) αὐτὴν τὴν πεποίθησιν (π. χ. ὅτι πρέπει νὰ πολεμήσετε κατὰ τοῦ Φιλίππου καὶ νὰ βοηθήσετε τοὺς Ὀλυνθίους), ἄλλοι δὲ ἄλλην (π. χ. ὅτι πρέπει νὰ ἐπιδιώξετε τὴν φιλίαν τοῦ Φιλίππου).

περαίνω 1) φέρω εἰς πέρας, ἐκτελῶ· Ὀλ. Β, 13· 2) λέγω· Φιλ. Α, 28.

περὶ (μετὰ γνκ.): ὡς πρὸς τι, σχετικῶς μέ τι· **συννοίσειν τῇ πόλει**

περὶ ὧν (=περὶ τούτων, περὶ ὧν σχετικῶς μετὰ αὐτά, περὶ τῶν ὁποίων) Ὁλ. Α, 1· παρόμοιον (τουτοῦ) ἐστὶ (ἐκείνῳ), ὅπερ (ἐστὶ) καὶ περὶ τῆς κτήσεως τῶν χρημάτων· Ὁλ. Α, 11· καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως (ἐστὶ) καὶ σχετικῶς μετὰ τὰς δημοσίας ὑποθέσεις ἐστὶ συμβαίνει· Ὁλ. Α, 11· περὶ πόρου χρημάτων ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ πόρου (τῆς ἐξευρέσεως) χρημάτων· Ὁλ. Α, 19.

περιγίγνομαι μετὰ γνκ. : ὑπερισχύω τινός.

περίειμι (περὶ+εἰμι) 1) μετὰ γνκ. : ὑπερισχύω τινός· 2) περίεστί τινι (μετ' ἀπομφ.) ὑπολείπεται εἰς τινα (ὡς κέρδος) τὸ νά... : τίποτε ἄλλο δὲν κερδίζει τις παρὰ μόνον νά...· Ὁλ. Β, 29.

περίσταμαι μετ' αἰτ. : ἴσταμαι περίξ τινός, περικυκλώνω τινά· ὅποια ἄττα (=τινὰ) ἂν περιστῆ ὑμᾶς τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ ἔσσεσθε καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς κατὰ τὴν ἔκβασιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχουν διὰ σᾶς τὰ πράγματα, κατὰ ταύτην θὰ κρίνετε καὶ τὰς πολιτικὰς τῶν πράξεις.

περιστοιχίζομαι 1) τινὰ περικυκλώνω τινά ὡς διὰ δικτύων· Φιλ. Α, 9· 2) πθηκ. : περικυκλώνομαι· Φιλ. Β, 27.

πήγνυμι (πρkm. : πέπηγα) στερεοποιῶμαι· ἐκείνῳ ὡς θεῷ πεπηγέναι ἀθάνατα ὅτι εἶναι δι' ἐκείνον, ὡσάν νά ἦτο θεός, τὸσον στερεά, ὥστε νά εἶναι ἀθάνατα (ἀμετάβλητα).

πήλινος· ὡσπερ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίλους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε...=ὡσπερ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίλους ταξιάρχους καὶ φυλάρχους πλάττουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀγορὰν (διὰ τὴν ἀγορὰν, διὰ νὰ τοὺς πωλήσουν), οὕτω καὶ ὑμεῖς χειροτονεῖτε τοὺς τ. καὶ τοὺς φ. εἰς τὴν ἀγορὰν) (διὰ τὴν ἀγορὰν, διὰ νὰ συνοδεύουν δηλ. τὰς πομπὰς διὰ τῆς ἀγορᾶς).

πικρὸς δυσάρεστος· ἐπίρρ. πικρῶς αὐστηρῶς.

πιπράσκω πωλῶ· πθηκ. ἀόρ. ἐπράθην· προδοθέντες (οἱ Ὀλύμπ.) ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες, ἢ Ὀλύμπιος ἔπεσε διὰ προδοσίας δύο πολιτῶν τῆς, τοῦ Εὐθυκράτους καὶ τοῦ Λασθένους, ἔξαγορασθέντων ὑπὸ τοῦ Φιλ. (τὸ 347)· ὁ δὲ Εὐθυκράτης μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ὀλύμπου ὄρισε καὶ τὴν τιμὴν τῶν πωληθέντων αἰχμαλώτων.

πλέον οὐδὲν ποιῶ δὲν κατορθώνω τίποτε : δὲν καταλήγω εἰς τίποτε.

πλεονεκτῶ ἰδίᾳ καρποῦμαι ἀτομικὰς ὠφελείας.

πλήθος· τὰ πλήθη οἱ ἐλεύθεροι λαοί, αἱ δημοκρατίαι.

πνεύματα ἄνεμοι· τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τῆ βοηθεία τῶν (καταλλήλων) ἀνέμων καὶ τῶν (καταλλήλων) ἐποχῶν τοῦ ἔτους· τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές (ἔστι) οἱ ἄνεμοι εἶναι ἀσφαλεῖς (οὐδεις δηλ. κίνδυνος ὑπάρχει ἀπὸ τοὺς ἀνέμους).

ποιῶ 1) παράγω· Ὀλ. Β, 16· 2) ἐπὶ ποιητῶν· συνθέντω ποιήματα· Ὀλ. Β, 19· 3) παρέχω, **ποιῶ ἑμαυτῷ λόγον παρ' ὑμῖν** παρέχω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου εὐκαιρίαν τοῦ λέγειν παρ' ὑμῖν· κατορθώνω νὰ λάβω τὴν ἄδειαν νὰ ὁμιλήσω ἐνώπιόν σας· Φιλ. Β, 32· 4) μετὰ διπλῆς αἰτ.· κάμνω τι εἰς τινα· ἃ ἐποίησε τοὺς τε παραδόντας τῶν Ἀμφιπολιτῶν τὴν πόλιν αὐτῷ καὶ τοὺς ὑποδεξαμένους τῶν Πυθναίων. Ὁ Φιλ. εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Πύδναν διέταξε νὰ φονευθοῦν οἱ παραδῶσαντες εἰς αὐτὸν τὰς δύο ταύτας πόλεις· οὗτοι ἦσαν ἄρχηγοὶ τῶν ἐν Ἀμφιπόλει καὶ Πύδνῃ δημοκρατικῶν.—Μέσον· **ποιοῦμαι ἐν ὀργῇ τινα** ὀργίζομαι ἐναντίον τινός· **ποιοῦμαι λόγους περὶ τινος** ἔρχομαι εἰς διαπραγματεύσεις (διαπραγματεύομαι) περὶ τινος.

πολεμῶ (πόλεμον) διεξάγω πόλεμον· **δεήσειν αὐτὸν πολεμεῖν** ὅτι θὰ παρασταθῇ ἀνάγκη νὰ διεξαγάγῃ αὐτὸν (τὸν πόλεμον).

πολιτεῖαι 1) δημοκρατικὰ πολιτεύματα· Ὀλ. Α, 5· Φιλ. Β, 12· 2) = τὸ κοινὸν τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν Ἀρκαδῶν, ὁ σύνδεσμος τῶν Βοιωτικῶν καὶ Ἀρκαδικῶν πόλεων· Φιλ. Α, 48.

πολιτεύομαι διαχειρίζομαι τὰ τῆς πολιτείας.—Πθτκ.· **τὰ πεπολιτευμένα αὐτοῖς** τὰ ἐν τῇ πολιτείᾳ ὑπ' αὐτῶν πεπραγμένα· αἱ πολιτικά τῶν πράξεις· Ὀλ. Α, 28.

πομπή· τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν προπορεύονται τῶν πομπῶν πρὸς εὐχαρίστησίν σας· οἱ Ἀθηναῖοι ἐτέλουν πομπὰς μεγαλοπρεπεῖς κατὰ τὰ Παναθήναια, Διονύσια καὶ λοιπὰς ἑορτάς.

πορισταὶ οικονομικοὶ ἄρχοντες ἐν Ἀθήναις ἔργον ἔχοντες τὴν ὑπόδειξιν δημοσίων πόρων πρὸς συναγωγὴν χρημάτων.

ποτέ ἔρωτητκ. μῶριον· ἄραγε.

πράγμα 1) ὑπόθεσις· Φιλ. Α, 1· 2) δυσκολία, στενοχωρία· Φιλ. Β, 36· 3) ἐν τῷ πληθ. **πράγματα** α) ὑποθέσεις (τῆς πόλεως)· Ὀλ. Α, 14· Φιλ. Α, 3· β) περισπασμοί, ἐνοχλήσεις· Ὀλ. Α, 8, 20.

πραγματεύομαι ἐνεργῶ.

πραθέντες, βλ. **πιπράσκω**.

πράττω 1) μετ' αἰτ. : μηχανῶμαι τι· Φιλ. Α, 48· 2) ἀπολ. : ἐνεργῶ. **προσβέυομαι** ἀποστέλλω πρέσβεις.

πρὸ (μετὰ γνκ.) ἐπὶ χρόνου : **ὁ πρὸ τοῦ πόλεμος** ὁ πρότερον πόλεμος. **προάγομαι εἰς τοῦτο** περιέρομαι εἰς τοιοῦτο σημεῖον.

προαίρεσις σκοπός· ἐκ προαιρέσεως ἀπὸ σκοποῦ.

προαιροῦμαι· πρκμ. : **προήρημαι** (μετ' ἀρμφ.) ἔχω ἀποφασίσει, εἶμαι ἀποφασισμένος νά...

προαπόλλυμαι χάνομαι πρότερον· **προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν** ὁ σκοπὸς τοῦ ἐκάστοτε ἀπόπλου μας ἐκ τῶν προτέρων ματαιοῦται.

προβάλλομαι (τὰς χεῖρας) προτείνω τὰς χεῖράς μου (πρὸς προφύλαξίν μου).

προεῖτο, ἄορ. τοῦ προῖμαι.

προέρχομαι προχωρῶ· καὶ (ὄπως) πάντα μὴ λήσει ἡμᾶς **προελθόντα ἔτι πορρωτέρω** καὶ πῶς τὸ κακὸν νὰ μὴ προχωρήσῃ ἐν ἀγνοίᾳ μας ἀκόμη περισσότερον.

προέχω ὑπερέχω· **πολλῶ προέχει** εἶναι μέγα πλεονέκτημα.

προησόμεθα, τοῦ προῖμαι.

προῖμαι 1) μετὰ γνκ. : ἀμελῶ καὶ ἀφήνω νὰ μοῦ ξεφεύγῃ κάτι τι· Ὀλ. Β, 2· 2) μετ' αἰτ. : α) ἀφήνω τινὰ εἰς τὴν τύχην του· Ὀλ. Α, 12· β) ἐγκαταλείπω, ἀφήνω τι· **τὸ προῖσθαι ἀεὶ καθ' ἕκαστόν τι τῶν πραγμάτων** τὸ ν' ἀφήνωμεν πάντοτε νὰ φεύγουν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ χεῖρια μας αἱ παρουσιαζόμενα εὐκαιρία πρὸς δοῦσιν, ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην· εἰ Ἄμφίπολιν καὶ Ποτείδαιαν **προεῖτο**· γ) παραμελῶ· **τὸ παρὸν ἀεὶ** τὴν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν· 3) μετ' αἰτ. καὶ δοτκ. : ἀφήνω τι εἰς τὴν διάκρισίν τινος· Φιλ. Β, 8· 4) μετ' αἰτ. καὶ γνκ. τοῦ τιμήματος : θυσιάζω τι ἀντί τινος· Φιλ. Β, 10.

προκινδυνεύω διακινδυνεύω πρῶτος ἐν τῇ μάχῃ.

προλαμβάνω 1) μετ' αἰτ. : προκαταλαμβάνω· Ὀλ. Β, 9· 2) ἀπολ. : κρίνω πρότερον.

πρόισθε, ἄορ. (κατὰ τὰ βαρύτερα) τοῦ προῖμαι.

πρὸς 1) μετ' αἰτ. : α) ἐπὶ ἐχθρικῆς σημασίας : ἐναντίον τινός· Ὀλ. Β, 14· **πρὸς Ποτείδαιαν** κατὰ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς Ποτειδαίας· β) ὡς πρὸς τι· **πρὸς τὸ πράττεσθαι τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν** ὡς πρὸς τὴν ταχεῖαν καὶ ἔγκαιρον διεξαγωγὴν τῶν

πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων· γ) συμφώνως πρὸς τι· Ὀλ. Α, 11· 2) ἀπολ., ὡς ἐπίρρ.: προσέτι· **τάλαντα ἐνενήκοντα καὶ μικρόν τι πρὸς** καὶ προσέτι ὀλίγον ἀκόμη (δηλ. δύο τάλαντα).

προσάγομαι δελεάζω.

προσδεῖ ὑπάρχει προσέτι ἀνάγκη· οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου δὲν χρειάζεσθε κανένα ἄλλον πόρον· οὐδὲ λόγου προσδεῖ (τοῦτο) δὲν χρειάζεται οὐδὲ νὰ λεχθῆ ἄν.

προσδόκιμός εἰμι περιμένομαι, ἀναμένομαι.

προσεδρεύω = **προσκαθέζομαι**· **προσκαθεδεῖται** καὶ **προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι** θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πολιορκίαν (τῶν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ πόλεων) καὶ θὰ ἐπιμείνῃ εἰς αὐτήν.

προσέχω (μετὰ δτκ.) 1) ἔχω ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν μου εἰς τι· 2) μετὰ τοῦ **νοῦν**: α) δίδω προσοχὴν (σημασίαν) εἰς τι· **εἷ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν** ἐὰν βεβαίως θέλετε νὰ δίδῃ τις προσοχὴν (σημασίαν) εἰς τοὺς λόγους σας· β) πείθομαι εἰς τινα, συμπράττω μετὰ τίνος· Φιλ. Α, 6.

προσηγορίαί τίτλοι.

προσθήκη· ἡ δύναμις... ἐν **προσθήκῃ** ἡ δύναμις ὡς προσθήκη προστιθεμένη εἰς ἄλλην δύναμιν.

προσκαθεδεῖται, τοῦ **προσκαθέζομαι**.

προσκαθέζομαι κάθημαι ἐνώπιον πόλεως καὶ πολιορκῶ αὐτήν.

προσκραοῦν ἔρχομαι εἰς σύγκρουσιν πρὸς τινα· **οἱ ἐμοὶ προσκραοῦσαντες ἐξ ἀρχῆς** ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἀνέκαθεν ἦσαν ἀντίπαλοί μου.

προσλαμβάνω λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου.

προσπεριβάλλομαι τι ἀποκτῶ ἔκτος τῶν ὑπαρχόντων καὶ νέον τι.

προσπολεμῶ· πολεμῶ· **νομίζει τὸν Φίλιππον φοβερόν προσπολεμῆσαι (τινα αὐτῶ)** φοβερόν διὰ νὰ πολεμήσῃ τις ἐναντίον του (φοβερόν ἀντίπαλον).

προτίθεμαι (μετ' αἰτ.) προσδιορίζω τι· πθτκ. ἀπροσ.: **προτίθεται** (μετ' ἀπρομ.) ἔχει προταθῆ (ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς ἐκκλησίας), πρόκειται νά...· Φιλ. Α, 1.

πρόφασις 1) ἀφορμὴ· ἡ **πρώτη πρόφασις** ἡ τυχοῦσα ἀφορμὴ· 2) δικαιολογία, πρόφασις· **τὰς προφάσεις (τῶν στρατηγῶν) ἀφελεῖν**, οἱ στρατηγοὶ πολλάκις ἐγκατέλειπον τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον προφασίζόμενοι, ὅτι δὲν ἐλάμβανον μισθόν.

προχειρίζομαι προετοιμάζω.

πρώτος· ὡς ἐπίρρ. : τὰ **πρώτα** κατ' ἀρχάς, στήν ἀρχή· τὴν **πρώτην**
κατὰ πρῶτον, κατ' ἀρχάς.

πταιῖσμα ἀποτυχία.

πταίω τι πάσχω ἀτύχημά τι.

πυλαία τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ Ἀμφικτιονικὸν συνέδριον.

πω (πάντοτε μετ' ἀρνήσεως) μέχρι τοῦδε.

πώποτε μέχρι τοῦδε.

πῶς ἐπίρρ. ἐρωτητικ. : **πῶς ἐτοίμως** με πόσην προθυμίαν.

P

ράδιος· συγκριτικ. : **ράων, ῥᾶον**· ἐχρώμεθα ἂν τῷ Φιλίππῳ **ῥάονι**
(δηλ. **πολεμεῖσθαι**) θὰ εἶχαμεν νὰ κάμωμεν με ἓνα Φίλιππον εὐ-
κολοπολεμητότερον· ἐπίρρ. : **ῥαδίως** ἀπερὶσκέπτως.

ῥαθυμῶ ζῶ με ραθυμίαν· (μὴ) φανῶμεν **ἑρραθυμηκότες ἐπὶ πολ-**
λῷ (τόκῳ) ὅτι με μεγάλην μας θυσίαν (ζημίαν) ἔχομεν ζῆσει με
ραθυμίαν.

ῥαῖζω (ῥάων) καλύτερεύω, ἀναλαμβάνω ἐκ τῆς ἀσθενείας μου.

ῥαστώνη ἀνάπανσις.

ῥῆγμα κάταγμα, σπάσιμο.

ῥήτος ὁ λεγόμενος, περὶ οὗ δύναται νὰ γίνεται λόγος, ὁ φανερός.

ῥήτωρ· **ῥήτωρ (ἔστιν)** ἡγεμῶν **ἐκατέρων καὶ στρατηγός (ἔστιν)**

ὑπὸ **τούτῳ** ἓνας ῥήτωρ εἶναι ἀρχηγός ἐκάστου τῶν δύο πολιτι-
κῶν κομμάτων καὶ ἓνας στρατηγός ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ (ὅπως
ἐν τῇ συμμορίᾳ ἦσαν ὁ ἡγεμῶν καὶ ὁ ἐπιμελητής).

ῥοπή ἐπιρροή, ἐπίδρασις· **μεγάλη ῥοπή (ἔστιν ἡ τύχη)** = **μεγάλην**
ῥοπήν ἔχει ἡ τύχη.

Σ

σαθρὸς βεβλαμμένος· **σαθρὸν** βλάβιμον· **τὰ σαθρὰ τῶν ἐκείνου**
πραγμάτων τὰ ἀσθενῆ μέρη ἐκείνου : τὰ μέρη, ὅπου ἐκεῖνος εὐ-
κόλως δύναται νὰ προσβληθῆ.

Σίγειον πόλις τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον πλησίον τοῦ ὁ-
μωνύμου ἀρωτηρίου.

σκαιότης τρόπων μωρία, ἡλιθιότης.

σκέψαιτο, βλ. **σκοπῶ**.

σκήπτομαι προφασίζομαι.

σκήψις πρόφασις, δικαιολογία.

σκοπῶ 1) μετ' αἰτ. : α) προσέχω, κοιτάζω τι· Ὀλ. Β, 2· β) παρατηρῶ, ἔχω ὑπ' ὄψει τι· Φιλ. Α, 4· γ) ἀποβλέπω εἰς τι· **σκοπῶ τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν** ἀποβλέπω εἰς τὴν ἀτομικὴν μου ἀσφάλειαν· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως : ἐξετάζω· **οὐ γὰρ δεῖ (ὕμᾱς) σκοπεῖν, ἅττα (= ἅτινα) ποτ' ἔσται (τὰ μέλλοντα), ἀλλὰ (δεῖ) εὖ εἰδέναι, ὅτι (ταῦτα, τὰ μέλλοντα) φαῦλα ἔσται**· 3) **περί τινος** σκέπτομαι περί τινος· Ὀλ. Α, 1.— Μέσον : **σκοποῦμαι** (μέλλ. σκέψομαι, ἀόρ. ἐσκεψάμην, προκμ. ἔσκεμμαι) 1) μετ' αἰτ. : α) σκέπτομαι περί τινος ἐκ τῶν προτέρων· **ἐσκεμμένος χρήσιμόν τι** προεσκεμμένος, προμελετημένος, ἵνα προτείνῃ κάτι τι χρήσιμον· β) ἔχω ὑπ' ὄψει τι· Ὀλ. Β, 12· γ) ἐξετάζω τι· **(τὰ πράγματα) μετ' ἀληθείας** συμφώνως μὲ τὴν ἀλήθειαν (ὅπως ἀληθῶς συνέβησαν)· Ὀλ. Β, 4· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως : σκέπτομαι· Ὀλ. Α, 14· 3) **ἐκ τινος** συμπεραίνω ἐκ τινος· Ὀλ. Β, 17.

σπουδάζω **περί τι** προθύμως ἀσχολοῦμαι εἰς τι.

στρατεύομαι ἐκπληρῶ τὴν στρατιωτικὴν μου ὑπηρεσίαν.

στρατηγοί, κατ' ἔτος ἐξελέγοντο δέκα **στρατηγοί** ἔχοντες τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν τῷ πεζικῷ· ὑπὸ τὰς διαταγὰς τούτων ἦσαν οἱ δέκα **ταξίαρχοι** ἐκλεγόμενοι ἕκαστος ἐξ ἐκάστης φυλῆς. Τὴν δ' ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν τῷ ἵππικῷ εἶχον οἱ δύο **ἵππαρχοι** ἐκλεγόμενοι ἐξ ἀπάντων τῶν πολιτῶν· ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἱππάρχων ἦσαν οἱ δέκα **φύλαρχοι**.

στρατηγοῦμαι ὑπὸ τινος διευθύνομαι ὑπὸ τινος (ὡς ὑπὸ στρατηγοῦ)· **τὰ στρατηγούμενα** τὰ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ πραττόμενα, αἱ πράξεις τοῦ στρατηγοῦ.

στρατιωτικός· χρήματα στρατιωτικά χρήματα διὰ στρατιωτικὰς ἀνάγκας. Ὁ Δημοσθένης ἐννοεῖ τὰ **θεωρικά**, δηλ. τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ δημαγωγοῦ Κλεοφώντος (422) διενέμοντο κατὰ τὰς ἐφορτὰς εἰς τοὺς ἀπόρους πολίτας πρὸς πληρωμὴν τῆς εἰς τὸ θέατρον εἰσόδου καὶ πρὸς δαπάνην ἐν ταῖς ἐφορταῖς. Τὰ χρήματα ταῦτα ἐπληρῶνοντο ἐκ τῶν περισσευμάτων τῶν δημοσίων εἰσπραξέων· ἐν καιρῷ ὁμοῦ πολέμου ὠρίζετο διὰ νόμου νὰ δαπανῶνται ταῦτα εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας. Ἄλλ' ὅτε διηύθυνε τὰ πράγματα τῶν Ἀθηνῶν (ἀπὸ τοῦ 361) ὁ Εὐβουλος, ἠγκυρώθη ὁ νόμος οὗτος καὶ ἔκτοτε κατ' ἔτος, εἴτε εἰρήνῃ ἤτο εἴτε πόλεμος, διενέμοντο τὰ περισσεύματα εἰς τὸν λαὸν ὡς **θεωρικά**.

στρέμμα ἐξάρθρωσις, στραγγούλισμα.

συγκροτῶ γυμνάζω· **συγκεκροτημένος τὰ τοῦ πολέμου** καλῶς γυμνασμένος εἰς τὰ πολεμικά.

συγχωρῶ παραχωρῶ.

συλλαμβάνω (μετὰ δτκ. προσ.) λαμβάνω μέρος μετὰ τινος ἄλλου, βοηθῶ τινα.

συμμαχικός· τὰ συμμαχικά (πράγματα) οἱ σύμμαχοι.

συμμορίαί ὠργανωμένοι πολιτικά ὁμάδες· **κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε**, τὸ κατὰ συμμορίας φορολογικὸν σύστημα, ὅπερ ἐψηφίσθη τὸ 378/7, ἦτο τοιοῦτόν τι : οἱ ὑπόχρεοι νὰ εἰσφέρουν εἰσφορὰς κατενέμοντο εἰς συμμορίας—ἄγνωστον πόσας—, ἐκάστης τῶν ὁποίων προΐσταντο δύο, ὁ ἡγεμὼν καὶ ὁ ἐπιμελητής, ἐκλεγόμενοι ἐκ τῶν πλουσιωτάτων· εἰς τὰς συμμορίας κατενέμοντο πολλοὶ ἢ ὀλίγοι ἀναλόγως τῶν εἰσφορῶν, τὰς ὁποίας εἰσέφερον, οὕτως ὥστε ἐξ ἐκάστης αὐτῶν εἰσεπράττετο τὸ αὐτὸ περίπου ποσὸν χρημάτων. Τὴν πρώτην τάξιν τῆς τιμήσεως ἀπετέλουν οἱ 300 πλουσιώτατοι, κατανεμημένοι εἰς πάσας τὰς συμμορίας· οὗτοι ἴνα θέτουν ἀμέσως εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δημοσίου τὰ ποσά, τῶν ὁποίων τοῦτο εἶχεν ἀνάγκην, ἐπλήρωνον προκαταβολικῶς τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφορᾶς, κατόπιν δὲ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἀναλογοῦντος εἰς αὐτοὺς μέρους εἰσέπραττον τὸ ὑπόλοιπον αὐτοὶ παρὰ τῶν συμμοριτῶν τῶν· ὡς προκαταβάλλοντες δὲ τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφορᾶς ἦσαν οἱ 300 οὗτοι πανίσχυροι καὶ ἦγον καὶ ἔφερον τοὺς λοιποὺς συμμορίας.

συμπαραθῶ τρέχω ὁμοῦ παραπλεύρως.

συμπλέκομαι ἐπὶ πολέμου : ἐκρήγνυμαι.

συμπονῶ 1) ὑφίσταμαι μαζὶ τοὺς κόπους καὶ τὰς ταλαιπωρίας (τοῦ πολέμου)· Ὀλ. Β, 2· 2) συνεργάζομαι· **ἄλλο οὐδ' ὅτιοῦν συμπονῶ** εἰς τίποτε ἄλλο, οὐδὲ εἰς τὸ παραμικρόν, δὲν συνεργάζομαι.

συμφέρει τί τινι εἶναι τι συμφέρον (ἠφελίμον) εἰς τινα : ὠφελεῖ τί τινα· Ὀλ. Α, 1· Φιλ. Β, 12· **ὡς συμφέροι ἂν ὑμῖν μάλιστα** κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος παρὰ πολλὴν θὰ συνέφερον εἰς σᾶς· Ὀλ. Α, 6· **ἂν μὴ πεπεισμένος ᾧ καὶ συνοίσειν (ὑμῖν)**· Φιλ. Α, 51· οὕτως εἰδέναί συνοῖσον (=ὅτι συνοίσει, δηλ. τὸ τὰ βέλτιστα εἰπεῖν) καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι οὕτω νὰ γνωρίζω, ὅτι ἡ ἀρίστη γνώμη θὰ ὠφελήσῃ καὶ τὸν εἰπόντα αὐτήν· Φιλ. Α, 51.

συναίρομαι (=σὺν τῇ τύχῃ αἴρομαι) τὰ πράγματα μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς τύχης ἐπιλαμβάνομαι τῶν πραγμάτων.

συναίρω συστέλλω, περιορίζω· **συνελόντι ἀπλῶς (εἰπεῖν)** = ἵνα συνελὼν τὸν λόγον ἀπλῶς εἴπω γὰρ νὰ ὁμιλήσω συντόμως καὶ ἀπλῶς (ὄρθα κοφτά).

συναμφότερον τοῦτο αὕτη ἡ δύναμις ἡ Μακεδονικὴ συνηνωμένη (μετὰ τῆς τῶν Ὀλυνθίων).

συναναλίσκω· συνανήλωσε (γνωμκ. ἀόρ.) καὶ τὸ μεμνήσθαι τὴν χάριν μαζί μετὰ τὰ χρήματα (τὰ ὅποια ἔλαβε) ἀποβάλλει καὶ τὴν ἀνάμνησιν τῆς εὐεργεσίας.

σύνειμι συναναστρέφομαι· **οἱ συνόντες** οἱ μετέχοντες εἰς κάποιαν συναναστροφὴν (τὰ διάφορα πρόσωπα μιᾶς συναναστροφῆς).

συνίημι ἐννοῶ.

συνίσταμαι 1) ὀργανοῦμαι· τὰ πράγματα συνίσταται ὑπ' εὐνοίας ἢ σύστασις μιᾶς συμμαχίας προέρχεται ἐξ (ἀμοιβαίας) ἀγάπης· Ὀλ. Β, 9· 2) εἶμαι ἐν τῷ γίνεσθαι· **συνίσταται τὰ πράγματα** τὰ πράγματα εἶναι ἐν τῷ γίνεσθαι : θολώνει ὁ πολιτικὸς ὀρίζων, συσσωρεύονται τὰ νέφη· Φιλ. Β, 35.

σύνοιδα ἐμαυτῷ 1) μετ' αὐτ. : συναισθάνομαι τι· 2) μετὰ μετ. : συναισθάνομαι, ὅτι.

συνοίσειν τοῦ συμφέρει.

συνοῖσον, βλ. συμφέρει.

συνορῶ λαμβάνω ὑπ' ὄψει.

σύνταξις τάξις, διακανονισμός· **μία συνταξὶν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα** μία τάξις (μία διάταξις τῶν πραγμάτων) νὰ ὑπάρχη ἡ αὐτὴ καὶ εἰς τὴν λήψιν τῶν χρημάτων καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος.

συντάττω κατὰ τινος συστηματικῶς διενθύνω κατὰ τινος.

συστῆ, τοῦ συνίσταμαι.

σφαλερὸς οὐχὶ σταθερός.

σφῶζω 1) διασφῶζω, διαφυλάττω· Ὀλ. Α, 11· 2) ἀνορθώνω· **Φωκέας σφῶζει** σκέπτεται ν' ἀνορθώσῃ τοὺς Φωκεῖς (διὰ τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς Ἐλατείας, ἡ ὅποια θὰ ἰσοδυναμεῖ πρὸς πολιτικὴν ἀνορθώσιν τῶν Φωκέων).

Τ

τὰ μὲν... τὰ δέ... τὰ δὲ ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ... ἄλλοτε δέ.
τακτὸς ὄρισμένος.

ταλαιπωρῶ ταλαιπωροῦμαι.

ταμίαι οικονομικοὶ ἄρχοντες ἐν Ἀθήναις ἔργον ἔχοντες τὴν ταμίει-
σιν τῶν εἰσπραχθέντων καὶ διαθεσίμων χρημάτων.

τᾶν ἄκλιτον μόριον ἐν τῇ φράσει ὧ τᾶν φύλε μου.

ταξίαρχοι, βλ. στρατηγοί.

ταράττομαι περιέρχομαι εἰς ἐσωτερικὰς ταραχάς.

ταύτη, βλ. οὔτος.

ταυτόν=τὸ αὐτό· μὴ πάθητε ταυτόν ὅπερ καὶ πρότερον (ἐπά-
θετε) ὁ Δημοσθ. διὰ τοῦ ὅπερ καὶ πρότερον (ἐπάθετε) ὑπο-
νοεῖ τὰς ἀπολείας τῶν πόλεων Ἀμφιπόλεως, Πύδνης, Ποτειδαίας
καὶ ἄλλων, τὰς ὀφειλομένας εἰς τὴν ἀδράνειαν τῶν Ἀθηναίων.

ταχύς· τὸ οὐδ. ταχὺ ὡς ἐπίρρ. : οἱ «ταχὺ» καὶ «τήμερον» εἰπόν-
τες = ὅσοι ἂν εἴπωσι «ταχὺ» καὶ «τήμερον». — Ὑπερθκ. τά-
χιστος· τὴν ταχίστην (δηλ. ὁδὸν) ὡς ἐπίρρ. : τάχιστα.

τεθνήασι τῷ δέει εἶναι πεθαμένοι ἀπὸ τὸν φόβον, φοβοῦνται σὰν
τὸ Χάρο.

τελευταῖος· τὰ τελευταῖα ὡς ἐπίρρ. : τὰ τελευταῖα πρώην τε-
λευταῖον πρὸ ὀλίγου.

τελευτῶ εἷς τι καταλήγω εἷς τι.

τέλος δαπάνη, ἔξοδον.

τέως 1) μέχρι τοῦδε· Ὀλ. Α, 7· 2) = ἕως ἐφ' ὅσον· Ὀλ. Β, 21.

τηλικοῦτος 1) τόσον μέγας· Ὀλ. Α, 9· 2) τόσον μικρός· ἐπειδὴν
διδάξω, διότι (διατι) οἶμαι τηλικαύτην τὴν δύναμιν ἀπο-
χεῖν.

τηνικαῦτα τότε.

τίθημι 1) μετ' αἰτ. καὶ γνκ. κατηγορηματικῆς : ἀποδίδω (καταλογίζω)
τι εἷς τι· Ὀλ. Α, 10· 2) μετὰ δύο αἰτ. : θεωρῶ τι ὡς τι· τὸ μῆτε
πεπονθέναι (ἡμᾶς)...θεῖν ἂν εὐεργέτημα τῆς παρ' ἐκείνων
εὐνοίας (προερχόμενον ἐκ τῆς εὐνοίας ἐκείνων, δηλ. τῶν θεῶν).

Τιμόθεος υἱὸς τοῦ Κόνωνος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων·
ἔχων τὴν ὑποστήριξιν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκκα ἐπο-
λέμησε τὸ 364 κατὰ τῶν Ὀλυνθίων καὶ ἀφῆρσεν ἀπ' αὐτοὺς τὰς
πόλεις Ποτειδαίαν καὶ Τορώνην.

τις, τι· 1) μέγας τις, σημαντικός· Ὀλ. Β, 1, 14· Φιλ. Β, 12· 2) μετ' ἐπιθ. : λίαν, πολύ· δύσκολός τις ἄνθρωπος.

τίς, τί· τὸ οὐδ. τι ὡς ἐπίρρ. : πῶς, διατί· μετὰ μορίου : τί δήποτε διατί ἄραγε.

τοι βεβαίως, τῇ ἀληθείᾳ.

τοιγαροῦν σύνδ. συμπερασμκ. : δι' αὐτὸ ἀκριβῶς λοιπόν.

τόπος γεωγραφικὴ θέσις· ἐν τῷ πληθ. τόποι ὄχυραί θέσεις.

τραχύς εἰμι ἀγανακτῶ.

τρέπομαι τρέπω μὲ τὸ μέρος μου (πρὸς ὄφελός μου)· (μὴ) τρέψηται καὶ παρασπάσθηται τι τῶν ὄλων πραγμάτων μήπως τρέψῃ μὲ τὸ μέρος του (πρὸς ὄφελός του) καὶ παρασύρῃ σπουδαῖον τι σημεῖον τῆς ὅλης πολιτικῆς καταστάσεως.

τριήραρχος ὁ ἀναλαμβάνων νὰ ἐξοπλίσῃ τριήρη, τὴν ὁποῖαν παρελάμβανε παρὰ τῆς πόλεως.

τριηραρχῶ ἐξοπλίζω τριήρη (εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου)· τοῖς δὲ (δηλ. τοῖς εὐπόροις καὶ τῇ μεσαίᾳ τάξει τῶν πολιτῶν) ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν.

τροφή 1) διατροφή, συντήρησις· Φιλ. Α, 28· 2) σιτηρέσιον· Φιλ. Α, 19.

τυραννίς· ὡσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ὡσὰν νὰ ἦσαν τύραννοι ὑμῶν.

τύχη· τὸ τῆς τύχης ἢ τὰ τῆς τύχης=ἡ τύχη.

Υ

ὑβρίζω (συμπερι)φέρομαι αὐθαδῶς.

ὑβρις 1) αὐθάδεια, θρασύτης· Φιλ. Α, 3, 37· 2) ὑπεροψία· Φιλ. Β, 30· 3) προσβολή· Ὀλ. Α, 27.

ὑβριστής ὑπερόπτης καὶ ἀλαζών.

ὑπάγομαι ἐξαπατῶμαι.

ὑπάρχω 1) ἀρχίζω· πθκ. τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηρεγμένα αἱ εὐεργεσίαι, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γίνεαι εἰς ἡμᾶς αὐτοπροαιρέτως ἐκ μέρους τῶν θεῶν : αἱ εὐεργεσίαι, τὰς ὁποίας οἱ θεοὶ αὐτοπροαιρέτως μᾶς ἔχουν κάμει· 2) ὡς καὶ νῦν, ὑπάρχω· τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκειάν ταύτην (χώραν) καρπούμενοι τὴν χώραν ταύτην, τὴν ὁποῖαν ἔχετε καὶ ἡ ὁποία (κληρονομικῶς) σᾶς ἀνήκει· 3) ἀρχῶ· Φιλ. Α, 37· 4) μετὰ μτχ. ὡς περίφρασις : ἐθέλοντας ὑπάρχειν

=ἐθέλειν· 5) ἄπροσ. ὑπάρχει=ἔξεισι· ὑπάρχει ὑμῖν χειμαδίῳ χρῆσθαι.

ὑπεργμμένων, πθηκ. προκμ. τοῦ ὑπάρχω (βλ. τὸ ρ.).

ὑπὲρ μετὰ γνκ. : 1) διὰ τὸ καλόν τινος, πρὸς ὄφελός τινος· Φιλ. Β, 1·

2) πρὸς δήλωσιν αἰτίας· διὰ τι : ἢ ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ ἢ διὰ τὰ κακῶς γενόμενα κατασχύνῃ· 3)=περὶ μετὰ γνκ. : Ὅλ. Β, 1, 3· Φιλ. Α, 1.

ὑπερβαίνω παρέρχομαι, παραλείπω· ὑπερβαίνω τι τῷ λόγῳ ἀποσιωπῶ τι ἐν τῷ λόγῳ· καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται (ταῦτα) καὶ ἡ πραγματικότης (ὅπως δηλ. καὶ ὁ ρήτωρ) θὰ ὑπερπηδήσῃ ταῦτα (θὰ κάμῃ ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχουν, νὰ μὴ ἔχουν γίνοι).

ὑπερεκπλήττομαι· οἱ ὑπερεκπεπληγμένοι τὸν Φίλιππον οἱ μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἐκκλήξεως προσβλέποντες τὸν Φίλ.

ὑπέχω δίκην τιμωροῦμαι.

ὑπὸ μετὰ γνκ. : ἔνεκα.

ὑπόθεσις βάσις.

ὑπολαμβάνω 1) σχηματίζω γνώμην (περὶ τινος)· Φιλ. Β, 9· 2) νομίζω, θεωρῶ· Φιλ. Β, 17.

ὑπομένω μετ' ἀπρομφ. : δέχομαι νά· οὔτε αὐτὸς ἂν ὑπέμεινα πρεσβεύειν οὔτε ἐγὼ αὐτὸς θὰ ἐδεχόμην ν' ἀποτελέσω μέλος τῶν (πρὸς τὸν Φίλ.) πρεσβειῶν· πρὸς τὸν Φίλ. ἀπεστάλησαν δύο πρεσβεῖαι τῶν Ἀθην· ἡ πρώτη, διὰ νὰ προετοιμάσῃ τὰ πράγματα πρὸς συνομολόγησιν εἰρήνης καὶ συμμαχίας μετὰ τοῦ Φιλ., ἡ δὲ δευτέρα, διὰ νὰ κυρωθῇ ἡ εἰρήνη διὰ τῆς ὀρκωμοσίας τοῦ Φιλ· καὶ εἰς τὰς δύο πρεσβείας ἔλαβε μέρος ὁ Δημοσθ.

ὑπόπτως ἔχω πρὸς τινα ὑποπιτεύω τινά, δυσπιστῶ πρὸς τινα.

ὑποστέλλομαι 1) ἐκ φόβου συστέλλομαι· Φιλ. Α, 51· 2) ἀπὸ φόβου ἀποφεύγω νὰ ὁμιλήσω· Ὅλ. Α, 16.

ὑστερίζω καθυστερῶ· ὑστερίζω ἀπάντων καθυστερῶ εἰς ὅλα (ὥστε νὰ μὴ δύναμαι νὰ ἐπωφελοῦμαι παρουσιαζομένην τινὰ εὐκαιρίαν).

ὑστερίζω τῶν καιρῶν φθάνω ἄργά διὰ τὰς περιστάσεις, δὲν ἐπωφελοῦμαι τὰς εἰννοϊκὰς περιστάσεις.

Φ

φαίνομαι (προκμ. πέφηνα) παρουσιάζομαι.

φαῦλος μηδαμινός, ἀνάξιος λόγου.

φenaκίζω ἀπατώ.

φημι βεβαιῶ.

φιλοπραγμοσύνη ἀκατάπαντος ἐνασχόλησις εἰς πολλὰ.

φιλοτιμία φιλοδοξία· **φιλοτιμία** τινὰ ἀπωθῶ ἀπὸ φιλοδοξίαν ἀπομακρύνω τινὰ (ἀπὸ πλησίον μου)· Ὀλ. Β, 18· 2) δόξα· Ὀλ. Β, 3· ἡ ἀπὸ τούτων (γιγνομένη) ἢ ἐκ τούτων τῶν κατορθωμάτων (τοῦ Φιλ.) προερχομένη· Ὀλ. Β, 16.

φροντίζω (μετὰ γνκ.) σκέπτομαι διὰ τι· **φροντίσαι** ἡμᾶς τῶν λοιπῶν (οὐδ.) νὰ σκεφθῶμεν δι' ὅ,τι μᾶς ὑπολείπεται ἐκ τῆς τύχης· ὁ Δημοσθ. ἐννοεῖ τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια θὰ ἔχουν οἱ Ἀθην. ἐκ τῆς μετὰ τῶν Ὀλυνθίων συμμαχίας.

φρονῶ σκέπτομαι.

φυλάττω περιμένω.

φύομαι· προκμ. **πέφυκα** εἶμαι ἐκ φύσεως· **πολὺ ῥῶον πέφυκε** (τὸ) **φυλάττειν** (τοὺς ἀνθρώπους) πάντα ἔχοντας (κάθε πράγμα, ὅταν τὸ ἔχουν) ἢ (τὸ) κτήσασθαι (πάντα μὴ ἔχοντας).

φύσις· ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν αὐτῇ κέκτῃται οἱ συνετοὶ ἄνθρωποι ἐκ φύσεως ἔχουν μέσα τῶν· **φύσιν ἔχον ἐστί**—ἔχει φύσιν εἶναι φυσικόν.

Φωκικὸς πόλεμος, οὗτος ἐξεργάγη τὸ 355 καὶ διήρκεσε μέχρι τοῦ 346· εἰς αὐτόν, ὀφειλόμενον κυρίως εἰς τὴν ἔχθραν τῶν Θετταλῶν καὶ Θηβαίων κατὰ τῶν Φωκέων, ἀφορμὴν ἔδωκεν ἢ εἰς τοὺς τελευταίους ἀποδιδομένη κατάληψις τόπων τινῶν ἐκ τῶν ἀνηρόντων εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Δελφῶν.

φωρῶμαι ἀποκαλύπτομαι, ξεσκεπάζομαι.

×

χαίρω τοῖς αὐτοῖς εὐρίσκω εὐχαρίστησιν εἰς τὰ ἴδια πράγματα.

χαλεπὸς δυσάρεστος· **πολλὰ καὶ χαλεπά**, διὰ τούτων ὁ Δημοσθ. ἐννοεῖ τὴν εἰσφορὰν, τὴν αὐτοπρόσωπον ἐκστρατείαν κ.τ.τ.

χάρις εὐχαρίστησις· ἡ τῶν λόγων **χάρις**... ἔργῳ **ζημία** γίνεται οἱ εὐχάριστοι (διὰ τὸ περιεχόμενόν των, οἱ ἀποκρύπτοντες δηλ. τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν) λόγοι... πράγματι καταλήγουν εἰς βλάβην· **πρὸς χάριν** λέγω ὁμιλῶ πρὸς εὐχαρίστησιν τῶν ἀκροατῶν μου.

χειμάδιον χειμαδιό.

χειρῶ οἱ ὑπὸ χειρα οἱ ὄντες ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τινός.

χειροτονῶ τι δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ψηφίζω τι χειροτονήσετε (ἀντὶ προσκτ. : **χειροτονήσατε**), δηλ. **ἃ ἐγὼ γέγραφα** (= τὴν πρότασίν μου).

χορηγὸς ὁ καταβάλλων τὴν δαπάνην πρὸς κατάρτισιν χοροῦ διὰ τὸ θέατρον.

χρῶμαι 1) μετὰ δτκ. : α) **κάννω καλὴν χρῆσιν τινός, ἐπωφελοῦμαι τι·**
χρῶμαι τοῖς πράγμασι ἐπωφελοῦμαι τὰς περιστάσεις· **ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι (αὐτῇ, δηλ. τῇ συμμαχίᾳ)·** β) **ἔχω τι·** Ὀλ. Α, 14· γ) **κανονίζω τι·** Φιλ. Β, 7· δ) **ἔρχομαι εἰς σχέσεις μέ τινα·** Ὀλ. Β, 7· ε) **χρῶμαι στρατοπέδῳ διατηρῶ στρατόπεδον·** ζ) **οἱ ὀρθῶς πολέμῳ χρώμενοι** οἱ θέλοντες νὰ διεξάγουν ἐπωφελῶς ἓνα πόλεμον· 2) μετὰ δτκ. καὶ αἰτ. (συστοίχου) : **ἃ χρῆσεται (=τίνα χρῆσιν [=πῶς] χρῆσεται) τῇ δυνάμει.**

χωρία ὄχρα καὶ θέσεις.

χωρὶς χωριστά· οἱ χωρὶς οἰκοῦντες οἱ κατοικοῦντες χωριστὰ (ἀπὸ τοὺς μέχρι τοῦδε κυρίους των), δηλ. οἱ ἀπελεύθεροι.

Ψ

ψηφίζομαι πρὸς τὰς ἐλπίδας... ἐψηφίσασθε ἀποβλέποντες εἰς τὰς ἐλπίδας (τὰς ὁποίας ἐνέβαλον εἰς σὰς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθῶν) ἐψηφίσατε...

Ω

ῶρα 1) ἐποχὴ τοῦ ἔτους· Ὀλ. Β, 23· 2) ἡ καλὴ ἐποχὴ τοῦ ἔτους (δηλ. τὸ ἔαρ)· Φιλ. Α, 32.

ὡς 1) ἐπίρρ. : α) **καθὼς· ὡς ἐπιὼν ὡσάν ἐξ ἐφόδου** (τὸ πλήρες θὰ ἦτο : **οὕτως ὡς ἀναιρεῖται τις ἐπιὼν**)· **τὰ μὲν ὡς ἂν ἐλὼν τις ἔχοι**=τὰ μὲν (ἔχει) ὡς τις ἔχοι ἂν (αὐτὰ) ἐλὼν πολέμῳ· **κατ' ἔννοιαν :** ἄλλα μὲν κατέχει διὰ τῆς βίας· **ὡς οὐκ ἔδει ὅπως δὲν ἔπρεπε** (κατ' ἔννοιαν : **δυστυχῶς**)· β) **μετ' ἐπίρρ. θετικοῦ βαθμοῦ εἰς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ· ὡς ἀληθῶς πράγματι, τῷ ὄντι· ὡς ἐτέρως ὅλως διαφορετικά· ὑπολαμβάνω ὡς ἐτέρως σχηματίζω γνώμην ὅλως διαφορετικὴν· ὡς ἄλλως ὅλως διαφορετικά :** **μάτην·** γ) **ὡς τὰ πολλὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, συνήθως·** 2) σύνδεσμος α) αἰτλγκ. : **διότι·** Ὀλ. Α, 3, 28· β) **συμπερασμτκ.= ὥστε·** τίθεται μετὰ τοῦ ἦ

ὡς β' ὄρος συγκρίσεως· ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι = ἢ ὥστε τῷ λόγῳ (τινὰ) ἂν εἴπειν· 3) μετ' ἀπαρεμφ. περιορίζει κάπως ἰσχυρισμόν· ὡς ἔπος εἴπειν γὰρ νὰ πῶ ἔτσι· οὐδὲν ὡς ἔπος εἴπειν σχεδὸν οὐδέν· ὡς ὑπομνήσαι διὰ νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω· πρὸς ὑπενθυμίσιν· 4) μετὰ μτχ.· ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων διότι κατὰ τὴν γνώμην μου ἔχετε γνωρίσει καὶ ἔχετε πεισθῆ (περὶ τούτου, ὅτι δηλ. πρέπει νὰ θέλετε νὰ πράττετε τὰ δέοντα)· ὡς πάντα ταῦτ' εἰδὼς ὡς ἂν ἐγνώριζεν ὅλα ταῦτα (δηλ. τὰ μυστικά σχέδια τοῦ Φιλίππου)· 5) ἐμφαντικὸν ἐπιφώνημα· πόσον· Ὀλ. Α, 14· Φιλ. Α, 3· 6) πρόθεσις· πρὸς, εἰς· ὡς τούτους... ὡς ἐκείνους εἰς τοῦτο τὸ (πολιτικόν) κόμμα... εἰς ἐκεῖνο τὸ κόμμα.

ὥσπερ ἂν εἰ (ἔλλειπτικῶς)· ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε = ὥσπερ ἂν ἐναντιωθείητε, εἰ πολεμοῦντες (Φιλίππῳ) τύχοιτε.

ὥστε (μετ' ἀπρμφ.) = ἔφ' ὅτε (μετ' ἀπρμφ.) ὑπὸ τὸν ὄρον νά.

Επιμελητής έκδοσεως και υπεύθυνος επί του ελέγχου τῶν δοκιμῶν
τῶν Δημοσθένους Λόγων ὁ φιλόλογος Κ. Α. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΣ

Ἐπιμελητής έκδοσεως και υπεύθυνος ἐπὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν δοκιμῶν
τῶν Δημοσθένους Λόγων ὁ φιλόλογος Κ. Α. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΣ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ
ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΝΙΚ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ-ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ
ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Δ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1950

THE GREEK OF MIC. PETRIDOU

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ
ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Εἰς τὸν κατὰ Λεωκράτους λόγον τοῦ Λυκούργου ἡ μὲν εἰσαγωγή εἶναι ἔργασία τοῦ κ. Μ. Πετρίδου, αἱ δὲ ἐκλογαὶ τοῦ ἀρχαίου κειμένου, αἱ παρεμβαλλόμεναι εἰς αὐτὰς περιλήψεις καὶ αἱ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἶναι ἔργασία τοῦ κ. Ν. Φραγκίσκου.

Mouickl
Michael

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος του Λυκούργου.

Ὁ διαπρεπὴς ῥήτωρ καὶ πολιτικὸς Λυκούργος ἦτο υἱὸς τοῦ Λυκόφρονος καὶ ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 390 π.Χ. Κατήγετο ἐκ τοῦ ἐπισήμου ἱερατικοῦ γένους τῶν Ἐτεσθουταδῶν, τὸ ὁποῖον ἀνήγγε τὴν ἀρχὴν του εἰς τὸν Βούτην, τὸν υἱὸν τοῦ Ἐρεχθέως. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἔτυχεν ἐπιμελημένης ἀγωγῆς καὶ συστηματικῆς ἐκπαιδεύσεως. Διετέλεσε μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Πλάτωνος καὶ τοῦ ῥητοροδιδασκάλου Ἰσοκράτους, τῶν ὁποίων τὰ σοφὰ διδάγματα καὶ τὸ ζωντανὸν παράδειγμα ἐπέδρασαν μεγάλως ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ χαρακτήρος του. Τοιοῦτοτρόπως ἀνεδείχθη εἰς τῶν ἐκλεκτοτέρων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, διακριθεὶς τόσον διὰ τὴν μὀρφωσιν, τὴν ὁποίαν ἠτύχησε νὰ λάβῃ, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν, ἣν ἐπέδειξεν εἰς τὸν ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιόν του βίον. Ἦτο ἀφωσιωμένος μὲ εὐλάβειαν εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του. Ἦγάπα μὲ πάθος τὴν πατρίδα του καὶ ἦτο πιστὸς φύλαξ τῶν νόμων καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν συμφερόντων τῆς. Ἐξετιμᾶτο πολὺ ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του διὰ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτήρος του καὶ διὰ τὴν ἀνωτερότητα τοῦ ἤθους του.

Ὅτε ὁ Λυκούργος ἔφθασεν εἰς ὄριμον ἡλικίαν, ὡς ἰδανικὸν τῆς ζωῆς του ἔταξε τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς πατρίδος του. Ἀνεμίχθη εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἀφιερῶθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πόλεως. Κατὰ τὸ 338 π.Χ. ἐξελέγη ταμίας τῶν δημοσίων χρημάτων καὶ διεχειρίσθη ἐπὶ μίαν δωδεκαετίαν τὰ οικονομικὰ τῆς πόλεως κατὰ τρόπον μαρτυροῦντα ἐξαιρετικὴν ἱκανότητα, λελογισμένην φειδῶ καὶ ἀκραν τιμότητα. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα κατώρθωσε νὰ αὐξήσῃ τὰς προσόδους τῆς πόλεως (ἀπὸ 600 εἰς 1200 τάλαντα κατ' ἔτος) καὶ δι' αὐτῶν τὴν πολεμικὴν (στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν) δυνάμιν τῆς. Ἐφρόντισε διὰ τὴν κατασκευὴν κοινωφελῶν καὶ ἐξωραϊστικῶν ἔργων. Οὕτως ἀπεπεράτωσεν ἡμιτελῆ δημόσια οἰκοδομήματα, ὡς τοὺς ὑπὸ τῶν τριάκοντα τυράννων κρημνισθέντας νεωσοίκους, τὴν σκευοθήκην, ἣ ὁποία ἠδύνατο τῶρα νὰ περιλάβῃ σκεύη 1000 νεῶν, καὶ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον, τὸ ὁποῖον διηύρυνε καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔστησε τοὺς χαλκοὺς

ἀνδριάντας τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν ποιητῶν Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου. Ἐκτίσε τὸ Ὁδεῖον, τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον παρὰ τὸν Ἰλισσὸν καὶ τὸ γυμνάσιον (γυμναστήριον) τοῦ Λυκείου μετὰ τῆς ἐν αὐτῷ παλαιστρας. Δι' ἕλα αὐτὰ τὰ ἔργα ὁ Λυκοῦργος δύναται νὰ ὀνομασθῇ «ὁ Περικλῆς τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος».

Φιλόμουσος καὶ φιλότεχνος ὡς ἦτο ὁ Λυκοῦργος, ἐμερίμνησε ν' ἀντιγραφοῦν ἀκριβῶς τὰ ἔργα τῶν μνημονευθέντων τριῶν κορυφαίων τραγικῶν καὶ νὰ κατατεθοῦν εἰς εἰδικὸν ἀρχειον. Τὰ ἐπίσημα ταῦτα ἀντίγραφα θ' ἀπετέλουν τὰ αὐθεντικά κείμενα, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἠδύναντο ν' ἀλλοιώνωνται κατὰ τὸ δοκοῦν ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν (ἠθοποιῶν), ὡς ἐγένετο μέχρι τότε συχνάκις. Ὁ Λυκοῦργος ὑπεστήριξε τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κωμωδίας εἰσαγαγὼν εἰς Ἀθήνας τοὺς κωμικοὺς ἀγῶνας (διαγωνισμοὺς) κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν Ἀγθεστηρίων, τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν μέρος τῶν μεγάλων Διονυσιακῶν ἑορτῶν. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὁ Λυκοῦργος ἐνήργησε νὰ κατασκευασθοῦν εἰς τὴν πολιούχον τῆς γενετείρας του θεᾶν Ἀθηναῖαν ὀλόχρυσαι Νίκαι, σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ διὰ τὰς ἑορταστικὰς πομπὰς (πομπεῖα λεγόμενα) καὶ χρυσᾶ κοσμήματα δι' ἑκατὸν κανηφόρους.

Ἡ διαχείρισις τοῦ δημοσίου χρήματος ὑπὸ τοῦ Λυκοῦργου ὑπῆρξε καθ' ἕλα συνετὴ καὶ τιμίαι. Ὁ δεῖς ἐτόλμησε νὰ διατυπώσῃ καὶ τὴν ἐλαχίστην κατηγορίαν ἐναντίον του δι' αὐτήν.

Ὁ Λυκοῦργος ἐν ἔτος μετὰ τὴν ἐξοδὸν του ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 325 π.Χ. Ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐκτιμῶν τὴν ἀρετὴν καὶ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας του τὸν ἔθαψε δημοσίᾳ δαπάνῃ καὶ ἀνήγειρεν εἰς αὐτὸν ἀνδριάντα εἴκοσιν ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του. Ἐπίσης ἐψήφισε νὰ δοθῇ ἰσόβιος σίτησις ἐν τῷ Πρυτανεῖῳ εἰς τὸν πρεσβύτατον ἐκ τῶν ἀπογόνων του.

2. Ἔργα τοῦ Λυκοῦργου.

Οἱ παλαιοὶ λέγουν, ὅτι ὁ Λυκοῦργος ἔγραψε περὶ τοὺς δέκα πέντε λόγους. Ἐκ τούτων διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ὀλίγα ἀποσπάσματα καὶ εἰς ὀλόκληρος, ὁ Κατὰ Λεωκράτους. Ὁ λόγος οὗτος εἶναι διδακτικώτατος, διότι διαπνέεται ἀπὸ τὰ εὐγενέστατα συναισθήματα εὐσεβείας, φιλοπατρίας, δικαιοσύνης καὶ φιλαλληλίας, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐρμηνεύοντες αὐτόν.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Εἰσαγωγικὸν σημεῖωμα. Κατὰ τὴν μάχην τῆς Χαίρωνείας (γενομένην τῷ 338 π.Χ.) οἱ Ἀθηναῖοι ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Β', πατρὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ὡς ἐκ τούτου κατελήφθησαν ὑπὸ φόβον, μήπως οὗτος ἐπέλθῃ καὶ κατ' αὐτῆς τῆς πόλεως των. Ἦναγκάσθησαν λοιπόν, διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος των, νὰ λάβουν ἔκτακτα μέτρα. Ἐν ἐκ τούτων ἦτο «μήτε νὰ ἐξέλθῃ τις ἐκ τῆς πόλεως μήτε νὰ ἐκπέμψουν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας των εἰς ἄλλα μέρη».

Τότε ὁ Λεωκράτης, πλούσιος Ἀθηναῖος βιομήχανος, ἔχων ἐργοστάσιον χαλκουργίας, ἐκ δειλίας ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα του ἀποπλεύσας κρυφῶς εἰς Ῥόδον, ἀφοῦ παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὄλην τὴν κινητὴν περιουσίαν του. Ἐκεῖ, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν φυγὴν του, διέδωσε ψευδῶς, ὅτι κατελήφθησαν αἱ Ἀθῆναι ὑπὸ τῶν Μακεδόνων καὶ ὅτι πολιορκεῖται ὁ Πειραιεύς. Τοιοῦτοτρόπως ἔβλαψε σπονδαίως τὰ Ἀθηναϊκὰ συμφέροντα. Διότι οἱ Ῥόδιοι πιστεύσαντες εἰς τὰς ψευδολογίας του ἐξώπλισαν τριήρεις καὶ συνελάμβανον τὰ σιταγωγὰ πλοῖα, διὰ τῶν ὁποίων μετεφέρετο σῖτος εἰς τὰς Αθῆνας ἔξωθεν, καὶ κατεκράτουν καὶ αὐτὰ καὶ τὰ φορτία των.

Μετὰ τρία ἔτη ὁ Λεωκράτης μετέβη καὶ ἐγκατεστάθη ὡς ἔμπορος εἰς τὰ Μέγαρα. Ἐκεῖ διαμένων ἐπώλησε δι' ἀντιπροσώπων (πληρεξουσίων) του τὰ ἐν Ἀθήναις κτήματά του. Πέντε ὁμως ἔτη ἀπὸ τῆς εἰς Μέγαρα ἐγκαταστάσεώς του, νομίσας ὅτι οἱ συμπολιταὶ του εἶχον λησμονήσει τὴν ἐπαίσχυντον προᾶξίν του, ἐτόλμησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἀθῆνας. Ἀλλ' ἡ ἠθικὴ συνείδησις καὶ ἡ φλογερὰ φιλοπατρία τοῦ Ἀνκούργου δὲν ἠδύναντο ν' ἀνεχθοῦν τὴν θρασύτητα τοῦ ἰδιοτελοῦς καὶ ἀφιλοπάτριδος Λεωκράτους, ὁ ὁποῖος ἐτόλμα νὰ περιφέρεται ἐλευθέρως καὶ ἀναιδῶς ἐν τῇ πόλει, τὴν ὁποίαν εἰς κρίσιμον περίστασιν καὶ ἐν ὥρᾳ μεγάλου κινδύνου εἶχεν ἐγκαταλείψει. Ὅθεν κατήγγειλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ καὶ ἐζήτησε τὴν εἰς θάνατον καταδίκην του. Ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου ἀποδεχθεῖσα τὴν κα-

ταγγελίαν παρέπεμψε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν Ἡλιαίαν—ἢ Ἀλίαν—, δηλ. τὸ δοκωτὸν δικαστήριον, τὸ ὁποῖον ἀπετέλουν οἱ διὰ κληρώσεως ἐκ τοῦ λαοῦ λαμβανόμενοι δικασταί, οἱ λεγόμενοι **ἡλιασταί** ἢ **δωμομοχίτες**, ἐκ τοῦ ὄρκου τὸν ὁποῖον ὤμνουν. Οὗτοι ἀνήρχοντο εἰς ἐξ χιλιάδας καὶ ἀπήρτιζον δέκα τμήματα, ἐκ πεντακοσίων ἕκαστον, ἐνῶ οἱ λοιποὶ χίλιοι ἦσαν ἀναπληρωματικοί. Ἐδίκαζον δὲ τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις καθὼς καὶ τὰς φονικὰς. Ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου ὁ Λυκούργος ὡς κατηγορὸς ἐξεφώνησε τὸν προκείμενον λόγον (τῷ 330 π. Χ.).

§ 1-2 Δικαίαν, ὡ Ἀθηναῖοι, καὶ εὐσεβῆ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τὴν ἀρχὴν τῆς κατηγορίας Λεωκράτους τοῦ κρινομένου ποιήσομαι: εὐχομαι γὰρ τῇ Ἀθηνᾶ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τοῖς ἥρωσι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἰδρυμένοις, εἰ μὲν εἰσήγγελα Λεωκράτῃ δικαίως καὶ κρίνω τὸν προδόντα αὐτῶν καὶ τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἔδη καὶ τὰ τεμένη καὶ τὰς ἐν τοῖς νόμοις θυσίας τὰς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων παραδεδομένας, ἐμὲ μὲν ἄξιον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων κατήγορον ποιῆσαι, ὃ καὶ τῷ δήμῳ καὶ τῇ πόλει συμφέρει, ὑμᾶς δέ, ὡς ὑπὲρ πατέρων καὶ παιδῶν καὶ γυναικῶν καὶ πατρίδος καὶ ἱερῶν βουλευομένους, καὶ ἔχοντας ὑπὸ τῇ ψήφῳ τὸν προδότην ἀπάντων τούτων, ἀπαραιτήτους δικαστάς καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον γενέσθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα παρανομοῦσιν: εἰ δὲ μήτε τὸν προδόντα τὴν πατρίδα μήτε τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ εἰς τουτοῖν τὸν ἀγῶνα καθίστημι, σωθῆναι αὐτὸν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ὑφ' ὑμῶν τῶν δικαστῶν.]

§ 3-4 Ἐβουλόμην δ' ἄν, ὦ ἄνδρες, ὡσπερ ὠφέλιμόν ἐστι τῇ πόλει εἶναι τοὺς κρίνοντας ἐν ταύτῃ τοὺς παρανομοῦντας; οὕτω καὶ φιλόανθρωπον αὐτὸ παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπειλήφθαι. νῦν δὲ περιέσσηκεν εἰς τοῦτο, ὥστε τὸν ἰδίᾳ κινδυνεύοντα καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀπεχθανόμενον οὐ φιλόπολιν, ἀλλὰ φιλοπράγμονα δοκεῖν εἶναι;

οὐδὲ δικαίως οὐδὲ συμφερόντως τῇ πόλει. τρία γὰρ ἔστι τὰ μέγιστα, ἃ διαφυλάττει καὶ διασφίζει τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν, πρῶτον μὲν ἡ τῶν νόμων τάξις, δεύτερον δ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος, τρίτον δ' ἡ τούτοις τὰδικήματα παραδιδούσῃ κρίσις. ὁ μὲν γὰρ νόμος πέφυκε προλέγειν· ἃ μὴ δεῖ πράττειν, ὁ δὲ κατήγορος μὴνύειν τοὺς ἐνόχους τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίσαις καθεστῶτας, ὁ δὲ δικαστὴς κολάζειν τοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἀποδειχθέντας αὐτῷ, ὥστ' οὐθ' ὁ νόμος οὐθ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος ἄνευ τοῦ παραδώσοντος αὐτοῖς τοὺς ἀδικούντας ἰσχύει.

Ἐγὼ δ', ὦ Ἀθηναῖοι, εἰδὼς Λεωκράτην φυγόντα μὲν τοὺς § 5-6
 ὑπὲρ πατρίδος κινδύνους, ἐγκαταλιπόντα δὲ τοὺς αὐτοῦ πολίτας, προδεδωκότα δὲ πᾶσαν τὴν ὑμετέραν δύναμιν, ἅπασι δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἔνοχον ὄντα, ταύτην τὴν εἰσαγγελίαν ἐποιοσάμην, οὔτε δι' ἔχθραν οὐδεμίαν οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἠντινοῦν τοῦτον τὸν ἀγῶνα προελόμενος, ἀλλ' αἰσχρὸν εἶναι νομίσας τοῦτον περιορᾶν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλοντα καὶ τῶν κοινῶν ἱερῶν μετέχοντα, τῆς τε πατρίδος ὄνειδος καὶ πάντων ὑμῶν γεγενημένον. πολίτου γὰρ ἔστι δικαίου μὴ διὰ τὰς ἰδίας ἔχθρας εἰς τὰς κοινὰς κρίσεις καθιστάναι τοὺς τὴν πόλιν μὴδὲν ἀδικούντας, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα τι παρανομοῦντας ἰδίους ἐχθροὺς εἶναι νομίζειν, καὶ τὰ κοινὰ τῶν ἀδικημάτων κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς.

Ἄπαντας μὲν οὖν χρὴ νομίζειν μεγάλους εἶναι τοὺς δημο- § 7-8
 σίους ἀγῶνας, μάλιστα δὲ τοῦτον, ὑπὲρ οὗ νῦν μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ὅταν μὲν γὰρ τὰς τῶν παρανόμων γραφὰς δικάζητε, τοῦτο μόνον ἐπανορθοῦτε καὶ ταύτην τὴν πρᾶξιν κωλύετε, καθ' ὅσον ἂν τὸ ψήφισμα μέλλη βλάπτειν τὴν πόλιν· ὁ δὲ νῦν ἐνεστηκὼς ἀγὼν οὐ μικρὸν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως οὐδὲ ἐπ' ὀλίγον χρόνον; ἀλλ' ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος καὶ κατὰ παντὸς τοῦ

αἰῶνος ἀείμνηστον καταλείψει τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν κρίσιν. οὕτω γάρ ἐστι δεινὸν τὸ γεγενημένον ἀδίκημα καὶ τηλικούτον ἔχει τὸ μέγεθος, ὥστε μήτε κατηγορίαν μήτε τιμωρίαν ἐνδέχεται εὖρεῖν ἀξίαν, μηδὲ ἐν τοῖς νόμοις ὄρισθαι τιμωρίαν ἀξίαν τῶν ἀμαρτημάτων. τί γὰρ χρὴ παθεῖν τὸν ἐκλιπόντα μὲν τὴν πατρίδα, μὴ βοήθησαντα δὲ τοῖς πατράοις ἰερεῖς, ἐγκαταλιπόντα δὲ τὰς τῶν προγόνων θήκας, ἅπασαν δὲ τὴν πόλιν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις παραδόντα; τὸ μὲν γὰρ μέγιστον καὶ ἔσχατον τῶν τιμημάτων, θάνατος, ἀναγκαῖον μὲν ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμιον, ἔλαττον δὲ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων καθέστηκε.

§ 9 ^{ἀδικημάτων 26-1-60} Παρεῖσθαι δὲ τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων τιμωρίαν συμβέβηκεν, ὧ ^{καὶ τὸν} ἄνδρες, οὐ διὰ βράθυμίαν τῶν τότε νομοθετούντων, ἀλλὰ διὰ τὸ μήτ' ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις γεγενῆσθαι τοιοῦτον μηδὲν μήτε ἐν τοῖς μέλλουσι ἐπίδοξον εἶναι γενήσεσθαι διὸ καὶ μάλιστα, ὧ ἄνδρες, δεῖ ὑμᾶς γενέσθαι μὴ μόνον τοῦ νῦν ἀδικήματος δικαστάς, ἀλλὰ καὶ νομοθέτας. ὅσα μὲν γὰρ τῶν ἀδικημάτων νόμος τις διώρεικε, βῆδρον τούτῳ κανόνι χρωμένους κολάζειν τοὺς παρανομοῦντας· ὅσα δὲ μὴ σφόδρα περιεῖληφεν ἐνὶ ὀνόματι προσαγορεύσας; μεῖζον δὲ τούτων τις ἠδίκηκεν; ἅπασι δ' ὁμοίως ἔνοχος ἐστίν; ἀναγκαῖον τὴν ὑμετέραν κρίσιν καταλείπεσθαι παράδειγμα τοῖς ἐπιγιγνομένοις.

§ 10 Εὖ δ' ἴστε, ὧ ἄνδρες, ὅτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε καταψηφισμένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ' ἀρετὴν προτρέψετε. δύο γὰρ ἐστὶ τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἢ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία καὶ ἢ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεὰ. πρὸς ἑκάτερον δὲ τούτων ἀποβλέποντες τὴν μὲν διὰ τὸν φόβον φεύγουσι, τῆς δὲ διὰ τὴν δόξαν ἐπιθυμοῦσι. διὸ δεῖ, ὧ ἄνδρες, προσέχειν τούτῳ τῇ ἀγῶνι καὶ μηδὲν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τοῦ δικαίου.

§ 11 - 13 Ποιήσομαι δὲ καὶ γὼ τὴν κατηγορίαν δικαίαν, οὔτε ψευδόμενος

οὐδὲν οὐτ' ἔξω τοῦ πράγματος λέγων. οἱ μὲν γὰρ πλείστοι τῶν εἰς ὑμᾶς εἰσιόντων πάντων ἀτοπώτατον ποιοῦσιν· ἢ γὰρ συμβουλεύουσιν ἐνταῦθα περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἢ κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον ἢ περὶ οὗ μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. Ἔστι δ' οὐδέτερον τούτων χαλεπὸν, οὐθ' ὑπὲρ ὧν μὴ βουλεύεσθε γνώμην ἀποφύνασθαι, οὐθ' ὑπὲρ ὧν μηδεὶς ἀπολογήσεται κατηγορίαν εὑρεῖν. ἀλλ' οὐ δίκαιον ὑμᾶς μὲν ἀξιῶν δικαίαν τὴν ψῆφον φέρειν, αὐτοὺς δὲ μὴ δικαίαν τὴν κατηγορίαν ποιεῖσθαι. τούτων δ' αἵτιοι ὑμεῖς ἐστέ, ὦ ἄνδρες· τὴν γὰρ ἐξουσίαν ταύτην δεδώκατε τοῖς ἐνθάδ' εἰσιούσι, καὶ ταῦτα κάλλιστον ἔχοντες τῶν Ἑλλήνων παράδειγμα τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέδριον, ὃ τοσοῦτον διαφέρει τῶν ἄλλων δικαστηρίων, ὥστε καὶ παρ' αὐτοῖς ὁμολογεῖσθαι τοῖς ἀλισκομένοις δικαίαν ποιεῖσθαι τὴν κρίσιν. πρὸς ὃ δεῖ καὶ ὑμᾶς ἀποβλέποντας μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος λέγουσιν· οὕτω γὰρ ἔσται τοῖς τε κρινομένοις ἄνευ διαβολῆς ὁ ἀγὼν, καὶ τοῖς διώκουσιν ἤκιστα συκοφαντεῖν, καὶ ὑμῖν εὐορχοτάτην τὴν ψῆφον ἐνεγκεῖν. ἀδύνατον γὰρ ἐστὶν ἄνευ τοῦ τοιούτου λόγου, μὴ δικαίως δεδιδαγμένους, δικαίαν θέσθαι τὴν ψῆφον.

Δεῖ δ' ὦ ἄνδρες, μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι οὐχ ὁμοίος § 14·15 ἐστὶν ὁ ἀγὼν περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων ἰδιωτῶν. περὶ μὲν γὰρ ἀγνώτος ἀνθρώπου τοῖς Ἑλλήσιν ἐν ὑμῖν αὐτοῖς ἔδοκεῖτ' ἂν ἢ καλῶς ἢ καὶ φαύλως ἐψηφίσθαι· περὶ δὲ τούτου, ὃ τι ἂν βουλεύσησθε, παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν ἔσται λόγος· ἐπιφανῆς τε γὰρ ἐστὶ διὰ τὸν ἔκπλου τὸν εἰς Ῥόδον καὶ τὴν ἀπαγγελίαν, ἣν ἐποιήσατο καθ' ὑμῶν πρὸς τε τὴν πόλιν τὴν τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν ἐμπόρων τοῖς ἐπιδημοῦσιν ἐκεῖ, οἱ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περιπλέοντες δι' ἐργασίαν ἀπήγγελλον ἅμα περὶ τῆς πόλεως, ἃ Λεωκράτους ἀκηκόεσαν· οἱ ἴσασι τὰ τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων ἔργα ἐναντιώτατα τοῖς τούτῳ διαπεπραγμένοις ὄντα. ὥστε περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστὶν ὀρθῶς βουλεύεσθαι περὶ αὐτοῦ. εὐ γὰρ ἴστε, ὦ

Ἄθηναῖοι, ὅτι, ἢ πλείστον διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τῇ πρὸς τε τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς καὶ πρὸς τοὺς γονεάς ὁσίως καὶ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν, τούτου πλείστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἄν, εἰ τὴν παρ' ὑμῶν οὗτος διαφύγοι τιμωρίαν.

§ 16 Δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ Ἄθηναῖοι, ἀκουσαί μου τῆς κατηγορίας διὰ τέλους, καὶ μὴ ἄχθεσθαι, ἐὰν ἄρξωμαι ἀπὸ τῶν τῇ πόλει τότε συμβάντων, ἀλλὰ τοῖς αἰτίοις ὀργίζεσθαι καὶ δι' οὓς ἀναγκάζομαι νῦν μεμνησθαι περὶ αὐτῶν. γεγενημένης γὰρ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης καὶ συνδραμόντων ἀπάντων ὑμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐψηφίσατο ὁ δῆμος παιδας μὲν καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὰ τεῖχη κατακομίζειν, τοὺς δὲ στρατηγούς τάττειν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν οἰκούντων Ἀθήνησι, καθ' ὅ τι ἂν αὐτοῖς δοκῇ.

§ 17 Λεωκράτης δὲ τούτων οὐδενὸς φροντίσας, συσκευασάμενος ἂ εἶχε χρήματα, μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐπὶ τὸν λέμβον κατεκόμισε, τῆς νεῶς ἤδη περὶ τὴν Ἀκτὴν ἐξορμούσης, καὶ περὶ δειλὴν ὄψιαν κατὰ μέσσην τὴν Ἀκτὴν διὰ τῆς πυλίδος ἐξελθὼν πρὸς τὴν ναῦν προσέπλευσε καὶ ὄχητο φεύγων, οὔτε τοὺς λιμένας τῆς πόλεως ἐλεῶν, ἐξ ὧν ἀνήγετο, οὔτε τὰ τεῖχη τῆς πατρίδος αἰσχυρόμενος, ὧν τὴν φυλακὴν ἔρημον τὸ καθ' ἑαυτὸν μέρος κατέλειπεν, οὔτε τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτήρος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς σωτείρας ἀφορῶν καὶ προδιδούς ἐφοβήθη, οὓς αὐτίκα σώσοντας ἑαυτὸν ἐκ τῶν κινδύνων ἐπικαλέσεται.

§ 18 Καταχθεις δὲ καὶ ἀφικόμενος εἰς Ῥόδον, ὥσπερ τῇ πατρίδι μεγάλας εὐτυχίας εὐαγγελιζόμενος, ἀπήγγελλεν, ὡς τὸ μὲν ἄστὺ τῆς πόλεως ἐάλωκός καταλίποι, τὸν δὲ Πειραιᾶ πολιορκούμενον, αὐτὸς δὲ μόνον διασωθεὶς ἦκοι· καὶ οὐκ ἠσχύνθη τὴν τῆς πατρίδος ἀτυχίαν αὐτοῦ σωτηρίαν προσαγορεύσας. οὕτω δὲ σφόδρα ταῦτ' ἐπίστευσαν οἱ Ῥόδιοι, ὥστε τριήρεις πληρώσαντες τὰ πλοῖα κατήγον, καὶ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων οἱ παρεσκευασμέ-

νοι δεῦρο πλεῖν αὐτοῦ τὸν σίτον ἐξεῖλοντο καὶ τᾶλλα χρήματα διὰ τοῦτον.

Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας § 19 ἀπάντων, πρῶτον μὲν τὰς τῶν γειτόνων καὶ τῶν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ κατοικούντων, οἱ τοῦτον ἴσασιν ἐν τῇ πολέμῳ φυγόντα καὶ ἐκπλεύσαντα Ἀθήνηθεν, ἔπειτα τῶν παραγενομένων εἰς Ῥόδον, ὅτε Λεωκράτης ταῦτ' ἀπήγγελλε, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Φυρκίνου μαρτυρίαν, ὃν καὶ ὑμῶν ἴσασιν οἱ πολλοὶ κατηγοροῦντα τούτου ἐν τῇ δῆμῳ, ὡς καὶ μεγάλα καταβεβλαφῶς εἶη τὴν πεντηκοστὴν μετέχων αὐτῆς.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ ἄνδρες, ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο καὶ ἀφι- § 21 κνεῖτο Ἀθήνηθεν πλοῖα εἰς τὴν Ῥόδον καὶ φανερόν ἦν, ὅτι οὐδὲν δεινὸν ἐγεγονέει περὶ τὴν πόλιν, φοβηθεὶς ἐκπλεῖ πάλιν ἐκ τῆς Ῥόδου καὶ ἀφικνεῖται εἰς Μέγαρα· καὶ ὄκει ἐν Μεγάροις πλείω ἢ πέντε ἔτη προστάτην ἔχων Μεγαρέα, οὐδὲ τὰ ὅρια τῆς χώρας αἰσχυρόμενος, ἀλλ' ἐν γειτόνων τῆς ἐκθρεψάσης αὐτὸν πατρίδος μετοικῶν.

Καὶ οὕτως αὐτοῦ κατεγνώκει αἰδῖον φυγὴν, ὥστε μεταπεμψά- § 22 - 23 μενος ἐντεῦθεν Ἀμύνταν τὸν τὴν ἀδελφὴν ἔχοντα αὐτοῦ τὴν πρεσβυτέραν καὶ τῶν φίλων Ἀντιγένην Ἐυπεταιόνα, καὶ δεηθεὶς τοῦ κηδεστοῦ πρίασθαι παρ' αὐτοῦ τὰνδράποδα καὶ τὴν οἰκίαν, ἀποδόσθαι ταλάντου, καὶ ἀπὸ τούτου προσέταξε τοῖς τε χρήσταις ἀποδοῦναι τὰ ὀφειλόμενα καὶ τοὺς ἐράνους διενεργεῖν, τὸ δὲ λοιπὸν αὐτῇ ἀποδοῦναι.

Ἄξιον δ' ἐστὶν ἐφ' οἷς μέλλω λέγειν ἀγανακτῆσαι καὶ μισθ- § 25 - 26 σαι τουτονὶ Λεωκράτην. οὐ γὰρ ἐξήρκεσε τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὰ χρήματα μόνον ὑπεκθέσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἱερὰ τὰ πατρίδα, ἃ τοῖς ὑμετέροις νομίμοις καὶ πατρίοις ἔθεσιν οἱ πρόγονοι παρέδοσαν αὐτῇ ἰδρυσάμενοι, ταῦτα μετεπέμψατο εἰς Μέγαρα καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς χώρας, οὐδὲ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν πατρῶων ἱερῶν φο-

βηθείς, ὅτι ἐκ τῆς πατρίδος αὐτὰ κινήσας συμφύγειν αὐτῷ, ἐκλιπόντα τοὺς νεῶς καὶ τὴν χώραν, ἣν κατεῖχον, ἠξίωσε καὶ ἰδρῦσθαι ἐπὶ ξένης καὶ ἀλλοτρίας, καὶ εἶναι ὀθνεῖα τῇ χώρᾳ καὶ τοῖς νομίμοις τοῖς κατὰ τὴν Μεγαρέων πόλιν εἰθισμένοις. Καὶ οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν, ὡς τῆς Ἀθηναῶν τὴν χώραν εἰληχθείας, ὀμώνυμον αὐτῇ τὴν πατρίδα προσηγόρευον Ἀθήνας, ἔν' οἱ τιμώντες τὴν θεὸν τὴν ὀμώνυμον αὐτῇ πόλιν μὴ ἐγκαταλίπωσι· Λεωκράτης δ' οὔτε νομίμων οὔτε πατρίδος οὔθ' ἱερῶν φροντίσας τὸ καθ' αὐτὸν ἐξαγώγιμον ὑμῖν καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν βοήθειαν ἐποίησε.

- § 27 Καὶ οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτῷ τσσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὴν πόλιν ἀδικῆσαι, ἀλλ' οἰκῶν ἐν Μεγάροις, οἷς παρ' ὑμῶν ἐξεκομίσαστο χρήμασιν ἀφοριμῇ χρώμενος, ἐκ τοῖς Ἡπειροῦ παρὰ Κλεοπάτρας εἰς Λευκάδα ἐσιτήγει καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κόρινθον. καίτοι, ὦ ἄνδρες, καὶ περὶ τούτων οἱ ὑμέτεροι νόμοι τὰς ἐσχάτας τιμωρίας ὀρίζουσιν, ἐάν τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγήσῃ ἢ ὡς ὑμᾶς. ἔπειτα τὸν προδόντα μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, σιτηγήσαντα δὲ παρὰ τοὺς νόμους, μὴ φροντίσαντα δὲ μήτε ἱερῶν μήτε πατρίδος μήτε νόμων, τοῦτον ἔχοντες ὑπὸ τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ οὐκ ἀποκτενεῖτε καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ποιήσετε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ῥαθυμότατοι ἔσεσθε καὶ ἥκιστα ἐπὶ τοῖς δεινοῖς ὀργιζόμενοι.

[Ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Λεωκράτης ἀναγνωρίζει τὸ ἔγκλημά του, ἀποδεικνύει τὸ γεγονός, ὅτι, καίτοι τὸν προσεκάλεσα νὰ παραδώσῃ τοὺς δούλους του νὰ υποβληθοῦν εἰς ἀνάκρισιν, αὐτὸς ἠρηθή. Μὲ τὴν ἄρνησίν του αὐτὴν ὁμολογεῖ ἐμπράκτως, ὅτι εἶναι προδότης καὶ ἐπομένως ἄξιος νὰ ὑποστῇ τὴν ἐσχάτην τιμωρίαν.]

- § 36 Ἐν οἷς δὲ καιροῖς καὶ ἡλίκοις κινδύνοις τὴν πόλιν οὔσαν Λεωκράτης προδεδώκεν, ἀναμνήσαι ὑμᾶς βούλομαι. καὶ μοι λαβὴ τὸ ψήφισμα, γραμμιατεῦ, τὸ Ὑπερείδου καὶ ἀναγίγνωσκε.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἀκούετε τοῦ ψηφίσματος, ὦ ἄνδρες, ὅτι τὴν βουλήν τοὺς πεν- § 37-38
 τακοσίου καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ χρηματιοῦσαν περὶ φυλακῆς
 τοῦ Πειραιέως ἐν τοῖς ὅπλοις ἔδοξε καὶ πράττειν διεσκευασμένην
 ὅ τι ἂν δοκῇ τῷ δήμῳ συμφέρον εἶναι. καίτοι, ὦ ἄνδρες, εἰ οἱ ἀφει-
 μένοι τοῦ στρατεύεσθαι ἕνεκα τοῦ βουλευέσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως
 ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν τάξει διέτριβον, ἄρ' ὑμῖν δοκοῦσι μικροὶ
 καὶ οἱ τυχόντες φόβοι τότε τὴν πόλιν κατασχεῖν; ἐν οἷς Λεω-
 κράτης οὕτωσιν καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς πόλεως ἀποδράς ὄχγετο καὶ τὰ
 χρήματα τὰ ὑπάρχοντα ἐξεκόμισε καὶ τὰ ἱερὰ τὰ πατρῷα μετε-
 πέμφατο καὶ εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἤλθεν, ὥστε κατὰ τὴν τούτου
 προαίρεσιν ἔρημοι μὲν ἦσαν οἱ νεῆφ, ἔρημοι δ' αἱ φυλακαὶ τῶν τει-
 χῶν, ἐξελέλειπτο δὲ ἡ πόλις καὶ ἡ χώρα.

Καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὦ ἄνδρες, τίς οὐκ ἂν τὴν § 39-40
 πόλιν ἠλέησεν, οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ καὶ ξένος ἐν τοῖς ἔμπρο-
 σθεν χρόνοις ἐπιδεδημηκῶς; τίς δ' ἦν οὕτως ἢ μισόδημος τότε ἢ
 μισαθήναιος, ὅστις ἠδυνήθη ἂν ἄτακτον αὐτὸν ὑπομεῖναι ἰδεῖν;
 ἠνίκα ἢ μὲν ἦττα καὶ τὸ γεγονός πάθος τῷ δήμῳ προσηγγέλλετο,
 ὀρθῇ δ' ἦν ἡ πόλις ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, αἱ δ' ἐλπίδες τῆς σω-
 τηρίας τῷ δήμῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντ' ἔτη γεγονόσι καθιστήκα-
 σαν, ὄραν δ' ἦν ἐπὶ μὲν τῶν θυρῶν γυναῖκας ἐλευθέρας περιφόβους
 κατεπτηχίας καὶ πυνθανομένας, εἰ ζῶσι, τὰς μὲν ὑπὲρ ἄν-
 δρός, τὰς δ' ὑπὲρ πατρός, τὰς δ' ὑπὲρ ἀδελφῶν, ἀναξίως αὐτῶν
 καὶ τῆς πόλεως ὀρωμένας, τῶν δ' ἀνδρῶν τοὺς τοῖς σώμασιν ἀπει-
 ρηκότητας καὶ ταῖς ἡλικίαις πρεσβυτέρους καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ
 στρατεύεσθαι ἀφειμένους ἰδεῖν ἢ καθ' ὅλην τὴν πόλιν τότε ἐπὶ
 γῆρας ὀδῶ περιφθειρομένους, διπλᾶ τὰ ἱμάτια ἐμπεπορημένους;

Πολλῶν δὲ καὶ δεινῶν κατὰ τὴν πόλιν γιγνομένων καὶ πάν- § 41-42
 των τῶν πολιτῶν τὰ μέγιστα ἠτυχηκότων, μάλιστ' ἂν τις ἤλγησε
 καὶ ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς, ἠνίχ' ὄραν ἦν τὸν

δήμον ψηφισάμενον τοὺς μὲν δούλους ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξένους Ἀθηναίους, τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους· ὅς πρότερον ἐπὶ τῷ αὐτόχθων εἶναι καὶ ἐλεύθερος ἐσεμνύετο. τσαυτῆ δ' ἡ πόλις ἐκέχρητο μεταβολῇ, ὥστε πρότερον μὲν ὑπὲρ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἐν δὲ τοῖς τότε χρόνοις ἀγαπᾶν, ἐὰν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἀσφαλῶς δύνηται διακινδυνεύσαι, καὶ πρότερον μὲν πολλῆς χώρας τῶν βαρβάρων ἐπάρχειν, τότε δὲ πρὸς Μακεδόνας ὑπὲρ τῆς ἰδίας κινδυνεύειν· καὶ τὸν δήμον, ὃν πρότερον Λακεδαιμόνιοι καὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες Ἕλληγες βοηθὸν ἐπεκαλοῦντο, τοῦτον ἔδει τότε ἐξ Ἄνδρου καὶ Κέω καὶ Τροιζῆνος καὶ Ἐπιδάουρου ἐπικουρίαν αὐτῷ μεταπέψασθαι.

§ 43 - 44

Ὡστε, ὦ ἄνδρες, τὸν ἐν τοῖς τοιοῦτοις φόβοις καὶ τηλικούτοις κινδύνοις καὶ τσαυτῆ αἰσχύνῃ ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν, καὶ μήτε ὄπλα θέμενον ὑπὲρ τῆς πατρίδος μήτε τὸ σῶμα παρασχόντα τάξαι τοῖς στρατηγοῖς, ἀλλὰ φυγόντα καὶ προδόντα τὴν τοῦ δήμου σωτηρίαν, τίς ἂν ἦ δικαστὴς φιλόπολις καὶ εὐσεβεῖν βουλόμενος ψήφῳ ἀπολύσειεν, ἢ ῥήτωρ κληθεὶς τῷ προδότηι τῆς πόλεως βοηθήσειε, τὸν οὐδὲ συμπενηθῆσαι τὰς τῆς πατρίδος συμφορὰς τολμήσαντα, οὐδὲ συμβεβλημένον οὐδὲν εἰς τὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ δήμου σωτηρίαν; καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οὐκ ἔστιν ἦτις ἡλικία οὐ παρέσχετο ἑαυτὴν εἰς τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν, ὅτε ἡ μὲν χώρα τὰ δένδρα συνεβάλλετο, οἱ δὲ τετελευτηκότες τὰς θήκας, οἱ δὲ νεφ' τὰ ὄπλα. ἐπεμελοῦντο γὰρ οἱ μὲν τῆς τῶν τειχῶν κατασκευῆς, οἱ δὲ τῆς τῶν τάφρων, οἱ δὲ τῆς χαρακώσεως· οὐδεὶς δ' ἦν ἀργὸς τῶν ἐν τῇ πόλει. ἐφ' ὧν οὐδενὸς τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ παρέσχετο τάξαι Λεωκράτης.

§ 45

Ὡν εἰκὸς ὑμᾶς ἀναμνησθέντας τὸν μηδὲ συνεπενεγκεῖν μηδ' ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν ἀξιώσαντα τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας ἐν Χαιρωνείᾳ τελευτησάντων θανάτῳ ζημιῶσαι,

ὡς τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος ἀτάφων ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν γεγενημένων· ὧν οὗτος οὐδὲ τὰς θήκας παριῶν ἤσχύνθη ὀγδόῃ ἔτει τὴν πατρίδα αὐτῶν προσαγορεύων.

Περὶ ὧν, ὦ ἄνδρες, μικρῷ πλείω βούλομαι διελθεῖν, καὶ ὑμῶν § 46 ἀκοῦσαι δέομαι καὶ μὴ νομίζειν ἄλλοτρίους εἶναι τοὺς τοιοῦτους λόγους τῶν δημοσίων ἀγῶνων· αἱ γὰρ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν εὐλογίαι τὸν ἔλεγχον σαφῆ κατὰ τῶν τάναντία ἐπιτηθευόντων ποιούσιν. ἔτι δὲ καὶ δίκαιον τὸν ἔπαινον, ὃς μόνος ἄθλον τῶν κινδύνων ταῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστί, τοῦτον, ἐπειδὴ κἀκεῖνοι εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως τὰς ψυχὰς τὰς αὐτῶν ἀνάλωσαν, ἐν ταῖς δημοσίαις καὶ κοινοῖς ἀγῶσι τῆς πόλεως μὴ παραλιπεῖν.

Ἐκεῖνοι γὰρ τοῖς πολεμίοις ἀπήντησαν ἐπὶ τοῖς ὄροις τῆς § 47-48 Βοιωτίας ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας μαχοῦμενοι, οὐκ ἐπὶ τοῖς τείχεσι τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχοντες, οὐδὲ τὴν χώραν κακῶς ποιεῖν προέμενοι τοῖς ἐχθροῖς, ἀλλὰ τὴν μὲν αὐτῶν ἀνδρείαν ἀσφαλεστέραν φυλακὴν εἶναι νομίζοντες τῶν λιθίνων περιβόλων, τὴν δὲ θρέψασαν αὐτοὺς αἰσχυρόμενοι περιορᾶν πορθομένην, εἰκότως· ὥσπερ γὰρ πρὸς τοὺς φύσει γεννήσαντας καὶ τοὺς ποιητοὺς τῶν πατέρων οὐχ ὁμοίως ἔχουσιν ἅπαντες ταῖς εὐνοίαις, οὕτω καὶ πρὸς τὰς χώρας τὰς μὴ φύσει προσηγούσας, ἀλλ' ὕστερον ἐπικτήτους γενομένας καταδεέστερον διάκεινται. τοιαύταις δὲ γνώμαις χρησάμενοι καὶ τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν ἐξ ἴσου τῶν κινδύνων μετασχόντες, οὐχ ὁμοίως τῆς τύχης ἐκοινωνήσαν· τῆς γὰρ ἀρετῆς οὐ ζῶντες ἀπολαύουσιν, ἀλλὰ τελευτήσαντες τὴν δόξαν καταλελοίπασιν, οὐχ ἠττηθέντες, ἀλλ' ἀποθανόντες ἐνθαπερ ἐτάχθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀμύνοντες.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ παραδοξότατον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δέ, ἐκεῖνοι § 49-50 νικῶντες ἀπέθανον. τὰ γὰρ ἄθλα τοῦ πολέμου τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστὶν ἐλευθερία καὶ ἀρετή· ταῦτα δὲ ἀμφοτέρω τοῖς τελευτήσασιν ὑπάρχει. ἔπειτα δὲ οὐδ' οἶόν τ' ἐστὶν εἰπεῖν ἠττηθῆναι τοὺς

ταῖς διανοαῖς μὴ πτήξαντας τὸν τῶν ἐπιόντων φόβον· μόνοι γὰρ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις καλῶς ἀποθνήσκοντας οὐδ' ἂν εἰς ἡττάσθαι δικαίως φήσεις· τὴν γὰρ δουλείαν φεύγοντες εὐκλεᾶ θάνατον αἰροῦνται. ἐδήλωσε δὲ ἡ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀρετή· μόνοι γὰρ τῶν ἀπάντων τὴν τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερίαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν εἶχον· ἅμα γὰρ οὗτοί τε τὸν βίον μετήλλαξαν καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς δουλείαν μετέπεσε· συνετάφη γὰρ τοῖς τούτων σώμασιν ἡ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερία. ἔθεν καὶ φανερόν πασιν ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευθερίας προκινδυνεύοντες. ὥστε, ὦ ἄνδρες, οὐκ ἂν αἰσχυνθεῖην εἰπὼν στέφανον τῆς πατρίδος εἶναι τὰς ἐκείνων ψυχάς.

§ 51 Καὶ δι' ἃ οὐκ ἀλόγως ἐπετήδευον· ἐπίστασθε, ὦ Ἀθηναῖοι, μόνοι τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τιμᾶν· εὐρήσετε δὲ παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀθλητὰς ἀνακειμένους, παρ' ὑμῖν δὲ στρατηγούς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας. καὶ τοιοῦτους μὲν ἄνδρας οὐδ' ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος ὀλίγους εὐρεῖν βῆδιον, τοὺς δὲ τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νεικιηκότας εὐπετῶς πολλαχόθεν ἔστι γεγονότας ἰδεῖν. ὥσπερ τοῖνυν τοῖς εὐεργέταις μεγίστας τιμὰς ἀπονέμετε, οὕτω δίκαιον καὶ τοὺς τὴν πατρίδα καταισχύνοντας καὶ προδιδόντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις κολάζειν.

§ 52 Σκέψασθε δ', ὦ ἄνδρες, ὅτι οὐδ' ἐν ὑμῖν ἔστιν ἀποψηφισασθαι Λεωκράτους τουτουί, τὰ δίκαια ποιοῦσι. τὸ γὰρ ἀδίκημα τοῦτο κεκριμένον ἔστι καὶ κατεγνωσμένον. ἡ μὲν γὰρ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή — καὶ μηδεὶς μοι θορυβήσῃ· ταύτην γὰρ ὑπολαμβάνω μεγίστην τότε γενέσθαι τῇ πόλει σωτηρίαν — τοὺς φυγόντας τὴν πατρίδα καὶ ἐγκαταλιπόντας τότε τοῖς πολέμοις λαβοῦσα ἀπέκτεινε. καίτοι, ὦ ἄνδρες, μὴ νομίζετε τοὺς τὰ τῶν ἄλλων φονικὰ ἀδικήματα ὀσιώτατα δικάζοντας αὐτοὺς ἂν εἰς τινα τῶν πολιτῶν τοιοῦτόν τι παρανομήσαι.

Ἄλλὰ μὴν Αὐτολύκου γε ὑμεῖς κατεψηφίσασθε μείναντος μὲν § 53-54
 αὐτοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις, ἔχοντος δ' αἰτίαν τοὺς υἱεῖς καὶ τὴν γυ-
 ναῖκα ὑπεκθέσθαι, καὶ ἐτιμωρήσασθε. καίτοι εἰ τὸν τοὺς ἀχρή-
 στους εἰς τὸν πόλεμον ὑπεκθέσθαι αἰτίαν ἔχοντα ἐτιμωρήσασθε,
 τί δεῖ πάσχειν, ὅστις ἀνὴρ ὢν οὐκ ἀπέδωκε τὰ τροφεία τῇ πα-
 τρίδι; ἔτι δὲ ὁ δῆμος, θεινὸν ἠγγησάμενος εἶναι τὸ γινόμενον,
 ἐψηφίσαστο ἐνόχους εἶναι τῇ προδοσίᾳ τοὺς φεύγοντας τὸν ὑπὲρ
 τῆς πατρίδος κίνδυνον, ἀξίους εἶναι νομίζων τῆς ἐσχάτης τιμω-
 ρίας. ἃ δὲ κατέγνωσται μὲν παρὰ τῷ δικαιοστάτῳ συνεδρίῳ, κατε-
 ψήφισται δ' ὑφ' ὑμῶν τῶν δικάζειν λαχόντων, ὁμολογεῖται δὲ
 παρὰ τῷ δήμῳ τῆς μεγίστης ἄξια εἶναι τιμωρίας, τοῦτοις ὑμεῖς
 ἐναντία ψηφιεῖσθε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ἔσεσθε ἀγνωμονέστατοι
 καὶ ἐλαχίστους ἔξετε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κινδυνεύοντας.

Ἦξει δ' ἴσως ἐπ' ἐκείνων τὸν λόγον φερόμενος, ὃν αὐτῷ συμ- § 59-60
 θεβουλεύκασί τινες τῶν συνηγόρων, ὡς οὐκ ἔνοχός ἐστι τῇ προδο-
 σίᾳ· οὔτε γὰρ νεωρίων κύριος οὔτε πυλῶν οὔτε στρατοπέδων οὔθ'
 ὄλως τῶν τῆς πόλεως οὐδενός. ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι τοὺς μὲν τούτων
 κυρίου μέρος ἂν τι προδοῦναι τῆς ὑμετέρας δυνάμεως, τουτονὶ
 δ' ὄλην ἔκδοτον ποιῆσαι τὴν πόλιν. ἔτι δ' οἱ μὲν τοὺς ζῶντας μό-
 νον ἀδικοῦσι προδιδόντες, οὗτος δὲ καὶ τοὺς τετελευτηκότας καὶ
 τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἱερὰ τῶν πατρίων νομίμων ἀποστερῶν. καὶ ὑπὸ
 μὲν ἐκείνων προδοθεῖσιν οἰκείσθαι ἂν συνέβαινε δούλην οὖσαν τὴν
 πόλιν, ὃν δὲ τρόπον οὗτος ἐξέλιπεν, ἀοίκητον ἂν γενέσθαι. ἔτι δὲ
 ἐκ μὲν τοῦ κακῶς πράττειν τὰς πόλεις μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ
 βέλτιον εἰκός ἐστιν, ἐκ δὲ τοῦ παντάπασι γενέσθαι ἀνάστατον
 καὶ τῶν κοινῶν ἐλπίδων στερηθῆναι. ὥσπερ γὰρ ἀνθρώπων ζῶντι
 μὲν ἐλπίς ἐκ τοῦ κακῶς πράξει μεταπεσεῖν, τελευτήσαντι δὲ συν-
 αναιρεῖται πάντα, δι' ὧν ἂν τις εὐδαιμονήσειεν, οὕτω καὶ περὶ
 τὰς πόλεις συμβαίνειν πέρας ἔχειν τὴν ἀτυχίαν, ὅταν ἀνάστατοι

γένωνται. εἰ γὰρ δεῖ τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, πόλεως ἔστι θάνατος ἀνάστατον γενέσθαι.

§ 61 - 62

Τεκμήριον δὲ μέγιστον ἡμῶν γὰρ ἢ πόλις τὸ μὲν παλαιὸν ὑπὸ τῶν τυράννων κατεδουλώθη, τὸ δ' ὕστερον ὑπὸ τῶν τριάκοντα, καὶ ὑπὸ Λακεδαιμονίων τὰ τεῖχη καθηρέθη· καὶ ἐκ τούτων ὅμως ἀμφοτέρων ἠλευθερώθημεν καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐδαιμονίας ἠξιώθημεν προστάται γενέσθαι· ἀλλ' οὐχ ὅσαι πόποι ἀνάστατοι γεγονάσι. τοῦτο μὲν γάρ, εἰ καὶ παλαιότερον εἰπεῖν ἔστι, τὴν Τροίαν τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι μεγίστη γεγενημένη τῶν τότε πόλεων καὶ πάσης ἐπάρξασα τῆς Ἀσίας, ὡς ἄπαξ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατεσκάφη, τὸν αἰῶνα ἀόικητός ἐστι; τοῦτο δὲ Μεσσηνίην πεντακοσίοις ἔτεσιν ὕστερον ἐκ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων συνοικισθεῖσαν;

[Ἴσως ὅμως ὁ Λεωκράτης τολμήσῃ νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι τὸ ἀδίκημά του εἶναι ἀσημαντόν, διότι ἡ σωτηρία τῆς πόλεως δὲν ἐξηγοῦται ἀπὸ ἓνα ἄνθρωπον. Ἡ δικαιολογία αὐτῆ εἶναι ἀστήρικτος. Ἡ πατρις εἶναι ἄθροισμα ἀτόμων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει χρέος νὰ τὴν προστατεύῃ εἰς τοὺς κινδύνους τῆς. Ἄλλως δὲ προκειμένου νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν βαρύτητα τῶν ἀδικημάτων τῆς προδοσίας δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ μέγεθος τοῦ διαπραχθέντος ἐγκλήματος, ἀλλ' αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν πράξιν, τὴν φύσιν τῆς καὶ τὰς συνεπείας τῆς. Αἱ πράξεις τῆς προδοσίας εἶναι κατὰ φύσιν ὅμοιαι. Διὰ τοῦτο ἡ ἰδία ποινὴ πρέπει νὰ ἐπιβάλλεται εἰς ὅλους τοὺς προδότας, μεγάλους ἢ μικρούς. Εἶναι ἐν τούτοις ἐνδεχόμενον νὰ προβάλλῃ ὁ κατηγορούμενος τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι ἡ φυγὴ δὲν εἶναι προδοσία, ἀφοῦ καὶ οἱ πρόγονοί μας κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ξέρξου ἔφυγον εἰς τὴν Σαλαμίνα. Ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς μόνον τὴν ὀργὴν ἠμπορεῖ νὰ προκαλέσῃ. Ὁ παραλληλισμὸς τοῦ τιμωτάτου καὶ ἠθικωτάτου ἐκείνου ἔργου πρὸς τὴν ἀτιμωτικὴν πράξιν τοῦ Λεωκράτους εἶναι ἀνόητος καὶ ἀποτελεῖ πρόκλησιν εἰς τὴν νοημοσύνην σας. Οἱ πρόγονοί μας δὲν ἔφυγον, διὰ νὰ σώσουν τὸ σαρκίον των, ὅπως ὁ Λεωκράτης, ἀλλ' ἀπεχώρησαν εἰς καταλληλότερον ἔδαφος, διὰ νὰ διεξαγάγουν ἀπὸ ἐκεῖ ἀποτελεσματικώτερον τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ ἐπιδρομέως.]

Καίτοι ὑμεῖς τίνα τρόπον νενομίκατε περὶ τούτων, καὶ πῶς § 75-77 ἔχετε ταῖς διανοαῖς, θεωρήσατε. ἄξιον γὰρ ὁμῶς καίπερ πρὸς εἰ-
 δότας διελθεῖν· ἐγκώμιον γὰρ νῆ τὴν Ἀθηναῖν εἰσι τῆς πόλεως οἱ
 παλαιοὶ νόμοι καὶ τὰ ἔθη τῶν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα κατασκευασάντων,
 οἷς ἂν προσέχητε, τὰ δίκαια ποιήσετε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις σε-
 μνοὶ καὶ ἄξιοι τῆς πόλεως δόξου εἶναι. ὑμῖν γὰρ ἔστιν ὄρκος, ὃν
 ὁμνύουσι πάντες οἱ πολῖται, ἐπειδὴν εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμμα-
 τεῖον ἐγγραφῶσι καὶ ἔφηβοι γένωνται, μήτε τὰ ἱερὰ ὄπλα κατα-
 σχυνεῖν μήτε τὴν τάξιν λείψειν, ἀμυνεῖν δὲ τῇ πατρίδι καὶ ἀμείνω
 παραδώσειν· ὃν εἰ μὲν ὁμώμοκε Λεωκράτης, φανερώς ἐπιώρκηκε,
 καὶ οὐ μόνον ὑμᾶς ἠδίκηκεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ θεῖον ἠσέθηκεν· εἰ
 δὲ μὴ ὁμώμοκεν, εὐθὺς δῆλός ἐστι παρεσκευασμένος οὐδὲν ποιή-
 σειν τῶν δεόντων, ἀνθ' ὧν δικαίως ἂν αὐτὸν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ
 ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρήσασθε. βούλομαι δὲ ὑμᾶς ἀκοῦσαι τοῦ ὄρ-
 κου. λέγε, γραμματεῦ.

ΟΡΚΟΣ. Οὐ κατασχυνῶ ὄπλα τὰ ἱερὰ, οὐδ' ἐγκαταλείρω
 τὸν παρασιάτην, ὅτι ἂν στοιχήσω ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν καὶ
 δόσιων καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν. τὴν πατρίδα δὲ οὐκ ἐλάσσω
 παραδώσω, πλείω δὲ καὶ ἀρείω ὄσης ἂν παραδέξωμαι. καὶ εὐη-
 κοήσω τῶν ἀεὶ κρινόντων, καὶ τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἰδρυνμένοις πεί-
 σομαι καὶ οὐσινας ἂν ἄλλους τὸ πλῆθος ἰδρῦσθαι ὁμοφρονῶς·
 καὶ ἂν τις ἀναιρῆ τοὺς θεσμοὺς ἢ μὴ πείθεται, οὐκ ἐπιτρέψω,
 ἀμυνῶ δὲ καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν· καὶ ἱερὰ τὰ πάτρια τι-
 μήσω. ἱστορες τούτων Ἄγλαυρος, Ἐννάλιος, Ζεὺς, Αὐξῶ, Θαλ-
 λῶ, Ἡγεμόνη.

Καλὸς γε, ὦ ἄνδρες, καὶ ὅσιος ὁ ὄρκος. παρὰ τοῦτον τοίνυν § 78
 ἅπαντα πεποίηκε Λεωκράτης. καίτοι πῶς ἂν ἄνθρωπος γένοιτο
 ἀνοσιώτερος ἢ μᾶλλον προδότης τῆς πατρίδος; τίνα δ' ἂν τρόπον
 ὄπλα κατασχυνεῖ τις μᾶλλον, ἢ εἰ λαβεῖν μὴ θέλοι καὶ τοὺς

πολεμίους ἀμύνασθαι; πῶς δ' οὐ καὶ τὸν παραστάτην καὶ τὴν τάξιν λείλοιπεν ὁ μὴδὲ τάξαι τὸ σῶμα παρασχών; ποῦ δ' ὑπὲρ ὁσίων καὶ ἱερῶν ἤμυνεν ἂν ὁ μὴδένα κίνδυνον ὑπομείνας; τίνοι δ' ἂν τὴν πατρίδα παρέδωκε μείζονα προδοσίᾳ; τὸ γὰρ τούτου μέρος ἐκλελειμμένη τοῖς πολέμοις ὑποχείριός ἐστιν. εἶτα τοῦτον οὐκ ἀποκτενεῖτε τὸν ἀπάσαις ταῖς ἀδικίαις ἔνοχον ὄντα; τίνας οὖν τιμωρήσεσθε; τοὺς ἔν τι τούτων ἡμαρτηκότας; βῆδιον ἔσται παρ' ὑμῖν ἄρα μεγάλα ἀδικεῖν, εἰ φανείσθε ἐπὶ τοῖς μικροῖς μᾶλλον ὀργιζόμενοι.

§ 79 Καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦθ' ὑμᾶς δεῖ μαθεῖν, ὅτι τὸ συνέχον τὴν δημοκρατίαν ὄρκος ἐστί. τρία γὰρ ἐστί, ἐξ ὧν ἡ πολιτεία συνέστηκεν, ὁ ἄρχων, ὁ δικαστής, ὁ ἰδιώτης. τούτων τοίνυν ἕκαστος ταύτην πίστιν δίδωσιν, εἰκότως· τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους πολλοὶ ἤδη ἐξαπατήσαντες καὶ διαλαθόντες οὐ μόνον τῶν παρόντων κινδύνων ἀπελύθησαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἀθῶοι τῶν ἀδικημάτων τούτων εἰσὶ τοὺς δὲ θεοὺς οὐτ' ἂν ἐπιорκήσας τις λάθοι οὐτ' ἂν ἐκφύγοι τὴν ἀπ' αὐτῶν τιμωρίαν, ἀλλ' εἰ μὴ αὐτός, οἱ παῖδές γε καὶ τὸ γένος ἅπαν τὸ τοῦ ἐπιорκήσαντος μεγάλους ἀτυχήμασι περιπίπτει.

§ 80-81 Διόπερ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ταύτην πίστιν ἔδοσαν αὐτοῖς ἐν Πλαταιαῖς πάντες οἱ Ἕλληγες, ὅτε ἔμελλον παραταξάμενοι μάχεσθαι πρὸς τὴν Ξέρξου δύναμιν, οὐ παρ' αὐτῶν εὐρόντες, ἀλλὰ μιμησάμενοι τὸν παρ' ὑμῖν εἰθισμένον ὄρκον, ὃν ἄξιόν ἐστιν ἀκούσαι. καὶ γὰρ παλαιῶν ὄντων τῶν τότε πεπραγμένων ὁμῶς ἀτεχνῶς ἐστὶν ἐν τοῖς πεπραγμένοις ἰδεῖν τὴν ἐκείνων ἀρετὴν. καὶ μοι ἀναγίνωσκε αὐτόν.

ΟΡΚΟΣ. Οὐ ποιήσομαι περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς ἐλευθερίας, οὐδ' ἐγκαταλείψω τοὺς ἡγεμόνας οὔτε ζῶντας οὔτε ἀποθανόντας, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας τῶν συμμάχων ἅπαν-

τας θάψω. καὶ κρατήσας τῷ πολέμῳ τοὺς βαρβάρους τῶν μὲν μαχεσαμένων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πόλεων οὐδεμίαν ἀνάστατον ποιήσω· τὰς δὲ τὰ τοῦ βαρβάρου προελομένης ἀπίσας δεκατεύσω· καὶ τῶν ἱερῶν τῶν ἐμπρησθέντων καὶ καταβληθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων οὐδὲν ἀνοικοδομήσω παντάπασιν, ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγιγνομένοις εἰσὼ καταλείπεσθαι τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας.

Οὕτω τοίνυν, ὦ ἄνδρες, σφόδρα ἐνέμειναν ἐν τούτῳ πάντες, § 82 ὥστε καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν μεθ' ἑαυτῶν ἔσχον βοηθόν, καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἀνδρῶν ἀγαθῶν γενομένων πρὸς τὸν κίνδυνον μάλιστα ἡ πόλις ὑμῶν εὐδοκίμησεν. ὁ καὶ πάντων ἂν εἴη δεινότατος, τοὺς μὲν προγόνους ὑμῶν ἀποθνήσκειν τολμᾶν, ὥστε μὴ τὴν πόλιν ἀδοξεῖν, ὑμᾶς δὲ μὴ κολάζειν τοὺς καταισχύναντας αὐτήν, ἀλλὰ περιορᾶν τὴν κοινὴν καὶ μετὰ πολλῶν πόνων συνειλεγμένην εὐκλείαν, ταύτην διὰ τὴν τῶν τοιούτων ἀνδρῶν πονηρίαν καταλυομένην. καίτοι, ὦ ἄνδρες, μόνοις ὑμῖν τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἔστιν οὐδὲν τούτων περιδεῖν.

Βούλομαι δὲ μικρὰ τῶν παλαιῶν ὑμῖν διελθεῖν, οἷς παραδεί- § 83 γμασι χρώμενοι καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων βέλτιον βουλεύσεσθε. τοῦτο γὰρ ἔχει μέγιστον ἡ πόλις ἡμῶν ἀγαθόν, ὅτι τῶν καλῶν ἔργων παράδειγμα τοῖς Ἑλλήσι γέγονεν· ὅσον γὰρ τῷ χρόνῳ πασῶν ἔστιν ἀρχαιοτάτη, τοσοῦτον οἱ πρόγονοι ἡμῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀρετῇ διενηνόχασιν.

Ἐπὶ Κόδρου γὰρ βασιλεύοντος Πελοποννησίους γενομένης § 84-85 ἀφορίας κατὰ τὴν χώραν αὐτῶν ἔδοξε στρατεύειν ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν καὶ ἡμῶν τοὺς προγόνους ἐξαναστήσαντας καταναίμασθαι τὴν χώραν. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δελφοὺς ἀποστείλαντες τὸν θεὸν ἐπηρώτων, εἰ λήφονται τὰς Ἀθήνας· ἀνελόντος δὲ τοῦ θεοῦ αὐτοῖς, ὅτι τὴν πόλιν αἰρήσουσιν, ἐὰν μὴ τὸν βασιλέα τῶν Ἀθηναίων Κόδρον ἀποκτείνωσιν, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. Κλεό-

μαντις δὲ τῶν Δελφῶν τις πυθόμενος τὸ χρηστήριον δι' ἀπορρήτων ἐξήγγειλε τοῖς Ἀθηναίοις· οὕτως οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ὡς εἶοικε, καὶ τοὺς ἐξωθεν ἀνθρώπους εὖνους ἔχοντες διετέλουν. ἐμβαλόντων δὲ τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν Ἀττικὴν τί ποιοῦσιν οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἄνδρες δικασταί; οὐ καταλιπόντες τὴν χώραν, ὡσπερ Λεωκράτης, ᾤχοντο, οὐδ' ἔκδοτον τὴν θρεψαμένην καὶ τὰ ἱερὰ τοῖς πολεμίοις παρέδωσαν, ἀλλ' ὀλίγοι ὄντες κατακλεισθέντες ἐπολιορκοῦντο καὶ διεκαρτέρουν εἰς τὴν πατρίδα.

§ 86 - 87 Καὶ οὕτως ἦσαν, ὦ ἄνδρες, γενναῖοι οἱ τότε βασιλεύοντες, ὥστε προηροῦντο ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς τῶν ἀρχομένων σωτηρίας μᾶλλον ἢ ζῶντες ἐτέραν μεταλλάξαι τὴν χώραν. φασὶ γοῦν τὸν Κόδρον παραγγείλαντα τοῖς Ἀθηναίοις προσέχειν ὅταν τελευτήσῃ τὸν βίον, λαβόντα πτωχικὴν στολήν, ὅπως ἂν ἀπατήσῃ τοὺς πολεμίους, κατὰ τὰς πύλας ὑποδύντα φρύγανα συλλέγειν πρὸ τῆς πόλεως· προσελθόντων δ' αὐτῷ δυοῖν ἀνδροῖν ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πυνθανομένων, τὸν ἕτερον αὐτῶν ἀποκτεῖναι τῷ δρεπάνῳ προσπεσόντα· τὸν δὲ περιλελειμμένον, παροξυνθέντα τῷ Κόδρῳ καὶ νομίσαντα πτωχὸν εἶναι, σπασάμενον τὸ ξίφος ἀποκτεῖναι τὸν Κόδρον. τούτων δὲ γενομένων οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κήρυκα πέμψαντες ἠξίουσαν δοῦναι τὸν βασιλέα θάψαι, λέγοντες αὐτοῖς ἅπασαν τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τοῦτον μὲν ἀπέδωσαν, γνόντες δέ, ὡς οὐκέτι δυνατὸν αὐτοῖς τὴν χώραν κατασχεῖν, ἀπεχώρησαν. τῷ δὲ Κλεομάντει τῷ Δελφῷ ἡ πόλις αὐτῷ τε καὶ ἐκγόνοις ἐν Πυρτανείῳ αἰδίδιον σίτησιν ἔδωσαν.

§ 88 - 89 Ἄρα γε ὁμοίως ἐφίλουν τὴν πατρίδα Λεωκράτει οἱ τότε βασιλεύοντες, οἱ γὰρ προηροῦντο τοὺς πολεμίους ἐξαπατῶντες ἀποθνήσκειν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τὴν ἰδίαν ψυχὴν ἀντὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντικαταλλάττεσθαι; τοιγαροῦν μονώτατοι ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσίν, ἰσοθέων τιμῶν τετυχηκότες, εἰκότως· ὑπὲρ ἧς γὰρ οὕτω σφόδρα ἐσπούδαζον, δικαίως ταύτην καὶ θεθνεῶτες ἐκληρο-

νόμουν. ἀλλὰ Λεωκράτης οὔτε ζῶν οὔτε τεθνεῶς δικαίως ἂν αὐτῆς μετάσχοι, μονώτατος δ' ἂν προσηκόντως ἐξορισθεῖη τῆς χώρας, ἣν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ᾤχετο· οὐδὲ γὰρ καλὸν τὴν αὐτὴν καλύπτειν τοὺς τῇ ἀρετῇ διαφέροντας καὶ τὸν κάκιστον πάντων ἀνθρώπων.

Καίτοι γ' ἐπεχείρησεν εἰπεῖν, ὃ καὶ νῦν ἴσως ἐρεῖ πρὸς ὑμᾶς, § 90-92 ὡς οὐκ ἂν ποτε ὑπέμεινε τὸν ἀγῶνα τοῦτον συνειδῶς ἑαυτῷ τοιούτον τι διαπεπραγμένῳ ὥσπερ οὐ πάντας καὶ τοὺς κλέπτοντας καὶ ἱεροσυλοῦντας τούτῳ τῷ τεκμηρίῳ χρωμένους. οὐ γὰρ τοῦ πράγματός ἐστι σημεῖον, ὡς οὐ πεποιθήκασιν, ἀλλὰ τῆς ἀναιδεΐας, ἣν ἔχουσιν. οὐ γὰρ τοῦτο δεῖ λέγειν, ἀλλ' ὡς οὐκ ἐξέπλευσεν οὐδὲ τὴν πόλιν ἐγκατέλιπεν, οὐδ' ἐν Μεγάρῳις κατήκησε· ταῦτά ἐστι τεκμήρια τοῦ πράγματος, ἐπεὶ γε τὸ ἐλθεῖν τοῦτον οἶμαι θεόν τινα αὐτὸν ἐπ' αὐτὴν ἀγαγεῖν τὴν τιμωρίαν, ἴν', ἐπειδὴ τὸν εὐκλεᾶ κίνδυνον ἔφυγε, τοῦ ἀκλεοῦς καὶ ἀδόξου θανάτου τύχοι, καὶ οὐς προὔδωκε, τούτοις ὑποχείριον αὐτὸν καταστήσειεν. ἐτέρωθι μὲν γὰρ ἀτυχῶν οὐπω δῆλον, εἰ διὰ ταῦτα δίκην δίδωσιν· ἐνταῦθα δὲ παρ' οἷς προὔδωκε, φανερόν ἐστιν, ὅτι τῶν αὐτοῦ παρανομημάτων ὑπέχει ταύτην τὴν τιμωρίαν. οἱ γὰρ θεοὶ οὐδὲν πρότερον ποιοῦσιν ἢ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν παράγουσι.

Τίς γὰρ οὐ μέμνηται τῶν πρεσβυτέρων ἢ τῶν νεωτέρων οὐκ ἀκήκοε Καλλίστρατον, οὐ θάνατον ἢ πόλις κατέγνω, τοῦτον φυγόντα καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀκούσαντα ὅτι, ἂν ἔλθῃ Ἀθηναῖζε, τεύξεται τῶν νόμων, ἀφικόμενον καὶ ἐπὶ τὸν βωμὸν τῶν δώδεκα θεῶν καταφυγόντα καὶ οὐδὲν ἤττον ὑπὸ τῆς πόλεως ἀποθανόντα; δικαίως· τὸ γὰρ τῶν νόμων τοῖς ἡδίκηκόσι τυχεῖν τιμωρία ἐστίν. ὁ δὲ γε θεὸς ὀρθῶς ἀπέδωκε τοῖς ἡδίκημένοις κολάσαι τὸν αἴτιον· δεινὸν γὰρ ἂν εἶη, εἰ ταυτὰ σημαίνει τοῖς εὐσεβέσι καὶ τοῖς κακούργοις.

Ἦγοῦμαι δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, τὴν τῶν θεῶν ἐπιμέλειαν πάσας § 94

μὲν τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ἐπισκοπεῖν, μάλιστα δὲ τὴν περὶ τοὺς γονέας καὶ τοὺς τετελευτηκότας καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐσέβειαν, εἰκότως· παρ' ὧν γὰρ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζῆν εἰλήφαιμεν καὶ πλεῖστα ἀγαθὰ πεπόνθαμεν, εἰς τούτους μὴ ὅτι ἀμαρτεῖν, ἀλλ' ὅτι μὴ εὐεργετοῦντας τὸν αὐτῶν βίον καταναλωσαί· μέγιστον ἀσέβημά ἐστι.

§ 95-96 Λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ — εἰ γὰρ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἀρμόσει καὶ νῦν ἅπασι τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι — ἐκ τῆς Αἴτνης βύακα πυρὸς γενέσθαι· τοῦτον δὲ βεῖν φασιν ἐπὶ τὴν ἄλλην χώραν καὶ διὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὀρμῆσαι πρὸς φυγὴν τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας, ἓνα δὲ τινὰ τῶν νεωτέρων, ὄρωντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα καὶ οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλ' ἐγκαταλαμβανόμενον, ἀράμενον φέρειν. φορτίου δ' οἶμαι, προσγενομένου καὶ αὐτὸς ἐγκατελήφθη. ὅθεν διὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. λέγεται γὰρ κύκλῳ τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρεῦσαι τὸ πῦρ καὶ σωθῆναι τούτους μόνους, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χωρον· τοὺς δὲ ταχεῖαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονέας ἅπαντας ἐγκαταλιπόντας ἀπολέσθαι.

§ 97 Ὡστε καὶ ὑμᾶς δεῖ τὴν παρὰ θεῶν ἔχοντας μαρτυρίαν ὁμογνωμόνως τοῦτον κολάζειν τὸν ἅπασι τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν ἔνοχον ὄντα κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος· τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς τὰς πατρῴους τιμὰς ἀπεστέρηκε, τοὺς δὲ γονέας τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε, τοὺς δὲ τετελευτηκότας τῶν νομίμων οὐκ εἶασε τυχεῖν.

§ 102-103 Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τῶν Ὀμήρου παρασχέσθαι ἐπῶν· οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον εἶναι ποιητὴν, ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἑκάστην πεντετηρίδα τῶν Παναθηναίων μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν βραψφδεῖσθαι τὰ ἔπη, ἐπίδειξιν ποιούμενοι πρὸς τοὺς Ἑλληνας, ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων προηροῦντο, εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ νόμοι διὰ τὴν συντομίαν οὐ διδάσκουσιν, ἀλλ'

ἐπιτάττουσιν, ἃ δεῖ ποιεῖν, οἱ δὲ ποιηταὶ μιμούμενοι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων ἐκλεξάμενοι, μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως τοὺς ἀνθρώπους συμπεΐθουσιν. Ἐκτωρ γὰρ τοῖς Τρωσὶ παρακελεύόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος τάδε εἶρηκεν·

*ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ νηυσὶ διαμπερές· ὅς δέ κεν ὑμέων
βλήμενος ἢ ἐ τυπείς θάνατον καὶ πότιμον ἐπίσση,
τεθνάτω. οὐ οἱ ἀεικὲς ἀμνημονέω περὶ πάτρης
τεθνάμεν· ἀλλ' ἄλοχός τε σὴ καὶ νήπια τέκνα,
καὶ κληρὸς καὶ οἶκος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.*

Τούτων τῶν ἐπῶν ἀκούοντες, ὧ ἄνδρες, οἱ πρόγονοι ὑμῶν καὶ § 104 τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ζηλοῦντες οὕτως ἔσχον πρὸς ἀρετὴν, ὥστε οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος ὡς κοινῆς ἤθελον ἀποθνήσκειν. οἱ γοῦν ἐν Μαραθῶνι παραταξάμενοι τοῖς βαρβάροις τὸν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἀσίας στόλον ἐκράτησαν, τοῖς ἰδίοις κινδύνοις κοινὴν ἄδειαν ἄπασι τοῖς Ἑλλησι κτώμενοι, οὐκ ἐπὶ τῇ δόξῃ μέγα φρονοῦντες, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ταύτης ἄξια πράττειν, τῶν μὲν Ἑλλήνων προστάτας, τῶν δὲ βαρβάρων δεσπότας ἑαυτοὺς καθιστάντες· οὐ γὰρ λόγῳ τὴν ἀρετὴν ἐπετήδευον, ἀλλ' ἔργῳ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο.

Οἱ μὲν δὴ πρόγονοι τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, οἱ πρῶτοι τῆς § 109 Ἀττικῆς ἐπέβησαν, καὶ καταφανῆ ἐποίησαν τὴν ἀνδρείαν τοῦ πλοῦτου καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγινομένην. Λακεδαιμόνιοι δ' ἐν Θερμοπύλαις παραταξάμενοι ταῖς μὲν τύχαις οὐχ ὁμοίαις ἐχρήσαντο, τῇ δ' ἀνδρείᾳ πολὺ πάντων διήνεγκαν. τοιγαροῦν ἐπὶ τοῖς ἡρώεσι μαρτύρια ἔστιν ἰδεῖν τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἀναγεγραμμένα ἀληθῆ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἑλληνας, ἐκείνοις μὲν·

*ὦ ξεῖν', ἄγγελον Λακεδαιμονίους, οὐ τῆδε
κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις,*

τοῖς δὲ ὑμετέροις προγόνους·

*Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶν
χρυσόφορον Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.*

§ 110 Ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μνημονεύεσθαι καλὰ καὶ τοῖς πρά-
ξασιν ἔπαινος καὶ τῇ πόλει δόξα ἀείμνηστος· ἀλλ' οὐχ ὁ Λεωκρά-
της πεποίηκεν, ἀλλ' ἐκὼν τὴν ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος συνηθροι-
σμένην τῇ πόλει δόξαν κατήσχυεν. ἐὰν μὲν οὖν ἀποκτείνητε αὐ-
τόν, δόξετε πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων
μισεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀποστε-
ρήσετε καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μεγάλα βλάψετε· οἱ γὰρ ἐκεί-
νους μὴ θαυμάζοντες τοῦτον πειράσσονται μιμῆσθαι, νομίζοντες
ἐκεῖνα μὲν παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐδοκιμεῖν, παρὰ δ' ὑμῖν ἀναίθδιαν
καὶ προδοσίαν καὶ δειλίαν κεκρίσθαι κάλλιστον.

[Ἀνάλογον μὲ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα ἠσθάνοντο οἱ πρό-
γονοὶ μας τὸ μῖσος κατὰ τῶν προδοτῶν. Πρὸς ἀπόδειξιν αὐτοῦ ἀρ-
κοῦν δύο παραδείγματα. Τὸ ἐν ἀναφέρεται εἰς τὸν στρατηγὸν Φρύνι-
χον, τὸ ἄλλο εἰς τὸν Ἰππαρχον, συγγενῆ τῶν Πεισιστρατιδῶν. Ἐπειδὴ
ὁ πρῶτος ὑπῆρξε πρωτεργάτης τῆς μεταβολῆς τοῦ δημοκρατικοῦ πο-
λιτεύματος εἰς ὀλιγαρχίαν (411), ὁ δῆμος ὄχι μόνον δὲν ἐτιμώ-
ρησε τοὺς φονεῖς του, ἀλλ' ἐξέθαψε καὶ τὰ ὄσα του καὶ τὰ ἔρρι-
ψεν ἔξω τῶν συνόρων τῆς Ἀττικῆς. Τὸν Ἰππαρχον ἐξ ἄλλου, ὁ
ὁποῖος κατηγορήθη διὰ προδοσίαν, ἀλλὰ φεύγων δὲν προσῆλθε γὰ
δικασθῆ, ἢ πόλις ἐτιμώρησε μὲ βαρυντάτην ἠθικὴν ποινὴν: Ἀνέ-
λυσε τὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως χάλκινον ἀνδριάντα του καὶ κατεσκεύασε
στήλην, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀνέγραφεν ἔκτοτε τὰ ὀνόματα τῶν ἀνοσίων
καὶ τῶν κακούργων καὶ πρῶτον-πρῶτον τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ Ἰπ-
πάρχου.]

§ 120 Λαθὲ δ' αὐτοῖς καὶ τὸ ψήφισμα περὶ τῶν εἰς Δεκέλειαν με-
ταστάντων, ὅτε ὁ δῆμος ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπολιορκεῖτο, ὅπως
εἰδῶσιν, ὅτι περὶ τῶν προδοτῶν οἱ πρόγονοι ὁμοίας καὶ ἀκολού-
θους ἀλλήλαις τὰς τιμωρίας ἐποιοῦντο. ἀναγίγνωσκε, γραμματεῦ.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, καὶ τούτου τοῦ ψηφίσματος, ὅτι τῶν ἐν § 121 τῆ πολέμῳ μεταστάντων εἰς Δεκέλειαν κατέγνωσαν, καὶ ἐψηφίσαντο, ἐάν τις αὐτῶν ἐπανιῶν ἀλλοικηται, ἀπαγαγεῖν Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, παραλαβόντας δὲ παραδοῦναι τῷ ἐπὶ τοῦ ὀρύγματος. ἔπειτα ἐκείνοι μὲν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ μεταστάντας οὕτως ἐκόλαζον, ὑμεῖς δὲ τὸν ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας ἐν τῇ πολέμῳ φυγόντα εἰς Ῥόδον καὶ προδόντα τὸν δῆμον οὐκ ἀποκτενεῖτε; πῶς οὖν δόξετε ἀπόγονοι εἶναι ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν;

Ἄξιον τοίνυν ἀκοῦσαι καὶ τοῦ περὶ τοῦ ἐν Σαλαμῖνι τελευ- § 122 τήσαντος γενομένου ψηφίσματος, ὃν ἡ βουλὴ, ὅτι λόγῳ μόνον ἐνεχείρει προδιδόναι τὴν πόλιν, περιελομένη τοὺς στεφάνους αὐτοχειρὶ ἀπέκτεινε.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Τί οὖν, ὦ ἄνδρες; ἀρά γε ὑμῖν δοκεῖ βουλομένοις μιμεῖσθαι § 123 τοὺς προγόνους πάτριον εἶναι Λεωκράτην μὴ ἀποκτεῖναι; ὅποτε γὰρ ἐκείνοι ἀνάστατον τὴν πόλιν οὖσαν τὸν λόγῳ μόνον προδιδόντα οὕτως ἀπέκτειναν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὴν οἰκουμένην ἐκλιπόντα ποιῆσαι; ἄρ' οὐχ ὑπερβαλέσθαι ἐκείνους τῇ τιμωρίᾳ;

Ἐνθυμείσθε τοίνυν, ὦ ἄνδρες, τῆς προνοίας ταύτης καὶ τῶν § 127 ἔργων ἀξίως, καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐν τῇ ψήφῳ, οἷων ἀνδρῶν ἐκγονοὶ ἐστε, ἀλλὰ παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς, ὅπως ὅμοια ἐκείνοις καὶ ἀκόλουθα τῇ τῆμερον ἡμέρᾳ ἐψηφισμένοι ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἔξιτε. ὑπομνήματα δ' ἔχετε καὶ παραδείγματα τῆς ἐκείνων τιμωρίας τὰ ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀδικούντων ψηφίσμασιν ὠρισμένα· διομωμόκατε δ' ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ Δημοφάντου κτείνειν τὸν τὴν πατρίδα προδιδόντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ χειρὶ καὶ

φήφω. μὴ γὰρ οἶεσθε τῶν μὲν οὐσιῶν, ἅς ἂν οἱ πρόγονοι καταλίπωσι, κληρονόμοι εἶναι, τῶν δὲ ὅρκων καὶ τῆς πίστεως, ἣν δόντες οἱ πατέρες ὑμῶν ὄμηρον τοῖς θεοῖς τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πόλεως μετεῖχον, ταύτης δὲ μὴ κληρονομεῖν.

§ 128 Οὐ μόνον τοίνυν ἡ πόλις ὑμῶν οὕτως ἔσχε πρὸς τοὺς προδιδόντας, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ μὴ μοι ἀχθεσθῆτε, ὦ ἄνδρες, εἰ πολλάκις μέμνημαι τῶν ἀνδρῶν τούτων· καλὸν γάρ ἐστι πόλεως εὐνομουμένης περὶ τῶν δικαίων παραδείγματα λαμβάνειν· ἀσφαλέστερον γὰρ ἕκαστος ὑμῶν τὴν δικαίαν καὶ τὴν εὖορκον ψῆφον θήσεται. Πausanίαν γὰρ τὸν βασιλέα αὐτῶν προδιδόντα τῇ Πέρσῃ τὴν Ἑλλάδα λαβόντες, ἐπειδὴ ἔφθασε καταφυγῶν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοῦκου ἱερόν, τὴν θύραν ἀποικοδομήσαντες καὶ τὴν ὄροφὴν ἀποσκευάσαντες καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες οὐ πρότερον ἀπῆλθον, πρὶν ἢ τῇ λιμῇ ἀπέκτειναν, καὶ πᾶσιν ἐπίσημον ἐποίησαν τὴν τιμωρίαν, ὅτι οὐδ' αἱ παρὰ τῶν θεῶν ἐπικουρίαι τοῖς προδόταις βοηθοῦσιν, εἰκότως· οὐδὲν γὰρ πρότερον ἀδικοῦσιν ἢ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβοῦσι, τῶν πατρῶν νομίμων αὐτοὺς ἀποστεροῦντες.

§ 129 Μέγιστον δὲ τῶν ἐκεῖ γεγενημένων τεκμήριόν ἐστιν, ὃ μέλλω λέγειν· νόμον γὰρ ἔθεντο περὶ ἀπάντων τῶν μὴ θελόντων ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν διαρρήδην λέγοντα ἀποθνήσκειν, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες, εἰς ὃ μάλιστα φοβούμενοι τυγχάνουσι, καὶ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν ὑπεύθυνον κινδύνῳ ἐποίησαν μετ' αἰσχύνης. ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι οὐ λόγον ἀναπόδεικτον εἶρηκα, ἀλλὰ μετ' ἀληθείας παραδείγματα, φέρε αὐτοῖς τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ

§ 130 Ἐνθυμεῖσθε δὴ, ὡς καλὸς ὁ νόμος, ὦ ἄνδρες, καὶ σύμφορος οὐ μόνον ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. ὁ γὰρ παρὰ τῶν πολιτῶν φόβος ἰσχυρὸς ὢν ἀναγκάσει τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους

κινδύνους ὑπομένειν· τίς γὰρ ὄρων θανάτῳ ζημιούμενον τὸν προσδότῃ ἐν τοῖς κινδύνοις ἐκλείψει τὴν πατρίδα; ἢ τίς παρὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως φιλοψυχήσει εἰδὼς ὑποκειμένην αὐτῷ ταύτην τὴν τιμωρίαν; οὐδεμίαν γὰρ ἄλλην δεῖ ζημίαν εἶναι τῆς δειλίας ἢ θάνατον· εἰδότες γάρ, ὅτι δυοῖν κινδύνων ὑποκειμένοι ἀναγκαῖον ἔσται θατέρου μετασχεῖν, πολὺ μᾶλλον αἰρήσονται τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους ἢ τὸν πρὸς τοὺς νόμους καὶ τοὺς πολίτας.

Τοσοῦτῳ δ' ἂν δικαιότερον οὗτος ἀποθάνοι τῶν ἐκ τῶν στρα- § 131 - 132
τοπέδων φευγόντων, ὅσον οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ἦκουσιν ὡς ὑπὲρ ταύτης μαχόμενοι ἢ κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν συναυχοῦντες, οὗτοσ' δ' ἐκ τῆς πατρίδος ἔφυγεν ἰδίᾳ τὴν σωτηρίαν πορίζόμενος, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἑστίας ἀμύνεσθαι τολμήσας, ἀλλὰ μόνος οὗτος τῶν πάντων ἀνθρώπων καὶ τὰ τῆς φύσεως οἰκεία καὶ ἀναγκαῖα προδέδωκεν, ἃ καὶ τοῖς ἀλόγοις ζῴοις μέγιστα καὶ σπουδαιότατα διείληπται. τὰ γοῦν πετεινά, ἃ μάλιστα πέφυκε πρὸς τάχος, ἔστιν ἰδεῖν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν νεοττιᾶς ἐθέλοντα ἀποθνήσκειν· ὅθεν καὶ τῶν ποιητῶν τινες εἰρήκασιν

οὐδ' ἀγρία γὰρ ὄρνις ἦν πλάσῃ δόμον,
ἄλλην νεοσσοῦς ἠξίωσεν ἐντεκεῖν.

ἀλλὰ Λεωκράτης τοσοῦτον ὑπερβέβληκε δειλίᾳ, ὥστε τὴν πατρίδα τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε.

Τοιγαροῦν οὐδεμίᾳ πόλις αὐτὸν εἶασε παρ' αὐτῇ μετοικεῖν, § 133
ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ἀνδροφόνων ἦλθαι, εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ φόβου φεύγοντες εἰς ἑτέραν πόλιν μεταστάντες οὐκ ἔχουσιν ἐχθροὺς τοὺς ὑποδεξαμένους, τοῦτον δὲ τίς ἂν ὑποδέξαιτο πόλις; ὅς γὰρ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος οὐκ ἐβοήθησε, ταχύ γε ἂν ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας κίνδυνόν τινα ὑπομείνειε. κακοὶ γὰρ καὶ πολῖται καὶ ξένοι καὶ ἰδίᾳ φίλοι οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων εἰσίν, οἱ τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν τῆς πόλεως μεθέξουσιν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχεῖσι οὐδὲ βοηθεῖας ἀξιώσουσι.

§ 134 Καίτοι τὸν ὑπὸ τῶν μηδὲν ἀδικουμένων μισούμενον καὶ ἐξελαυνόμενον τί δεῖ παθεῖν ὑφ' ὑμῶν τῶν τὰ δεινότατα πεπονθότων; ἄρ' οὐ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυγχάνειν; καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες, τῶν πώποτε προδοτῶν δικαιοτάτ' ἂν Λεωκράτης, εἴ τις μελλῶν εἶη τιμωρία θανάτου, ταύτην ὑπόσχοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι προδοταὶ μέλλοντες ἀδικεῖν ὅταν καταληφθῶσι, τιμωρίαν ὑπέχουσιν· οὗτος δὲ μόνος διαπεπραγμένος ὅπερ ἐπεχείρησε, τὴν πόλιν ἐγκαταλιπών, κρίνεται.

[Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς συνηγόρους θὰ ζητήσουν τὴν ἀθώωσιν τοῦ Λεωκράτους λόγῳ τῆς φιλίας των πρὸς αὐτόν. Οἱ τοιοῦτοι συνηγόροι εἶναι ἄξιοι περιφρονήσεως, διότι εἶναι ὅμοιοι πρὸς τὸν προστατευόμενόν των. Ἄλλοι πάλιν θὰ προσπαθήσουν νὰ σᾶς διαθέσουν εὐμενῶς πρὸς τὸν κατηγορούμενον χρησιμοποιοῦντες τὴν ῥητορικὴν των δεξιότητάς. Οἱ τοιοῦτοι εἶναι ἄξιοι τῆς ἐσχάτης τῶν ποινῶν, διότι χρησιμοποιοῦν τὴν ἱκανότητά των ὄχι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς δημοκρατίας, ἀλλ' ὑπὲρ ἐνὸς κοινοτάτου προδότου. Ἄλλοι τέλος θὰ ζητήσουν ἴσως τὴν ἀθώωσίν του επικαλούμενοι τὰς λειτουργίας, τὰς ὁποίας ἔχουν ἀναλάβει χάριν τῆς πόλεως. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη ἀξίωσις θὰ ἦτο τοῦλάχιστον παράλογος. Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητῇ εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του πρὸς τὴν πατρίδα τὴν ἀθώωσιν κατηγορουμένου, ὅταν μάλιστα συμβαίη νὰ βαρύνεται οὗτος μὲ τὸ μέγιστον ἔγκλημα τῆς προδοσίας.]

§ 146 Ἐγὼ τοίνυν μὲν ὑμῶν Λεωκράτην πρὸς ὑμᾶς τοὺς κυρίους ὄντας κολάσαι, ὑμέτερον δ' ἐστὶ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρήσασθαι τοῦτον. τὰ γὰρ ἀδικήματα, ἕως μὲν ἂν ἦ ἄκριτα, παρὰ τοῖς πράξασίν ἐστιν; ἐπειδὴν δὲ κρίσις γένηται, παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξεληθοῦσιν. εὐ δὲ ἴστε, ὦ ἄνδρες, ὅτι νῦν κρύβδην ψηφίζόμενος ἕκαστος ὑμῶν φανεράν ποιήσει τὴν αὐτοῦ διάνοιαν τοῖς θεοῖς.

§ 147-148 Ἠγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες, ὑπὲρ ἀπάντων τῶν μεγίστων καὶ δεινοτάτων ἀδικημάτων μίαν ὑμᾶς ψῆφον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ φέ-

ρειν, οἷς ἅπασιν ἔνοχον ὄντα Λεωκράτην ἔστιν ἰδεῖν, προδοσίας μὲν, ὅτι τὴν πόλιν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ὑποχείριον ἐποίησε, δήμου δὲ καταλύσεως, ὅτι οὐχ ὑπέμεινε τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κίνδυνον, ἀσθεῖας δέ, ὅτι τοῦ τὰ τεμῆνη τέμνεσθαι καὶ τοὺς νεῶς κατασκάπτεσθαι τὸ καθ' ἑαυτὸν γέγονεν αἴτιος, τοκέων δὲ κακώσεως τὰ μνημεία αὐτῶν ἀφανίζων καὶ τῶν νομίμων ἀποστερῶν, λιποταξίου δὲ καὶ ἀστρατείας οὐ παρασχὼν τὸ σῶμα τάξαι τοῖς στρατηγοῖς. ἔπειτα τούτου τίς ἀποψηφιεῖται καὶ συγγνώμην ἔξει τῶν κατὰ προαίρεσιν ἀδικημάτων; καὶ τοσοῦτόν ἐστιν ἀνόητος, ὥστε τοῦτον σφίζων τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προέσθαι τοῖς ἐγκαταλιπεῖν βουλομένοις, καὶ τοῦτον ἐλεήσας αὐτὸς ἀνελέητος ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀπολέσθαι προαιρήσεται, καὶ τῇ προδότῃ τῆς πατρίδος χάριν θέμενος ὑπεύθυνος εἶναι τῇ παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίᾳ;

Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τῇ πατρίδι βοηθῶν καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ τοῖς § 149-150 νόμοις ἀποδέδωκα τὸν ἀγῶνα καὶ δικαίως, οὔτε τὸν ἄλλον τούτου βίον διαβαλὼν οὔτ' ἔξω τοῦ πράγματος οὐδὲν κατηγορήσας ὑμῶν δ' ἕκαστον χρῆ νομίζειν τὸν Λεωκράτους ἀποψηφιζόμενον θάνατον τῆς πατρίδος καὶ ἀνδραποδισμόν καταψηφιζέσθαι, καὶ δυοῖν καδίσκοιν κειμένοιν τὸν μὲν προδοσίας, τὸν δὲ σωτηρίας εἶναι, καὶ τὰς ψήφους φέρεσθαι τὰς μὲν ὑπὲρ ἀναστάσεως τῆς πατρίδος, τὰς δὲ ὑπὲρ ἀσφαλείας καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει εὐδαιμονίας. ἐὰν μὲν Λεωκράτην ἀπολύσητε, προδιδόναι τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὰς ναῦς ψηφιεῖσθε· ἐὰν δὲ τοῦτον ἀποκτείνητε, διαφυλάττειν καὶ σφίζειν τὴν πατρίδα καὶ τὰς προσόδους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παρακελεύσεσθε. νομίζοντες οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἱκετεύειν ὑμῶν τὴν χώραν καὶ τὰ δένδρα, δεῖσθαι τοὺς λιμένας, τὰ νεώρια καὶ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, ἀξιοῦν δὲ καὶ τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἱερὰ βοηθεῖν αὐτοῖς, παράδειγμα ποιήσατε Λεωκράτῃ, ἀναμνησθέντες τῶν κατηγορημένων, ὅτι οὐ πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν ἔλεος οὐδὲ δάκρυα τῆς ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

§ 1-2. **δικαίαν... και εὔσεβῆ... και ὑπὲρ τῶν θεῶν** ἡ ἀρχὴ τῆς κατηγορίας κατὰ τοῦ Λεωκράτους εἶναι δικαία μὲν, διότι ἔγινε συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους και ὑπηγορεύθη ὄχι ἀπὸ ἐμπάθειαν ἀλλ' ἐξ ἀγνῶν προθέσεων τοῦ κατηγοροῦ· εὔσεβῆς δέ, διότι ὁ ῥήτωρ θὰ ἐπικαλεσθῆ εὐθὺς κατωτέρω τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας κατὰ τὴν κρινομένην ὑπόθεσιν· ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων δὲ και τῶν θεῶν, διότι ἡ τιμωρία τῶν ἐνόχων και ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ἀθῶν ἀποβαίνει ἐπωφελὲς εἰς τὴν πολιτείαν και προάγει τὴν πίστιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν θεϊαν δικαιοσύνην. **τοῖς κατὰ τὴν πόλιν**· διότι ἐκάστη ἀρχαία ἑλληνικὴ πόλις ἐκτὸς τῶν πανελληνίων θεῶν εἶχε και τοὺς λεγομένους ἐγχωρίους ἢ ἐπιχωρίους θεοὺς και ἥρωας, οἱ ὅποιοι ἐτιμῶντο ὡς προστάται και πολιούχοι αὐτῆς. Εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ ἐπιχώριοι ἥρωες ἦσαν ὁ Κέκροψ, ὁ Ἐρεχθεύς, ὁ Αἰγέυς, ὁ Λεῶς, ὁ Ἀκάμας, ὁ Ἀντίοχος, ὁ Ἴπποθῶν, ὁ Οἰνεύς, ὁ Αἶας και ὁ Πανδίων. Ἐκ τούτων ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ 503 π.Χ. αἱ δέκα φυλαὶ τῆς Ἀττικῆς (βλ. ἐρμηνευτ. σημειώσεις §§ 88-89). **τὴν χώραν**· δηλ. τὴν ὑπαιθρον Ἀττικὴν. **τοῖς ἰδρυσμένοις** = διὰ τοὺς ὁποίους ὑπάρχουν καθιδρόματα (ναοί, βωμοί, ἀγάλματα): οἱ ὅποιοι τιμῶνται. **εἰσαγγέλλω** = καταγγέλλω ἐνώπιον τῆς βουλῆς ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου· ἢ δὲ ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου εἰσαγγελία ἐγίνετο συνήθως ἐπὶ ἀδικημάτων, τὰ ὅποια ἔβλαπτον τὸ δημόσιον και περὶ τῶν ὁποίων δὲν προέβλεπον οἱ κείμενοι νόμοι (π.χ. συνωμοσία κατὰ τοῦ καθεστῶτος ἢ προδοσία τῆς πόλεως ἢ φρουρίων ἢ πεζῆς ἢ ναυτικῆς στρατιᾶς). Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς, ἂν ὁ δήμος ἀπεφαίνετο περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου, ἢ ὑπόθεσις παρεπέμπετο εἰς ἡλιαστικὸν δικαστήριον, τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ συγκροτηθῆ ἐκ 1000 ἢ 1500 δικαστῶν (ἡλιαστῶν). Ἡδύνατο ὁμοως και ἀπ' εὐθείας ὁ δήμος νὰ δικάσῃ τὸ κατηγορούμενον ἐγκλημα και νὰ ἐκδώσῃ αὐτὸς ἀπόφασιν (πρὸβλ. τὴν δίκην τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις νικητῶν ἀθηναίων στρατηγῶν). **κρίνω** = φέρω εἰς τὸ δικαστήριον. **αὐτῶν** ἢ

γενική εἰς τὸ νεώς, ἔδη κλπ. ἔδη (θεῶν) = ἀγάλματα (τῶν θεῶν).
 τέμενος = τόπος ἀφιερωμένος εἰς τὸν θεόν: ἱερὸν ἔδαφος. αἱ ἐν τοῖς
 νόμοις θυσίαι = αἱ νόμμοι θυσίαι. Τὰς θυσίας αὐτὰς ὑπεχρεοῦτο νὰ
 τελῆ κάθε πολίτης· ἀλλ' ὁ Λεωκράτης, ἐπειδὴ ἀπουσίαζεν ἐξ Ἀθηνῶν,
 δὲν ἐξεπλήρωσε τὸ καθήκον τοῦτο καὶ ἐπομένως ἤσθεβει πρὸς τοὺς θεοὺς.
 ὁ· δηλ. τὸ ποιῆσαι τοὺς θεοὺς ἐμὲ ἄξιον κατήγορον. ὡς... βου-
 λευομένους = ἔχοντες ὑπ' ὄψιν σας, ὅτι πρόκειται νὰ ἐκδώσετε ἀπό-
 φασιν. καὶ ἔχοντας = καὶ ὡς ἔχοντας. ἔχω τινὰ ὑπὸ τῆ ψήφῳ =
 ἔχω τινὰ ὑποχείριον τῆς ἀποφάσεώς μου, εἶμαι κύριος νὰ ἀποφα-
 σίσω περὶ τινος (ὑπὲρ ἢ κατὰ). — ἀπαραιτήτος = ἄκαμπτος, ἀμείλικτος.
 γενέσθαι· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ εὐχομαι. ἀγῶν = δικαστικός ἀγῶν,
 δίκη. καθίστημί τινα εἰς ἀγῶνα = ἐμπλέκω τινὰ εἰς δίκην, φέρω
 ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. σωθῆναι· ἐκ τ ο εὐχομαι.

§ 3-4. οἱ κρίνοντες = οἱ κατήγοροι. εἶναι... ἐν ταύτῃ· δηλ.
 τῇ πόλει. αὐτό· δηλ. τὸ κρίνειν. ὑπειληφθαι· ἐκ τοῦ ἐβουλόμην
 ἄν· ὑπολαμβάνομαι = θεωροῦμαι. περιέστηκε· ἐνν. τὸ πρᾶγμα =
 ἔχει φθάσει, καταντήσει τὸ πρᾶγμα. εἰς τοῦτο = εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον.
 ἰδίᾳ = προσωπικῶς. κινδυνεύοντα· εἰς τὰς δημοσίας δίκας ὁ κατήγο-
 ρος, ἂν δὲν ἐλάμβανε τὸ 1/5 τῶν ψήφων τῶν δικαστῶν, κατεδικάζετο
 εἰς πρόστιμον 1000 δραχμῶν. ὑπὲρ τῶν κοινῶν = διὰ τὸ κοινὸν συμ-
 φέρον. ἀπεχθάνομαι = γίνομαι μισητός. τὸν ἀπεχθανόμενον· ὁ
 κατήγορος χάριν τοῦ γενικοῦ συμφέροντος ἐγένετο μισητός εἰς τοὺς συγ-
 γενεῖς καὶ τοὺς φίλους τοῦ κατηγορουμένου. φιλοπράγμων = φιλοδι-
 κος. ἢ τῶν νόμων τάξις = ἃ οἱ νόμοι τάττουσιν = αἱ διατάξεις
 τῶν νόμων. τούτοις· δηλ. τοῖς δικασταῖς. τὰδίκηματα = τοὺς ἀδι-
 κοῦντας. κρίσις = κατηγορία. πέφυκα· μετ' ἀπαρεμφ. = ἔχω προορι-
 σμῶν. προλέγω (καὶ συνηθέστερον προαγορεύω) = διακηρύττω δημο-
 σία. τοὺς ἐνόχους... καθεστῶτας = τοὺς καθεστῶτας ἐνόχους.
 τὰ ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμια = αἱ τιμωραὶ αἱ ὁποῖαι ἀπορρέουν ἐκ τῶν
 νόμων. ἀποδείκνυμαι = ὑποδεικνύομαι. ὁ παραδῶσων = ἐκεῖνος ὁ
 ὅποιος ἔχει τὴν ὄρεξιν νὰ παραδίδῃ.

§ 5-6. τὰ γεγραμμένα = τὰ εἰς τὴν ἔγγραφον καταγγελίαν ἀνα-
 φερόμενα ἀδικήματα. Ἦσαν δὲ αὐτὰ προδοσία, δήμου κατάλυσις, ἀσέβεια,
 γογέων κάκωσις, λιποτάξιον καὶ ἀστρατεία. εἰσαγγελία· βλ. §§ 1-2

εισαγγέλλω. οὐδ' ἦντινοῦν = οὔτε δι' οἰανδήποτε : οὔτε καὶ τὴν ἐλαχίστην. προαιροῦμαι = ἀναλαμβάνω. περιορῶ (μετὰ μτχ.) = ἀνέχομαι νά... ἐμβάλλω = εἰσβάλλω, εἰσέρχομαι ἐπιδεικτικῶς. κοινὰ ἱερὰ = δημόσιαι ἱεροτελεστίαι. ὄνειδος = αἰτία κατασχόνης. κοινὰ κρίσεις = δημόσιαι δίκαι. κοινὰ ἀδικήματα = τὰ βλάπτοντα τὸ κοινόν (: ἔλους) ἀδικήματα. κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ νομίζειν = ἔτι περιέχουν (ἐπίσης) κοινὰς δι' ἔλους καὶ τὰς ἀφορμὰς τῆς ἐναντίον αὐτῶν. (δηλ. τῶν παρανομούντων) ἔχθρας.

§ 7-8. ὑπὲρ = περί. φέρω (ἢ τίθεμαι) τὴν ψήφον ὑπὲρ τινος = ψηφίζω, ἐκδίδω τὴν ἀπόφασίν μου περί τινος. γραφή = ἔγγραφος καταγγελία εἰς δημοσίαν δίκην. παρανόμων γραφάς· διὰ νά μὴ υποβάλλωνται νομοσχέδια (ψηφίσματα) εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἀντίθετα πρὸς ἰσχύοντας νόμους, ἢ ἄθην. πολιτεία παρεῖχε τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ ἐν ἔτος εἰς κάθε πολίτην νά διώξῃ τὸν εἰσηγητὴν τοῦ τοιοῦτου παρατύπου ψηφίσματος ἢ καὶ ψηφισθέντος νόμου. Ἡ τοιαύτη δίωξις ἐγένετο διὰ τῆς λεγομένης γραφῆς παρανόμων (ἐνν. ψηφισμάτων). τοῦτο μόνον = τοῦτο μόνον τὸ σημεῖον. ἐπανορθῶ = διορθώνω. καθ' ὅσον... τὴν πόλιν = κατὰ τὴν ἕκτασιν δηλαδὴ (μόνον), κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ προταθὲν παράνομον ψήφισμα πρόκειται νά βιάσῃ τὴν πόλιν. ὁ ἐνεστηκὼς ἀγὼν = ἡ προκειμένη, ἢ σημερινή δίκη. οὐ μικρόν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως (ἐνν. πραγμάτων) = προστατεύει ὄχι μικρόν μέρος τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως. οὐδ' ἐπ' ὀλίγον χρόνον· ἐνν. ἔσται. ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος· ἐνν. ἐστί. κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος = διὰ παντὸς τοῦ χρόνου : εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα. οἱ ἐπιγινόμενοι = οἱ μεταγενέστεροι. τὴν κρίσιν = τὸν τρόπον τῆς κρίσεως (δύων). κατηγορία = τίτλος κατηγορίας (ὁ ὁποῖος νά περιλαμβάνῃ τὸ σύνθετον ἀδικήμα τοῦ Λεωκράτους, προδοσίαν, δήμου κατάλυσιν, ἀσέβειαν κλπ.). ἐνδέχεσθαι· ἀπροσώπως = δυνατόν εἶναι. πατρῶα ἱερὰ = τὰ ἱερὰ τῆς οἰκογενείας. θήκη = τάφος. τίμημα = τιμωρία. θάνατος· παράθεσις εἰς τὸ μέγιστον... τῶν τιμημάτων. ἐπιτίμιον· ἐνν. καθέστηκε, τὸ ὁποῖον = ἐστί.

§ 9. παρεῖσθαι· ἀπαρέμφ. πρην. τοῦ παρίεμαι = παραμελοῦμαι, παραλείπομαι. ὑπὲρ = περί. τοιούτων· δηλ. ἀδικημάτων, οἷον τὸ ἀδί-

κημα (ἢ προδοσία) τοῦ Α. ῥαθυμία = ἀμέλεια. ἐπίδοξόν ἐστί τι = ἀναμένεται, θεωρεῖται πιθανόν κάτι. ὄσα = ὡς πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα. διορίζω = καθορίζω λεπτομερῶς. κανόνι· κατηγογ. τοῦ τούτω (δηλ. τῷ νόμῳ). ὄσα δὲ μή... περιείληφεν... ἔνοχος ἐστίν = δι' ὄσα (ὄσα· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι) ὁμοῦς (ἀδικήματα) δὲν ἔχει περιλάθει (: προβλέψει ὁ νόμος) λεπτομερῶς, χαρακτηρίσας αὐτὰ μὲ ἓνα ὄνομα, καὶ ὄσα κανεῖς ἔχει διαπράξει μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτὰ (δηλ. τὰ ὑπὸ ἓνα ὄνομα) ἐγκλήματα καὶ εἶναι ἔνοχος ἐξ ἴσου εἰς ὄλα αὐτά. κρίσις = ὁ τρόπος τῆς κρίσεως.

§ 10. ἴστε· προστακτ. κατεψηφισμένοι = ἐὰν τὸν καταδικάσετε. δωρεὰ = τιμητικὸν δῶρον: ἠθικὴ ἀμοιβή. δὲ = γάρ. περὶ πλείονος ποιούμαι τι = θεωρῶ κάτι σπουδαιότερον: θέτω τι εἰς ἀνωτέραν μοῖραν.

§ 11-13. πρῶγμα· εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν = ἡ δικαζομένη ὑπόθεσις. οἱ εἰς ὑμᾶς εἰσιόντες = οἱ ἐμφανιζόμενοι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου σας. κοινὰ πράγματα = αἱ δημόσια ὑποθέσεις. διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον = ὁμιλοῦν συκοφαντικῶς δι' ὄλα τὰ ἄλλα ζητήματα μᾶλλον. ἀξιοῦν· ὑποκείμ. τοῦ ἀπαρεμφάτου τοὺς κατηγοροῦς· τὸ ὑμᾶς ὑποκείμ. τοῦ τὴν ψῆφον φέρειν. καὶ ταῦτα = καὶ μάλιστα. τῶν Ἑλλήνων = ἢ οἱ (ἄλλοι) Ἑλληγες. τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέδριον = ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴ ἢ ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή. ὁ ἀλισκόμενος = ὁ καταδικαζόμενος. ὁ κρινόμενος = ὁ κατηγορούμενος. ἀγών = ; (§§ 7-8). ὁ διώκων = ὁ κρίνων = ὁ κατηγορῶς. συκοφαντεῖν... ἐνεγκεῖν· ἐκ τοῦ ἔσται, τὸ ὁποῖον ἐδῶ = ἐξεσται. εὖροκος = ὁ σύμφωνος μὲ τὸν ὄρκον. μὴ δικαίως δεδιδαγμένους· ἐπεξήγ. τοῦ ἄνευ τοῦ τοιούτου λόγου = ἐὰν δηλαδὴ δὲν ἔχετε διαφωτισθῆ ὀρθῶς (: ἐπαρκῶς). τίθεμαι τὴν ψῆφον = ; (βλ. §§ 7-8).

§ 14-15. περὶ μὲν... ἀγνώτος ἀνθρώπου τοῖς Ἑλλησιν = ἀν ἐπρόκειτο περὶ ἀγνώστου ἀνθρ. εἰς τοὺς Ἑλλ. ἐν ὑμῖν αὐτοῖς = μεταξύ σας (μόνον): εἰς τὸν στενὸν κύκλον ὑμῶν (τῶν Ἀθηναίων). ἐπιφανῆς = πασίγνωστος. ἀπαγγελίαν ποιούμαι πρὸς τινα (ἢ τινί) = φέρω εἰδήσεις εἰς τινα. καθ' ὑμῶν = εἰς βάρος σας, πρὸς βλάβην

τῶν συμφερόντων σας. οἱ εἰς τὸ οἰκουμένην κατὰ τὸ νοούμενον, δηλ. οἱ κάτοικοι τῆς οἰκουμένης. τούτῳ τῷ Λ.. περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τι = φροντίζω πολὺ διὰ κάτι. ᾧ πλείστον διαφέρετε... τούτου πλείστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἂν ἢ πλοκῇ = δόξατε ἂν πλείστον ἀμελεῖν τούτου, ᾧ (= καθ' ὃ) πλείστον διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων (δηλ.) τῷ πρὸς τε τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς (ἔχειν) (= τῇ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβείᾳ) καὶ πρὸς τοὺς γονέας ὁσίως (ἔχειν) (= τῇ πρὸς τοὺς γονέας ὁσιότητι (= φιλοστοργίᾳ)) καὶ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν (= τῇ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτιμίᾳ (= φιλοπατρίᾳ)). ὁσίως ἔχω πρὸς τινα = τηρῶ τὰς ὑπὸ τοῦ θείου δικαίου ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις μου πρὸς τινα (ἔπως τὴν φιλοστοργίαν). φιλοτίμως ἔχω πρὸς τινα = προκειμένου περὶ πατρίδος = εἶμαι φιλόπατρις.

§ 16. τότε· δηλ. μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην (338 π.Χ.). τοῖς αἰτίοις = τῷ αἰτίῳ (δηλ. τῷ Λεωκρ.). καὶ δι' οὓς· ἔνν. τοὺς συνηγόρους τοῦ Λεωκρ. κατακομίζω τινὰ εἰς τὰ τεῖχη = μεταφέρω τινὰ ἐκ τῆς ὑπαίθρου ἐντὸς τῶν τειχῶν πρὸς ἀσφάλειαν. τάττω εἰς τὰς φυλακὰς = ὀρίζω φρουράς. τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων· αἰ γενικαὶ διαιρετικαί. τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν· δηλ. τῶν μετοίκων καὶ ξένων. καθ' ὃ τι (= ὅπως) ἂν αὐτοῖς δοκῇ = ὅπως αὐτοὶ νομίζουσι καλόν.

§ 17. συσκευάζομαι τὰ χρήματα = ἐτοιμάζω τὰ πράγματά μου. τὸν λέμβον· ἐννοεῖται ἡ λέμβος τοῦ πλοίου, τὸ ὅποιον ἦτο ἡγκυροβολημένον εἰς τὴν ἀκτὴν. περὶ τὴν Ἀκτὴν· οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ τμήμα τῆς πειραικῆς χερσονήσου, τὸ ὅποιον ἔκειτο δεξιᾶ ὡς πρὸς τὸν εἰσπλέοντα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς. ἔξορμέω-ῶ = εἶμαι ἀραγμένον ἐξω τοῦ ὄρμου (τοῦ ἀγκυροβολίου) καὶ περιμένω. δειλὴν ὄψιαν = κατὰ τὰς τελευταίας ἀπογευματινὰς ὥρας: ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα (4-6)· τὸ προηγούμενον τμήμα τοῦ δειλινοῦ (2-4) ἐλέγετο δειλὴ πρωία. κατὰ μέσσην τὴν Ἀκτὴν = εἰς τὸ κεντρικὸν σημεῖον τῆς Ἀκτῆς. διὰ τῆς πυλίδος· δηλ. τοῦ τείχους τοῦ Πειραιῶς. ἐλεῶ τινα = αἰσθάνομαι οἴκτον πρὸς τινα. ἀνάγομαι = ἐκπλέω. φυλακῇ = φρούρησις. τὸ καθ' αὐτὸν μέρος = ὅσον ἐξηρτάτο ἀπὸ αὐτόν: τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸν ἑαυτὸν του. καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτήρος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς σωτεί-

ρας· τὸ μὲν πρῶτον εὐρίσκετο εἰς τὸν Πειραιᾶ, τὸ δὲ δευτερον ἀντικρὺ τῆς Σαλαμίνος κατὰ τὸν δῆμον Κορυθαλλέων. ἀφορῶ=βλέπω ἀπὸ μακράν, ἀντικρῦζω. αὐτίκα· ἐπίρρ.=εὐθὺς ἀμέσως· μετ' ὀλίγον.

§ 18. κατάγομαι = καταπλέω εἰς λιμένα. εὐαγγελίζομαι εὐτυχίας = ἀναγγέλλω χαρμωσύνους εἰδήσεις περὶ εὐτυχῶν γεγονότων. τὸ ἄστν τῆς πόλεως = ἡ πόλις μας, ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. πληρῶ τριήρεις = τοποθετῶ πληρώματα ἐπὶ τριήρων, ἐπανδρῶ τριήρεις. τὰ πλοῖα· δηλ. τὰ ἐμπορικά, τὰ ἄλλως ὀλκάδες καλούμενα. κατάγω τὰ πλοῖα = ὀδηγῶ τὰ πλοῖα εἰς τὸν λιμένα. ναύκληρος = ὁ ἰδιοκτήτης καὶ κυβερνήτης τοῦ πλοίου. δεῦρο πλεῖν· δηλ. εἰς τὰς Ἀθήνας. αὐτοῦ· δηλ. ἐν Ῥόδῳ. ἐξαιροῦμαι τὸν σίτον = ἐκφορτῶν τὸν σίτον. χρεῖμα = πράγμα, ἐμπόρευμα.

§ 19. καὶ ὅτι ταῦτα ἀληθῆ λέγω = καὶ ὅτι ταῦτα, ἃ λέγω, ἀληθῆ ἔστιν. ἀναγνώσεται· δηλ. ὁ γραμματεὺς τῆς πόλεως. τῶν ἐν τῷ τόπῳ· δηλ. εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Λεωκρ. Φυρκίνου· ὁ Φύρκινος ἦτο προϊστάμενος τῆς ἐταιρείας, ἡ ὁποία εἶχεν ἐνοικιάσει τὸν φόρον τῆς πεντηκοστῆς. ἐν τῷ δήμῳ = ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου. μεγάλα καταβεβλαφῶς = μεγάλην βλάβην καταβεβλαφῶς = ὅτι εἶχε γίνεαι πρόξενος μεγάλων ζημιῶν. τὴν πεντηκοστὴν (ἐνν. μερίδα ἢ μοῖραν)· πεντηκοστὴ ἦτο φόρος ($\frac{1}{50}$ ἦτοι 2%) εἰσπραττόμενος ἐπὶ παντὸς ἐξαγομένου ἢ εἰσαγομένου εἴδους, π. χ. σίτου κλπ. Τὴν εἴσπραξιν τοῦ φόρου τούτου ἀνελάμβανεν ἀντὶ ὠρισμένου ποσοῦ καταβαλλομένου εἰς τὴν πολιτείαν ἐταιρεία, ὁ προϊστάμενος τῆς ὁποίας ἐλέγετο ἀρχώνης ἢ τελωνάρχης, τὰ δὲ μέλη πεντηκοστολόγοι ἢ τελῶναι. Τοιοῦτος τελώνης ἦτο καὶ ὁ Λεωκράτης. μετέχων αὐτῆς = μολονότι ἦτο μέτοχος εἰς τὴν ἐταιρείαν τῆς εἰσπράξεως αὐτῆς.

§ 21. ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο = ἀφοῦ ἐπέρασεν ἀρκετὸς καιρὸς (3 περίπου ἔτη). προστάτην ἔχων· ὁ μέτοικος, δηλ. ὁ πολίτης ἑλληνικῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα του καὶ ἐγκαθίστατο εἰς ἄλλην πόλιν, ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐκλέξη ἓνα πολίτην αὐτῆς, διὰ νὰ τὸν ἀντιπροσωπεύῃ εἰς τὰς δικαστικὰς ὑποθέσεις του. Ὁ πολίτης οὗτος ἐλέγετο προστάτης. ἐν γειτόνων· ἐνν. χώρα = εἰς γειτονικὴν χώραν. ἐκτρέφω = ἀνατρέφω.

§ 22 - 23. καταγιγνώσκω τινός τι = καταδικάζω τινά εις κάτι. **αΐδιος** = αΐώνιος. **Ευπεταιόνα** (όνομαστ. **Ευπεταιών**)· από τον δῆμον Ευπέτης, ο οποίος εύρισκετο μεταξύ τῆς σημερινῆς Καλλιθέας καὶ τῶν Τζιτζιφιῶν. **κηδεστής** = γαμβρός. **πρίασθαι**· του ὄνοῦμαι. **τάνδράποδα... τὴν οἰκίαν**· ἐνν. ἑαυτοῦ. **ἀποδίδομαι** = πωλῶ. **ταλάντου**· γεν. τοῦ τιμήματος. **ἀπὸ τούτου**· δηλ. τοῦ ταλάντου. **τοῖς χρήσταις**· δηλ. τοῖς ἑαυτοῦ. **χρήστης** = δανειστής. **τοὺς ἐράνους διενεγκεῖν** = νὰ πληρώσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ ἐράνου τὴν ὀφειλὴν του· εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπῆρχον σύλλογοι ἰδιωτῶν, οἱ ὅποιοι συνεσέφερον κατὰ μῆνα εἰς κοινὸν ταμεῖον ὄρισμένον χρηματικὸν ποσόν, διὰ νὰ βοηθοῦν ἄπορα μέλη ἀντιμετωπίζοντα οἰκονομικὰς στενοχωρίας. Ἐν τῷ βοηθηθῆν μέλος τοῦ συλλόγου κατῶρθωνε νὰ ἀποκτήσῃ κάποτε οἰκονομικὴν εὐεξίαν, ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ συλλόγου τοὺς ἐράνους (τοὺς ἐράνους διενεγκεῖν).

§ 25 - 26. **ὑπεκτίθεμαι** = φέρω κυριῶς ἔξω εἰς ἀσφαλῆς μέρος· ἀπομακρύνω. **πατρῶα ἱερά** = τὰ ἱερά τῆς οἰκογενείας. **νόμιμα** = νόμοι, θεσμοί. **τὴν ἐπωνυμίαν τῶν πατρῶων ἱερῶν** = τὴν ἐπωνυμίαν (= τὸ ὄνομα, τὸν τίτλον) «πατρῶα ἱερά». **κινῶ** = μετακινῶ. **συμφεύγειν... ἠξίωσε... εἶναι**· ἢ **πλοκή**: **ἠξίωσεν (αὐτὰ) συμφεύγειν... αὐτῶ... καὶ ἰδρῦσθαι καὶ εἶναι**. **ἀξιόω-ῶ** = θεωρῶ ἠθικόν. **ὄθνεϊος** = ξένος. **νόμιμα**· ἐδῶ = ἔθιμα, συνήθειαι. **ὡς εἰληχυΐας** (πρkm. τοῦ **λαγχάνω**) = ἐπειδὴ εἶχε λάθει μὲ κληρῶν. **τὸ καθ' ἑαυτὸν** = ὅσον ἐξηρῶτο ἀπὸ αὐτόν. **ἐξαγωγίμος** = ὁ δυνάμενος νὰ ἐξαχθῇ (ὀπως τὰ προϊόντα)· **ἐξαγωγίμον ποιῶ τι** = ἐξάγω κάτι. **ὁμῖν** = πρὸς (ἠθικὴν) ζῆμίαν σας.

§ 27. οἷς ἐξεκομίσαστο χρήμασι = τοῖς χρήμασιν, ἃ ἐξεκομίσαστο. **ἀφορμῆ** = τὰ χρηματικὰ μέσα, μὲ τὰ ὅποια ἀρχίζει κανεὶς τὰς ἐπιχειρήσεις του· κεφάλαιον. **παρὰ Κλεοπάτρας**· ἢ Κλ. ἡτο σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν ἐν Ἠπειρῷ Μολοσσῶν Ἀλεξάνδρου καὶ ἀδελφὴ τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ. Ἡ Κλ. διεχειρίζετο τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, καθ' ὃν χρόνον ὁ σύζυγός της εἶχεν ἐκστρατεύσει εἰς τὴν Ἰταλίαν. **σιτηγέω-ῶ** = μετακομίζω σίτον. **περὶ τούτων**· τῶν πραγμάτων. **τὰς ἐσχάτας τιμωρίας**· πρβλ. τὸν Κατὰ σιτοπωλῶν λόγον τοῦ Δυσίου.

ὄς· πρόθ. = πρὸς. ἔχω ὑπὸ τῇ ψήφῳ = ; (βλ. §§ 1-2). ῥάθυμος = ἀδιάφορος. δεινὰ = ἐγκληματικαὶ πράξεις. ὀργιζόμενοι ἔνν. ἔσεσθε.

§ 36. τὸ Ὑπερείδου· ὁ Ὑπερείδης (390-322 π. Χ.) ἦτο σύγχρονος τοῦ Δημοσθένους, τοῦ ὁποίου δὲν ὑπελείπετο εἰς τὴν ῥητορικὴν δεινότητα. Ἄνηκε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἀντιμακεδονικὴν μερίδα καὶ συνειργάζετο μὲ τὸν Δημοσθένην. Ἐφρονεῦθη ἀπὸ τὸν Ἀντίπατρον εἰς τὴν Αἴγιαν τὸ 322.

§ 37-38. ἡ βουλὴ οἱ πεντακ. = ἡ βουλὴ τῶν πεντακοσίων. χρηματιοῦσαν· μέλλ. τοῦ χρηματίζω = συσκέπτομαι. ἐν τοῖς ὄπλοις = ἐνοπλος. διασκευάζομαι = ὀπλιζομαι. δοκεῖ = φαίνεται καλόν. ἀφίεμαι τοῦ στρατεύεσθαι = ἀπαλλάσσομαι ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν· οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι· πρβλ. καὶ Ἰσοκρ. Ἐπιστ. Α' πρὸς Φίλ., § 5-6. οἱ τυχόντες φόβοι = οἱ μηδαμινοί, οἱ ἀνάξιοι λόγου φόβοι. ἀποδρὰς ὄχρετο = ἔγινεν ἄφαντος. εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἦλθεν = ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον σημεῖον προδοσίας. κατὰ τὴν προαίρεσιν τούτου = ὅσον ἐξηρτάτο ἀπὸ αὐτόν. ἐκλείπομαι = ἐγκαταλείπομαι.

§ 39-40. ἐπιδεδημηκῶς· ἔνν. εἰς τὰς Ἀθήνας· ἐπιδημῶ = ἔρχομαι καὶ μένω εἰς ἕνα τόπον. μισόδημος = ὁ ἐχθρὸς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. ἄτακτος = ὁ μὴ τοποθετημένος εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν· ὁ ἀστράτευτος. πάθος = συμφορά. ὄρθος = εἰς τὸ πόδι· ἀνήσυχος. ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη· διότι ὅλαι αἱ ἄλλαι στρατεύσιμοι ἡλικίαι τῶν Ἀθηναίων εἶχον σταλῆ εἰς τὴν Χαιρώνειαν. καθέστηκεν = ἔχω στηριχθῆ. ἐστί· μὲ ἀπαρέμφ. (ὄρᾶν) = εἶναι δυνατόν. κατεπτηχυίας· τοῦ καταπτήσω = εἶμαι ζαρωμένος ἀπὸ τὸν φόβον. τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρὸς = ἄλλαι μὲν διὰ τοὺς ἄνδρας των. ἀπειρηκότητας· τοῦ ἀπαγορεύω = κουράζομαι, ἐξαντλοῦμαι. ὁδὸς (εἰς τοὺς ποιητὰς οὐδὸς) = κατώφλι· ἐπὶ γήρως ὁδῶ = εἰς τὸ κατώφλι τῆς ἐξόδου ἐκ τοῦ γήρατος πρὸς τὸν τάφον· εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου. περιφθειρομένους· ἡ μτχ. ἐκ τοῦ ἰδεῖν· περιφθειρομαι = περιφέρωμαι κατάκοπος. ἐμπεπορημένους· τοῦ ἐμποροπᾶω-ῶ = μὲ πόρπην (παραμάνναν)· κουμπώνω· ἐμπεπορημένοι διπλᾶ τὰ ἱμάτια = φοροῦντες τὰ φορέματά των διπλωμένα καὶ κουμπωμένα μὲ πόρπην (διὰ τὰ μὴ ἐμποδίζουσαν τὰς κινήσεις των).

§ 41-42. **ἐλευθέρους**· ἐγγ. **εἶναι**. **ἄτιμος** = ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει χάσει τὰ πολιτικά του δικαιώματα. **ἐπίτιμος** = ὁ ἀναγκτῶν τὰ πολιτικά του δικαιώματα. **ὄς**· ἢ **ἀναφορ.** ἀντωνυμία εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κώλου ἰσοῦται πρὸς δεικτικὴν μὲ τὸν ἀνάλογον σύνδεσμον (γάρ, οὖν, δέ, μέντοι κλπ.) = **οὗτος μέντοι** (δηλ. ὁ δῆμος). **σεμνύνομαι** = ὑπερηφανεύομαι, **καμαρώνω**. **κέχρημαι μεταβολῇ** = ὑρίσταμαι μεταβολῇ. **ἀγαπῶ, ἐὰν** = μένω εὐχαριστημένος, ἄν τὸ ἀπαρ. **ἀγαπᾶν** ὡς καὶ τὰ κατωτέρω **ἐπάρχειν...** **κινδυνεύειν** ἐκ τοῦ ὥστε. **αὐτῶν** κατὰ τὸ νοούμενον ἀντὶ **αὐτῆς**. **ἐπάρχω τινός** = ἐξουσιάζω κάποιον. **βοηθὸν ἐπεκαλοῦντο**· πότε ; (βλ. Ἰσ. Α' πρὸς Φίλ. ἐπιστολήν, §§ 19-21).

§ 43-44. **ἐν τοῖς τοιούτοις φόβοις... κινδύνοις... καὶ αἰσχύνῃ** ἐννοοῦνται οἱ φόβοι καὶ οἱ κίνδυνοι καὶ ἡ ταπεινώσις, τὰ ὁποῖα εἶχε προκαλέσει εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης τῆς Χαίρωνειας. **ὄπλα τίθεμαι ὑπὲρ τινος** = λαμβάνω τὰ ὄπλα πρὸς ὑπεράσπισίν τινος. **τὸ σῶμα** = τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, ἑαυτόν. **τάττω**· ἐπὶ στρατηγῶν = τοποθετῶ εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. **κληθεῖς**· διότι οἱ κατηγορούμενοι εἰς τὸ τέλος τῆς ἀπολογίας των **ἐκάλουν ἢ παρεκάλουν**, ὅπως ἐλέγετο εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν, ὡς **συνηγόρους** αὐτῶν **ῥήτορας**. **βοηθῶ τινι**· ἐπὶ κατηγορουμένου = ὑπερασπίζω τινά. **τολμῶ** = βαστάῃ ἢ ψυχῇ μου. **συμβάλλομαι** = συνεισφέρω. **οὐκ ἔστιν ἥτις ἡλικία οὐ** = δὲν ὑπάρχει (: ἔμεινεν) ἡλικία πού νὰ μὴ· ἐπομένως = πᾶσα. **ἡ χώρα** (= οἱ ἀγροὶ) **τὰ δένδρα συνεβάλλετο**· διὰ τὴν περιστάρῳσιν (πασσάλωσιν) τῶν **χαρακωμάτων**. **τὰς θήκας**· διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἀφήρουν ἐκ τῶν μνημείων τοὺς λίθους καὶ ἐχρησιμοποιοῦν αὐτοὺς εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπισκευὴν τῶν τειχῶν. **οἱ νεῶ τὰ ὄπλα**· τὰ ὁποῖα ἀφιερῶντο εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν πολεμικῶν λαφύρων. **χαράκωσις** = δχύρῳσις διὰ προχείρων **χαρακωμάτων**. **ἐφ' ὧν**· ἐγγ. ἔργων. **τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ** = ἑαυτόν.

§ 45. **ὧν** = τούτων δὲ (πάντων). **συνεπενεγκεῖν**· τοῦ **συνεπιφέρω** = προσφέρω μαζί μὲ ἄλλους εἰς τὸν νεκρὸν ἐναγίσματα (ἄνθη, ἀρώματα κλπ.). **τὸν μηδὲ συνεπενεγκεῖν...** **ἀξιώσαντα** = αὐτόν, ὁ ὁποῖος δὲν ἔκρινεν ἄξιον ἑαυτοῦ (: δὲν κατεδέχθη) νὰ προσφέρῃ μαζί μὲ τοὺς ἄλλους ἐναγίσματα εἰς τοὺς νεκρούς. **ἐκφορὰ** = κηδεῖα. **ζημιῶσαι**· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ **εἰκός** (ἔστι). ὡς **γεγενημένων** = μὲ τὴν ἐν-

τύπωσιν, ὅτι ἔχουν μείνει. τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος = ἕσον ἐξηρητάτο ἀπὸ αὐτόν. ὀγδὼ ἔτει = μετὰ ὀκτὼ ἔτη. προσαγορεύω τινὰ = χαιρετίζω τινά.

§ 46. περὶ ὧν· δηλ. ἀνδρῶν. διέρχομαι = διεξέρχομαι, λέγω. ἀλλότριος = ξένος, ἄσχετος. εὐλογία = ἐγκώμιον. ποιῶ τὸν ἔλεγχον σαφῆ κατὰ τινος = ἀποκαλύπτω περιτράνωσ τινά. ἐπιτηδεύω = πράττω. καὶ δίκαιον· ἔνν. ἔστι. τῶν κινδύνων· δηλ. τῶν πολεμικῶν. ἀνάλωσαν (συνηθέστερον μετ' αὐξήσεως ἀνήλωσαν)· τοῦ ἀναλώω -ῶ (ἧ ἀναλίσκω), τὸ ὁποῖον ἐπὶ τῆς ζωῆς = θυσιάζω.

§ 47-48. ἀπαντῶ τινι = ἐξέρχομαι πρὸς ἀντιμετώπισιν τινος. ἐπὶ τοῖς ὀρίοις τῆς Βοιωτίας· ποῦ; τὴν χώραν· δηλ. τὴν ἑαυτῶν. προέμενοι· τοῦ προῖεμαι τί τινι = ἀφήνω κάτι εἰς τὴν διακρίσιν τινος. φυλακὴν· ἔνν. τῆς χώρας. τὴν θρέψασαν· δηλ. χώραν. περιορῶ = ; (βλ. § 5). πορθοῦμαι = λαφυραγωγοῦμαι. οἱ φύσει γεννήσαντες = οἱ φυσικοὶ πατέρες. ποιητὸς πατήρ = θετὸς πατήρ. ἔχω πρὸς τινά· μετὰ τροπ. ἐπιρ. = διακίεμαι πρὸς τινά. ταῖς εὐνοίαις· τοῦ κατὰ τι = ὡς πρὸς τὴν ἀγάπην: ἀπὸ ἀπόψεως ἀγάπης. προσηκούσας· ἔνν. αὐτοῖς. ὁ μὴ φύσει προσήκων τινὶ = ἐκεῖνος, ὅστις δὲν συνδέεται πρὸς τινά διὰ φυσικῆς συγγενείας, διὰ φυσικοῦ δεσμοῦ. χώραι ἐπίκτητοι γενόμενοι ὕστερον = χώραι ἀποκτηθεῖσαι κατόπιν: χώραι πρὸς τὰς ὁποίας συνεδέθησαν οἱ ἄνθρωποι ἀργότερον. καταδεέστερον διάκειμαι πρὸς τινά = τρέφω πρὸς τινά μικροτέραν στοργήν: δὲν ἀγαπῶ τινά ἐπαρκῶς. οὕτω καὶ πρὸς τὰς χώρας... διακίενται· ἡ ἔννοια: οἱ Ἀθηναῖοι ἐξῆλθον εἰς τὰ σύνορα τῆς Βοιωτίας πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἐχθρῶν διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν: Ἐπειδὴ ἠγάπων τὴν Ἀττικὴν ὡς φυσικὴν πατρίδα των περισσότερον ἀπὸ τὴν Βοιωτίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν συνεδέθησαν δι' ἐπικτήτου δεσμοῦ, δηλ. τῆς συμμαχίας, δὲν ἠνείχοντο νὰ ἀναμείνουν τοὺς πολεμίους εἰς τὰ ἐδάφη αὐτῆς, τὰ ὁποῖα κατ' ἀνάγκην θὰ ὑφίσταντο μοιραίας καταστροφάς. τοιαύταις γνώμαις χρησάμενοι = μολοντί τοιοῦτων ἀντιλήψεων ἐνεφοροῦντο, ὑπὸ τοιοῦτων ἰδανικῶν ἐνεπνέοντο. τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν· ἔνν. τοὺς ἀγωνιστὰς τῶν παλαιότερων πολέμων. οὐχ ὁμοίως (τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν) τῆς τύχης ἐκοινώνησαν = δὲν ἀπέλαυσαν τῆς

ιδίας πρὸς ἐκείνους εὐτυχίας: δὲν εἶχον τὴν ἰδίαν τύχην μὲ ἐκείνους. **τῆς ἀρετῆς** = τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀνδρείας των: τῆς τιμῆς καὶ τῆς δόξης διὰ τὴν ἀνδρείαν των. **ἀμύνω ὑπὲρ τινος** = ἀγωνίζομαι ὑπὲρ τινος.

§ 49-50. τοῖς τελευτήσασιν' εἰς τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας. **οὐδ' οἶόν τ' ἐστίν** = οὐδ' ἔξεστιν = οὐδὲ ἐπιτρέπεται. **διάνοια** = ψυχή, φρόνημα. **πτήσσω φόβον** (σύστοιχον ἀντικείμενον) = αἰσθάνομαι φόβον, κάμπτομαι ἐμπρὸς εἰς τὸν φόβον. **οἱ ἐπιόντες** = οἱ ἐχθροί. **καλῶς** = ἐντίμως, ἐνδόξως. **οὐδέ... εἰς** πρὸς ἔμφρασιν ἀντι **οὐδεῖς**. **φεύγοντες** = ἐνεστώσ τῆς προσπαθείας. **ἐδήλωσε** ἀμεταδάττως = **δήλη ἐγένετο** = ἐφάνη, κατεδείχθη (ἐνν. ἐκ τοῦδε = ἀπὸ τοῦ ἐξῆς γεγονός). **τῶν ἀπάντων** ἐνν. Ἑλλήνων. **μεταλλάττω τὸν βίον** = ἀποθνήσκω. **τὰ τῆς Ἑλλάδος** δηλ. πράγματα = ἡ Ἑλλάς. **ιδία** = πρὸς ἰδίους (: ἰδιοτελεῖς) σκοπούς. **στέφανος** = τιμή.

§ 51. καὶ δι' αὐ... ἐπετήδευον' ἐνν. ταυτὰ ἐστί = καὶ ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποῖαν ὄχι ἀδικαιολογήτως ἔδειξαν ἀνδρείαν, εἶναι ἡ ἐξῆς. **εὐρήσετε δέ' ὁ δὲ ἐδῶ** = θθεν, διὰ τοῦτο. **ἀθλητὰς ἀνακειμένους** = ὅτι εἶναι ἰδρυμένοι ἀνδριάντες ἀθλητῶν. **στρατηγούς ἀγαθοῦς** = ὅπως λ.χ. τοῦ Κόνωνος καὶ Τιμοθέου. **τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας** = τοὺς τυραννοκτόνους Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα. **τοιούτους ἀνδρας** = ὅποιοι οἱ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ καὶ οἱ τυραννοκτόνοι. **στεφανίτας ἀγῶνας** = στεφανίτης ἀγὼν ἐκαλεῖτο ὁ ἀθλητικὸς ἀγὼν, εἰς τὸν ὁποῖον ὡς ἔπαθλον ἐδίδοτο στέφανος. Ἦτο δὲ ὁ στέφανος εἰς τὰ Ὀλύμπια ἐκ κορίνου, δηλ. ἀγριελείας, εἰς τὰ Νέμεα ἀπὸ σελίνου, εἰς τὰ Ἰσθμια παλαιότερον μὲν ἐκ σελίνου, κατὰ δὲ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἐκ πίτυος καὶ εἰς τὰ Πύθια ἀπὸ δάφνης. **εὐπετῶς** = εὐκόλως. **ἔστι** μετ' ἀπαρεμφ. = εἶναι δυνατόν. **πολλαχόθεν γεγονότας** = ἐκ πολλῶν πόλεων προερχομένους, ἔλκοντας τὴν καταγωγήν.

§ 52. ἐστίν ἔν τινι = εἶναι εἰς τὸ χέρι κάποιου: ἔχει κάποιος τὸ δικαίωμα. **ἀποψηφιζομαί τινος** = ἀφώνω τινά. **τὰ δίκαια ποιοῦσι** = ἂν (θέλετε γὰρ) ἀπονέμετε τὸ δίκαιον. **κατεγνωσμένον ἐστί**, πρκμ. τοῦ **καταγιγνώσκομαι** (παθ.) = καταδικάζομαι. **ὀσίως** =

σύμφωνα με τὸ θεῖον δίκαιον. ἄν' εἰς τὸ παρανομήσαι = ὅτι παρανομήσειαν ἄν.

§ 53-54. **Αὐτόλυκος** Ἄρσοπαγίτης. Κατεδικάσθη εἰς θάνατον μετὰ τὴν κατηγορίαν, τὴν ἑποῖαν διέτύπωσε κατ' αὐτοῦ ὁ ἴδιος ὁ Λυκούργος, ὅτι μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας μετέφερε τὴν οἰκογένειάν του εἰς ἀσφαλὲς μέρος. αὐτοῦ· ἐπίρρ. = ἐδῶ. αἰτίαν ἔχω = κατηγοροῦμαι. ὑπεκτίθεμαι = μεταφέρω κρυφίως ἔξω (τῆς πόλεως) εἰς ἀσφαλὲς μέρος. ὅστις = τοῦτον, ὅστις. δεινὸν = ἐπικίνδυνον. κίνδυνος = ἄγών. ἃ κατέγνωσται = ἃ κατεγνωσμένα ἐστί' ἄς ἐρμηνευθῆ = ὅταν αὐτὰ (τὰ ἀδικήματα) ἔχουν καταδικασθῆ. οἱ λαχόντες = οἱ κληρωθέντες, εἰς τοὺς ὁποίους ἔπεσεν ὁ κληρ. ἀγνώμων = ἀνόητος.

§ 59-60. ἤξει... φερόμενος = θὰ φθάσῃ δὲ ἴσως (ὁ Λεωκρ.) ἐν τῇ φορᾷ τοῦ λόγου του εἰς ἐκείνην τὴν δικαιολογίαν. νεώριον = ναύσταθμος. κύριος· ἐνν. ἦν = εἶχεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του. οὔτε γὰρ νεωρίων... οὔτε στρατοπέδων κλπ.· πρβλ. τὰ περὶ εἰσαγγελίας λεγόμενα ἐν § 1-2. ὅλως = ἐν γένει. τῶν τῆς πόλεως· ἐνν. πραγμάτων = τῶν πολεμικῶν δυνάμεων τῆς πόλεως. ἔκδοτον ποιῶ τὴν πόλιν = ἐκδίδωμι τὴν πόλιν = προδίδω τὴν πόλιν. οἱ μὲν· δηλ. κύριοι τῶν νεωρίων στρατοπέδων κλπ. τὰ πάτρια νόμιμα = αἱ πατροπαράδοτοι συνήθειαι. ἀποστερῶν· διότι δὲν ἐξετέλει τὰς δημοσίας θυσίας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεχρεοῦτο πᾶς ἄθηναϊος πολίτης (πρβλ. § 1-2). Δὲν προσέφερον ἐπίσης τὰς νενομισμένας τιμὰς εἰς τοὺς νεκροὺς (χοάς, ἐναγίσματα κλπ.), τὰς ὁποίας κατὰ παράδοσιν ἀπένεμον εἰς αὐτοὺς οἱ Ἄθηναῖοι. ὑπὸ ἐκείνων· δηλ. τῶν κυρίων τῶν νεωρίων κλπ. προδοθεῖσαν = εἰ προουδόθη. ἐξέλιπεν· ἐνν. αὐτήν, τὴν πόλιν. ἀοίκητος = ἀκατοίκητος. κακῶς πράττω = δυστυχῶ. μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον εἰκός ἐστιν = εἰκός ἐστι τυχεῖν (τὰς πόλεις) μεταβολῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον. εἰκός ἐστιν = εἶναι πιθανόν, ὑπάρχει ἐλπίς. ἀνάστατον· δηλ. πόλιν τινά. ἀνάστατος γίγνομαι = καταστρέφομαι, ἐρημοῦμαι. στερηθῆναι· τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ εἰκός ἐστιν = εἶναι φυσικόν, ἐπόμενον. ἐλπίς· ἐνν. ἐστιν. μεταπεσεῖν = μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον. συναναιρεῖται = σὺν τῷ βίῳ ἀναιρεῖται = μαζὶ μετὰ τὴν

ζωήν του εξαφανίζονται, κάμνουν πτερά. πέρας ἔχειν τὴν ἀτυχίαν = νὰ εἶναι τελειωτική (: νὰ μὴ ἐπιδέχεται μεταβολήν) ἢ ἀτυχία των.

§ 61-62. τεκμήριον δὲ μέγιστον· ἐνν. τόδε ἐστίν. ὑπὸ τῶν τυράννων· δηλ. τοῦ Πεισιστράτου καὶ τῶν υἱῶν του (560-510 π.Χ.). ἀμφοτέρων· δηλ. τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀφ' ἑνός, τῶν τριάκοντα καὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Λακεδαιμονίων ἀφ' ἑτέρου. ἠλευθερώθημεν καί... ἠξιώθημεν προστάται γενέσθαι· ἐκ μὲν τῶν πρώτων ὑπὸ τῶν τυραννοκτόνων, ἐκ δὲ τῶν δευτέρων ὑπὸ τοῦ Θρασυβούλου καὶ τοῦ Κόνωνος. ἀλλ' οὐχ ὄσαι = ἀλλ' οὐ ταῦτ' ἔπραξαν, ὄσαι. τοῦτο μὲν... τοῦτο δὲ = οὕτω λ.χ., ἔτσι ἐπίσης. εἰ καὶ παλαιότερον εἰπεῖν ἐστὶ = ἂν καὶ εἶναι ὀλίγον παλαιόν, διὰ νὰ τὸ ἀναφέρῃ κανεὶς. τὴν Τροίαν τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι· πρόληψις = τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι ἢ Τροία. ἐπάρχω τινός = ἔχω ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν μου κάποιον. τὸν αἰῶνα = εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. συνοικισθεῖσαν· ἢ μτχ. ἐκ τοῦ ἀκήκοεν. Μεσσήνην πεντακοσίους ἔτεσιν... συνοικισθεῖσαν· ἢ Μεσ. συνηκίσθη ἀπὸ τὸν Ἑπαμεινώνδαν τὸ 369 π. Χ. Ἐπομένως πόσα ἔτη ἀκριβῶς εἶχον περάσει ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσσηνιακοῦ πολέμου, περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται ἐδῶ ;

§ 75-77. νομίζω· ἐδῶ = νομοθετῶ. περὶ τούτων· δηλαδή σχετικῶς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν καὶ τὴν ἄμυναν τῆς πατρίδος. ἔχω τῇ διανοίᾳ = σκέπτομαι. θεωρῶ = ἀναλογίζομαι. ἄξιον γάρ...· τὸ πλήρες : ἄξιον γάρ ἐστὶ, καίπερ πρὸς εἰδότας λέγοντα, ὅμως διελθεῖν (= νὰ διηγηθῶ λεπτομερῶς). ἔθος = ἔθιμον, ἄγραφος νόμος. κατασκευάζω τι = κανονίζω κάτι. ταῦτα· δηλ. τὰ ἑποῖα ἀνωτέρω ἐξέφρασε διὰ τοῦ περὶ τούτων. οἷς· δηλ. νόμοις καὶ ἔθεσι. σεμνός = σεβαστός. ληξιαρχικὸν γραμματεῖον· εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ νέοι, ὅταν εἰσήρχοντο εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν (18ον ἔτος) ἐνεγράφοντο ὑπὸ τῆς συνελύσεως τοῦ δήμου εἰς κατάλογον, ὁ ὁποῖος ἐκαλεῖτο ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, φυλασσόμενον ὑπὸ τοῦ οἰκείου δημάρχου. Μόνον ἀπὸ τῆς ἐπισήμου ταύτης πράξεως καὶ ἐξῆς ἠδύνατο οἱ νέοι νὰ τύχουν τῆς πατρικῆς κληρονομίας (ἄρχειν τῆς λήξεως). εὐθύς· δηλ. μόλις ἀπέφυγε τὸν ὄρκον. ἀνθ' ὧν = διὰ τὰς ὁποίας παραβάσεις (δηλ. τὴν ἐπιορκίαν ἢ τὴν σχόπιμον ἀποφυγῆν τοῦ ὄρκου). παραστάτης = ὁ παραπλεύρως ἱστάμενος : ὁ σύντροφος μάχης. ὄτω = ὄτινι = μὲ

ἄποιον. **στοιχῶ** (στοῖχος)· ἐδῶ = βαδίζω ἢ ἴσταμαι εἰς τάξιν μάχης· τάσσομαι εἰς τὴν γραμμὴν. **ἀμύνω**· ἀμεταβάτως = ἀμύνομαι. **ὄσια καὶ ἱερὰ** = τὰ κατὰ θεῖαν καὶ ἀνθρωπίνην διάταξιν καθωρισμένα. **ἀρείων**· ἐν χρήσει ὡς συγκρ. τοῦ ἀγαθοῦ = ἰσχυρότερος. **εὐηκοῶ** = ὑπακούω προθύμως. **οἱ ἀεὶ κρίνοντες** = οἱ ἐκάστοτε δικάζοντες. **ἰδρυμένοι θεσμοὶ** = οἱ κείμενοι νόμοι. **ὁμοφρόνως** = ἀπὸ κοινοῦ. **ἄναιρῶ** = ἀνατρέπω. **ἴστωρ (οἶδα)** = μάρτυς· **ἴστορες**· ἐνν. ἔστων. **"Ἀγλαυρος**· θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, ἡ ὁποία ἐθυσίασεν ἐκουσίως κατὰ χρησὶμὸν πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως τὴν θυγατέρα τῆς Ἀλκίππην καὶ ἠξιώθη θεῖων τιμῶν. **"Ενυάλιος**· ἐπίθετον τοῦ Ἄρεως. **Θαλλῶ**· μία ἐκ τῶν δύο Ὠρῶν, τὰς ὁποίας ἐλάτρευον οἱ Ἀθηναῖοι. Ἡ ἄλλη ὠνομάζετο **Καρπῶ**. Ἐθεωροῦντο θεράπαινοι τοῦ Διός, ἀνοίγουσαι καὶ κλείουσαι τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ. Ὅπως εἶναι φανερόν, αἱ Ὠραὶ ἀντιπροσωπεύουν τὴν κρατοῦσαν εἰς τὴν φύσιν τάξιν καὶ διὰ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν ἐπιφέρουν τὴν αὐξῆσιν (Θαλλῶ, ἀνοιξις) καὶ τὴν καρποφορίαν τῶν φυτῶν (Καρπῶ, θέρος). **Αὐξῶ, Ἐγεμόνη** αἱ δύο χάριτες, αἱ ὁποῖαι ἐλάτρευοντο εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐλέγοντο κόραι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας καὶ ἦσαν σύμβολα τῆς ἀνθήσεως καὶ τῆς καρποφορίας, ὅπως αἱ Ὠραὶ. Ἡ ἐπὶ κλησις πρὸς αὐτὰς φέρεται μόνον εἰς τὸν ὄρκον τῶν Ἐφήθων.

§ 78. **ὄσιος** = εὐσεβής, γεμᾶτος ἀπὸ εὐλάβειαν. **τὸ τούτου μέρος** = ὅσον ἐξηρτάτο ἀπὸ αὐτόν. **ἐκλείπω** = ἐγκαταλείπω.

§ 79. **καὶ μὴν** = πρὸς τούτοις. **συνέχω** = σφίξω. **τρία**· δηλ. μόρια, στοιχεῖα. **ἡ πολιτεία συνέστηκε** = ἔχει συγκροτηθῆ ἡ πολιτεία. **ταύτην**· καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ κατηγ. **πίστιν ἀντὶ τούτου** (τὸν ὄρκον)· οὕτω καὶ κατωτέρω **ταύτην πίστιν ἔδωσαν αὐτοῖς**. **πίστις** = ἐγγύησις. **ταύτην πίστιν δίδωσιν**· πλὴν τῶν ἰδιωτῶν, οἱ ὁποῖοι ὠρκίζοντο τὸν ἐν § 77 ὄρκον, καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ δικασταὶ ὤμνουν, ὅτι θὰ ἐκπληροῦν πιστῶς τὰ καθήκοντά των. **ἀπολύομαι** = ἀπαλλάσσομαι, γλυτώνω. **ἐπιτορκήσας** = εἰ ἐπιτορκήσει· τούτου ἀπόδοσις· **οὔτ' ἂν λάθοι οὔτ' ἂν ἐκφύγοι**. **εἰ μὴ αὐτός**· δηλ. **δίκην δώσει** = θὰ τιμωρηθῆ.

§ 80-81. **ἔδωσαν αὐτοῖς** = ἔδωκαν ἀναμεταξύ των· ὠρκίσθησαν. **παρ' αὐτῶν** = ἀπὸ ἰδικῆν των ἔμπνευσιν. **τὸν παρ' ὑμῖν**· δηλ.

τὸν ὄρκον τῶν ἐφήδων (§ 77). **ἀτεχνῶς** (ἐκ τοῦ ἀτεχνῆς = ἀνεπιτήδευτος, ἀπλοῦς) = ἀκριβῶς, σαφῶς. **περὶ πλείονος ποιούμαι τι**· βλ. § 14-15. **τοὺς τελευτήσαντας** = οἱ ἂν τελευτήσωσι. **κρατῶ τινα** = νικῶ τινα. **ἀνάστατον ποιῶ** = ἐρμηώνω. **προαιρουῖμαι τὰ τοῦ βαρβάρου** = προτιμῶ τοὺς βαρβάρους: πηγαίνω μὲ τὸ μέρος τῶν βαρβάρων. **δεκατεύω τινὰ** = ὑποχρεώνω τινὰ νὰ πληρῶνῃ τὸ δέκατον τῶν προσόδων του. **καταβάλλω** = κρημνίζω, μεταβάλλω εἰς συντρίμματα. **ὑπόμνημα** = ἐνθύμιον. **ἐν τούτῳ**· δηλ. τῷ ὄρκῳ.

§ 82. **γίγνομαι ἀγαθὸς πρὸς τὸν κίνδυνον** = ἀντιμετωπίζω μὲ γενναϊότητα τοὺς κινδύνους. **εὐδοκιμῶ** = διακρίνομαι. **ὄ**· ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα = τοῦτο δέ, τὸ ἐξῆς. **ὥστε μὴ** = διὰ νὰ μὴ. **ἀδοξῶ**· ἀμεταβ. = χάνω τὴν φήμην μου. **περιορῶ** (μετὰ μτχ.) = ; (βλ. § 5). **εὐκλεία** = δόξα. **οὐκ ἔστιν ὑμῖν** (μετ' ἀπαρμφ.) = δὲν δύνασθε νά... **οὐδὲν τούτων**· δηλ. τῶν ἀδικημάτων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῆς πατρίδος.

§ 83. **διελθεῖν** = διηγῆσασθαι. **περὶ τούτων**· δηλ. τῶν ἀδικημάτων τοῦ Λεωκρ. **διενηνόχασιν**· τοῦ διαφέρω τινὸς = ἀναδεικνύομαι ἀνώτερός τινος.

§ 84-85. **ἐξανίστημί τινα** = ἐκδιώκω τινά. **ἀναιρῶ**· ἐπὶ μαντείου = δίδω χρησμόν. **Δελφὸς** = ὁ κάτοικος τῶν Δελφῶν. **χρηστήριον** = χρησμός. **δι' ἀπορρήτων** = μυστικῶς. **ἔκδοτον τὴν θρεψαμένην** (ἐνν. γῆν) **παραδίδωμι** = παραδίδω τὴν θρέψασάν με χώραν (: τὴν πατρίδα μου) εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐχθρῶν. **διακαρτερῶ** = ὑπομένω μὲ καρτερίαν. **εἰς τὴν πατρίδα**· ὁ προσδιορισμὸς νὰ συναφθῇ πρὸς τὴν μετοχὴν **κατακλεισθέντες**.

§ 86-87. **έτέραν μεταλλάξαι τὴν χώραν** = νὰ ἀνταλλάξουν μὲ ἄλλην τὴν χώραν των: νὰ μεταβοῦν εἰς ἄλλην χώραν. **γοῦν** = τοῦλάχιστον. **πτωχικὴ στολὴ** = ἐνδυμασία ἐπαίτου. **ὅπως ἂν ἀπατήσῃ** = διὰ νὰ ἀπατήσῃ, ἂν ἠμπορέσῃ (αὐτὴν τὴν σημασίαν ἔχει ὁ ἂν συναπτόμενος μὲ τὸν ὅπως). **ὑποδύομαι κατὰ τὰς πύλας** = ἐξέρχομαι κρυφίως (= ὑπὸ) διὰ τῶν πυλῶν. **ἀποκτεῖναι... προσπεσόντα**· ἢ πλοκή = (φασὶν) ἀποκτεῖναι (Κόδρον ὑποκείμεν.) **προσπεσόντα** (αὐτῶ, τῷ ἐτέρῳ). **προσπίπτω τινὶ** (ἢ πρὸς τινα) = ὀρμῶ κατὰ τινος. **πε-**

οιλείτομαι = ὑπολείπομαι, ἐπιζῶ. **σπῶ (-άω) τὸ ξίφος** = σύρω τὸ ξίφος ἀπὸ τὴν θήκη. **ἀποκτείνειν** ἐκ τοῦ **φασί**. **Πρυτανεῖω** τὸ Πρυτανεῖον ἦτο δημόσιον κατάστημα κείμενον ὑπὸ τὰς βορείους κλιτύς τῆς Ἀκροπόλεως πλησίον τῆς ἀγορᾶς. Ἦτο ὁ τόπος, εἰς τὸν ὅποιον συνήρχοντο οἱ πρυτάνεις, διεσκέπτοντο καὶ ἐσιτοῦντο. Εἰς αὐτὸ ἐπίσης ἐφιλοξενοῦντο οἱ ξένοι τῆς πόλεως καὶ ἐσιτοῦντο οἱ ἔξοχοι τῶν πολιτῶν, ὅσοι ἠξιώθησαν αὐτῆς τῆς τιμῆς δι' ἰδικὰς των ἢ τῶν προγόνων των εὐεργεσίας πρὸς τὴν πόλιν. Ἡ εἰς τὸ Πρυτανεῖον σίτησις ἦτο μεγίστη τιμῆ, ἐδίδετο δὲ ἢ ἐπὶ ὄρισμένον χρόνον ἢ εἰς τὸ διηρηκὲς (**ἀείσιτοι**). Ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Κλεισθέους (508 π.Χ.) αἱ συσκέψεις καὶ ἡ σίτησις τῶν πρυτάνεων ἐγένοντο εἰς τὴν Θόλον, ἠολωτὸν δηλ. οἰκοδόμημα παρὰ τὴν ἀγοράν. Σημειωτέον, ὅτι Πρυτανεῖον εἶχε πᾶσα ἑλληνικὴ πόλις, ἐθεωρεῖτο δὲ τοῦτο ὡς τὸ συμβολικὸν κέντρον τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς.

§ 88-89. **ἀντικαταλλάττομαί τι ἀντί τινος** = δίδω κάτι εἰς ἀντάλλαγμα ἄλλου τινός. **τοιγαροῦν** = διὰ τοῦτο λοιπόν. **μονώτατος** (ὑπερθ. τοῦ **μόνος**) = ἐντελῶς, ἀποκλειστικῶς **μόνος**. **ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσὶ** = ἔχουν δώσει τὸ ὄνομά των εἰς τὴν χώραν. Ἔννοεῖ τοὺς 10 ἐπώνυμους ἥρωας τῆς Ἀττικῆς (ἴδε σημειώσεις § 1-2), ἀπὸ τῶν ὁποίων ἔλαβον τὰ ὀνόματα ὕστερον αἱ φυλαὶ τῶν Ἀθηναίων (Κεκροπίς, Ἐρεχθίδης, Αἰγιῆς, Λεοντίς (ὀρθότερον Λεωντίς), Ἀκαμαντίς, Ἀντιοχίς, Ἴποθοωντίς, Οἰνηίς, Αἰαντίς καὶ Πανδιονίς). Εἰς τοὺς ἥρωας τοῦτους ὁ Λυκ. συγκαταλέγει καὶ τὸν Κόδρον διὰ τὴν αὐτοθυσίαν του. **ὑπὲρ ἧς** δηλ. χώρας. **σπουδάζω** = ἐνδιαφέρομαι. **ἐκληρονόμουν** διότι ὡς φέρουσα τὰ ὀνόματά των ἐθεωρεῖτο κληρονομία των. **τὴν αὐτήν** δηλ. γῆν.

§ 90-92. **ὡς οὐκ ἂν ποτε** κλπ. ἐπεξηγήσεις τοῦ ὁ. **ὑπομένω τὸν ἀγῶνα** = ἔχω τὸ θάρρος νὰ παρουσιασθῶ εἰς δίκην. **σύνοιδά ἐμαυτῷ διαπεπραγμένῳ** = συναισθάνομαι (: ἔχω τὴν ἀντίληψιν), ὅτι ἔχω πράξει. **ὥσπερ οὐ** εἰς τὸ **χρωμένους** (αἰτ. ἀπόλυτος ἀντὶ τῆς κανονικωτέρας γενικῆς). **πρᾶγμα** = γεγονός. **ἐστὶ σημεῖον** δηλ. τοῦτο (τὸ τεκμήριον). **πρᾶγμα** ἐδῶ = ἡ προκειμένη ὑπόθεσις. **ἐπ' αὐτὴν τὴν τιμωρίαν** = διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ αὐτὴν τὴν τιμωρίαν. **ἐτέρωθι** ἐπίρρ. = εἰς ἄλλο μέρος. **ἀτυχῶ** = μοῦ συμβαίνει ἀτύχημα. **ὑπέχω τιμωρίαν τινός** = ὑφίσταμαι τιμωρίαν διὰ κάτι. **οὐδὲν πρότερον ποιοῦσι** =

δὲν κάμουν τίποτε ἄλλο πρῶτα - πρῶτα. **παράγω** = παραπλανῶ, σκοτίζω· **οἱ θεοὶ οὐδέν... παράγουσι** = τὸ πρῶτον πράγμα, ποὺ κάνουν οἱ θεοὶ εἰς τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους, εἶναι νὰ σκοτίζουν τὸ λογικόν των.

§ 93. Καλλίστρατον· οὗτος ἦτο ἀθηναῖος ῥήτωρ καὶ πολιτικός. Μετὰ τὴν μάχην τῆς Μαντινείας (362 π.Χ.) κατηγορήθη, ὅτι ὑπέβαλε προτάσεις ἐπιζημίους εἰς τὴν πολιτείαν καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν τιμωρίαν, ἐγκατέλειπε τὰς Ἀθήνας. Ἀργότερον ἐνοστάλησε τὴν πατρίδα καί, ἀφοῦ ἐζήτησε προηγουμένως τὴν συμβουλὴν τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, ἐπανήλθε. **καταγιγνώσκω τινὸς θάνατον** = καταδικάζω κάποιον εἰς θάνατον. **τυγχάνω τῶν νόμων (ἢ τῶν νομίμων)** = εὕρισκω τὸ δίκιο μου. **τεύξεται...**· ὁ χρησμός ἦτο διφορούμενος· εἰς αὐτὸν ὁ Καλλ. ἔδωκε τὴν συμπερούσαν ἐξήγησιν, ὅτι θὰ ἐπανακτήσῃ τὰ πολιτικά του δικαιώματα καὶ τὴν θέσιν του εἰς τὴν πολιτείαν, ἐνῶ ὁ χρησμός ὑπενόει, ὅτι θὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν φυγάδα ἢ νόμιμος τιμωρία. **βωμόν τῶν δώδεκα θεῶν**· ἦτο ἰδρυμένος εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηῶν. **ταῦτὰ σημαίνω** = δίδω ὁμοίους (: μὲ τὸ ἴδιον ἀποτέλεσμα) χρησμούς.

§ 94. ἐπισκοπῶ = ἐπιβλέπω. **ἀγαθὰ πάσχω** = εὐεργετοῦμαι, δέχομαι εὐεργεσίας. **μὴ ὅτι** (= μὴ εἶπω ὅτι) **ἀμαρτεῖν... ἀλλ' ὅτι... ἀσέβημά ἐστι** = ὄχι μόνον τὸ νὰ ἀμαρτήσωμεν (εἰς τοὺς γονεῖς), ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μὴ καταναλώσωμεν (: ἀπιερώσωμεν) τὴν ζωὴν μας εὐεργετοῦντες αὐτοὺς εἶναι μεγίστη ἀσέβεια.

§ 95-96. γοῦν = τοῦλάχιστον, παραδείγματος χάριν. **μυθῶδέστερον** = κάπως μυθῶδες. **ῥύακα γενέσθαι** = ὅτι ἐξεχύθη ῥύαξ (λάβα). **καὶ δὴ καὶ** = καὶ μάλιστα. **πόλιν τινά**· τὴν Κατάνην. **νεωτέρων** — **πρεσβύτερων**· ἄνευ συγκριτικῆς ἐννοίας. **ὄντα... δυνάμενον... ἐγκαταλαμβάνομενον**· ἐκ τοῦ ὄρωντα. **ἐγκαταλαμβάνομαι** = καταλαμβάνομαι εἰς ἓνα τόπον, προφθάνομαι. **ὄθεν δὴ καὶ ἄξιον... θεωρεῖσαι τὸ θεῖον** = ἐκ τούτου δὲ κυρίως ἀξίζει νὰ κρίνῃ κανεὶς τοὺς θεοὺς. **εὐμενῶς ἔχω** = διάκειμαι εὐμενῶς, μὲ συμπάθειαν. **προσαγορεύεσθαι**· ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγεται. **ἅπαντας**· νὰ συναφθῇ μὲ τὸ ἀπολέσθαι.

§ 97. ὁμογνωμόνως = ὁμοφώνως. τῶν νομίμων = τῶν συνήθων τιμῶν (βλ. § 59).

§ 102-103. τῶν Ὀμ. ἐπῶν ἔνν. τι = ἀπόσπασμά τι. Παναθηναίων κατὰ τὰ μεγάλα Π. ἀπηγγέλλοντο ὑπὸ τῶν βραψφῶν τὰ ἔμμηρικὰ ἔπη. βραψφῶδῶ = εἶμαι βραψφῶδός, ἀπαγγέλλω τὰ ποιήματα ἄλλου, μάλιστα δὲ τοῦ Ὀμήρου τὸ παθητ. ἐπὶ ποιημάτων = ἀπαγγέλλομαι ὑπὸ βραψφῶν. ἐπίδειξιν ποιοῦμαι = δεικνύω. μιμοῦμαι τι = περιγράφω λεπτομερῶς κάτι. μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως = διὰ λόγου στηριζομένου εἰς παραδείγματα. συμπείθω = καταπειθῶ. ἀλλά μετὰ προστακτ. εἶναι παρακελευσματικὸς = ἐμπρός. διαμπερὲς = πέρα-πέρα, ἀδιακόπως. κεν = ἄν. βλήμενος μτχ. μέσου ἄορ. με παθητ. σημασίαν τοῦ βάλλω. τυπεῖς μτχ. παθ. ἄορ. β' τοῦ τύπτω βλήμενος ἢ τυπεῖς = κτυπηθεῖς ἀπὸ μακρὰν ἢ ἐκ τοῦ πλησίον. πότμος = ἡ μοῖρα, τὸ πεπρωμένον. ἐπίσπη ἄορ. β' (ἐπέσπον) τοῦ ἐφέπω = ἀκολουθῶ, εὐρίσκω. οἷ = αὐτῷ. ἀεικῆς = ἀπρεπῆς, ἀνάρμοστος. τεθνάμεν = τεθνάναι. ἄλοχος = σύζυγος. σόη ἔνν. ἐστὶ σόη (τὸ ἄρσεν. σός) = σώα. κλήρος = περιουσία. ἀκήρατος = ἄθικτος, ἀδολογῆς. εἶ κεν = εἶθε μόνον, ἀρκεῖ μόνον. οἴχομαι = φεύγω, ἀναχωρῶ. φίλην ἐς γαῖαν = εἰς τὴν πατρίδα των.

§ 104. οὕτως ἔσχον πρὸς ἀρετὴν = τόσην γενναϊότητα ἐπέδειξαν. στόλος = στρατός. κρατῶ τινα = νικῶ τινα. ἄδεια = ἀσφάλεια. ἀλλ' ἐπὶ τῷ... πράττειν = ἀλλὰ (μέγα φρονούντες) ἐπὶ τῷ πράττειν ἄξια ταύτης (δηλ. τῆς δόξης). ἐπιτηδεύω = ἀσκῶ.

§ 109. περιγίγνομαί τινος = εἶμαι ἀνώτερός τινος. οὐχ ὁμοίως ἐχρήσαντο ταῖς τύχαις = δὲν ἠδονήθησαν ἀπὸ τὴν τύχην ὁμοίως : δὲν ἐστάθησάν ἐξ ἴσου τυχηροί. ἠρίον (τὸ) = τάφος. πρὸς τοὺς Ἑλληνας = διὰ τοὺς Ἑλληνας. νόμιμα = νόμοι. προμαχῶ τινος = μάχομαι ὑπὲρ τινος. Μαραθῶνι δοτ. τοπική. χρυσοφόρος = ὁ φορῶν χρυσὰ κοσμήματα, ὁ χρυσοφορτωμένος. ἐστόρεσαν ἄορ. τοῦ στόρνυμι ἢ στρώννυμι = στρώνω, σωριάζω.

§ 110. ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος = καθ' ὅλον τὸν διαρρέυσαντα χρόνον. ἀποστερήσετε ἐφ' ὅσον δὲν θὰ τιμᾶται πλέον ἢ ἀρετὴ αὐτῶν. ἐκεῖνα = τὰ ἐκείνων ἔργα. παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐδοκιμῶ =

τιμῶμαι ἀπὸ τοῦ παλαιού. κέκριμαι = θεωροῦμαι. κάλλιστον = ὀριαιότατον παράσημον.

§ 120. λαβέ· ἐνν. καὶ ἀνάγνωθι· εἰς τοῦτο τὸ αὐτοῖς, δηλαδή εἰς τοὺς δικάζοντας. μεθίσταμαι = αὐτομολῶ, δραπετεύω. Δεκέλειαν· ἐπὶ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε οἱ Σπαρτιᾶται κατέλαβον τὴν Δεκέλειαν (413 π.Χ.), ὀλιγαρχικοὶ Ἀθηναῖοι κατέφυγον εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν, ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ πλῆθος δούλων. ἀκόλουθος = σύμφωνος.

§ 121. καταγινώσκω· μὲ ἀντικεῖμ. μόνον κατὰ γενικὴν δηλοῦσαν πρόσωπον = θεωρῶ τινα ἄξιον κατηγορίας (: καταδίκης). ἀπαγαγεῖν· δηλ. αὐτόν· ἀπάγω ὡς δικαστικὸς ἄρτος = συλλαμβάνω καὶ ὀδηγῶ ἐνώπιον ἄρχοντος κατηγορούμενον. θεσμοθέται· οἱ ἕξ νεώτεροι ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων· οὗτοι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἔργων τῶν ἐδίκασον ὑποθέσεις μὴ ὑπαγομένας εἰς ἴδιον δικαστήριον. παραλαβόντας· ἐνν. αὐτόν. ὁ ἐπὶ τοῦ ὀρύγματος = ὁ ἐπιστάτης τοῦ ὀρύγματος (τοῦ βαράθρου), δηλ. ὁ δῆμος. Οὗτος ἔργον εἶχε νὰ κατακρημνίσῃ ἐντὸς χάσματος βαθέος καὶ σκοτεινοῦ τοὺς καταδίκους. ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ· δηλ. ἐντὸς τῆς Ἀττικῆς, διότι ἡ Δεκέλεια ἦτο δῆμος αὐτῆς.

§ 122. τοίνυν = δέ. τελευτήσαντος· δηλ. τοῦ Λυκίδου. Οὗτος ἦτο μέλος τῆς βουλῆς τῶν 500 καὶ συνέστησεν εἰς τοὺς προσφυγόντας εἰς τὴν Σαλαμίνα Ἀθηναίους νὰ δεχθοῦν τὰς προτάσεις τοῦ Μαρδονίου περὶ συμφιλίωσης πρὸς ἀποφυγὴν τῆς περαιτέρω καταστροφῆς τῆς πόλεως. Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐξοργισθέντες διὰ τὴν βέδηλον σκέψιν τοῦ Λυκίδου ἐφόνευσαν αὐτόν διὰ λίθων ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου. ἐγχειρέω - ὦ = ἀποπειρῶμαι. περιελομένη· τοῦ ῥ. περιαιροῦμαι = ἀφαιρῶ. τοὺς στεφάνους· κατὰ τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων τῶν οἱ βουλευταὶ ἐφόρου στεφάνον ἐκ μύρτου· ἐπειδὴ ὁμοῦ οἱ λιθοβολήσαντες τὸν Λυκ. ἐνήργουν ἐκτὸς τῶν καθηκόντων τῶν, ἀπέβαλον τοὺς στεφάνους.

§ 123. πάτριον = σύμφωνον πρὸς τὰς παραδόσεις τῶν πατέρων, τῶν προγόνων. ὀπότε = ἀφοῦ. ἀνάστατον οὔσαν = ὅτε ἦτο ἔρημος (λόγῳ τῆς φυγῆς τῶν κατοίκων εἰς Σαλαμίνα). οἰκουμένην· ἐνν. πόλιν. ἄρα· ἐνν. οὐ προσήκει. ὑπερβάλλομαι τινα = ὑπερβάλλω, ξεπερνῶ κάποιον.

§ 127. τῆς προνοίας ταύτης· δηλ. τῶν προγόνων. τῶν ἔρ-

γων· δηλ. τοῦ Λεωκρ. = τῶν ἀδικημάτων (τοῦ Α.). τῇ ψήφῳ = κατὰ τὴν ὄραν τῆς ψηφοφορίας. παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς = παρακινεῖτε ἀλλήλους, συμβουλευέτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον. ὅπως... ἔξιτε (μέλ. τοῦ ἐξέρχομαι) = πῶς θὰ ἐξέλθετε. ἀκόλουθα = συνεπῆ, σύμφωνα πρὸς τὰς ἀντιλήψεις ἐκείνων. ὑπόμνημα = γραπτὴ ὑπόμνησις. διόμνυμι = ἔρκιζομαι ἐπισήμως. Δημοφάντου· οὗτος μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἐν Ἀθήναις προσωρινῆς ἀρχῆς τῶν 400 καὶ τὴν καταδίικην εἰς θάνατον τοῦ ῥήτορος Ἀντιφῶντος (411 π.Χ.) εἰσήγαγε ψήφισμα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐτιμωροῦντο διὰ θανάτου, ὅπως οἱ προδότες, οἱ δεχόμενοι ἀξιώματα τῆς πολιτείας παρὰ μὴ νομίμων ἀρχόντων. οὐσία = περιουσία. τῶν ὄρκων καὶ τῆς πίστεως = τῆς ἐνόρκου βεβαιώσεως. ὄμηρον = ὡς ἐγγύησιν. κοινῆς εὐδαιμονίας· δηλ. τῆς ἐλευθερίας. ταύτης δέ· δηλ. τῆς πίστεως· ὁ δὲ ἀνακεφαλαιωτικὸς = αὐτῆς λέγω.

§ 128. τοίνυν = δέ. οὕτως ἔχω = τοιαυτὴν στάσιν τηρῶ. ἄχθομαί τι = θυμῶν, δυσφορῶ ἐναντίον κάποιου. τίθειαι τὴν ψήφον = δίδω τὴν ψήφον μου. λαμβάνω = ἀντιλαμβάνομαι, ἐγγνώ. φθάνω καταφυγῶν = προφθάνω νὰ καταφύγω. ἀποικοδομῶ τι = φράσσω κάτι μὲ τοῖχον. ἀποσκευάζω τι = ἀφαιρῶ τι. ἐπίσημος = φανερός.

§ 129. τῶν ἐκεῖ· δηλ. εἰς τὴν Λακεδαίμονα. διαρρήδη = ῥητῶς. εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες, εἰς ὃ μάλιστα φοβούμενοι τυγχάνουσι = ἔρισαντες τὴν τιμωρίαν (αὐτήν), ἢ ὁποία κατατείνει εἰς αὐτὸ ἀκριθῶς (δηλ. τὸν θάνατον), εἰς τὸ ὁποῖον ἀποβλεπόντες κυρίως (ὅσοι δὲν θέλουν νὰ κινδυνεύσουν ὑπὲρ πατρίδος) συμβαίνει νὰ φοβοῦνται. ὑπεύθυνον... μετ' αἰσχύνης = ὑποκειμένην εἰς κίνδυνον παρακολουθούμενον ὑπὸ αἰσχύνης (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πολεμικὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον παρακολουθεῖ ἡ δόξα). φέρε· ἐνν. καὶ ἀνάγνωθι.

§ 130. ἀναγκάσει· ἐνν. πάντα. θανάτῳ ζημιούμαι = τιμωροῦμαι μὲ θάνατον. ὑπομένω = ἀντιμετωπίζω μὲ θάρρος. φιλοψυχῶ = ἀγαπῶ τὴν ζωὴν μου ἀπὸ δειλίαν: εἶμαι δειλός. εἰδὼς ὑποκειμένην αὐτῷ... ταύτην τὴν τιμωρίαν = γνωρίζων ὅτι τὸν περιμένει αὐτὸς ὁ θάνατος (= ταύτην) ὡς τιμωρία.

§ 131-132. τῶν φευγόντων· β' ὁρος τῆς συγκρίσεως. ὅσον =

καθόσον. ἢ κοινῇ... συναυτοχουῦντες = ἢ διότι θέλουν νὰ δοκιμάσουν ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς ἄλλους συμπολίτας τῶν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἡττης. **ποριζόμενος** = προσπαθῶν νὰ ἐξασφαλίση. **ιδίᾳ** = διὰ τὸν ἑαυτὸν του, προσωπικῶς. **τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖα καὶ ἀναγκαῖα** = οἱ φυσικοὶ δεσμοὶ πρὸς τὸν οἶκον καὶ τοὺς συγγενεῖς. **διεΐληπται**· τοῦ **διαλαμβάνομαι** = θεωροῦμαι. **πέφυκα πρὸς τάχος** = εἶμαι προικισμένος ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ ταχύτητα (: νὰ φεύγω μακράν). **νεοτιὰ** = νεοσιὰ, ἡ φωλεά. **τῶν ποιητῶν τινες**· οἱ παρατιθέμενοι στίχοι εἶναι ἀγνώστου ποιητοῦ. **δόμος** = οἶκος, φωλεά. **ἠξίωσεν**· γνωμικὸς ἀόρ. = **ἀξιοῖ** = κρίνει ἀξίον ἑαυτοῦ, ἐπιτρέπει. **ἐντεκεῖν**· τοῦ **ἐντίκτω** = γεννῶ μέσα· ὑποκείμενον τοῦ **ἐντεκεῖν** εἶναι τὸ **ἄλλην** (ἐνν. ὄρνιν). **ὑπερβάλλω** (ἀμτβ.) **δειλία** = δεικνύομαι ἀσύγκριτος κατὰ τὴν δειλίαν : δεικνύω ὑπερβολικὴν δειλίαν.

§ 133. **ἀνδροφόνος** = ἀνθρωποκτόνος, φονεύς. **ἐλαύνω** = ἀπελαύνω, ἐκδιώκω. **φεύγω φόνου** = κατηγοροῦμαι διὰ φόνον. **μεθίσταμαι εἰς ἄλλην πόλιν** = μεταβαίνω εἰς ἄλλην πόλιν. Εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ φονεῖς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δίκης εἶχον δικαίωμα νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πόλιν ἐκουσίως, προτοῦ ἐκδοθῆ ἢ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου. **ὑποδέχομαι** = δέχομαι εἰς τὴν οἰκίαν μου (ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν) : φιλοξενῶ. **ταχύ γε**· μὲ εἰρωνεῖαν = γρήγορα βέβαια! **ιδίᾳ φίλοι** = ἰδιαίτεροι, προσωπικοὶ φίλοι. **ἀξιόσουσι**· δηλ. ταύτην, τὴν πόλιν.

§ 134. **καίτοι** = καὶ λοιπόν. **τὰ δεινότατα πεπονθότων**· τί εἶχον πάθει οἱ Ἀθηναῖοι ἐξ αἰτίας τοῦ Λεωκράτους; **τυγχάνειν**· ἐκ τοῦ **δεῖ**. **οἱ πρόποτε προδόται** = οἱ κάποτε (: οἱ μέχρι τοῦδε) προδόται. **ὑπέχω τιμωρίαν** = ὑφίσταμαι τιμωρίαν. **ἀδικεῖν** = προδιδόναι. **τὴν πόλιν ἐγκαταλιπών**· ἐπεξήγησις τοῦ ὅπερ **ἐπεχείρησε**.

§ 146. **παρὰ τοῖς πράξασίν ἐστιν** = βαρύνουν ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὰ διέπραξαν. **κρίσις**· ἐνν. **αὐτῶν**. **παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπέξεληθούσιν** = (βαρύνουν ἐκείνους), οἱ ὅποιοι δὲν ἐτιμώρησαν δικαίως. **κρύβδην**· ἐπίρρ. = μυστικά. **διάνοια** = σκέψις.

§ 147-148. **ὑπέρ** = περί. **μίαν ψῆφον φέρειν** = εἶτι μὲ μίαν (μόνην) ψῆφον κρίνετε. **οἷς**· μεγίστοις δηλ. καὶ δεινοτάτοις ἀδικήμασι.

δήμου κατάλυσις = κατάλυσις τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. τέμενος = ; (§§ 1-2). τέμνομαι· ἐπὶ γῆς (ἐδάφους) = καταστρέφομαι. τοκεὺς = γονεὺς. κάκωσις = κακὴ μεταχειρίσις, κακοποίησις. μνημεῖον = πρᾶγμα ἀνακαλοῦν εἰς τὴν μνήμην πρόσωπον ἢ πρᾶγμα (δηλ. ἀνδριάντες καὶ τάφοι). τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανίζων· διότι, ὅπως ἀναφέρει προηγουμένως ὁ Λυκ., ὁ χαλκοῦς ἀνδριάς τοῦ πατρὸς τοῦ Λεωκρ., ὁ ὁποῖος ἀνέκειτο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διδῶς σωτήρος, κατεστράφη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. τὰ νόμιμα = αἱ συνήθειαι τιμαί. λιποτάξιον (τὸ) = λιποταξία. τὸ σῶμα = ἑαυτόν. τάξαι = γὰρ τοῦ ἀναθέσσαν ὑπηρεσίαν. ἀποψηφίζομαι τινος = ἀθρώνω τινά· τὸ ἀντίθ. καταψηφίζομαι τινός (τι). τὰ κατὰ προαίρεσιν ἀδικήματα = τὰ ἐκούσια, τὰ ἐκ προθέσεως ἀδικήματα. προῖεμαί τί τινι = ἀφῆνω, ἀναθέτω τι εἰς κάποιον. προαιροῦμαι = προτιμῶ. χάριν τίθεμαι = χαρίζομαι, δεικνύω ἐπιείκειαν. ὑπεύθυνός εἰμί τινι = ὑπόκειμαι εἰς τι.

§ 149-150. ἀποδίδωμι τὸν ἀγῶνα = φέρω τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα εἰς πέρας. ἔξω τοῦ πράγματος = ; (βλ. §§ 11-13). δυοῖν καδίσκοιν· οἱ καδίσκοι ἦσαν εἶδος κληρωτῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἔρριπτον οἱ δικασταὶ τὰς ψήφους των διὰ τοὺς δικαζομένους. Ὁ εἰς ἕξ αὐτῶν ἦτο χαλκοῦς καὶ ἐκαλεῖτο κύριος, ὁ δὲ ἄλλος ξύλινος καὶ ἐλέγετο ἄκυρος. Διὰ γὰρ προστατεύεται τὸ μυστικὸν τῆς ψηφοφορίας, εἰς ἑκάτερον ἐκ τῶν καδίσκων τούτων ἔρριπτον οἱ δικασταὶ ἀνὰ μίαν ψήφον — χάλκινον δισκᾶριον φέρον εἰς τὸ μέσον προεξέχον σωληνάριον (αὐλίσκον) — ἐκ τῶν εἰς αὐτοὺς παραδιδόμενων δύο, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν καταδικαστικὴ ἦτο τρυπημένη, ἡ δὲ ἀθωωτικὴ πλήρης. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ψηφοφορίας οἱ ἀρμόδιοι ὑπάλληλοι ἐμέτρουν τὰς ψήφους τοῦ κυρίου καδίσκου χωρίζοντες τὰς πλήρεις ἀπὸ τὰς τρυπημένας. Κατόπιν ὁ προεδρεύων τοῦ δικαστηρίου κατελόγιζε τὰς μὲν τρυπημένας εἰς τὸν ἐναγόντα, τὰς δὲ πλήρεις εἰς τὸν ἐναγόμενον καὶ διὰ κήρυκος ἀνεκοίνωνε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαλογῆς. Ἐκεῖνος ἀπὸ τοῦς διαδίκους, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε τὰς περισσοτέρας ψήφους, ἦτο ὁ νικητής. Ἐπὶ ἰσοψηφίας ὑπερίσχυεν ὁ ἐναγόμενος, διότι προσετίθετο εἰς τὰς ἀθωωτικὰς ἡ ψήφος τῆς Ἀθηνᾶς. Κατὰ τὰς εἰσαγγελίας ἑμῶς, ὅπως ἡ παροῦσα, ὁ τρόπος τῆς ψηφοφορίας ἦτο κάπως διάφορος. Ἐγένετο μὲν καὶ εἰς αὐτὰς χρήσις δύο καδίσκων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἀθωωτικὸς (ὁ ἀπολύων) καὶ ὁ

ἄλλος καταδικαστικός (ὁ ἀπολλύς), ἀλλ' ὁ δικαστὴς ἐχρησιμοποιοῦν μίαν μόνον ψῆφον (κογχύλιον), τὴν ὅποσαν ἔρριπτεν εἰς τὸν ἕνα ἐκ τῶν καδίσκων κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος ἐξησφάλιζε τὸ μυστικὸν τῆς ψηφοφορίας. τὰ κατηγορημένα = τὰ εἰς τὴν ἔγγραφον καταγγελίαν ἀναφερόμενα ἀδικήματα (βλ. §§ 5-6). οὐ πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν = δὲν ἀσκοῦν μεγαλυτέραν ἐπίδρασιν εἰς τὰς ψυχὰς σας.

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ
ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Γ. ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ - ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

Ι Σ Ο Κ Ρ Α Τ Ο Υ Σ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ Δ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1950

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Εἰς τὴν Α' καὶ Β' ἐπιστολὴν τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς Φίλιππον ἢ μὲν εἰσαγωγὴ εἶναι ἔργασια τοῦ κ. Μ. Πετρίδου, αἱ δὲ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἶναι ἔργασια τοῦ κ. Γ. Παπαοικονόμου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Ἴσοκράτους.

α') Ἡ ζωὴ καὶ ἡ δρασίς του. β') Αἱ πολιτικά του ιδέαι.

Ὁ περίφημος ῥητοροδιδάσκαλος τῆς ἀρχαιότητος Ἴσοκράτης ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῷ 436 π.Χ.

Ὁ πατὴρ του ὠνομάζετο Θεόδωρος καὶ διετήρει ἐργοστάσιον κατασκευῆς αὐλῶν, εἰς τὸ ἔποσον εἰργάζοντο πολλοὶ δοῦλοι. Μετὰ αὐτὸ κατώρθωσε νὰ γίνῃ πολὺ πλούσιος καὶ ὡς τοιοῦτος εἶχε τὴν εὐχέριαν νὰ παράσχη εἰς τὸν υἱὸν του ὅλα τὰ μέσα, διὰ νὰ ἐκπαιδευθῇ καὶ μορφωθῇ καλῶς.

Ὁ Ἴσοκράτης ἦτο προικισμένος ὑπὸ τῆς φύσεως μετὰ ὀξείαν ἀντίληψιν καὶ ἠσθάνετο μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὴν μάθησιν. Διὰ τοῦτο μετὰ ἄκραν προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν κατ' ἀρχὰς μὲν ἐμαθῆτευσεν πλησίον τῶν σοφιστῶν Πρωταγόρου, Προδίκου καὶ Γοργίου, κατόπιν δὲ ἠκροάσθη τὸν φιλόσοφον Σωκράτην, ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ὁποίου ἐγοητεύθη καὶ ὠφελήθη μεγάλως.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, ἐπισυμβάντα κατὰ τὸ τέλος τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὁ Ἴσοκράτης εὗρέθη χωρὶς περιουσίαν. Ὁ καταστρεπτικὸς ἐκεῖνος πόλεμος εἶχε καταστήσει πολλοὺς εὐπόρους Ἀθηναίους πτωχοὺς. Ἠναγκάσθη λοιπὸν νὰ μετέλθῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ **λογογράφου**, διὰ νὰ πορίζεται ἐξ αὐτοῦ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. Ἐγράφε δηλαδὴ κατὰ παραγγελίαν πολιτῶν καὶ ἐπὶ πληρωμῇ λόγους, τοὺς ὁποίους οὗτοι ἐξεφώνουν ἐνώπιον τῶν δικαστῶν ἐπιδιώκοντες νὰ ὑπερασπίσουν τὸ δίκαιόν των καὶ νὰ κερδίσουν τὴν δίκην των. Ἄλλὰ φαίνεται, ὅτι τὸ ἔργον τοῦ λογογράφου παρεῖχεν εἰς αὐτὸν στενοχωρίας καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησεν ἄλλο στάδιον δράσεως πλέον ἐνεργοῦ. Ἰδρυσεν λοιπὸν (τῷ 391 π.Χ.) ῥητορικὴν σχολὴν ἐν Ἀθήναις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδίδασκεν ὄχι μόνον ῥητορικὴν, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίαν, ἐπιδιώκων νὰ ἀναδείξῃ τοὺς μαθητάς του ὄχι μόνον καλοὺς ῥήτορας, ἀλλὰ καὶ μορφωμένους πολίτας ἱκανοὺς νὰ ἐννοοῦν, νὰ κρίνουν καὶ νὰ πράττουν τὰ

πρέποντα εις κάθε περίστασιν. Πλείστοι νέοι (περί τούς ἑκατόν) ἀπό θλας τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις συνέρρευσαν εἰς τὴν σχολὴν του, ἢ ὅποια ἀπέδῃ τρόπον τινὰ τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ὅποιαν ὁ Κικέρων, ὁ μέγιστος τῶν Ῥωμαίων ῥητόρων, παρέδωκε μὲ τὸν δούρειον ἴππον, διότι ἐξώρμησαν ἐξ αὐτῆς ἕξοχοι ἄνδρες, ὠπλισμένοι μὲ πολλὰς γνώσεις καὶ ἀρετὰς καὶ ἀνεδείχθησαν ἄλλοι μὲν ἀριστεῖς τῶν γραμματικῶν (ἱστορικοί, ποιηταί, ῥήτορες), ἄλλοι δὲ πρωταγωνισταί τῆς πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς δράσεως.

Ἡ φιλοσοφία, τὴν ὅποιαν ὁ Ἰσοκράτης ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ῥητορικὴν ἐδίδασκε, δὲν εἶχε χαρακτηῖρα θεωρητικόν, ἀλλ' ἦτο μάλλον πρακτικὴ καὶ ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τοὺς μαθητὰς του χρηστοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐναρέτους πολίτας, ἱκανοὺς νὰ ἐξυπηρετοῦν ἑαυτοὺς, τὴν πόλιν καὶ τὸ ἔθνος.

Χάρις εἰς τὴν σχολὴν του ὁ Ἰσοκράτης συνήψεν εἰλικρινεῖς φιλικὰς σχέσεις μὲ ἐπιφανεῖς ἄνδρας, οἱ ὅποιοι ἔζων ὄχι μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, ὡς λ. χ. τὸν βασιλεῖα τῆς Σαλαμίνοσ τῆς Κύπρου Εὐαγόραν, τὸν Ἀρχίδαμον τῆς Σπάρτης καὶ τὸν Φιλίππον τὸν Β' τῆς Μακεδονίας.

Ὁ Ἰσοκράτης δὲν ἀνεμείχθη ἐνεργῶς εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς πατρίδος του ἕνεκα τῆς φυσικῆς ἀτολμίας του καὶ τῆς ἀδυνατοῦ φωνῆς του. Περιωρίσθη εἰς τὸ ἔργον τοῦ ῥητοροδιδασκάλου, εἰς τὸ ὅποιον διέπρεψεν. Αἱ πολιτικαὶ ἰδέαι τοῦ Ἰσοκράτους, τὰς ὁποίας προσεπάθει διὰ ἰῶν συγγραφῶν του (δηλ. τῶν λόγων του) νὰ διαδίδῃ εἰς τοὺς συμπολίτας του καὶ εἰς ὄλους τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, ἦσαν αἱ ἀκόλουθοι: Ἀφοῦ αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὸν πελοποννησιακὸν ἰδίᾳ πόλεμον εἶχον περιπέσει εἰς ἀδυναμίαν καὶ κάποιαν παρακμὴν, ἔπρεπε νὰ συνενωθοῦν ὅλοι καὶ συντεταγμένοι ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς νέας ἰσχυρᾶς ἑλληνικῆς δυνάμεως, τὴν ὅποιαν ἀπετέλουν οἱ Μακεδόνες τοῦ Φιλίππου, νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τῶν βαρβάρων ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῶν Περσῶν. Ὁ φιλόπατρις καὶ συνετὸς ῥητοροδιδάσκαλος εἰς τὴν ἀτομικὴν πολιτικὴν μιᾶς ἐκάστης ἑλληνικῆς πόλεως ἀντέτασσε τὴν ἐνωτικὴν, τὴν πανελλήνιον καὶ πανεθνικὴν πολιτικὴν του. Ἡ πολιτικὴ του αὐτὴ ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τινῶν ὡς οὐτοπία ἐνὸς ὄνειροπόλου διανοουμένου, ὅμως δὲν ἤργησε νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἐπὶ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔλαβε σάρκα καὶ ὄστα, ὡς γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἱστορίας μας.

Ὁ Ἴσοκράτης ἀπέθανε τῷ 338 π. Χ. ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, εἰς ἡλικίαν 98 ἐτῶν, ἀφοῦ ἔζησεν ἐν μέσῳ σπουδαιοτάτων ἱστορικῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἐξευλίχθησαν ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου μέχρι τῶν παραμονῶν τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Οἱ δὲ συμπολιταὶ του τιμῶντες τὴν μνήμην του τὸν ἔθαψαν δημοσίᾳ δαπάνῃ καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου του ἐτοποθέτησαν Σειρήνα ὡς σύμβολον τῆς γοητευτικῆς χάριτος τοῦ λόγου του.

2. Ἔργα τοῦ Ἴσοκράτους.

Ἀπὸ τοὺς 25 λόγους, οἱ ὅποιοι ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀπεδίδοντο εἰς τὸν Ἴσοκράτην, ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν 21 καθὼς καὶ 10 ἐπιστολαί, αἱ ὁποῖοι ἀπευθύνονται εἰς ἐπιφανῆ πρόσωπα τῆς ἐποχῆς του.

Ἡ βαθμιαία ἀνάπτυξις τοῦ πεζοῦ ἀττικῆς λόγου πολλὰ ὀφείλει εἰς τὸν Ἴσοκράτην, τοῦ ὁποῖου ἡ γλῶσσα εἶναι πλήρης κάλλους καὶ ἡ φράσις ἀνθηρὰ καὶ ῥυθμική.

Η παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος "Εκπαίδευση και Δια Βίωσιμης Μάθησης" και αφορά στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε για τον σκοπό αυτόν. Η μελέτη περιλαμβάνει την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι αποτελεσματικές και συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Η μελέτη αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την αξιολόγηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και την βελτίωσή τους.

Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε για τον σκοπό αυτόν. Η μελέτη περιλαμβάνει την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι αποτελεσματικές και συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Η μελέτη αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την αξιολόγηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και την βελτίωσή τους. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε για τον σκοπό αυτόν. Η μελέτη περιλαμβάνει την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι αποτελεσματικές και συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Η μελέτη αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την αξιολόγηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και την βελτίωσή τους.

Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε για τον σκοπό αυτόν. Η μελέτη περιλαμβάνει την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι αποτελεσματικές και συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Η μελέτη αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την αξιολόγηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και την βελτίωσή τους. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε για τον σκοπό αυτόν. Η μελέτη περιλαμβάνει την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Εἰσαγωγικὸν σημεῖωμα. Ἐκ τῶν 10 ἐπιστολῶν τοῦ Ἰσοκράτους 2 ἀπευθύνονται πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον τὸν Β', τὸν πατέρα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Α'

Τὴν πρώτην ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ δῆτωρ πιθανώτατα τῷ 342 π.Χ., ὅτε ἐπληροφόρηθη, ὅτι ὁ Φίλιππος εἰς μίαν ἐναντίον τῶν βαρβάρων Θρακῶν μάχην ἐπληρώθη εἰς τὴν ὠμοπλάτην καὶ διέτρεξε τὸν κίνδυνον ἢ ἀποθάνῃ. Ἡ εἰδησις αὕτη εἶχε προξενήσει ζωρὰν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Ἰδιαιτάτα συνεκίνησε τὸν Ἰσοκράτην, ὁ ὁποῖος ἐπίστευε τότε, ὅτι ἐπέστη ἡ στιγμή τῆς συνενώσεως ὄλων τῶν ἀλληλομαχομένων Ἑλλήνων καὶ τῆς ἐκστρατείας των ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Φιλίππου κατὰ τῶν Περσῶν. Κατὰ τὴν γνώμην του ἡ ζωὴ τοῦ Φιλίππου ἦτο πολύτιμος ὄχι μόνον διὰ τοὺς Μακεδόνας, ἀλλὰ καὶ δι' ὄλους τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. Δι' αὐτὸ καὶ παρεκινήθη νὰ γράψῃ τὴν προκειμένην ἐπιστολὴν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ σχέσεις Ἀθηνῶν καὶ Μακεδονίας ἦσαν ὀμαλαὶ καὶ ἀδιατάρακτοι. Ὁ φιλόπατρις δῆτωρ δὲν ἐθεώρει, ὡς ἄλλοι, τὸν Φίλιππον ὡς ἐχθρόν, ἐπιβουλευόντα τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ὡς μίαν νέαν ἐθνικὴν δύναμιν, ἡ ὁποία διαρκῶς αὐξανομένη θὰ καθίστατο ἰκανὴ νὰ συνενώσῃ καὶ στρέψῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς ἔργα γενναϊότερα, ὅπως ἡ τιμωρία τῶν βαρβάρων ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐρμηνεύοντες τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν τοῦ Ἰσοκράτους θὰ ἴδωμεν μὲ πόσῃ οὕτος σύνεσιν καὶ φιλικὴν διάθεσιν συμβουλεύει τὸν Φίλιππον νὰ μὴ ἐκτίθεται ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης εἰς κινδύνους κατὰ τὰς μάχας. Ἐπίσης θὰ ἴδωμεν πῶς τὸν προτρέπει νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτο ἤδη περιπεπλεγμένος, καὶ ποίαν πολιτικὴν συμβουλεύει νὰ μετέλθῃ ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων,

διά τὰ δυνηθῆναι τὴν πραγματοποιήσασθαι μετ' αὐτῶν τοὺς κοινούς σκοπούς των.

B'

Τὴν δευτέραν πρὸς Φίλιππον ἐπιστολὴν ὁ Ἰσοκράτης ἔγραψε μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας καὶ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Φιλίππου (τῷ 338 π. Χ.).

Εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν θὰ ἴδωμεν ποίαν στάσιν ὁ ὀήτωρ συνιστᾷ εἰς τὸν Φίλιππον τὴν τηρήσασθαι ἐν τῷ μέλλοντι ἀπέναντι τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὴν πρόσφατον, νικηφόρον δι' αὐτόν, ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην. Τοῦτο δὲ διὰ τὴν κατορθώσασθαι τὴν συνεννόησιν ὅσας τὰς ἑλληνικὰς πόλεις καὶ στρέψασθαι ἐναντίον τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ ἐχθρῶν τοῦ ἔθνους.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν.

§ 1-2 Οἶδα μὲν, ὅτι πάντες εἰώθασι πλεῖω χάριν ἔχειν τοῖς ἐπαινοῦσιν ἢ τοῖς συμβουλευούσιν, ἄλλως τε κἂν μὴ κελευσθεὶς ἐπιχειρήσῃ τις τοῦτο ποιεῖν. ἐγὼ δ' εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον ἐτύγχανόν σοι παρηνεκῶς μετὰ πολλῆς εὐνοίας, ἐξ ὧν ἐδόκει μοι τὰ πρόποντα μάλιστα ἂν σαυτῷ πράττειν, ἴσως οὐδ' ἂν νῦν ἐπεχείρουν ἀποφαινεσθαι περὶ τῶν σοὶ συμβεβηκότων, ἐπειδὴ δὲ προειλόμην φροντίζειν τῶν σῶν πραγμάτων καὶ τῆς πόλεως ἕνεκα τῆς ἑμαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, αἰσχυνομένη ἂν, εἰ περὶ μὲν τῶν ἥττον ἀναγκαίων φαινοίμην σοὶ συμβεβουλευκῶς, ὑπὲρ δὲ τῶν μᾶλλον κατεπειγόντων μηδένα λόγον ποιούμην, καὶ ταῦτ' εἰδὼς ἐκεῖνα μὲν ὑπὲρ δόξης ὄντα, ταῦτα δ' ὑπὲρ τῆς σῆς σωτηρίας, ἧς ὀλιγωρεῖν ἅπασιν ἔδοξας τοῖς ἀκούσασσι τὰς περὶ σοῦ ρηθείσας βλασφημίας.

§ 3-4 Οὐδεὶς γὰρ ἔστιν, ὅστις οὐ κατέγνω προπετέστερόν σε κινδυνεύειν ἢ βασιλικώτερον, καὶ μᾶλλον σοὶ μέλειν τῶν περὶ τὴν ἀν-

δρείαν ἐπαίνων ἢ τῶν ὄλων πραγμάτων ἔστι δ' ὁμοίως αἰσχρὸν περιστάντων τε τῶν πολεμίων μὴ διαφέροντα γενέσθαι τῶν ἄλλων, μηδεμίαν τε συμπεσοῦσης ἀνάγκης αὐτὸν ἐμβαλεῖν εἰς τοιούτους ἀγῶνας, ἐν οἷς κατορθώσας μὲν οὐδὲν ἂν ἦσθα μέγα διαπραχμένος, τελευτήσας δὲ τὸν βίον ἅπασαν ἂν τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν συνανείλες, χρὴ δὲ μὴ καλὰς ἀπάσας ὑπολαμβάνειν τὰς ἐν τοῖς πολέμοις τελευτάς, ἀλλὰ τὰς μὲν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῶν γονέων καὶ τῶν παιδῶν ἐπαίνων ἀξίας, τὰς δὲ ταῦτά τε πάντα βλαπτούσας καὶ τὰς πράξεις τὰς πρότερον κατωρθωμένας καταρρυσαινούσας αἰσχρὰς νομίζειν καὶ φεύγειν ὡς αἰτίας πολλῆς ἀδοξίας γιγνομένας.

Ἦγοῦμαι δὲ σοὶ συμφέρειν μιμῆσθαι τὰς πόλεις, ὃν τρόπον § 5-6 διοικοῦσι τὰ περὶ τοὺς πολέμους. ἅπασαι γάρ, ὅταν στρατόπεδον ἐκπέμπωσιν, εἰώθασι τὸ κοινὸν καὶ τὸ βουλευσόμενον ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων εἰς ἀσφάλειαν καθιστάναι· διὸ δὴ συμβαίνει μὴ μιᾶς ἀτυχίας συμπεσοῦσης ἀνηρῆσθαι καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἀλλὰ πολλὰς ὑποφέρειν δύνασθαι συμφορὰς καὶ πάλιν αὐτὰς ἐκ τούτων ἀναλαμβάνειν. ὃ καὶ σὲ δεῖ σκοπεῖν καὶ μηδὲν μείζον ἀγαθὸν τῆς σωτηρίας ὑπολαμβάνειν, ἵνα καὶ τὰς νίκας τὰς συμβαινούσας κατὰ τρόπον διοικῆς καὶ τὰς ἀτυχίας τὰς συμπιπτούσας ἐπανορθοῦν δύνη. ἴδοις δ' ἂν καὶ Λακεδαιμονίους περὶ τῆς τῶν βασιλείων σωτηρίας πολλὴν ἐπιμέλειαν ποιουμένους καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν πολιτῶν φύλακας αὐτῶν καθιστάντας, οἷς αἰσχρὸν ἔστιν ἐκείνους τελευτήσαντας περιδεῖν ἢ τὰς ἀσπίδας ἀποβαλεῖν.

Ἄλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖνά σε λέληθεν, ἃ Ξέρξης τε τῷ καταδουλώ- § 7-8 σασθαι τοὺς Ἕλληνας βουληθέντι καὶ Κύρῳ τῷ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντι συνέπεσεν. ὁ μὲν γὰρ τηλικαύταις ἤτταις καὶ συμφοραῖς περιπέσων, ἠλίγκας οὐδεὶς οἶδεν ἄλλοις γενομένης, διὰ τὸ περιποιῆσαι τὴν αὐτοῦ ψυχὴν τὴν τε βασιλείαν κατέσχε καὶ τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ παρέδωκε καὶ τὴν Ἀσίαν οὕτω διήκησεν,

ὥστε μηδὲν ἤττον αὐτὴν εἶναι φοβεράν τοῖς Ἕλλησιν ἢ πρότερον. Κῦρος δὲ νικήσας ἅπασαν τὴν βασιλέως δύναμιν καὶ κρατήσας τῶν πραγμάτων, διὰ τὴν αὐτοῦ προπέτειαν οὐ μόνον αὐτὸν ἀπεστέρησε τηλικαύτης δυναστείας, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνακολουθήσαντας εἰς τὰς ἐσχάτας συμφορὰς κατέστησεν. ἔχοιμι δ' ἂν παμπληθεῖς εἰπεῖν, οἳ μεγάλων στρατοπέδων ἡγεμόνες γενόμενοι διὰ τὸ προδιαφθαρῆναι πολλὰς μυριάδας αὐτοῖς συναπώλεσαν.

§ 9-11 Ὦν ἐνθυμούμενον χρὴ μὴ τιμᾶν τὴν ἀνδρείαν τὴν μετ' ἀνοίας ἀλογίστου καὶ φιλοτιμίας ἀκαίρου γιγνομένην, μηδὲ πολλῶν κινδύων ἰδίων ὑπαρχόντων ταῖς μοναρχίαις ἐτέρους ἀδόξους καὶ στρατιωτικὸς αὐτῷ προσεξευρίσκειν, μηδ' ἀμιλλᾶσθαι τοῖς ἢ βίου δυστυχοῦς ἀπαλλαγῆναι βουλομένοις ἢ μισθοφορᾶς ἕνεκα μείζωνος εἰκῆ τοὺς κινδύνους προαιρουμένοις, μηδ' ἐπιθυμεῖν τοιαύτης δόξης, ἧς πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων τυγχάνουσιν, ἀλλὰ τῆς τηλικαύτης τὸ μέγεθος, ἣν μόνος ἂν τῶν νῦν ὄντων κτήσασθαι δυνηθείης· μηδ' ἀγαπᾶν λίαν τὰς τοιαύτας ἀρετάς, ὧν καὶ τοῖς φαύλοις μέτεστιν, ἀλλ' ἐκείνας, ὧν οὐδεὶς ἂν πονηρὸς κοινωνήσῃ· μηδὲ ποιεῖσθαι πολέμους ἀδόξους καὶ χαλεπούς, ἐξὸν ἐντίμους καὶ ῥαδίους, μηδ' ἐξ ὧν τοὺς μὲν οἰκειστάτους εἰς λύπας καὶ φροντίδας καταστήσεις, τοὺς δ' ἐχθροὺς ἐν ἐλπίσι μεγάλαις ποιήσεις, οἷας καὶ νῦν αὐτοῖς παρέσχες· ἀλλὰ τῶν μὲν βαρβάρων, πρὸς οὓς νῦν πολεμεῖς, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξαρκέσει σοι κρατεῖν, ὅσον ἐν ἀσφαλείᾳ καταστήσῃ τὴν σουτοῦ χώραν, τὸν δὲ βασιλέα τὸν νῦν μέγαν προσαγορευόμενον καταλύειν ἐπιχειρήσεις, ἵνα τὴν τε σουτοῦ δόξαν μείζω ποιήσης καὶ τοῖς Ἕλλησιν ὑποδείξῃς, πρὸς ὃν χρὴ πολεμεῖν. ~~Χρὴ εὐδοκῆσαι~~

§ 12 Πρὸ πολλοῦ δ' ἂν ἐποιήσάμην ἐπιστεῖλαι σοι ταῦτα πρὸ τῆς στρατείας, ἵν', εἰ μὲν ἐπεισθῆς, μὴ τηλικούτῃ κινδύνῳ περιέπεσες, εἰ δ' ἠπίστησας, μὴ συμβουλεύειν ἐδόκουν ταῦτά τοις ἤδη διὰ τὸ πάθος ὑπὸ πάντων ἐγνωσμένοις, ἀλλὰ τὸ συμβεβηκὸς ἐμαρ-

τύρει τοὺς λόγους ὀρθῶς ἔχειν τοὺς ὑπ' ἐμοῦ περὶ αὐτῶν εἰρη-
μένους.

Πολλὰ δ' ἔχων εἰπεῖν διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν παύσομαι § 13
λέγων· οἶμαι γὰρ καὶ σὲ καὶ τῶν ἐταίρων τοὺς σπουδαιωτάτους
ῥαδίως ὁπόσ' ἂν βούλησθε προσθήσειν τοῖς εἰρημένοις. πρὸς δὲ
τούτοις φοβοῦμαι τὴν ἀκαιρίαν· καὶ γὰρ νῦν κατὰ μικρὸν προΐδων
ἔλαθον ἑμαυτὸν οὐκ εἰς ἐπιστολῆς συμμετρίαν ἀλλ' εἰς λόγου μῆ-
κος ἔξοκειλας.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων οὐ παραλειπτέον § 14-15
ἐστὶ τὰ περὶ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πειρατέον παρακαλέσαι σε πρὸς
τὴν οἰκειότητα καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῆς. οἶμαι γὰρ πολλοὺς εἶναι
τοὺς ἀπαγγέλλοντας καὶ λέγοντας οὐ μόνον τὰ δυσχερέστατα τῶν
περὶ σοῦ παρ' ἡμῖν εἰρημένων ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν προστιθέν-
τας· οἷς οὐκ εἰκὸς προσέχειν τὸν νοῦν. καὶ γὰρ ἂν ἄτοπον ποι-
οίης, εἰ τὸν μὲν δῆμιον τὸν ἡμέτερον φέγοις, ὅτι ῥαδίως πείθεται
τοῖς διαβάλλουσιν, αὐτὸς δὲ φαίνοιο πιστεῦων τοῖς τὴν τέχνην
ταύτην ἔχουσι, καὶ μὴ γιγνώσκεις, ὥς, ὅσῳ περ ἂν τὴν πόλιν εὐα-
γωγοτέραν ὑπὸ τῶν τυχόντων οὔσαν ἀποφαίνωσι, τοσούτῳ μάλ-
λόν σοι συμφερόντως ἔχουσαν αὐτὴν ἐπιδεικνύουσιν. εἰ γὰρ οἱ μῆ-
δὲν ἀγαθὸν οἶοι τ' ὄντες ποιῆσαι διαπράττονται τοῖς λόγοις, ὅ τι
ἂν βουληθῶσιν, ἢ πού σέ γε προσήκει τὸν πλείστ' ἂν ἔργῳ δυνά-
μενον εὐεργετῆσαι μηδενὸς ἀποτυχεῖν παρ' ἡμῶν.

Ἦγοῦμαι δὲ δεῖν πρὸς μὲν τοὺς πικρῶς τῆς πόλεως ἡμῶν κα- § 16-18
τηγοροῦντας ἐκείνους ἀντιτάττεσθαι τοὺς πάντα τε ταῦτ' εἶναι
λέγοντας καὶ τοὺς μῆτε μείζον μῆτ' ἔλαττον αὐτὴν ἠδικημέναι
φάσκοντας· ἐγὼ δ' οὐδὲν ἂν εἴποιμαι τοιοῦτον· αἰσχυνθείην γὰρ
ἂν, εἰ τῶν ἄλλων μῆδὲ τοὺς θεοὺς ἀναμαρτήτους εἶναι νομιζόντων
αὐτὸς τολμήην λέγειν, ὥς οὐδὲν πώποθ' ἢ πόλις ἡμῶν πεπλημ-
μέληκεν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐκεῖν' ἔχω περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, ὅτι χρησι-
μωτέραν οὐκ ἂν εὔροις ταύτης οὔτε τοῖς Ἑλλησιν οὔτε τοῖς σοῖς

πράγμασιν· ἢ μάλιστα προσεκτέον τὸν νοῦν ἐστίν. οὐ γὰρ μόνον συναγωνιζομένη γίγνεται· ἂν αἰτία σοι πολλῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ φιλικῶς ἔχειν δοκοῦσα μόνον· τούτῃ γὰρ ὑπὸ σοὶ νῦν ὄντας βῆρον ἂν κατέχεις, εἰ μηδεμίαν ἔχοιεν ἀποστροφὴν, τῶν τε βαρβάρων οὐδὲ βουλευθείης θάπτον ἂν καταστρέψαιο. καίτοι πῶς οὐ χρὴ προθύμως ὀρέγεσθαι τῆς τοιαύτης εὐνοίας, δι' ἣν οὐ μόνον τὴν ὑπάρχουσαν ἀρχὴν ἀσφαλῶς καθέξεις, ἀλλὰ καὶ πολλὴν ἑτέραν ἀκινδύνως προσκτήσει;

§ 19 - 21 Ἐπιμαχῶ δ' ὅσοι τῶν τὰς δυνάμεις ἐχόντων τὰ μὲν τῶν ξενιτευομένων στρατόπεδα μισθοῦνται καὶ χρήματα πολλὰ δαπανῶσι, συνειδότες, ὅτι πλείους ἡδίκως τῶν πιστευσάντων αὐτοῖς ἢ σέσωκε, τὴν δὲ πόλιν τὴν τηλικαύτην δυνάμειν κεκτημένην μὴ πειρῶνται θεραπεύειν, ἢ καὶ μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων καὶ σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα πολλάκις ἤδη σέσωκεν. ἐνθυμοῦ δ' ὅτι πολλοῖς καλῶς βεβουλεύσθαι δοκεῖς, ὅτι δικαίως κέχρησαι Θετταλοῖς καὶ συμφερόντως ἐκείνοις, ἀνδράσιν οὐκ εὐμεταχειρίστοις, ἀλλὰ μεγαλοψύχοις καὶ στάσεως μεστοῖς. χρὴ τοίνυν καὶ περὶ ἡμᾶς πειρᾶσθαι γίνεσθαι σε τοιοῦτον, ἐπιστάμενον, ὅτι τὴν μὲν χώραν Θετταλοῖ, τὴν δὲ δυνάμειν ἡμεῖς ὁμορὸν σοὶ τυγχάνομεν ἔχοντες, ἢν ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖ προσαγαγέσθαι. πολὺ γὰρ κάλλιον ἐστὶ τὰς εὐνοίας τῶν πόλεων αἰρεῖν ἢ τὰ τείχη. τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα τῶν ἔργων οὐ μόνον ἔχει φθόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν τοιούτων τὴν αἰτίαν τοῖς στρατοπέδοις ἀνατιθέασιν· ἢν δὲ τὰς οἰκειότητας καὶ τὰς εὐνοίας κτήσασθαι δυναθῆς, ἅπαντες τὴν σὴν διάνοιαν ἐπαινεύονται.

§ 22 - 24 Δικαίως δ' ἂν μοι πιστεύοις, οἷς εἴρηκα περὶ τῆς πόλεως· φανήσομαι γὰρ οὔτε κολακεύειν αὐτὴν ἐν τοῖς λόγοις εἰθισμένος, ἀλλὰ πλείστα πάντων ἐπιτετιμηκῶς, οὐτ' εὐπαρὰ τοῖς πολλοῖς καὶ τοῖς εἰκῆ δοκιμάζουσι φερόμενος, ἀλλ' ἀγνοούμενος ὑπ' αὐτῶν καὶ φθονούμενος, ὡσπερ σύ. πλὴν τοσοῦτον διαφέρομεν, ὅτι πρὸς

σὲ μὲν διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οὕτως ἔχουσι, πρὸς δ' ἐμέ, διότι προσποιούμαι βέλτιον αὐτῶν φρονεῖν, καὶ πλείους ὀρώσιν ἐμοὶ διαλέγεσθαι βουλομένους ἢ σφίσιν αὐτοῖς. ἤβουλόμην δ' ἂν ἡμῖν ὁμοίως βράδιον εἶναι τὴν δόξαν, ἣν ἔχομεν παρ' αὐτοῖς, διαφεύγειν. νῦν δὲ σὺ μὲν οὐ χαλεπῶς, ἣν βουληθῆς, αὐτὴν διαλύσεις, ἐμοὶ δ' ἀνάγκη καὶ διὰ τὸ γῆρας καὶ δι' ἄλλα πολλὰ στέργειν τοῖς παροῦσιν.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν πλὴν τοσούτου, ὅτι καλόν ἐστι § 25
τὴν βασιλείαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ὑπάρχουσαν ὑμῖν παρακαταθέσθαι τῇ τῶν Ἑλλήνων εὐνοίᾳ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν.

Ἐγὼ διελέχθην μὲν καὶ πρὸς Ἀντίπατρον περὶ τε τῶν τῇ πό- § 1
λει καὶ τῶν σοὶ συμφερόντων ἐξαρκούντως, ὡς ἐμαυτὸν ἔπειθον, ἤβουλήθη δὲ καὶ πρὸς σὲ γράψαι, περὶ ὧν μοι δοκεῖ πρακτέον εἶναι μετὰ τὴν εἰρήνην, παραπλήσια μὲν τοῖς ἐν τῷ λόγῳ γεγραμμένοις, πολλὸ δ' ἐκείνων συντομώτερα.

Κατ' ἐκείνῳ μὲν γὰρ τὸν χρόνον συνεβούλευον, ὡς χρῆ διαλ- § 2
λάξαντά σε τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων καὶ τὴν Θηβαίων καὶ τὴν Ἀργείων εἰς ἑμόνοιαν καταστήσαι τοὺς Ἕλληνας, ἡγούμενος, ἂν τὰς προεστώσας πόλεις πείσῃς οὕτω φρονεῖν, ταχέως καὶ τὰς ἄλλας ἐπακολουθήσειν. τότε μὲν οὖν ἄλλος ἦν καιρὸς, νῦν δὲ συμβέβηκε μηκέτι δεῖν πείθειν· διὰ γὰρ τὸν ἀγῶνα τὸν γεγενημένον ἠναγκασμένοι πάντες εἰσὶν εὐ φρονεῖν καὶ τούτων ἐπιθυμεῖν, ὧν ὑπονοοῦσί σε βούλεσθαι πράττειν καὶ λέγειν, ὡς δεῖ παυσάμενους τῆς μανίας καὶ τῆς πλεονεξίας, ἣν ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους, εἰς τὴν Ἀσίαν τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν.

- § 3 Καὶ πολλοὶ πυνθάνονται παρ' ἐμοῦ, πότερον ἐγὼ σοὶ παρήνευσα ποιεῖσθαι τὴν στρατείαν τὴν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἢ σοῦ διανοηθέντος συνεῖπον· ἐγὼ δ' οὐκ εἰδέναι μὲν φημι τὸ σαφές, οὐ γὰρ συγγεγενῆσθαι σοὶ πρότερον, οὐ μὴν ἀλλ' οἴεσθαι σὲ μὲν ἐγνωκέναι περὶ τούτων, ἐμὲ δὲ συνειρηκέναι ταῖς σαῖς ἐπιθυμίαις. ταῦτα δὲ ἀκούοντες ἐδέοντό μου πάντες παρακελεύεσθαι σοὶ καὶ προτρέπειν ἐπὶ τῶν αὐτῶν τούτων μένειν, ὡς οὐδέποτε ἂν γενομένων οὔτε καλλιόνων ἔργων οὔτ' ὠφελιμωτέρων τοῖς Ἑλλησιν οὔτ' ἐν καιρῷ μᾶλλον πραχθησομένων.
- § 4-5 Εἰ μὲν οὖν εἶχον τὴν αὐτὴν δύναμιν, ἦνπερ πρότερον, καὶ μὴ παντάπασιν ἦν ἀπειρηκώς, οὐκ ἂν δι' ἐπιστολῆς διελεγόμην, ἀλλὰ παρῶν αὐτὸς παρώξυνον ἂν σε καὶ παρεκάλουν ἐπὶ τὰς πράξεις ταύτας. νῦν δ', ὡς δύναμαι, παρακελεύομαί σοι μὴ καταμελῆσαι τούτων, πρὶν ἂν τέλος ἐπιθῆῃς αὐτοῖς· ἔστι δὲ πρὸς μὲν ἄλλο τι τῶν ὄντων ἀπλήστως ἔχειν οὐ καλὸν—αἱ γὰρ μετριότητες παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐδοκιμοῦσι—, δόξης δὲ μεγάλης καὶ καλῆς ἐπιθυμεῖν καὶ μηδέποτε ἐμπίμπλασθαι προσήκει τοῖς πολὺ τῶν ἄλλων διενεγκούσιν. ὅπερ σοὶ συμβέβηκεν. ἡγοῦ δὲ τόθ' ἔξειν ἀνυπέροβλητον αὐτὴν καὶ τῶν σοὶ πεπραγμένων ἀξίαν, ὅταν τοὺς μὲν βαρβάρους ἀναγκάσῃς εἰλωτεύειν τοῖς Ἑλλησι πλὴν τῶν σοὶ συναγωνισαμένων, τὸν δὲ βασιλέα τὸν νῦν μέγαν προσαγορευόμενον ποιήσῃς τοῦτο πράττειν, ὅ τι ἂν σὺ προστάτῃς. οὐδὲν γὰρ ἔσται λοιπὸν ἔτι πλὴν θεὸν γενέσθαι. ταῦτα δὲ κατεργάσασθαι πολὺ ῥᾶόν ἐστιν ἐκ τῶν παρόντων ἢ προσελθεῖν ἐπὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν, ἣν νῦν ἔχεις, ἐκ τῆς βασιλείας τῆς ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν ὑπαρξάσης.
- § 6 Χάριν δ' ἔχω τῷ γήρᾳ ταύτῃ μόνῃ, ὅτι προήγαγεν εἰς τοῦτό μου τὸν βίον, ὥσθ' ἂ νέος ὢν διανοοῦμην καὶ γράφειν ἐπεχειροῦν ἔν τε τῷ πανηγυρικῷ λόγῳ καὶ τῷ πρὸς σὲ πεμφθέντι, ταῦτα νῦν τὰ μὲν ἤδη γιγνόμενα διὰ τῶν σῶν ἐφορῶ πράξων, τὰ δ' ἐλπίζω γενήσεσθαι.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαιρεῖν ὁ τύπος τῶν ἐπιστολῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δὲν ἦτο πολὺ διάφορος τοῦ συνηθιζομένου κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν. Οἱ Ἕλληνες ἤρχιζον τὴν ἐπιστολὴν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀποστολέως· ἠκολούθει τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου, πρὸς τὸ ὁποῖον αὕτη ἀπηυθύνετο κατὰ δοτικὴν, καὶ τέλος χαιρετισμός. Ἐπεράτουν δὲ τὴν ἐπιστολὴν δι' ἐνὸς χαιρετισμοῦ: «Ἐρρωσο» ἢ «Εὐτύχει».

§ 1-2. ἄλλως τε κἄν—καὶ μάλιστα ἄν. **εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον**· ἐν τῇ λόγῳ του δηλαδὴ τῇ ἐπιγραφομένῃ «Φίλιππος», ὁ ὁποῖος ἐγράφη μετὰ τὴν Φιλοκράτειον εἰρήνην (οὕτως ὀνομασθεῖσαν ἐκ τοῦ ἀθηναίου πρέσβεως Φιλοκράτους), διὰ τῆς ὁποίας ἐτέθη τέρμα εἰς τὸν περὶ τῆς ἀνακτῆσεως τῆς Ἀμφιπόλεως πόλεμον μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Φιλίππου. **εὐνοια** = ἀγαθὴ πρόθεσις, ἀγάπη. **ἐξ ὧν** = περὶ τούτων. **ἀποφαίνομαι**—δίδω γνῶμην, συμβουλεύω. **περὶ τῶν σοὶ συμβεβηκότων**· ἐννοεῖ τοὺς κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐκθέσει ἑαυτὸν ὁ Φίλιππος πολεμῶν κατὰ τῶν Θρακῶν. **τῶν σῶν πραγμάτων**—διὰ τὰς ὑποθέσεις σου, διὰ σέ. **περὶ τῶν ἦττον ἀναγκαίων**· τῆς κατὰ τῶν Περσῶν δηλαδὴ ἐκστρατείας. **φαίνομαι συμβεβουλευκῶς τινι** = εἶμαι φανερός ὅτι ἔχω συμβουλεύσει τινά, εἶναι φανερόν ὅτι ἔχω συμβουλεύσει τινά. **ὑπὲρ**—περὶ. **κατεπείγω** (ἀμετάβατ.)—σπεύδω, βιάζομαι. **τὰ μᾶλλον κατεπείγοντα** = τὰ σπουδαιότερα. Ἐννοεῖ τὴν ἀνάγκην νὰ μὴ ἐκθέτῃ τὴν ζωὴν του εἰς τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. **καὶ ταῦτα** = καὶ μάλιστα. **ὀλιγορῶ τινος** = παραμελῶ τι, ἀδιαφορῶ διὰ κάτι. **βλασφημία**—κακολογία, κατηγορία. Περὶ τῶν κατηγοριῶν τῶν ὁμιλεῖ εὐθὺς ἀμέσως (§§ 3-4).

§ 3-4. οὐδεὶς... ἔστιν ὅστις οὐ κατέγνω (ἐνν. σοῦ) = πάντες ἐν γένει σοῦ προσάπτουν τὴν μομφήν. **προπετώς**—μετὰ σπουδῆς, ἀπερι-

σκέπτως. κινδυνεύω προπετέστερον ἢ βασιλικώτερον=ἐκτίθεμαι εἰς τοὺς κινδύνους μὲ μεγαλυτέραν ἀπερικοιφίαν παρὰ μὲ βασιλικὴν σύνεσιν. μέλει τινί τινος=ἐνδιαφέρεται τις διὰ τι. τὰ ὅλα πράγματα=τὸ σπουδαιότερον ὅλων, ἢ ζωή. περιστάντων (ἐνν. σέ)· περιίσταμαι τίνα=ἵσταμαι περίξ τινός, περικυκλώνω τινά. διαφέρων τινός=ὑπέρτερός τινος. κατορθώνω=νικῶ. συναναιρῶ τί (τινι)=καταστρέφω τι ἐξ ὀλοκλήρου μετὰ τινος (ἐνταῦθα: τοῦ βίου). καταρροῦπαίνω=ρύπαίνω πολύ, μολύνω. ἀδοξία=κακή φήμη, δυσφήμησις.

§ 5-6. τὰς πόλεις· ἐννοεῖ τὰς δημοκρατουμένας ὡς αἱ Ἀθηναίαι. τὰς πόλεις, ὃν τρόπον· ἀντί: τὸν τρόπον, καθ' ὃν αἱ πόλεις. διοικῶ τὰ περὶ τοὺς πολέμους=ῥυθμίζω τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν πόλεμον. στρατόπεδον=στρατός. τὸ κοινὸν=αἱ ἀρχαί, ἢ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, «ἢ κυβέρνησις». τὸ βουλευόμενον=οἱ κρίνοντες, ἢ νομοθετικὴ ἐξουσία, οἱ βουλευταί. ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων· ἐνν. πραγμάτων=διὰ τὴν παρούσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. εἰς ἀσφάλειαν καθιστάναι· ἐν Ἀθηναίαις οἱ βουλευταὶ καὶ οἱ ἀρχόντες ἐν γένει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀρχῆς των δὲν ὑπέκειντο εἰς στρατεύσιν παρὰ εἰς ἐξαιρετικὰς μόνον περιπτώσεις (βλ. καὶ Λυκ. κατὰ Λεωκρ. §§ 37-38). ἀτυχία=ἤττα. ἀναιρεῖται ἡ δύναμις=καταστρέφεται, ἐξαφανίζεται ἡ δύναμις. δύνασθαι· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ συμβαίνει. ὑποφέρειν καὶ ἀναλαμβάνειν· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ δύνασθαι. συμφορὰ = ἀτυχία (βλ. ἀνωτέρω). ἀναλαμβάνω ἑμαυτὸν = ἀνακτῶ τὴν δυνάμιν μου. κατὰ τρόπον=προσηκόντως, ὀρθῶς. διοικῶ τὰς νίκας=ἐκμεταλλεύομαι τὰς νίκας. καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν ἀνδρῶν φύλακας αὐτῶν καθιστάνας· ἐκστρατεύων ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης—ἀπὸ τοῦ 510 π.Χ. δὲ μόνον ὁ ἕτερος τῶν βασιλέων ἐξήρχετο τῆς Σπάρτης—εἶχε περὶ αὐτὸν τὸ σῶμα τῶν 300 ἐπιλέκτων ἱππέων. ἀποβάλλω τὴν ἀσπίδα = ἀπορρίπτω τὴν ἀσπίδα, ἐγκαταλείπω τὴν ἐν τῇ μάχῃ θέσιν μου. Διὰ τοὺς Σπαρτιάτας, ὡς γνωστὸν, ἢ ἀπόρριψις τῆς ἀσπίδος ἐθεωρεῖτο μέγα ὄνειδος.

§ 7-8. ἀλλὰ μὴν=πρὸς τούτοις. λανθάνει τινά τι=διαφεύγει τι τὴν προσοχὴν τινος. ἀμφισβητῶ τινί τινος=ἐρίζω, φιλονικῶ πρὸς τινὰ περὶ τινος. Κύρω τῷ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντι (ἐνν. τῷ ἀδελφῷ)· Κύρος ὁ νεώτερος, ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος, μὴ ἀναμείνας τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα τῆς παρὰ τὰ Κούναξα συναφθεί-

σης τῷ 401 π.Χ. μάχης, ἀλλὰ ῥιφθεις ἀπερισκέπτως εἰς αὐτὴν ἐφρονεύθη. **περιποιῶ τὴν ἑμαυτοῦ ψυχὴν**—διασφίξω τὴν ζωὴν μου. **κατέχω** = συγκρατῶ, διατηρῶ. **προπέτεια**—σπουδὴ, ἀπερισκεψία. **δυναστεία**—ἀρχή, ἐξουσία. **τοὺς συνακολουθήσαντας**· ἔγγοει τοὺς μυρίους.

§ 9-11. **ἐνθυμουμαι τινας**—ἀναλογίζομαι τι, λαμβάνω τι ὑπ' ὄψιν. **ἄνοια**—ἀνοησία, μωρία. **ἀλόγιστος**—ἀπερίσκεπτος. **τὴν γιγνομένην μετ' ἀνοίας ἀλόγιστου**—τὴν συνδεομένην μὲ ὑπερβολικὴν ἀπερισκεψίαν. **φιλοτιμία**—φιλοδοξία. **εἰκῆ**—ἀσκόπως, ἀπερισκέπτως. **ἀρετῆ**—ἐπίδειξις γενναϊότητος, «παλληκαρία». **φαῦλος**—ταπεινὸς τὸ γένος, ἀνάξιος λόγου. **πονηρὸς**—κακὸς. **ἔξόν=εἰ καὶ ἔξεστιν** (ἐνν. **ποιεῖσθαι**). **τοὺς οἰκειοτάτους**· ἔχει κατὰ νοῦν τοὺς εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος φίλους τοῦ Μακεδόνοιο βασιλέως. Διὰ δὲ τοῦ κατωτέρω **ἐχθροῦς** ἔγγοει τοὺς ὁπαδοὺς τῆς ἀντιμακεδονικῆς μερίδος, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Δημοσθένης. **ἔξαρκεῖ** (ἀπρόσ.)—εἶναι ἀρκετὸν ὁ μὲν. **ἔξαρκέσει** ἀντὶ τῆς προστακτ. **ἔξαρκείτω**. **τὸν νῦν μέγαν**· τὸν βασιλέα δηλ. τῶν Περσῶν. **καταλύω**—καταβάλλω, καθαιρῶ.

§ 12. **πρὸ πολλοῦ ποιοῦμαι** (μετ' ἀπαρεμφ.)—θεωρῶ πολὺ σπουδαῖον. **ἐπιστέλλω τινί τι**—δίδω εἰς τινα δι' ἐπιστολῆς συμβουλὰς διὰ τι. **πρὸ τῆς στρατείας**· ἔγγοει τὴν ἐκστρατείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Φίλιππος ἐξέθεσεν εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν του. **ἵνα, εἰ μὲν ἐπέισθης, μὴ περιέπεσες**· ἢ τελ. πρότασις μεθ' ὀριστ. ἱστορ. χρόνου μετὰ πρότασιν δηλοῦσαν εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον ἢ ὅτι δὲν ἔγινε κάτι φανερόν· εὐχὴν ἀπραγματοποίητον. **διὰ τὸ πάθος**—ἐνεκα τοῦ παθήματός σου, τοῦ κινδύνου τὸν ὁποῖον διέτρεξες. **ταῦτά τοις ὑπὸ πάντων ἤδη ἐγνωσμένοις**—τὰ ἴδια πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀπὸ ὅλων τῶν ἀναγνωρίζονται ὡς ὀρθά. **τὸ συμβεβηκὸς**—τὸ πάθος. **ἐμαρτύρει**· ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ ἵνα. **ὁ λόγος**—ἡ συμβουλή. **περὶ αὐτῶν**· τῆς ἀνάγκης δηλαδὴ τῆς προφυλάξεως τῆς ζωῆς σου.

§ 13. **διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν**· τὴν εὐκολίαν δηλαδὴ μετὰ τῆς ὁποίας πᾶς τις ἀντιλαμβάνεται, ὅτι ἡ πρόνοια τοῦ Φιλίππου περὶ τῆς ζωῆς του ἔχει ἰδιάζουσαν σημασίαν. Ὁ προσδιορ. εἰς τὸ **παύσομαι λέγων**. **ἐταῖρος**—φίλος· εἰδικώτερον ὁ ἀνήκων εἰς τὸ ἀποτελεῖν τὴν σωματοφυλακὴν τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων σῶμα ἱππικοῦ. **σπουδαῖος**—

καλός, χρηστός. **ἀκαιρία** (ἐπὶ προσώπων) = ἀδιακρισία, φορτικότης. **οὐκ εἰς ἐπιστολῆς συμμετρίαν** = ἐνν. ἐκ τοῦ **ἐξοκείλας** κατὰ ζευγμα ἢ μτχ. **προβάς ἢ προχωρήσας**, **ἐξοκέλλω** (ἐπὶ πλοίου) = πίπτω ἔξω εἰς τὴν ξηράν ἢ μτχ. **ἐξοκείλας** μεταφορικῶς· **ἔλαθον ἑμαυτόν... ἐξοκείλας** = χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῶ ἔδωσα εἰς τὴν ἐπιστολὴν μου μῆκος ῥητορ. λόγου.

§ 14-15. **οὐ μὴν ἀλλὰ** = ἐν τούτοις. **παρακαλῶ** = παρακινῶ, προτρέπω. **οἰκειότης** = φιλία. **χρησίς τινος** = στενὴ σχέσις, σύνδεσμος μετὰ τινος. **τοὺς ἀπαγγέλλοντας καὶ λέγοντας**· ἐννοεῖ τὴν ἐν Ἀθήναις μακεδονίζουσαν μερίδα. **δυσχερῆς** = δυσάρεστος. **παρ' αὐτῶν** = ἀφ' ἑαυτῶν, ἐξ ἰδίας ἐμπνεύσεως. **τοῖς διαβάλλουσιν**· ἐννοεῖ τὴν ἀντιμακεδονικὴν μερίδα. **ἔχω** = γνωρίζω, ἐξασκῶ. **εὐάγωγος** = δ' εὐκόλως ἀγόμενος, δ' εὐκόλως παρασυρόμενος· **εὐάγωγοτέραν**· πρὸς ταύτην δηλ. ἢ ἐκείνην τὴν πολιτικὴν μερίδα. **ἀποφαίνω** = ἀποδεικνύω, παρουσιάζω. **συμφερόντως ἔχω τινί** = ὠφελῶ τινα, ἐξυπηρετῶ τὸ συμφέρον τινός. **διαπράττομαι** = φέρω εἰς πέρας, κατορθώνω. **ἢ πού γε** = ἀσφαλῶς ὡς ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω. **προσῆκει**· ὑποκ. αὐτοῦ τὸ **ἀποτυχεῖν**. **τὸν δυνάμενον ἄν** = ὅς ἄν δύναιτο· ἐνν. **εἰ βούλοιο**. **μηδενὸς ἀποτυγχάνω παρὰ τινος** = ἐπιτυγχάνω τὰ πάντα παρὰ τινος.

§ 16-18. **πικρῶς κατηγορῶ τινος** = διατυπώνω βαρεῖας κατηγορίας κατὰ τινος (βλ. § 14-15 αὐτὸς δὲ φαίνοιο πιστευῶν τοῖς τὴν τέχνην ταύτην ἔχουσι). **ἐκείνους**· ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἐπιφερομένων· **τοὺς λέγοντας καὶ τοὺς... φάσκοντας**. **πάντα ταῦτα**· ὅτι δηλ. ἢ πόλις ῥαδίως πείθεται τοῖς διαβάλλουσιν (βλ. § 14-15). **μῆτε μείζον μῆτ' ἔλαττον** = **μῆτε μέγα μῆτε μικρὸν** = **μῆτε ὄλιγον μῆτε πολὺ**. **ἀδικῶ** = διαπράττω σφάλμα. **πλημμελῶ** = κάμνω μουσικὸν σφάλμα· καὶ μεταφορικῶς· **πλανῶμαι**, ὑποπίπτω εἰς σφάλμα. **τὰ σὰ πράγματα** = αἱ κρατικαὶ σου ὑποθέσεις. **ἀποστροφῆ** = καταφύγιον. **καταστρέφομαι** = υποτάσσω. **εὐνοία** = φιλία. **ἀρχή** = ἐξουσία, ἐπικράτεια.

§ 19-21. **οἱ τὰς δυνάμεις ἔχοντες** = οἱ ἔχοντες τὴν ἐξουσίαν, οἱ κυβερνῶντες· ἢ γενικῆ εἰς τὸ θαυμάζω. **ξενιτεύομαι** = ὑπηρετῶ ὡς μισθοφόρος ξένος· **στρατόπεδα τῶν ξενιτευομένων** = τὰ ξενικὰ στρατεύματα. **μισθοῦμαι** = προσλαμβάνω ἐπὶ μισθῷ. **συνειδότες** (ἐνδοτ. μτχ.) = ἄν καὶ καλῶς γνωρίζουν. **ἠδίκηκεν ἢ σέσωκε**· τὸ ὑποκ. ἐννοητέον ἐκ τῶν προηγουμ. κατ' ἀττικὴν σύνταξιν. ὅτι πλείους...

σέσωκε· ὑπαινιγμὸς ταῦτα εἰς τὴν τακτικὴν τῶν μισθοφορικῶν στρατευμάτων, ἅτινα πολλὰκις ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ καταβαλλομένου μισθοῦ ἤλλασσον κύριον, ἐκτὸς δὲ τούτου προέβαινον καὶ εἰς βιαιοπραγίας κατὰ τῆς χώρας, ἣτις εἶχε προσλάβει αὐτὰ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς. **θεραπεύω τινά**—περιποιουμαί τινα, συνάπτω φιλικὰς σχέσεις μετὰ τινος. **μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων**· ἐγγυεῖ τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν παρέσχον οἱ Ἀθηναῖοι εἰς διάφορους πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ὡς λ.χ. εἰς τὴν Σπάρτην κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν εἰλώτων, εἰς τὰς Πλαταιὰς καὶ τοὺς Εὐβοεῖς ἀπειλουμένους ὑπὸ τῶν Θηβαίων κ. ἄ. καὶ **σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα**· τοῦτο συνέβη κατὰ τὰ Περσικά. **χρῶμαι τινι δικαίως καὶ συμφερόντως**—συμπεριφέρομαι πρὸς τινα κατὰ τρόπον δίκαιον καὶ ἐξυπηρετοῦντα τὸ συμφέρον του. Ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα τὴν κατὰ τὸ 352 π.Χ. ἀπαλλαγὴν τῶν Θεσσαλῶν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν ἀδελφῶν Λυκόφρονος καὶ Πειθολάου. **εὐμεταχείριστος**—εὐκολοκυβέρνητος. **στάσεως μεστός**—ἐπιρρηπῆς εἰς ἐπαναστάσεις κατὰ τῶν καθεστώτων, εἰς ἐμφυλίους ἔριδας. **ὄμορος δύναμις**—παραπλησία δύναμις. **προσάγομαί τινα**—προσελκῶ τινὰ μὲ τὸ μέρος μου. **ἔχω φθόνον**—προκαλῶ φθόνον. **τῶν τοιούτων**· δηλ. ἔργων, οἷα ἢ κατάληψις τειχῶν. **ἀνατίθημί τινι τὴν αἰτίαν τινός**—ἀποδίδω εἰς τινα τὴν αἰτίαν τινός. **διάνοια**—σύνεσις, διπλωματικὴ ἱκανότης.

§ 22-24. πλείστα πάντων (ἐνν. τῶν ἄλλων ῥητορῶν) **ἐπιτετιμηκώς**· ὑπαινίσσεται ἄλλους λόγους του, εἰς τοὺς ὁποίους ἐλέγχει τοὺς Ἀθηναίους. **εὖ φέρομαι παρά τινι**—ἐκτιμῶμαι παρά τινος. **οἱ εἰκὴ δοκιμάζοντες**—οἱ ἐξετάζοντες ἐπιπολαίως τὰ πράγματα. Ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπομένων ἔχει κατὰ νοῦν τὴν ἀντιμακεδονικὴν μερίδα καὶ τοὺς σοφιστάς. **ἀγνοοῦμαι**—μένω ἀγνώστος, παρεξηγοῦμαι. **οὕτως ἔχουσι**· δηλ. φθνοῦν. **προσποιοῦμαι**—φαίνομαι, ἰσχυρίζομαι. **ὁρῶσι πλείους ἐμοὶ διαλέγεσθαι βουλομένους**· ἐγγουεῖ τοὺς σοφιστάς, τοὺς ὁποίους ἐγκαταλείποντες οἱ νέοι προσήρχοντο εἰς τὸν Ἰσοκράτην. **διαφεύγω τὴν δόξαν, ἣν ἔχω παρά τινι**—κατορθῶν ν' ἀποβάλῃ τις τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν ἔχει περὶ ἐμοῦ. **στέργω τοῖς παροῦσιν**—ἀρκουμαι εἰς τὰ παρόντα, εἶμαι εὐχαριστημένος μὲ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων.

§ 25. **ὕμιν· ἀντὶ σοί· διὰ τὸ μεγαλειότερον. παρακατατίθεμαι τινί τι**—παραδίδω εἰς τινὰ τι πρὸς φύλαξιν, ἐμπιστεύομαι εἰς τινὰ τι.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β'

§ 1. Ἄντίπατρος· εἰς ἐκ τῶν ἐξοχωτάτων στρατηγῶν τοῦ Φιλίππου, μετὰ ταῦτα δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου (400-319 π.Χ.). Μετὰ τὴν Χαιρωνεῖαν διεξήγαγεν ἐν Ἀθήναις τὰς διαπραγματεύσεις πρὸς σύναψιν εἰρήνης ὡς πρέσβυς τοῦ Φιλίππου. ἔξαρκούντως=ἐπαρκῶς, ἐν ἐκτάσει. ὡς ἑμαυτὸν ἔπειθον=κατὰ τὴν πεποιθήσιν μου. μετὰ τὴν εἰρήνην· ἐννοεῖ τὴν συναφθεῖσαν μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνεῖα μάχην. ἐν τῷ λόγῳ· τῷ ἐπιγραφόμενῳ «Φίλιππος» ἢ «Πρὸς Φίλιππον».

§ 2. κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον· ὅτε δηλαδὴ ἔγραψε τὸν «Πρὸς Φίλιππον» λόγον. οὕτω φρονεῖν· δηλ. διαλλάττεσθαι ἀλλήλαις. καιρὸς=περίστασις, κατάστασις πραγμάτων. διὰ τὸν ἀγῶνα τὸν γεγεννημένον· τὴν ἐν Χαιρωνεῖα δηλ. μάχην. ὑπονοῶ=εἰκάζω, φαντάζομαι. καὶ τούτων, ὧν ὑπονοοῦσι· ἀντί: καὶ τούτων, ἃ ὑπονοοῦσι. μανία (μαίνομαι)=μανιωδὲς πάθος (ἀντίθ. σωφροσύνη). παύομαι τῆς μανίας=παραμερίζω τὰ πάθη μου. πλεονεξία=ἀπληστία, τάσις πρὸς ἐπικράτησιν. ἐκφέρω τὸν πόλεμον=μεταφέρω τὸν πόλεμον.

§ 3. πυνθάνομαι παρὰ τινος=ζητῶ νὰ πληροφορηθῶ παρὰ τινος, ἐρωτῶ τινα. συναγορεύω=συνηγορῶ, συμφωνῶ. συγγίγνομαι τινι=συναγαστρέφομαι τινα, συνομιλῶ μετὰ τινος. οὐ μὴν ἀλλὰ=ἀλλ' ἔμωζ. γινώσκω περὶ τινος=ἀποφασίζω περὶ τινος. ὡς οὐδέποτε ἄν γενομένων=διότι κατὰ τὴν γνώμην των οὐδέποτε θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνουιν. ἔργα· ἐννοεῖ πολεμικά. ἐν καιρῷ μᾶλλον=εἰς καταλληλοτέραν περίστασιν.

§ 4-5. ἀπαγορεύω=ἐξαντλοῦμαι, καταβάλλομαι· ἕνεκα τοῦ γήρατος. παρακαλῶ=παροτρύνω, παρακινῶ. καταμελῶ τινος=παραμελῶ ἐντελῶς τι. ἀπλήστως ἔχω πρὸς τι=φλέγομαι ἀπὸ ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν διὰ τι, ἐπιθυμῶ τι πολὺ. αἱ μετριότητες=οἱ μέτριοι (μετωνυμία)=οἱ μετριόφρονες, οἱ ἐγκρατεῖς. εὐδοκιμῶ παρὰ τινι=εὐδοκιμῶ, ἔχω καλὴν φήμην. εἰλωτεύω=εἶμαι εἰλωρ, δοῦλος. κατεργάζομαι=ἐπιτυγχάνω. τὰ παρόντα=ἡ παρούσα κατάστασις τῶν πραγμάτων. Ὁ προσδιορ. τὸ ἀναγκαστ. αἴτιον. προέρχομαι=φθάνω. βασιλεία=ἀρχή, βασιλείον· ἐκ τῆς βασιλείας=στηριζόμενος μόνον εἰς τὸ βασιλείον.

ὑμῖν (βλ. Α΄ ἐπιστολήν, § 25). Τὸ νόημα: ἡ κατάλυσις τῆς περσικῆς δυνάμεως καὶ ἡ ὑποταγὴ τῶν Περσῶν θὰ ἀπαιτήσουν κόπους πολὺ ὀλιγωτέρους ἀπὸ ὅσους ἐχρειάσθησαν, διὰ τὸ ἀνυψωθῆναι τὸ ἀρχικῶς μικρὸν βασίλειον τοῦ Φιλίππου εἰς τὴν σημερινήν του περιωπήν.

§ 6. προάγω τὸν βίον τινὸς εἰς τοῦτο= παρατείνω τὸσον τὸν βίον τινός. ἐν τῷ πανηγυρικῷ ὅπου καλεῖ τοὺς Ἕλληνας νὰ ὁμονήσῃσιν καὶ νὰ στραφῶν κατὰ τῶν βαρβάρων. καὶ τῷ πρὸς σὲ πεμφθέντι ἐννοεῖ τὸν λόγον «Πρὸς Φίλιππον». ἐφορῶ= βλέπω.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Δημοσθένους λόγοι	Σελ. 5 - 95
1. Εἰσαγωγή	» 11
2. Κείμενον	» 15 - 55
α) Α' Ὀλυνθιακός	» 16 - 23
β) Β' Ὀλυνθιακός	» 23 - 31
γ) Α' κατά Φιλίππου	» 32 - 45
δ) Β' κατά Φιλίππου	» 46 - 55
3. Λεξιλόγιον	» 57 - 95
 B. Λυκούργου λόγος κατά Λεωκράτους	 » 97 - 152
1. Εἰσαγωγή	» 101 - 102
2. Κείμενον	» 103 - 129
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	» 130 - 152
 Γ. Ἴσοκράτους ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον	 » 153 - 175
1. Εἰσαγωγή	» 157 - 159
2. Κείμενον	» 161 - 168
α) Α' ἐπιστολὴ	» 162 - 167
β) Β' ἐπιστολὴ	» 167 - 168
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	» 169 - 175
α) Α' ἐπιστολῆς	» 169 - 173
β) Β' ἐπιστολῆς	» 174 - 175

x

~~1200/96~~

σ □ □

Joanna

5 €

